

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

πρὸς τὸν «ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΝ»

διὰ τὰ «ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ»

«...Ἡ ὑψ' ἡμῶν ἀναληφθεῖσα ἐκδοτικὴ προσπάθεια πολλὰς θὰ φέρῃ ὠφελείας εἰς τὸ ὁρθόδοξον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐνισχύσῃ ὑμᾶς διὰ τὴν ἀλακλήρῳσιν τοῦ ἔργου».

Ἀριθ. Πρωτ. 69/Τ.Ε./1336/1972

ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ

ΤΟΜΟΣ 49

ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΝΕΣΙΝ ΟΜΙΛΙΑΙ ΜΙΓ'—ΝΕ'

Κείμενον: B. de Montfaucon

Μετάφρασις - Σχόλια
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΥΒΕΛΑ
θεολόγου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΜΗ'	9 (113)*
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΜΘ'	23 (132)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία Ν'	35 (140)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΝΑ'	42 (146)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΝΒ'	53 (157)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΝΓ'	67 (172)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΝΔ'	82 (187)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΝΕ'	97 (203)
ΚΕΙΜΕΝΟΝ	113

* Οἱ ἐνὺς παρενέστησαν ἀρχαῖοι παραπέμπουν εἰς τὰς ἀντιστοιχίας αὐτῶν τοῦ κειμένου.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ ΟΓΔΩΝ

Β' ΑΛΕΚΡΙΘΗΣΑΝ ΔΕ ΟΙ ΧΕΤΤΑΙΟΙ¹ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΒΡΑΑΜ ΚΑΙ ΕΙΠΟΝ· ΣΥ ΕΙΣΑΙ ΜΕΤΑΜ' ΜΑΣ ΩΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΚ ΘΕΟΥ. ΚΙΣ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΒΕΛΕΚΤΑ ΜΑΣ ΜΝΗΜΕΙΑ ΘΑΥΕ ΤΟΝ ΝΕΚΡΟΝ ΣΟΥ.²

Εἶδате χεῖς, ἀγαπητοί, τὴν γενναϊότητα τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ. Εἶδате ψυχὴν περισσώτερον σταθερὰν ἀπὸ τὸ διαμάντι, τὸ ὅτι θηλασθὲν ἔνεκεν τῆς ἀγάπης τοῦ πρὸς τὸν Θεὸν ἔγινε θυγὴς τοῦ παιδιοῦ, ὅσον ἐξηρτάτο ἀπὸ αὐτὸν καὶ μὲ τὴν θέλησίν του αἰμάτωσε τὴν δεξιάν καὶ προσέφερε τὸ θῆμα. Ἐ Διὰ τὴν ἀπερίγραπτον δὲ φιλοφροσύνην τοῦ Θεοῦ, ἀφ' οὗ ἐπῆρε σῶον καὶ υἱέας τὸ παιδί του, ἐπέστρεψε. Διὰ τὴν καλὴν του διάθεσιν ἐτιμήθη ὁ πατριάρχης καὶ ἐστεφανώθη λαμπρῶς καὶ ἠγωνίσθη αὐτὸν τὸν τελευταῖον ἀγῶνα. Μὲ δὺα αὐτὰ ἀφανέρωσε τὴν εὐσεβειάν του.

Ἄς ἴδωμεν καὶ σήμερα τὴν φιλοστοργίαν τοῦ Ἀβραάμ, πόσον φροντίζει διὰ τὸ παιδί του. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀπέθανεν ἡ Σάρρα, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἀπὸ τὴν πρωτογονίαν καὶ παράδοξον αὐτὴν θυσίαν, ἀφ' οὗ ἐξήτησεν ἀπὸ τοῦς Χετταίους τάφον καὶ ἠγάρασε τὸν τόπον. Ἐτοποθέτησε τὸν νεκρὸν. Ἐ τὴν πρώτην αὐτὴν ἀρχὴν ἰδιοκτησίας καύει ὁ πατριάρχης ἐξ ἀφοροῦς τοῦ θανάτου τῆς Σάρρας. Ἀφ' οὗ λοιπὸν μᾶς ἐδειξεν ἡ Ἁγία Γραφή μὲ δὺα αὐτὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ Ἀβραάμ, ἐπὶ πλέον μᾶς γνωρίζει, ὅτι ἐπενοῦσεν δὺον τὸν χρόνον ὡς ξένος καὶ φιλοξενούμενος ταξιδιώτης. Καὶ μᾶς ἐφανερώσεν ἡ Γραφή αὐτό, διὰ τὰ μάθωμεν, ὅτι ἀκείνος ποῦ εἶχε τὴν θέαν βοηθεῖαν καὶ ἔγινε τόσον ὀνομαστός καὶ ἐφθάσεν εἰς τόσον πλῆθος ἀπογόνων, δὲν ἀπέκτησεν ἰδικὸν του τόπον, ὅπως ἀκριδῶς κάνουν

1. Χετταῖοι ἢ εἰς τὸν Σάκ ἐκκλησίου οἱ ἀπόγονοι τοῦ Χέτ. Ἦσαν οὐκ ἁμελλόντων. Κατὰ τὴν θην χιλιετηρίδα ἔβηον εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀβραάμ κατέκρησαν εὐχαιρίαν τῆς πόλεως Χετταίων. Σήμερα εἶναι γνωστοὶ ὡς Χετταῖοι.

2. Γεν. 23, 5-8. Νεκρὸς εἶχε ἡ σύζυγος τοῦ Ἀβραάμ, ἡ Σάρρα. Ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 127 ἐτῶν (Γεν. 23, 1) εἰς τὴν Χετταίαν.

τώρα πολλοί, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν νὰ ἀποκτήσουν ἀγροὺς καὶ κώμας καὶ πολλὴν ἄλλην καὶ ὑπέρογκον περιουσίαν. Διότι εἶχεν ὁ Ἀβραάμ ἀρκετὸν πλοῦτον θελήσας· ὡς καὶ δὲν ἐφρόντιζε καθόλου δι' αὐτά.

Ἄς τὸ ἀκούσουν ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ὁμῶς καὶ εἰς μίαν μεταβολὴν τῶν περιστάσεων ἔχουν τὰ πάντα καὶ παντοῦ, διὰ τὰ εἶπα ἔτσι, ἐπεκτείνουσι τὴν ἐπιθυμίαν τῆς πολυνοξίας των. Ἄς μιμηθῶν τὸν πατριάρχην, ὁ ὅποιος δὲν εἶχεν οὔτε ποῦ νὰ θάλλῃ τὸ λείψανον τῆς Σάρρας, μέχρις οὗτο ἡσυχάσῃ καὶ ἡγάρασεν τὸν ἀγρόν καὶ τὸ σπήλαιον ἀπὸ τῶν Χετταίων. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Ἀβραάμ ἦτο θαυμαστός ἀπὸ τοὺς κατοικοὺς τῆς Χαναάν,⁸ ὁ δὲ αὐτοῦ τοὺς Χετταίους νὰ λέγουσι πρὸς αὐτόν· καὶ εἰσὶ μεταξὺ μας ὡς βασιλεὺς ἐκ Θεοῦ. Εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ ἀλεκτά μας μνημεῖα θάβει τὸν νεκρὸν σου· διότι κοινὴς ἀπὸ ἡμᾶς δὲν θὰ ἀρνηθῇ τὸ μνημεῖον τοῦ ἀπὸ σέως.⁹ Παρατήρησε δὲ μὴ πῶς ὁ δικαίος Ἀβραάμ διδάσκει καὶ εἰς τοὺς Χετταίους τὴν οὐσίαν μου μὲ αὐτὰ τὰ ἔργα καὶ δὲν ἀνέχεται νὰ πάρῃ προηγούμενος τὸ μνημεῖον, πρὶν νὰ πληρώσῃ τὴν δικαίαν ἀξίαν του. Ἄν καὶ σεῖς, λέγει ὁ Ἀβραάμ, μὲ ἔχετε τὸς τὸσον πολὺν εὐεργετήρει, ὅμως ἐγὼ δὲν θὰ ἀνεχθῶ νὰ πάρω ἀπὸ σέως τὸ μνημεῖον, ἂν δὲν καταβάλλω προηγούμενος τὴν ὀφειλομένην τιμὴν του. Καὶ ἀφοῦ ἔδωκε τὰ χρήματα, λέγει ἡ Ἁγία Γραφή, ἐπὶ τὸ μνημεῖον καὶ αὐθαίρετῃ τὴν γυναικὰ του τὴν Σάρραν εἰς τὸ δόλιον αὐτὸ σπήλαιον τοῦ ἀγροῦ, ὁ ὅποιος εὐρίσκεται ἀπέναντι τῆς Μαμβρή.¹⁰ Ὁ καὶ αὐτὸς ὁ ὅποιος ἦτο τὸσον εὐδοξὸς καὶ θαυμαστός καὶ εἶχε τὸσην παρρησίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπὸ ἄλλους τοὺς κατοικοὺς, ἂν μπορῶ νὰ εἶπω ἔτσι, ἀπελάμβανεν τὸσον μεγάλῃς τιμῆς, ὥστε καὶ οἱ Χετταῖοι νὰ τὸν ὀνομάζουν βασιλεῖα, δὲν κατεῖχεν οὔτε δῆμα γῆς.¹¹

8. Χαναὰν εἰλέγετο ἕνας ἀπὸ τοὺς υἱοὺς τοῦ Χάμ. Κατόικος πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰερουσαλὸς καὶ ἡ γῆ αὐτῇ ἀντιτάσσεται Χαναὰν. Ἡ αὐτὴν ἐγκαταστήσῃ καὶ ὁ Ἀβραάμ καὶ οἱ υἱοὶ κατρίάρχαι. Ἡ Χαναὰν ἐκαλεῖται καὶ Γῆ ἡγία (Ἰακωβ. 2, 12), ἡ γῆ ἐπαγγελίας (Ἔξ. 11, 8), ἡ Ἰερουζαλὴ, ἡ Ἑβραίων.

9. Γεν. 23, 6.

10. Γεν. 23, 12. Μνημεῖον εἶναι τὸ ὄνομα μιᾶς θορᾶς, ἡ ὁποία ἐστὶν ἀντικαταστήσῃ τοῦ Χετταίου. Ἐννοεῖται ὅτι ἀπὸ τὸν Χετταῖον, ἐπὶ ἀπὸ τοῦ συμβαίου τοῦ Ἀβραάμ. Ἐκεῖ κατοικῶν ὁ Ἀβραάμ καὶ αὐτὴ γαίρῃ καὶ θοοκαταστήσῃ.

11. Βλ. τὸ Πρῶτον, 7, 5: «Ὅτι ἐδοξε αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ Γ' (Γεν. 12, 13) οὗτα ὅμοια πρὸς τὸν».

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ἔλεγεν, ὅταν ἐκκήρυττε τὴν ἀρετὴν τοῦ Ἀβραάμ καὶ ἔγραφε· «ἐμὲ τὴν πίστιν κατώκησεν ὁ Ἀβραάμ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὡς ἕνας εἰς ξένην χώραν, ζῶν εἰς σκηνὰς μετὰ τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Ἰακώβ, οἱ ὅποιοι ἦσαν συγκληρονόμοι τῆς ἰδίας ὑποσχέσεως.»¹ Ἐπειτα ὁ Ἀπ. Παῦλος διδάσκει ἡμᾶς διὰ τὴν πίστειν κατώκησεν ὁ Ἀβραάμ προσθέσας· «διότι ἐπερίμενε τὴν πόλιν, ἡ ὁποία ἔχει στερεὰ θεμέλια καὶ τῆς ὁποίας ἀρχιτέκτων καὶ δημιουργὸς εἶναι ὁ Θεός.»² Ὁ μὲ τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, λέγει, περιεφρόνει ὁ Ἀβραάμ τὰ παρόντα καὶ μὲ τὴν προσδοκίαν τῶν μεσολαυτέρων ἐφρόντιζεν ὀλιγώτερον διὰ τὰ πράγματα τῆς παρούσης ζωῆς. Καὶ αὐτὰ συνέβαινον πρὶν ἀπὸ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ.

Πρὸς μου λοιπὸν, ποῖαν ἀπολογίαν θὰ ἔχωμεν ἡμεῖς, οἱ ὅποιοι μετὰ ἀπὸ τόσας ἐπαγγελίας καὶ ὑποσχέσεις διὰ τὰ ἀνέκφραστα οὐράνια ἀγαθὰ ἐνικήθημεν ἀπὸ τὰ παρόντα καὶ ἡγοράσαμεν ἀγροὺς καὶ παντοῦ ἐπιδιδόμενοι τὴν ἀπόλαυσιν καὶ συλλέγομεν ὅλα αὐτὰ ἀπὸ πλεονεξίας καὶ ἀρπαγῆς; Καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ὁ μακάριος προφήτης Ἰσαὰς ἔλεγε μὲ θρήνους, αὐτὸ ἡμεῖς μὲ τὰ ἔργα τὸ ἐπαληθεύομεν; Ὁ ἀλλοτρίων εἰς ἐκείνους ποῦ πληροῦν τὴν οἰκίαν των εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄλλου καὶ τὸν ἀγρόν των εἰς τὸν ἀγρόν τοῦ ἄλλου, διὰ τὰ καταιπτησάντων τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ γείτονός των;³ Ἡ μὴ πῶς δὲν βλέπομεν νὰ συμβαίνειν αὐτὰ καθημερινῶς, οἱ χήραι μὲν νὰ ληστεύωνται, τὰ δὲ ὄρφανὰ νὰ γυμνίζωνται καὶ οἱ ἐδύναται νὰ καταπιέζωνται ἀπὸ τοὺς δυνατοὺς; Ὅμως ὁ δικαίος Ἀβραάμ δὲν ἔπραξεν ἔτσι καθόλου. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἤθελον νὰ ἀγοράσῃ μνημεῖον, ἐνῷ εἶδεν ὅτι ἐκείνοι ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐζήτησε νὰ ἀγοράσῃ ἤθελον μὲ προθυμίαν νὰ τοῦ δώσουν, ὅμως δὲν ἀδέχθη νὰ τὸ πάρῃ, πρὶν καταβάλλῃ τὴν τιμὴν, τὴν ὅποιαν ἤξεν.

Αὐτὰ ἀκριβῶς, ἀγαπητοί, ἀφοῦ ἐνωθήκαμεν ἡμεῖς οἱ ὅποιοι εὐρυπνόμεθα εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Χάριτος ὡς μιμηθώμεν αὐτόν, ὁ ὅποιος εἶχε πρὸ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Καὶ παρ' ὅλον ὅτι κοινόμεθα ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν διὰ περισσώτερα ἀγαθὰ, ὅς μὴ συσσωρεύομεν εἰς τοὺς ἑαυτοὺς μας

1. Ἰερ. 11, 9.

2. Ἔξ. 11, 10.

3. Ἰακ. 5, 8.

μεγαλύτεραν καὶ σφοδρότεραν φωτιάν, ἢ τὴν δοδεσσαν καὶ ἀνυπόφορον φλόγα. Διότι θὰ ἀκούσωμεν, ἔαν ἐπιμένωμεν εἰς τὰς τοιαύτας ἀρπαγὰς καὶ πλεονεξίας, ὅσα ἐλέχθησαν πρὸς τὸν πλούσιον ἁγίον¹⁰ κἀνόητε, αὐτὴν τὴν νύκτα ζητοῦν ἀπὸ σὲ τὴν ψυχὴν σου. Ἐκεῖνα δὲ τὰ ὅποια ἐτοίμασες, ποῖος θὰ τὰ πάρῃ;¹¹ Διὰ ποῖον λοιπὸν σκοπὸν, ἀγαπητέ μου, ἐπιδιώκεις νὰ συγκεντρώνης τόσα πολλά,¹² ἃ τὰ ὅποια μετὰ ἀπὸ ὀλίγον θὰ ἐγκαταλείψῃς ἑδῶ, ἀφοῦ πρόκειται ἀπὸ ἑδῶ νὰ φύγῃς, χωρὶς νὰ μεταφέρῃς οὐκ μόνον τίποτε νὰ ἀφελῇθῃς ἀπὸ αὐτά, ἀλλὰ καὶ νὰ μεταφέρῃς τὸ φορτίον τῶν ἀμαρτημάτων εἰς τοὺς ὤμους σου καὶ νὰ μετονοῇς κοτόπιν ματαίως; Καὶ αὐτὰ μὲν τὰ ὅποια συγκεντρώθησαν ἀπὸ ἐσὲ πολλές φορές με πλεονεξίαν, θὰ περιέλθουν εἰς τὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν, οὐ δὲ ὁ ἴδιος θὰ ἀναγκασθῇ νὰ δύσῃς λόγον δι' αὐτά. Δὲν θὰ ἦτο λοιπὸν τοῦτο ἴδιον παραφροσύνης, δηλοδὴ τὸ νὰ κουράζεσαι διὰ τοὺς ἄλλους καὶ σὺ ὁ ἴδιος νὰ τιμωρῇσαι δι' αὐτά;

Ἀλλὰ ἔαν καὶ προηγουμένως ἔτσι ἀμελήσαμεν διὰ τὰ ἰδικὰ μας πράγματα, τώρα τοῦλάχιστον ἂς σκεφθῶμεν νὰ κάνωμεν αὐτὸ ποῦ πρέπει καὶ ἂς μὴ ἐπιδιώκωμεν μόνον νὰ ἀποκτῶμεν μεγάλην περιουσίαν, ἀλλὰ ἂς φροντίζωμεν πολὺ διὰ τὴν δικαιοσύνην. Β. Διότι οὔτε ἡ ἰδική μας ζωὴ θὰ στοματήσῃ μέχρις ἑδῶ, οὔτε πάντοτε θὰ εὐρισκώμεθα εἰς τὴν ξένην γῆν.¹³ Ἀλλὰ μετὰ ἀπὸ ὀλίγον θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἰδικὴν μας πατρίδα. Τὰ πάντα λοιπὸν ἂς κάνωμεν, ὥστε νὰ μὴ εὐρεθῶμεν ἐκεῖ εἰς ἀνάγκην. Ποῖον λοιπὸν εἶναι τὸ θεῶλος, εἰς μὲν τὴν ξένην πατρίδα νὰ ἀρῇσῃμεν πολλὸν πλοῦτον, εἰς τὴν ἰδικὴν μας δὲ πατρίδα οὔτε τὰ ἀναγκαῖα νὰ ἔχωμεν; Παρακαλῶ λοιπὸν, ἂς σπεύσωμεν, ὅσον εἶναι ἀκόμη καιρὸς, νὰ μεταφέρωμεν τὰ πράγματα τῆς ξένης πατρίδος εἰς τὴν οὐράνιον πατρίδα. Ἄν καὶ εἴναι μεγάλη ἡ ἀπόστασις, ὅμως εἶναι πάρα πολὺ εὐκολὸς ἡ μεταφορά. Γ. Διότι καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι μεταφέρουν εἶναι ἐτοιμοὶ καὶ με ἀσφάλειαν θαβίζουσιν πρὸς τὰ ἐκεῖ καὶ ἀποθέτουν εἰς ἀσφαλὲς θησαυροφυλάκιον, ὅσα θὰ μὴ μὴ πορῶμεν δι' αὐτῶν νὰ ἀποστείλωμεν. Τὰ χέρια τῶν

10. Λουκ. 12, 20.

11. Διὰ τὸν ἱερὸν Χριστότατον ἡ γ' εἰς τὴν ὁποίαν ἔωμεν εἶναι ἐξένη ὁ ἡμῶν. Ἐάντι λοιπὸν καὶ παρακλιθῶμεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν. Ἡ πατρίδα μας, ἡ τοιαύτη πατρίς, ὅπως τὴν λέγει, εἶναι ὁ οὐρανός.

πτωχῶν ἀποθέτουν εἰς τὰ θησαυροφυλάκια τῶν οὐρανῶν, ὅσα εἰδούνται ἀπὸ ἡμᾶς. Ὅταν λοιπὸν εἶναι τόσον μεγάλη καὶ ἡ εὐκολία καὶ ἡ ἀσφάλεια, διὰ ποῖον λόγον ὑποχωροῦμεν καὶ δὲν πράττομεν αὐτὸ με πολλὴν ζήλον, διὰ νὰ τὰ εὐρωμεν ἐκεῖ, ὅπου ἰδιαιτέρως ἔχομεν ἀνάγκην αὐτῶν;

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ πατριάρχης Ἀβραάμ κατοικοῦσε τὴν Χαναάν, ὡς νὰ ἦτο ξένη πατρίς. Δ. Ἐπειδὴ ἐκεῖνη «τὴν πόλιν ἐπερίμενε, τῆς ὁποίας ἀρχιτάκτων καὶ δημιουργὸς εἶναι ὁ θεός». Ἐάν λοιπὸν θελήσωμεν νὰ μνησθῶμεν αὐτὸν τὸν δικαίον, θὰ φθάσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς ἐκείνην τὴν πόλιν καὶ θὰ ἐλθωμεν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ πατριάρχου. Διότι ἡ συμμετοχὴ εἰς τὰς πράξεις χαρίζει εἰς ἡμᾶς καὶ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν ἀπόλαυσιν.

Ἀλλὰ ἂς ἐπανέλθωμεν λοιπὸν, ἔαν θέλετε, εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου καὶ ἂς ἴδωμεν πόσον φροντίζει ὁ δικαίος, μετὰ τὸν θάνατον τῆς Σάρρας, διὰ τὸ παῖδ, τὸν Ἰσαάκ ἐννοῶ. Ἄς ἀκούσωμεν λοιπὸν τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ἡ ὁποία μᾶς διηγείται: «ὁ Ἀβραάμ, λέγει, ἦτο γέρων, προχωρημένος πολὺ εἰς τὴν ἡλικίαν. Ὁ θεὸς εὐλόγησε τὸν Ἀβραάμ εἰς ὅλα». Ε. Διὰ ποῖον λόγον μᾶς ἐδήλωσεν αὐτό; Ἐπειδὴ πρόκειται: νὰ φροντίσῃ καὶ νὰ ἐπιμεληθῇ διὰ τὸν Ἰσαάκ, ὥστε νὰ τοῦ δώσῃ νόμην. Διὰ τοῦτο μᾶς ἐφάνερωσε τὴν ἡλικίαν τοῦ πατριάρχου.¹⁴ Ὅτιαι λοιπὸν, λέγει ἡ Γραφή, ἐφθασεν ὁ Ἀβραάμ εἰς τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ γήρατος, ἐπειδὴ ἦθελε νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν Ἰσαάκ ἀπὸ τῆς συγγένειαν τῶν Χαναανίων, διὰ νὰ μὴ πάρῃ γυναῖκα ἀπὸ ἐκεῖ, ἀφοῦ ἀκόλισε τὸν ἱμῖπτου ἀπὸ τοῦς δούλους¹⁵ τοῦ διδοῖ δι' αὐτὸ ἐντολήν καὶ τοῦ λέγει: «βῆλε τὸ χεῖρ σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου». Εἰς μὲν τὴν Ἑλληνικὴν γλώσσῃς ἔτσι ἔχει γραφῇ «ὑπὸ τὸν μηρόν μου», ¹⁶ ἃ εἰς δὲ τὴν Ἑβραϊκὴν λέγουσιν: αὐτὸ τὴν ὀσφύν. Καὶ διὰ ποῖον λόγον λέγουσιν ἔτσι; Τοῦτο ἦτο συνήθεια τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν. Ἐκτός τῶν ἄλλων καὶ ἔπειδὴ ἀπὸ ἑδῶ ἔχει γίνει ἡ ἀρχὴ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰσαάκ. Καὶ διὰ νὰ καταλάβῃς, ὅτι αὐτὸ τὸ

12. Γεν. 24, 1.

13. Συμμετοχὴ πρὸς τὸ Γεν. 20, 20 ὁ Ἰσαάκ, ὅπου ἀναφερόμεν, ἦτο 90 ἐτῶν. Κατὰ τὸ Γεν. 21, 5 ὁ Ἀβραάμ ἐπέτυχεν τὸν Ἰσαάκ εἰς ἡλικίαν 100 ἐτῶν. Συνεπὲς κατὰ τὸν χρόνον τῆς νεανεικῆς τοῦ Ἰσαάκ ὁ Ἀβραάμ ἦτο ηλικίας 140 ἐτῶν περίπου.

14. Αὐτὸς εἶναι ὁ Ἑλκίεζ.

15. Ἡ ἑβραϊκὴ αὐτὴ ἦτο ἓνα εἶδος ἔρκου. Διὰ τὴν ἐβήρησιν τῆς γένουσις ἐβήρησαν διάφοροι ἔρκουται. Πῶς ἔστιν ἔχει σχετὸν με τὴν ἐκλογὴν τοῦ σπέρματος, δηλ. τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀβραάμ.

ὁποῖον ἔγινεν ἦτο κάποιο ἔθιμον, παρατήρησε αὐτὸν νὰ διατάξῃ νὰ βάλῃ τὸ χεῖρ ἐκεῖ, ἀμέσως δὲ νὰ προσθέτῃ καὶ ἐφοκίξῃ εἰς τὸν Κύριον τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.¹⁶ Πρόσεξε ὅτι καὶ τὸν ὑπρέτην διδάσκει νὰ γνωρίσῃ τὸν δημιουργὸν τῶν ὧν. Διότι, ὅταν εἶπε «τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς», συμπεριέλαβεν ὅλην τὴν δημιουργίαν. Καὶ ποῖος ἦτο ὁ ἄρκος; Β «Νὰ μὴ πάρῃς γυναῖκα διὰ τὸν υἱόν μου Ἰσαὰκ ἀπὸ τὰς θυγατέρας τῶν κατοίκων τῆς Χαναάν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐγὼ κατοκῶ, ἀλλὰ ἀπὸ τῆν χώραν, ὅπου ἐγὼ ἐγεννήθην. Θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν φυλὴν μου καὶ θὰ πάρῃς ἀπὸ ἐκεῖ γυναῖκα διὰ τὸν υἱόν μου Ἰσαὰκ».¹⁷

Πρόσεξε, τὴν ἐντολὴν τοῦ πατριάρχου, ἡ ὁποία ἐδόθη εἰς τὸν ὑπρέτην: Μὴ λοιπὸν διατρέξῃς ἀπλῶς, ὅσα ἔχουν λεχθῇ, ἀλλὰ νὰ ἐννοήσῃς τὸν σκοπὸν τοῦ πατριάρχου καὶ νὰ σκεψῇς τί ἐπεδίωκον τὴν παλαιὰν ἐπαχὴν, ὅτι δηλαδὴ δὲν ἐπεζήτησαν νὰ ἀποκτήσουν χρήματα, οὔτε πολὺν πλοῦτον καὶ ὥρα καὶ τόσα στρέμματα γῆς, οὔτε τὴν ἐξωτερικὴν ὁμορφίαν,¹⁸ ἀλλὰ ἐπεζήτησαν τὴν ὠραϊότητα τῆς ψυχῆς καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ χαρακτῆρος. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Ἀβραὰμ εἶδε τὴν πονηρίαν τῶν κατοίκων τῆς Χαναάν καὶ ἐγνώριζε πόσον καλὸν πρᾶγμα εἶναι νὰ ἔχῃ κανεὶς γυναῖκα μὲ τοὺς ἰδίους τρόπους μὲ αὐτόν, C διατάσσει τὸν ὑπρέτην καὶ τὸν ἄρκει, ὥστε νὰ φέρῃ γυναῖκα εἰς τὸν Ἰσαὰκ ἀπὸ τῆν ἰδικήν του συγγένειαν. Καὶ οὔτε ἡ ἀπόστασις τῶν τόπων, οὔτε αἱ ἄλλαι δυσκολίαι τὸν ἔκαναν νὰ ἀμελήσῃ διὰ τὸ ζήτημα αὐτό, ἀλλὰ ὅταν εἶδε τὴν ἀνάγκην τοῦ πρῶτουτος, φροντίζει μὲ δ-λας τοῦ τὰς δυνάμεις καὶ στέλλει τὸν ὑπρέτην. Ἀλλὰ ὁ μὲν πατριάρχης κάνει αὐτό, ἐπειδὴ ἑρπύσκει διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς ψυχῆς καὶ ἀπέφευγε τὴν πονηρίαν τῶν ἐντοπίων. *Οἱ αὖ μὲν αὐτοὶ τῶρα δὲν θὰ ἠμποροῦσαν ποτὲ νὰ ἐννοήσουν καὶ τέτοια, ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη ἦτο δυνατόν νὰ εἶχεν ὁ Ἀβραὰμ μύρια κακά, D ἕνα μόνον ζητοῦν οἱ Χετταῖοι, τὴν περιουσίαν τῶν χρημάτων, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα τὰ θεωροῦν ὡς δευτερεύοντα. Καὶ δὲν γνωρίζουν ὅτι, ὅταν

16. Γεν. 24, 3.

17. Γεν. 24, 8-9. Κατὰ τὰ κριτικὰ ἔθιμα καὶ εἰς ἄλλους λαοὺς τοῦ ἀποχθὲς ἐθνισμοῦ, ὁ πατριάρχης ἐπέλεξε τὴν σκηνὴν διὰ τὸν υἱόν του.

18. Ἀναφερόμενος ὁ ἱερὸς Κριτολόγος εἰς τὰς συνθήκας τῆς ἐπαχῆς τοῦ Ἀβραὰμ εἰσφέρει ἐμπέσεις καὶ τὰς ἑλισσομένους περὶ γάμου ἀνελήψεις τῶν χρόνων του.

ὁ νοῦς εἶναι διεφθαρμένος, ἀκόμη καὶ ὅταν ὑπάρχῃ ἀπαρίγραπτος πλοῦτος, πῶς γρήγορα θὰ φθάσῃ κανεὶς εἰς τὴν μεγαλυτέραν πτώχειαν καὶ δὲν θὰ ὠφελήσῃ ἡ περιουσία, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ψυχὴ, ἡ ὁποία νὰ μπορῇ νὰ καρδιάσῃ αὐτά.

Ἀλλὰ ὁ μὲν πατριάρχης ἔδωκε ρητὴν ἐντολὴν εἰς τὸν ὑπρέτην καὶ μὲ ἄρκους τὸν ἔδεσεν. Ἀς ἴδωμεν λοιπὸν τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ὑπρέτου, πῶς προσεπείσθη νὰ μνηστῇ τὴν εὐσέβειαν τοῦ κυρίου του. Ἀφοῦ λοιπὸν εἶδε τὸν πατριάρχην νὰ διατάξῃ μὲ τόσῃ ἐπιμονῇ, E λέγει πρὸς αὐτόν «ἐάν τυχόν ἡ γυναῖκα δὲν βελήσῃ νὰ με ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν χώραν αὐτήν, βέλεις νὰ ἀδηγήσω τὸν υἱόν σου εἰς τὴν χώραν, ἀπὸ τῆν ὁποίαν ἦλθες;»¹⁹ Διὰ νὰ μὴ φανῶ, λέγει, ὅτι παραβαίνω τὰς ἐντολάς σου, ἔάν παρουσιασθῇ καμία δυσκολία, διὰ τοῦτο ἐρωτῶ, τί πρέπει ἐγὼ νὰ προσέξω, ἐάν δηλαδὴ σοῦ ἀρέσῃ νὰ μεταβῇ ἐκεῖ ὁ Ἰσαὰκ, ὥστε ἀφοῦ πάρῃ σὺς υἱόν μου νὰ ἐπανέλθῃ μὲ αὐτήν, ἐάν δὲν θὰ ἤθελε ἡ γυναῖκα νὰ ἔλθῃ μαζί μου, ὅπως ἀκριδῶς διεταξες; Τί ἀπήντησε λοιπὸν ὁ πατριάρχης; Ἀπαγορεύει αὐτό καὶ λέγει εἰς τὸν ὑπρέτην «πρόσεξε πολὺ νὰ μὴ ἀδηγήσῃς ἐκεῖ τὸν υἱόν μου».²⁰ 484 A Δὲν θὰ χρειασθῇ νὰ κἀνῃς αὐτό, λέγει. Διότι, αὐτὸς ὁ ὁποῖός μοι ἔδωκε τὴν ὑπόσχεσιν καὶ ὑπεσχέθη ὅτι θὰ αὐξήσῃ τὸν πολὺν οἱ ἀπόγονοί του,²¹ αὐτὸς θὰ σὲ βοηθήσῃ νὰ πάῃ καλὰ καὶ αὐτό. Μὴ λοιπὸν «ἀδηγήσῃς τὸν υἱόν μου ἐκεῖ». «Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς».

Παρατήρησε πῶς διδάσκει εἰς τὸν ὑπρέτην τὸν δημιουργόν, ὅταν πραγματοποιέως τὸν ὀρκίζῃ. Καὶ τῶρα τοῦ πρόκειται νὰ εὐχρηθῇ, τοὺς ἰδίους λόγους λέγει καὶ μὲ ὅλα αὐτὰ διδάσκει τὸν ὑπρέτην νὰ ἔχῃ τὴν πίστιν του εἰς τὸν Θεόν, νὰ πραγματοποιήσῃ ἔτσι τὸ συνταμώτερον τὴν πορείαν καὶ νὰ ἐλπίσῃ εἰς τὸ ἀποτελεσμα. Διδάσκει δηλαδὴ αὐτὸν πόσῃ ἀγάπῃ ἀπῆλause κάποτε καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ τῶν πάντων καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ὁ Θεός, B ὁ ὁποῖός τὸν ἐκέλευεν ἀπὸ τὴν πατρίδα του καὶ μέχρι τῶρα ἔτσι κατηύθυνε τὰ πράγματά του καὶ τοῦ ἐχάρισεν εἰς αὐτὰ τὰ γρησσιὰ τὴν γέννησιν τοῦ Ἰσαὰκ, αὐτὸς ὁ Θεὸς θὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ πῶνε καλὰ καὶ αὐτὰ τοῦ

19. Γεν. 24, 5.

20. Γεν. 24, 6.

21. Οἱ ἀπόγονοι δηλ. τοῦ Ἰσαὰκ.

εἶναι νὰ γίνου τώρα. Καὶ λέγει· «ὁ κύριος ὁ θεὸς τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τῆς γῆς, ὁ ὁποῖός με ἐπήρεν ἀπὸ τὸν πατρι-
κὸν μου οἶκον καὶ ἀπὸ τῆς χώρας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεν-
νήθην καὶ με ἐφερὲν ἐδῶ αὐτὸς μοῦ εἶπε· Εἰς δεξιὰ καὶ
εἰς τοὺς ἀπεγόνους σου θὰ δώσω αὐτὴν τὴν χώραν».²² Ὁ
θεὸς ὁ ὁποῖος τόσῃ φροντίδι ἐδεῖξεν εἰς ἐμὲ καὶ ἐγὼ θὰ
σταλῶ τὸν ἀγγελὸν τοῦ ἀγγεῖον καὶ θὰ σὲ ἐξηγήσῃ νὰ ἐκ-
λεῖξῃς ἀπὸ ἐκείνῃ γυναῖκα διὰ τὸν υἱόν μου».²³ Ὁ ἄφου πα-
τρὸς θάρος, λέγει ὁ Ἀβραάμ εἰς τὸν ὑπηρέτην του, πη-
γαίνε. Ἐγὼ τὴν πιστοῖμαιν ὅτι ὁ θεός, ὁ ὁποῖός μοῦ ἐ-
δεῖξε τόσας εὐεργεσίας, θὰ προσέβῃ καὶ αὐτὴν εἰς τὰς
προηγούμενας καὶ θὰ σταλῇ τὸν ἀγγελὸν τοῦ ὡς ἀγγεῖον
σου. Αὐτὸς θὰ σοῦ τὰ ἐτοιμάσῃ προηγούμενως ὅλα, αὐ-
τὸς θὰ σοῦ κἀνὴ γυναικὴ καὶ τὴν γυναῖκα καὶ ἀφου τὴν
πάρῃς θὰ ἐλθῇς. Ἐάν ὅμως συμῆθ, ὃ μὴ γένοιτο, καὶ ἡ
γυναῖκα φέρῃ ἀντίρρηση νὰ ἐλθῇ ἐδῶ, θὰ εἶσαι ἀμέτοχος
τῆς κατάρσεως τοῦ ὅρκου. «Τὸν υἱόν μου ὅμως νὰ μὴ ὀδη-
γήσῃς ἐκεῖ». Διότι ἐν ἀμφιδάλῳ, ὅτι ὁ κύριος θὰ σοῦ
τὰ φέρῃ εὐνοϊκά. Καὶ διὰ νὰ δεῖξῃ ὅτι εἶχεν ἀπιστοσά-
νῃν²⁴ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, ἀπαγορεύει εἰς τὸν ὑπη-
ρέτην νὰ ὀδηγήσῃ τὸν Ἰσαάκ πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ὁ ἄφου διέ-
ταξε με ἀκριβεῖαν τὸν ὑπηρέτην καὶ τὸν ἀπῆλλαξεν ἀπὸ
τὴν φροντίδα αὐτὴν (διότι ἐπαθεῖτο ὁ ὑπηρέτης μήπως
θεωρηθῇ ἐνοχος ὅτι παρέβη τὸν ὅρκον του, ἐπειδὴ ἐν
ἐξεπλήρωσιν τῆς διαταγῆς) λέγει ἐπειτα ἡ Γραφή· ἀφ' οὗ
ἔθεσε τὸ χεῖρ τοῦ κάτω ἀπὸ τὸν μηρόν τοῦ Ἀβραάμ ὡς
κρίσιν ὅτι θὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν ἐπιτολὴν του», ὥστε
νὰ μὴ ὀδηγήσῃ τὸν Ἰσαάκ πρὸς τὰ ἐκεῖ.

Εἶδες πῶς ὁ ὑπηρέτης ἐδείξεν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τὴν ἀ-
φασίαν του πρὸς τὸν κύριόν του; Παρατήρησε λοιπὸν
ὅτι ἐγενε καλὺτερος ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ πατριάρχου
καὶ ἀμμήθη τὴν εὐσέθειάν του. «Ἀφου λοιπὸν ἐπῆρε μα-
ζί του ὁ ὑπηρέτης δέκα καμήλους καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθὰ
τοῦ κυρίου του ἐπορεύθη εἰς τὴν Μεσοποταμίαν εἰς τὴν
πόλιν Ναχώρ».²⁵

22. Γεν. 24, 7.

23. Γεν. 24, 7.

24. Ἐπανερχεται συχνά ὁ ἅγιος Ἰσίδωρος ὁ Χρυσόστομος εἰς τὴν
πίστιν τοῦ Ἀβραάμ καὶ τονίζει τὴν ἀνατινέουσαν ἐμπιστοσύνην τοῦ πα-
τριάρχου εἰς τὴν δύναμιν καὶ τὴν βοηθειάν τοῦ Θεοῦ.

25. Ὁ Ναχώρ ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Ἀβραάμ καὶ κατοικοῦσεν εἰς τὴν
Σαρρὰν τῆς Μεσοποταμίας. Ἐκ τούτου καὶ ἡ πόλις αὐτὴ ἐκαλεῖτο πόλις

Ε Ὅταν δὲ ᾤφθαι κατὰ τὸ ὁράδι ἐξῶ ἀπὸ τὴν πό-
λιν ᾤφθαι τὰς καμήλους νὰ ἀνοπαυθοῦν κοντὰ εἰς τὸ ἀρέ-
σθ, καθ' ἣν στιγμὴν αἱ γυναῖκες βγαίνουν ἐξῶ ἀπὸ τὴν
πόλιν, διὰ νὰ πάρουν νερό.²⁶ Ἐκεῖ προσυχηθῇ ὁ Ἐλιέ-
ζερ καὶ εἶπε· «Κύριε καὶ θεὸ τοῦ κυρίου μου Ἀβραάμ».²⁷
Πρόσεξε τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ὑπηρετοῦ. Καλεῖ τὸν κύ-
ριον τῆς Οἰκουμένης ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου. «Κύ-
ριε καὶ θεὸ, λέγει, τοῦ κυρίου μου Ἀβραάμ, αὐ ὁ ὁποι-
ος τόσων πολὺ εὐεργέτησεν αὐτόν. Καὶ διὰτὶ ἀπορεῖς, ἐάν
ὁ ὑπηρέτης ὀνομάζει τὸν θεὸν ἐστὶ, δηλαδὴ θεὸν τοῦ Ἀ-
βραάμ; Αὐτὸς ὁ θεὸς τῶν ὅλων, ὅταν θέλῃ νὰ δεῖξῃ ὅτι
πολὺ ἀγαπᾷ τὴν ἀρετὴν τῶν εὐσεβῶν, λέγει»²⁸ Ὁ ἄφου
εἶπεν ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ὁ θεὸς τοῦ Ἰσαάκ καὶ ὁ θε-
ὸς τοῦ Ἀβραάμ.²⁹ Καὶ λέγει ὁ ὑπηρέτης Ἐλιέζερ· «Κύριε
καὶ θεὸ τοῦ κυρίου μου Ἀβραάμ, κατακλῶμαι σήμερον
τὰς ἐνεργείας σου καὶ κάνε τὸ θέλός σου εἰς τὸν κύριόν
μου, τὸν Ἀβραάμ».³⁰ Ὡς νὰ εἶπεν· Κάνε νὰ ἐκπληρωθῶν
ὅσα αὐτὸς νομίζει καλὰ καὶ κάνε νὰ πᾶν ὅλα εὐνοϊκά
σύμφωνα μετὰ τὴν θέλησίν σου. «Κάνε τὸ θέλός σου εἰς τὸν
κύριόν μου, τὸν Ἀβραάμ. Τί σημαίνει «κάνε τὸ θέλός
σου»; Νὰ ἐκπληρώσῃς τὴν ἐπιθυμίαν του.

Ἐπειτα συνεχίζει ὁ ὑπηρέτης τὴν προσευχὴν του·
«Ἰδοὺ Κύριε ἐγὼ εὐρίσκαμαι πλησίον τῆς πηγῆς, αἱ δὲ θυ-
γατέρες τῶν κατοίκων τῆς πόλεως αὐτῆς βγαίνουν ἐξῶ
ἀπὸ τὴν πόλιν νὰ πάρουν νερό. Ἡ κόρη εἰς τὴν ὁποίαν
θὰ εἴπω, νὰ γένη τὴν στάμναν σου, διὰ νὰ πῶ καὶ αὐ-
τὴ θὰ μοῦ εἴπῃ, πῆς καὶ αὐ καὶ τὰς καμήλους σου θὰ πο-
τίσω, μέχρις ὅτου χορτάσων καὶ σταματήσων νὰ πίνουν.
αὐτὴ ἡ κόρη θὰ εἶναι ἐκείνη, τὴν ὁποίαν προώρισες ὡς σύ-
ζυγον διὰ τὸν δοῦλόν σου Ἰσαάκ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον
θὰ γνωρίσω, ὅτι ἔλασες τὸ θέλός σου»³¹ εἰς τὸν κύριόν μου,
τὸν Ἀβραάμ».³² Πρόσεξε τὴν σύνεσιν τοῦ ὑπηρετοῦ. Ἐ-
πειδὴ λοιπὸν ἐγκώριζε τὴν φιλόξενον διάθεσιν τοῦ πατρι-
άρχου καὶ ἐκμύκων ὅτι ἡ κόρη τὴν ὁποίαν ἐπρόκειτο νὰ

Ναχώρ. Εἶχεν ἀποκτήσει δύο τέκνα υἱὸς καὶ ἡ Βε-
θουλή, ὁ πατὴρ τῆς Βεδενοίας.

26. Γεν. 24, 10-11.

27. Γεν. 24, 12.

28. Ἐξέθ. 8, 6.

29. Γεν. 24, 13.

30. Ὅταν θῇ, μοῦ ἐπαδείξῃς πῶς πρέπει νὰ ἀνέλθῃς εἰς γυναῖκα
τοῦ Ἰσραὴλ.

31. Γεν. 24, 13-14.

ἀδηγήσει ἀεὶ, ἐποτρὺε νὰ ἔχη τὰς ἰδίας ἀρετάς, δὲν ζητᾷ κομμίαν ἄλλην ἀπόδοσιν.⁸² Ἀλλὰ εἴλπει νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν κόρην ἀπὸ τὴν φιλόξενον διάθεσιν τῆς. Ὁ Καὶ λέγει: Ἐὼν μοῦ προτείνῃ τὴν στάμναν, ἴσταν ἐγὼ τῆς ζητήσω νερό καὶ δὲν κάνω μόνον αὐτὸ ποῦ ἐζήτησα, ἀλλὰ φανερώσω καὶ τὴν μεγαλοδουρίαν τοῦ χαρακτήρος τῆς καὶ εἴτῃ, καὶ εἰς τὰς κομήλους σου θὰ δώσω νερό, θὰ μοῦ ἔχη δώσει ἀρκετὴν ἀπόδοσιν διὰ τὴν καλωσύνην τοῦ χαρακτήρος μετὰ τὴν προσφορὰν νεροῦ.

Σκέψου λοιπὸν σὲ παρακαλῶ, ἀγαπητέ μου, πόσον σπουδαῖον ἦτο τὸ γεγονός· ὅτι μία ἀπαλὴ κόρη, ἡ ὁποία ἐπαίρει νερό, ὅχι μόνον δὲν ἠρνήθη νὰ δώσῃ, ἀλλὰ καὶ κατέβαλε τὴν στάμναν ἀπὸ τοὺς ὤμους τῆς καὶ ἔδωσε νὰ πιῇ ἑκείνος ποῦ ἐζήτησε. Καὶ αὐτὰ συμβαίνουν μετὰ καίτοι ποῦ ἦτο ἕως καὶ ἀγνωστος. Καὶ ὅχι μόνον εἰς αὐτὸν ἔδωσε νερό, ἀλλὰ καὶ ἐπότισεν ὅλος τὰς κομήλους καὶ ἀπέδειξε μετὰ ὅσα εἶναι τὴν εὐγενεῖαν τῆς ψυχῆς τῆς. Π Ἡ μήπως δὲν γνωρίζετε, ὅτι πολλοί, ἂν καὶ εἶναι ἄνδρες, ἀρνοῦνται συχνὰ τοιαύτας προσφοράς; Καὶ διατὶ λέγω διὰ τὴν προσφορὰν νεροῦ; Κάποτε, ἴσταν κρατοῦν δάδας καὶ ἐνθ' παρακαλοῦνται ἀπὸ τοὺς γύρω εὐρισκομένους νὰ περικλέωνον ὀλίγον, νὰ δώσουν φῶς, διὰ νὰ ἀνάψουν τὸν λύχνον, οὔτε αὐτὸ ἀνέχονται νὰ κάνουν. Καὶ αὐτὰ συμβαίνουν, παρ' ὅλον ὅτι ἡ φωτιὰ δὲν ἐλαττώνεται καθόλου, ἀκόμη καὶ ἂν εἶναι ἀμέτρητοι ἑκείνοι οἱ ὅποιοι πρόκειται νὰ ἀνάψουν. Ἐὼν δὲν καὶ γυναῖκα καὶ μάλιστα κόρη καὶ ἐνθ' ἔφερε στάμνον εἰς τοὺς ὤμους τῆς, ὅχι μόνον δὲν ἐδυσανασχέτησε νὰ δώσῃ, ἀλλὰ καὶ παρέχει μετὰ προθυμίαν εἰς ἑκείνον ποῦ ἐζήτησε καὶ τὸ νερό προσφέρει καὶ σπεύδει μετὰ τὴν δέλησιν τῆς νὰ ποτίσῃ καὶ τὰς κομήλους. Ἐ Ὁ φιλόδοξος Θεὸς λοιπὸν, ὁποῦ ἀπήντησεν εἰς τὰς προσευχὰς τοῦ πατριάρχου καὶ ἔστειλε τὸν ἀγγελόν του, ἐπρονόησε νὰ γίνοντο ὅλα αὐτὰ καὶ ὅπως ἀκριβῶς ἐζήτησεν ὁ ὑπηρέτης, ἔτσι ἐπραγματοποιήθησαν ὅλα. Ἐπειτα, ἀφ' οὗ εἶδεν ἐκ τῶν πραγμάτων τὴν δύναμιν τῶν προσευχῶν τοῦ πατριάρχου καὶ εὗρε τὴν κόρην, ὅπως ἀκριβῶς τὴν ἤθελε, καὶ εἶδε τὴν μεγάλην τῆς φιλοξενίαν, (κύτταξε τί εἶναι).⁸³ Λέγει λοιπὸν ἡ θεὰ Γραφή: «ἔσπευσεν καὶ

82. Κατὰ τὴν Θεοδότησιν: «Τὸ δὲ σημαίνει ἦν σὺ ἀρεσώτατος, οὐδὲ περιφανέστερος γένους, οὐδὲ ἄλλο τι τὸν λαμπρὸν, ἀλλὰ πλούσιον, φιλοφροσύνη καὶ ἡμέτερος φρονήματος».

83. Ἡ ἐνδοξὴ κατεπαινεύσας ἡρώς δὲν ἔχει ἀντίστοιχον εἰς τὸ ἄλλο.

ἔδωκε τὴν στάμναν εἰς τὸ ποτιστῆριον»⁸⁴ 480 Α καὶ ἔτραξεν εἰς τὸ φοιτᾶν νὰ ἀντλήσῃ πάλιν καὶ ἐπότισεν ὅλος τὰς κομήλους.⁸⁵

Πρόσεξε τὴν ἔντασιν προθυμίας τῆς κόρης. Διότι τὸ ἔσπευσεν καὶ ἔδωκε τὴν στάμναν καὶ ἔτραξεν εἰς τὸ φοιτᾶν φανεράναι τὴν ἀπερίγραπτον προθυμίαν τῆς. Οὔτε ὡς ἔβη ἀπέφυγεν, οὔτε μετὰ τὴν πρόσβασιν τῆς σωφροσύνης ἠρνήθη, ἀλλὰ μετὰ πολλὴν καλωσύνην λέγει: «πῆξ, κόριον». Σκέψου, σὲ παρακαλῶ, πόση ἐπιμέλεια σπουδότητος καὶ πολὺ μεγάλη ταπεινοφροσύνη καὶ φιλοξενία ὀπτήρχην εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν. Δὲν θὰ ἦσαν αὐτὰ πολυτιμότερα ἀπὸ πολλὰ πλοῦτη; Ἀπὸ πόσους θησαυροῦς δὲν θὰ τὰ ἐθαυρούσαμεν προτιμότερα; Β Αὐτὸ εἶναι ἡ μεγαλυτέρα προίκα, αὐτὸ τὰ ἀμέτρητα ἀγαθὰ. αὐτὸ εἶναι ὁ θησαυρός, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε δαπανᾶται.

Ὅταν λοιπὸν ὁ εὐγενέστατος ὑπηρέτης εἶδε φανεράν τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, λέγει ἡ Γραφή: «Παρετήρει αὐτὴν μετὰ προσοχὴν καὶ ἐκωπώσεν, διὰ νὰ καταλάβῃ, ἂν ὁ Θεὸς τὸν ἐδοθήσεν νὰ ἐπιτύχῃ ὁ σκοπὸς τοῦ ταξιδίου του ἢ ὅχι».⁸⁶ Τί σημαίνει «παρετήρει αὐτὴν μετὰ προσοχὴν»; Ἐκαταλάβαινε αὐτοὺς τοὺς λόγους τῆς κόρης, τὸ ὁλέμμα, τὸ βασίσιμα, τὴν μορφὴν τῆς καὶ ὅλα τὰ ἄλλα καὶ ἐπερίμενε νὰ ἴδῃ «ἂν ὁ Θεὸς τὸν ἐδοθήσεν νὰ ἐπιτύχῃ ὁ σκοπὸς τοῦ ταξιδίου του ἢ ὅχι». Ὅσα μὲν λοιπὸν ἔχουν ἤδη γίνῃ φανερόναι τὴν μεγάλην καὶ ἔξοχον ἀρετὴν τῆς κόρης. Διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ ἀμείψῃ αὐτὴν διὰ τὴν προθυμίαν τῆς καὶ τὴν προσφορὰν τοῦ νεροῦ, ὁ φορεὶ εἰς αὐτὴν ἀχρυσὰ ἀκουλαρήκρια καὶ δύο βραχιόλια⁸⁷ καὶ τὴν περιεργάζετο μετὰ προσοχὴν. Καὶ τὴν ἐρωτοῦσε: «Τίνος εἶσαι θυγάτηρ;» καὶ «ἔχει ὁ πατήρ σου τόπον, διὰ νὰ διανυκτερεύσωμεν».⁸⁸ Σκέψου καὶ ἔδω τὴν ἀπάντησιν τῆς κόρης. Ὅπως ἀκριβῶς δηλαδὴ εἰς τὴν περιπτώσειν τοῦ νεροῦ, ὅχι μόνον ἔδωκεν ἐκεῖνον, τὸ ὁποῖον ἐζήτηθη, ἀλλὰ ἐπότισεν καὶ τὰς κομήλους ἀφ' οὗ ἦσαν ὁ ἴδιος, ἔτσι καὶ ἐ-

νικῶν κείμενον. Ὑπάρχει εἰς τὸ λατινικὸν 5 στίχος *Vide quid fit*.

84. Ἀπολύτως διὰ ἐκρέμειν διὰ χύσιον λάκκον, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἐκ ἑκινῶν οἱ κέρμιοι καὶ τὰ ἄλλα ἔβη.

85. Γεν. 24, 20.

86. Γεν. 24, 21. Ἐπιτοχὴ τοῦ ταξιδίου του ἔσθ' ἡ νὰ ἐκλεῖξῃ τὴν καταλλήλων σύζυγον διὰ τὸν Ἰσαακ.

87. Γεν. 24, 22. Ὁ τερὸς Χριστόστατος δὲν ὁμιλεῖ διὰ τὴν ἄξιαν τῶν κοσμημάτων, ἡ ὅποια ἀναφέρεται εἰς τὸ κείμενον τῆς Π. Δίκεως.

88. Γεν. 24, 23.

δω, όταν ηρώτησεν ὁ ὑπηρέτης, ἐάν ὑπάρχῃ μόνον τόπος καὶ ποίου ἦτο κόρη, ἀπαντᾷ ἐκείνη· «Εἰμὶ κόρη τοῦ Βα-
θουήλ», τὸν ὅποιον ἐγέννησεν ἡ Μαλχὰς³⁸ διὰ τοῦ Να-
χώρ.³⁹ Ἀναφέρει καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν πάππον τῆς διὰ
τὴν γίνῃ προθυμότερος, ὅταν ἀκούσῃ τὸ ὄνομα τῶν.

Ὁ Παρατήρησε τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς κόρης, ὅταν
ἠρωτήθη διὰ τὸν πατέρα τῆς, ὅχι μόνον τὸ δηλώνει, ἀλλὰ
καὶ τὸν πατέρα τοῦ πατρὸς τῆς ἀναφέρει. Καὶ ὅταν ὁ ὑ-
πηρέτης ἠρώτησεν, ἐάν ὑπάρχῃ τόπος μόνον νὰ μείνῃ,
ἡ κόρη ἀπαντᾷ· Ὅχι μόνον τόπος, ἀλλὰ «καὶ ὄχυρα καὶ
τροφὰ πολλὰ ὑπάρχουν». ⁴⁰ Μόλις ἤκουσεν αὐτὴ ὁ ὑπη-
ρέτης καὶ ἐθαύμασε τὴν κόρην διὰ τὴν γενναϊότητα φι-
λοξενίας, ἀντελήφθη ὅτι δὲν εἶχεν ἔλθε, εἰς κάποιους ἀ-
γνώστους, ἀλλὰ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ναχώρ, ὁ ὅποιος ἦτο
ἀδελφὸς τοῦ πατριάρχου. Καὶ λέγει ἡ Γραφή· «Εὐχαριστη-
θεὶς ὁ Ἐλιέξερ προσεκύνησε τὸν Θεόν».⁴¹ Ἀφοῦ πύχαρι-
στήθη δι' ὅσα ἔμαθε, δι' ὅσα εἶπεν ἡ κόρη, ἀπρασκήνησε
τὸν Θεόν. Ἐὐχαρίστησε τὸν Κύριον, ὁ ὅποιος ὤδειξε τό-
σον μεγάλην εὐνοίαν πρὸς τὸν πατριάρχην καὶ φροντίδα
εἰς τὸν ὑπηρέτην καὶ ὅσοι ἔκανε μετὰ εὐκαλίαν νὰ ἔλθουν ὅ-
λα εὐνοικῶς εἰς αὐτόν. Καὶ εἶπεν ὁ Ἐλιέξερ· «Δοξαζόμενος
ὅς ἐστι ὁ Θεὸς τοῦ κυρίου μου Ἀβραάμ, διότι δὲν ἔγκα-
τέλειπε τὸν κύριόν μου, ἀλλὰ ἐφώνη δικαίος καὶ ἀληθής».⁴²
Ἀφοῦ εἶδε τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς κόρης καὶ ἔμαθεν ὅλα
σαφῶς ἐπὶ αὐτήν, φανερώνει ἔπειτα καὶ αὐτὸς εἰς τὴν κό-
ρην, πόλις ἦτο. Μετὰ τὴν εὐχαριστίαν τοῦ εἰς τὸν Θεόν κά-
νει γνωστὸν εἰς αὐτήν, ⁴³ ὅτι δὲν ἔχει ἔλθε ἀπὸ ξένο
σπίτι, ἀλλὰ ἐκείνος πού τὸν ἐστειλεν εἶναι ἀδελφὸς τοῦ
Ναχώρ. Ἀφοῦ ἐπληροφόρηθη αὐτὴ ἡ κόρη καὶ ἔτρεξε μετὰ
μεγάλῃ χαρᾷ, εἶπεν εἰς τοὺς ἰδικοὺς τῆς.

Πρόσθετε πῶς ἡ κόρη δείχνει τὴν προθυμίαν τῆς διὰ
φιλοξενίας μετὰ ἑκάστου ἀπὸ αὐτὰ πού ἔκανε, δηλαδὴ τὸ
ὅτι ἔτρεξε, μετὰ τοὺς λόγους, μετὰ τὴν καλωσύνην τῆς. Ἐτρεξε

38. Ὁ Βαθουήλ ἦτο υἱὸς τοῦ Ναχώρ καὶ ἀνέμψας τοῦ Ἀβραάμ. 74.
καὶ τοῦ ἦσαν ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Ρεbecca (Γεν. 22, 23).

39. Ἡ Μαλχὰς ἦτο σύζυγος τοῦ Ναχώρ, ἀδελφοῦ τοῦ Ἀβραάμ.

40. Γεν. 24, 26.

41. Γεν. 24, 26.

42. Γεν. 24, 26.

43. Γεν. 24, 27. Ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ ἀλλήθεια τοῦ Θεοῦ ἔγκειται
ἐνταῦθα εἰς τὴν εὐνοίαν τῆς ἀποστόλεώς του πρὸς τὸν Ἀβραάμ.

λοιπὸν, λέγει ἡ Γραφή, καὶ ἀνυψήσας εἰς τὴν οἰκίαν τῆς
μητρὸς τῆς αὐτῆς τὰ ὅποια συνέδεσάν.⁴⁴ Ὅλα ὅσα ἤκου-
σεν ἀπὸ τὸν ὑπηρέτην τὰ ἐφανέρωσεν εἰς τοὺς γονεῖς τῆς.
καὶ ἔτρεξε ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἀδάμ πρὸς τὸν Ἐλιέξερ, ἔ-
ξω ἀπὸ τὴν πόλιν, εἰς τὴν πηγὴν.⁴⁵ Παρατήρησε, ὅτι καὶ
ὁ Ἀδάμ μετὰ τὸ ὅτι ἔτρεξε, φανερώνει τὴν μεγάλῃν τοῦ ἔ-
πιθυμίαν διὰ φιλοξενίας. ⁴⁶ Καὶ μόλις εἶδε τὸν Ἐλιέξερ νὰ
στέκεται εἰς τὴν πηγὴν μετὰ τὰς καμήλους εἶπεν εἰς αὐτόν·
Ἔλα μαζί μου, εἰσελθε εἰς τὴν οἰκίαν μου, εἶσαι ἀπὸ τὸν
Θεόν εὐλογημένος. Διὰ τί μένεις ἔξω; Ἐγὼ ἡτοίμασα τὴν
οἰκίαν μου καὶ τόπον διὰ τὰς καμήλους σου.⁴⁷ Παρατή-
ρησε, ὅτι καὶ ὁ Ἀδάμ εὐλογεῖ τὸν Κύριον διὰ τὴν παρού-
σαν τοῦ ξένου καὶ πρὶν νὰ τὸν φιλοξενήσῃ εἰς τὴν πρᾶ-
ξιν, δείχνει μεγάλῃν προθυμίαν. Ἔλα μαζί μου, λέγει, εἰ-
σελθε εἰς τὴν οἰκίαν μου, διότι ἤδη ἡτοίμασα τὴν οἰκί-
αν μου καὶ τόπον διὰ τὰς καμήλους σου.⁴⁸ Ἀφοῦ εἰσῆλθεν
ὁ Ἐλιέξερ, λέγει ἔπειτα ἡ Ἁγία Γραφή· «Ἐξεσαμάρωσε
τὰς καμήλους καὶ ὁ Ἀδάμ ἔδωκεν εἰς τὰς καμήλους ὄχυ-
ρα καὶ τροφὰς καὶ εἰς τὸν Ἐλιέξερ νερό, διὰ νὰ πλύνῃ τὰ
πόδια του».⁴⁹

Παρατήρησε ὅτι ἐκείνοι, οἱ ὅποιοι κατείχοντο ἀκόμη
ἀπὸ τὴν πλάνην, Ὁ ἐφρόντιζον ἰδιαιτέρως διὰ τὴν φιλοξε-
νίαν, καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν Ἐλιέξερ νερό, διὰ νὰ πλύνῃ αὐ-
τὸς καὶ οἱ συνοδοὶ του τὰ πόδια τῶν. Καὶ παρέθηκεν εἰς
αὐτοὺς τράπεζαν, διὰ νὰ φάγουν.⁵⁰ Ἀλλὰ εἰς τὸ σημεῖον
αὐτό, σκέψου, σὲ παρακαλῶ, τὴν μεγάλῃν σύνεσιν τοῦ ὑ-
πηρέτου. Τί λέγει λοιπὸν;

«Δὲν θὰ φάγω, ἂν δὲν σὰς ὀμιλήσω». ⁵¹ Σεῖς μὲν, λέ-
γει, ἐφανερῶσατε τὰ ἱδικά σας, ἐγὼ δὲν θὰ ἀνταπαν-
τῶ προηγουμένως, μέχρις ὅτου σὰς γνωστοποιήσω τὴν αἰ-
τίαν, διὰ τὴν ὅποιαν ἐστάλην εἰς τόσον μεγάλῃν ὀδοιπο-
ρίαν. Διὰ ποῖον λόγον, δηλαδὴ, ἔχω ἔλθει ἐδῶ ἀπὸ τὴν
γῆν Χαναάν καὶ πῶς ἔρθεσα εἰς τὴν οἰκίαν σας, Ὁ διὰ
τὴν εἰσελθεῖν τοιοῦτοτρόπως καὶ σεῖς τὴν εὐγνωμοσύνην σας

45. Γεν. 24, 28.

46. Γεν. 24, 29.

47. Γεν. 24, 31.

48. Γεν. 24, 32. Σημειῖται πρὸς τὰ ἔθνη φιλοξενίας τῆς ἐποχῆς
ἐκείνης.

49. Γεν. 24, 32-33.

50. Γεν. 24, 33. Οἱ σέχοι αὐτοὶ ἀποταμιεύουν τὴν μεγάλῃν εὐου-
νοσίαν τοῦ ὑπηρέτου Ἐλιέξερ, ἀνὰ δέκαται τροφὴν καὶ ἀνταπάν, πρὶν
εἰσελθεῖν τὴν ἐντολήν διὰ τὴν οἰκίαν ἐπὶ αὐτῇ.

πρός τὸν κύριόν μου, ὅταν μάθετε ὅλα αὐτά. Καὶ ἀφοῦ ᾤκησε νὰ διηγήται, λέγει: «Δούλος εἰμαι τοῦ Ἀβραάμ. Ὁ Θεὸς εὐλόγησε τὸν κύριόν μου πολὺ, ἔδωκε δηλαδὴ εἰς αὐτὸν πρῶτα καὶ μᾶσχος καὶ χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν καὶ δούλους καὶ δούλας καὶ καμήλους καὶ ὄνους. Ἡ Σάρρα, ἡ γυναῖκα τοῦ κυρίου μου, ἐγέννησεν υἱὸν εἰς προχωρημένην ἡλικίαν καὶ ὁ κύριός μου παρέδωκεν εἰς τὸν υἱὸν του ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του». ⁵¹ Παρατήρησε, μὲ πόσῃ ἀκοήθειαν διηγέται ὅλα αὐτὰ εἰς αὐτοὺς. Εἰμαι, λέγει, δούλος ἐκείνου, δηλαδὴ τοῦ Ἀβραάμ, τὸν ὁποῖον γνωρίζετε. Μάθετε λοιπὸν, ὅτι ἔτυχε τόσοι μεγάλης εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Κυρίου, Ἐ δάτε νὰ πλουτίσῃ πολὺ. Ἐπειτὰ ὁ ὑπηρέτης ἀφοῦ ἀναφέρει τὴν μεγάλην περιουσίαν τοῦ Ἀβραάμ, λέγει, ὅτι ἔχει «πρῶτα καὶ μᾶσχος, ἀργύριον καὶ χρυσόν, δούλους καὶ δούλας, καμήλους καὶ ὄνους».

Ἀκούσατε σὰς αἱ τελευταίαι, αἱ ὁποῖαι ἀγαράζετε καθημερινῶς τόσα καὶ τόσα στρέμματα γῆς καὶ οἰκοδομεῖτε λουτρά καὶ τάπους διὰ περιπάτων καὶ λαμπρὰ οἰκοδομήματα, βλέπετε ἀπὸ τί ἀποτελεῖται ἡ περιουσία τοῦ Ἀβραάμ. Πουθενά ἀγρός, πουθενά οἰκοδομαὶ καὶ περιττὴ πολυτέλεια, ἀλλὰ πρῶτα καὶ μᾶσχος καὶ καμήλοι καὶ ὄνοι, δούλοι καὶ δούλαι. ⁵² Α καὶ διὰ τὰς μάθης τοῦ εὔρε το πλῆθος τῶν δούλων, προσέθεσεν εἰς ἄλλο μέρος, ⁵³ ὅτι ὅλοι εἶχαν γεννηθῇ εἰς τὴν οἰκίαν του. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ κύριός μου, ὁ ὁποῖος ἔχει τόσοι περιουσίαν καὶ δέχεται ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ μεγάλην εὐνοίαν, ὅταν ἐγγράσεν, ἡ Σάρρα ἐγέννησεν εἰς αὐτὸν υἱόν. Ἐπειδὴ ἔχει αὐτὸν μοναχογενεῖν, ἤδη τὸν ἔκανε κληρονόμον εἰς ὅλα. Ἀπαρίστωσε, δηλαδὴ, εἰς τὸν υἱὸν του ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του. Ἀφοῦ ὁ Ἐλιέξερ διηγῆται τὴν δόξαν τοῦ Ἀβραάμ, τὴν γέννησιν τοῦ Ἰσαάκ, ἀμειβεῖ κατόπιν διὰ τὰς ἐντολάς πού ἐπήρην ἀπὸ τὸν κύριόν του καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν Χαρράν. ⁵⁴ «Μὲ ἄρπισεν ὁ κύριός μου, λέγει ὁ Ἐλιέξερ, καὶ μοῦ εἶπε: Δὲν θὰ πάρῃς γυναῖκα διὰ τὸν υἱόν μου Ἰσαάκ ἀπὸ τῆς θυγατέρας

51. Γεν. 24, 34-36.

52. Εἰς Γεν. 17, 23, ἔνθα ἀναγράφεται: «καὶ ἐλάβον Ἀβραάμ ἱερὰ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ...».

53. Πάλιν τῆς διηγήσεως. Εἰς αὐτὴν κατέκειτο ὁ Θεός, παρὰ τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν Νάχωρ. Ὅταν δὲ θρῆσκοντο ὁ Ἀβραάμ καὶ ὁ Νάχωρ ἐπὶ τὴν Χανάν, ὁ Νάχωρ παρεμεινεν εἰς τὴν Χαρράν. Διὰ ταῦτα καὶ ἡ πόλις αὐτῆς ἀνομήθη «πόλις Νάχωρ» (Γεν. 24, 10).

τῶν κατοίκων τῆς Χαναάν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐγὼ κατοικῶ, ὡ ἀλλὰ θὰ πάρῃς εἰς τὴν πατρικὴν μου οἰκίαν καὶ εἰς τὴν φυλὴν μου καὶ θὰ πάρῃς ἀπὸ ἐκεί γυναικα διὰ τὸν υἱόν μου». ⁵⁵ Καὶ αὐτὸς μὲν διέταξε αὐτά, ἐγὼ ὅμως, ἐπειδὴ ἐγκύρια τὰς δυσκολίας καὶ ἐσκεπτόμουν τὴν δυσχερείαν τῆς ἀποστολῆς ἠρώτησα τὸν κύριόν μου, μήπως ἡ γυναῖκα δὲν ἤθελε νὰ ἐλθῇ μαζί μου. «Καὶ ἐκεῖνος μοῦ ἀπήντησεν: Ὁ Κύριος ὁ Θεός, ἐνύπνιον τοῦ ὁποῖου ἔφησα θεάρεστα, θὰ ἀποστείλῃ τὸν ἀγγελὸν του μαζί σου καὶ θὰ κατευθύνῃ με ἐπιτυχίᾳ τὴν πορείαν σου καὶ θὰ πάρῃς διὰ τὸν υἱόν μου γυναῖκα ἀπὸ τῆς φυλῆς μου καὶ ἀπὸ τῆς πατρικῆς μου οἰκίας». ⁵⁶ C Καὶ ἐὰν ἡ γυναῖκα αὐτὴ δὲν πείθεται νὰ ἐλθῇ μαζί σου ἐδῶ, ἐτότε θὰ εἶσαι ἀπηλλογμένος ἀπὸ τὴν κατάρᾳ μου». ⁵⁷

Λοιπὸν ὁ μὲν κύριός μου, συνεχίζει ὁ Ἐλιέξερ, ἀφοῦ διέταξεν αὐτά καὶ με ἐφωδίασε με τὰς εὐχὰς του, τοιαυτοτρόπως με ἀπέστειλεν. Ἐγώ, ὅμως, ἀφοῦ ἐπῆρα θάρρος ἀπὸ τῆς εὐχῆς του, ὅταν ἐφθάσα εἰς τὴν πηγὴν, αὐτοὺς τοὺς λόγους εἶπα: «Κύριε καὶ Θεέ τοῦ κυρίου μου Ἀβραάμ, ἀφοῦ σὺ κατευθύνεις τὰ διαθήματά μου εἰς τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον ἦλθα, ἰδοὺ ἐγὼ εὐρίσκωμαι εἰς τὴν πηγὴν τοῦ ὕδατος καὶ αἱ θυγατέρες τῶν ἀνθρώπων τῆς πόλεως θὰ ἐξέλθουν διὰ νὰ πάρουν νερό. Ἡ κόρη εἰς τὴν ὁποίαν θὰ εἴπω, D πότισόν με ὀλίγον νερό ἀπὸ τῆς στάμνου σου καὶ θὰ μοῦ εἴπῃ καὶ σὺ πῖες καὶ τὰς καμήλους σου θὰ ποτίσω, αὕτη θὰ εἴναι ἡ γυναῖκα, τὴν ὁποίαν προώρισες διὰ τὸν δοῦλον σου Ἰσαάκ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ καταλάβω, ὅτι ἔκανες τὸ ἔλεός σου εἰς τὸν κύριόν μου Ἀβραάμ». ⁵⁸ Προσευχόμενος μόνος μου, συνεχίζω ὁ Ἐλιέξερ, δι' αὐτὰ παρεόλεια τὸν Θεόν. Δὲν εἶχα δὲ ἀκόμη τελειώσει τοὺς λόγους μου καὶ ἀμέσως ἐξετελέσθησαν καὶ οἱ λόγοι ἐγνων πραγματικότητος. «Πρὶν νὰ τελειώσω τὴν προσευχήν μου, ἐφάνη νὰ θγαίνῃ ἀπὸ τὴν πόλιν ἡ Ρεθέκκα, ἡ ὁποία εἶχεν εἰς τοὺς ὤμους τῆς τὴν στάμναν. Εἶπα δὲ εἰς αὐτήν, δός μου νὰ πῶ νερό. Καὶ ἔτρεξε καὶ κατέδρασε τὴν στάμναν τῆς καὶ μοῦ εἶπε, πῖες καὶ σὺ καὶ τὰς καμήλους σου θὰ ποτίσω». ⁵⁹ E Καὶ ἀφοῦ λοιπὸν εἶδα

54. Γεν. 24, 37-38.

55. Γεν. 24, 40.

56. Γεν. 24, 41.

57. Γεν. 24, 42-44.

58. Γεν. 24, 45-46.

φανερὰν τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἠρώτησα, ποίου ἦτο κόρη. Ἀφοῦ ἔμαθα, ἀπ' ὧσα εἶπεν, ὅτι δὲν εἶχα ἔλθει εἰς ξένους, ἀλλὰ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ κυρίου μου, ἐπῆρα θάρρος καὶ «τῆς ἐφόριον τὰ σκουλαρίκια καὶ τὰ βραχιόλια. Εὐχαριστήσας δὲ προσεκύνησα τὸν Κύριον καὶ ἐδόξασα τὸν Θεὸν τοῦ κυρίου μου Ἀδραάμ, ὁ ὅποιος με κατηύθυνεν, ὥστε νὰ πάρω τὴν κόρην τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ κυρίου μου».⁶⁹

Καὶ αὐτὰ μὲν εἶποι φανερά ἀπὸ τὸν Θεὸν διηγετήθησαν, αἱ δὲ προσευχαὶ τοῦ κυρίου μου εἰσκούσθησαν.⁴⁸⁹ Ἀ Ζεὶς δὲ λοιπὸν, ἐὰν φανερώσατε τὰς ἰδικὰς σας ἀποφάσεις, «ἀὰ φανήτε εὐσεβεῖς καὶ δικαίαι εἰς τὸν κύριόν μου. Ἐν ἑναντίᾳ ὁμῶς περιπτώσιν, πέστε μου».⁷⁰ Ἡ δὲ σεις, λέγει, διὰ νὰ γνωρίζω, μοῦ φανερώσατε, τί πρέπει νὰ κάνω. Ἐὰν ὁμῶς εἶναι ἀρνητικὴ ἡ ἀπόφασίς σας, φανερώσατέ μου αὐτὴν, διὰ νὰ μεταβῶ εἰς ἄλλο μέρος καὶ ἀπευθυνθῶ ἄλλου, ἢ ἐδῶ ἢ ἐκεῖ».⁷¹ Ἐπειτα, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἦτο ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος ἔφερεν εὐνοϊκὰ τὰ πάντα, λόγῳ τῶν προσευχῶν τοῦ πατριάρχου, ἀπαντᾷ πρὸς αὐτὸν ὁ πατήρ τῆς κόρης καὶ ὁ ἀδελφὸς τῆς· «Ὁ Θεὸς ἀμιλεῖ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτῆν. Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἀρνηθῶμεν ἢ νὰ προσθέσωμεν κάτι. Δεχόμεθα».⁷² Β «Ἡ δὴγησίς σου, λέγουν, ἀπαδεικνύει ὅτι ὅλα ἔχουν γίνῃ ἀπὸ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ. Μὴ λοιπὸν νομίσῃς, ὅτι ἡμεῖς εἰμεθα ἀντίθετοι εἰς ὧσα ὁ Θεὸς κρίνει καλὰ, διότι αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἀπὸ ἡμᾶς. Ὅριστε, ἔχεις τὴν κόρην. Πάρε τὴν μαζί σου καὶ ὅς γίνῃ γυναῖκα διὰ τὸν υἱὸν τοῦ κυρίου σου, ὅπως διέταξεν ὁ Θεός».⁷³

Εἶδате τὴν παλαιὰν ἐποχὴν, πῶς ἀφρόντιζον νὰ δίδουν γυναῖκα εἰς τὰ παιδιὰ τῶν; Πῶς ἐπεβίβκιον ἀντὶ διὰ χρήματα τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς; Πουθενὰ συμθόλαια, πουθενὰ συμφωνία καὶ τὰ ἄλλα καταγέλαστα πράγματα, τὰ ὅποια συμβαίνουν τώρα καὶ οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται εἰς τὰς πνικίδας. Ἐάν, λέγει, πεθάνῃ ἄπικνος, ἐὰν αὐτὸ καὶ αὐτὸ συμβῇ. Ὁ ἄλλος εἰς ἐκείνους· τίποτε τέτοιο δὲν συνέβη. Τὸ μεγαλύτερον καὶ ἀσφαλές πνικίδιον

69. Γεν. 24, 47-48.

70. Γεν. 24, 49.

71. Γεν. 24, 49. Ἐναντὶ ἑλλας οἰνογενεας.

72. Γεν. 24, 50.

73. Γεν. 24, 51.

74. Εἰς τὴν Ἰσαὰ καὶ τὴν Ρεβέκκαν.

ὑπῆρξεν ὁ χαρακτήρ τῆς κόρης. Πουθενὰ τύμπανα καὶ χοροὶ. Καὶ αὐτὸ θὰ γνωρίσῃς, ἐὰν θὰ ἴδῃς τὴν κόρην νὰ ἔρχεται πρὸς τὸν γαμβρὸν. «Ὅταν ἤκουσεν ὁ ὑπηρέτης αὐτοῦ τούς λόγους, προσεκύνῃς μέχρι τὸ ἔδαφος τὸν Θεόν».⁷⁴ Παρατήρησε πῶς ἀναπνέπει εὐχαριστίαν εἰς τὸν Κύριον τῶν ὅλων διὰ κάθε τι τοῦ ἐγνέσθαι. Διότι ὁ Θεὸς ἦτο αὐτὸς ὁ ὅποιος ἔφερεν ὅλα εὐνοϊκὰ καὶ σύμφωνα με τοὺς λόγους τοῦ πατριάρχου, ἀφοῦ ἔστειλε προηγουμένως ἀγγέλον μπροστὰ τοῦ, τοῦ διηγετήσαντος τὰ πάντα ἐπιτυχῶς πρὸς χάριν τοῦ. Καὶ ἐπειτα, ἐπὶ ἀπληροφόρηθι ὅτι εἶχε καλὸν τέλος ἡ ἀποστολή του, «ἐθόγαλε κοσμήματα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ φορέματα»⁷⁵ καὶ ἔδωκεν εἰς τὴν Ρεβέκκαν».⁷⁶ Β «Ἐπειτα περιποιεῖται αὐτὴν με οἰκειότητα, ὥς νὰ εἶχεν ἥδη μνηστευθῇ με τὸν Ἰσαὰκ διὰ τῶν λόγων. Τὰ δὲ με δῶρα καὶ τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν μητέρα καὶ δὲ τὸν εἶδεν ὅτι ἐξηπληρώθη ἡ ἐντολή τοῦ κυρίου τοῦ, τότε τέλος ἀσχαλεῖται με τὴν ἰδικήν του ἀνάπαισιν. «Ἐφαγον καὶ ἤπιον ὁ Ἐλιέζερ καὶ οἱ συνοδοὶ τοῦ καὶ ἔπειτα ἔκοιμήθησαν. Ὅταν ἐσηκώθη τὸ πρωτὶ ὁ Ἐλιέζερ εἶπε· ἀΠειτρέψατέ μου νὰ ἀναχωρήσω πρὸς τὸν κύριόν μου».⁷⁷ Ἐπειδὴ τὰ πάντα εἰς ἡμᾶς ἔχουν εὐνοϊκῶς ἐπιτελεσθῇ, λέγει ὁ Ἐλιέζερ, καὶ δὲν ὑπάρχει τίποτε, τὸ ὅποιον νὰ ὑπολείπεται καὶ εἰς σὰς ἀφάντη ἀρεστών, ἢ ἐπιτρέψατέ μου νὰ ἀναχωρήσω πρὸς τὸν κύριόν μου. Εἶπον δὲ οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ρεβέκκας καὶ ἡ μήτηρ τῆς· Ἄς μείνῃ ἡ κόρη μαζί μας διὰ ἡμέρας περὶπου καὶ κατόπιν ἄς ἀναχωρήσῃ. Ὁ Ἐλιέζερ εἶπε πρὸς αὐτοὺς· Μὴ με κρατεῖτε, διότι ὁ Θεὸς ἔφερεν εἰς πέρας τὴν ἀποστολήν μου. Ἐπιτρέψατέ μου νὰ ἀναχωρήσω πρὸς τὸν Κύριόν μου».⁷⁸ Διότι, λέγει ὁ ὑπηρέτης, με καθυστέρειτε καὶ συνεχῶς ἀναβάλλετε, ἐνῷ ὁ Θεὸς μοῦ τὰ προσέφερεν ὅλα με τόσῃ μεγάλῃν εὐκολίᾳ; Ἄφῃσατέ με νὰ ἀναχωρήσω πρὸς τὸν κύριόν μου».⁷⁹ Α Ἐκεῖνοι ὁμῶς ἀπήντησαν· Ἄς καλέσωμεν τὴν κόρην καὶ ἄς τὴν ἐρωτήσωμεν. Καὶ ἔκάλεσαν τὴν Ρεβέκκαν καὶ τὴν ἠρώτησαν· Ἐπιθυμεῖς νὰ πᾶς με τὸν ἄνθρωπον αὐτόν; Ἐ-

65. Γεν. 24, 52.

66. Ἐάν καὶ γαμβρὸς ἔδωρα, τὰ ἑσπὰ ἐδίδοντο εἰς τὴν κόρην. Ἡ καθολικὴ ἀντίληψις εἰς τὸν πατέρα τῆς νέμους δὲν ἦτο ἀπαράττητον, ὅπως καὶ ἡ παλαιά. Ἐὰν δὲν γίνετο αὐτὸς λόγος δι' αὐτὰ.

67. Γεν. 24, 53.

68. Γεν. 24, 54.

69. Γεν. 24, 55-56.

70. Ὁ Ἐλιέζερ ἐκείγεται νὰ ἀναχωρήσῃ.

καίνη ἀπήνητος Ἐπιθυμῶ νὰ πάω μαζί σου. Καὶ ἀρῆκαν τὴν ἀδελφὴν των Ρεβέκκαν νὰ ἀνοχωρήσῃ μὲ τὰ πράγματα τῆς⁷¹ καὶ τὸν ὑπηρέτην τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοὺς συνοδοὺς του. Καὶ ᾠχηθήσαν τὴν Ρεβέκκαν καὶ εἶπον εἰς αὐτὴν «Εἶσαι, ἀδελφὴ μας. Γίνου προμήτωρ χιλιάδων μυριάδων γενεῶν καὶ οἱ ἀπόγονοί σου ἕς κληρονομήσουσιν τὰς πόλεις τῶν ἐχθρῶν των»⁷².

Πρόσεξε πῶς καὶ αὐτοί⁷³ ἄν καὶ ἀγνοοῦν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Θεοῦ ὅμως δηλώνουν εἰς τὴν κόρην, ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ συμβοῦν, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἀφώτισε τὸν νοῦν των εἰς αὐτό. Ὡς δὲ αὐτὰ τὰ ὁποῖα εἶπον προμηνύουν εἰς αὐτὴν, ὅτι καὶ προμήτωρ θὰ ὑπάρξῃ εἰς χιλιάδας μυριάδων γενεῶν καὶ οἱ ἀπόγονοί της θὰ κληρονομήσουσιν τὰς πόλεις τῶν ἐχθρῶν των. Εἶδες, ὅτι μὲ δλα αὐτὰ ἀποδεικνύεται φανερά ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ὅτι ὁ Κύριος τῶν ὧν φροντίζει νὰ προαναγγελεθῶν καὶ διὰ τῶν ἀπίστων ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ συμβοῦν, ἵνα ἀποδείξῃ ἡ Ρεβέκκα καὶ αἱ βερεπτα νίδες τῆς λέγει ἡ Ἁγία Γραφή, ἐκβαλεῖν τὰς καμῆλους⁷⁴.

Εἶδες ποῖον νύμφην παίρνει ὁ πατριάρχης, ἡ ἐκεῖνη ἢ ὁποῖα παρῆνεν νερὸ ἀπὸ τὴν πηγὴν καὶ μεταφέρει τὴν στάμιν εἰς τοὺς ὡμούς της καὶ τώρα πάλιν ἀνεβαίνει εἰς τὰς καμῆλους. Πουθενὰ ἡμίονος, ποῦ λήμπτει ὁ λαμῖός των ἀπὸ ἀργυρον, οὔτε τλήθος βοῦλων, οὔτε ἡ πολλὴ νεωρότης, ἢ ὁποῖα παρατηρεῖται τώρα. Τόσον μεγάλη δὲ ἦτο ἡ δύναμις τῶν παλαιῶν γυναικῶν, ὥστε καὶ εἰς τὰς καμῆλους νὰ ἀνεβαίνουν καὶ ἔτσι νὰ ὁδοιποροῦν. Καὶ ἀνεχωρήσαν, λέγει, μὲ τὸν Ἐλῆξερ. Ὁ δὲ Ἰσαὰκ ἐξῆλθε κατὰ τὸ δειλὸν εἰς τὴν πεδιάδα δὴ νὰ προσερχθῇ. Καὶ εἶδε τὰς καμῆλους νὰ ἐρχονται⁷⁵. Ἐνῶ δὲ ὁ Ἰσαὰκ, λέγει ἡ Ἁγία Γραφή εὐρίσκειτο εἰς τὴν πεδιάδα, εἶδε τὰς καμῆλους. Ἡ Ρεβέκκα μάλιστα εἶδε τὸν Ἰσαὰκ. ἐπὶ δὲ ἀπὸ τὴν καμῆλον καὶ ᾠρωτῆσε τὸν Ἐλῆξερ. Ποῖος εἶναι ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος, τοῦ δοξάζει, εἰς τὴν πεδιάδα πρὸς συνάντησιν μας⁷⁶. Παρατήρησε τὴν εὐγένειαν τῆς κόρης. Ὁ

71 Ἐκτός ἀπὸ τὰ πρόσωπα τῆς ἀρχαίας ἐκείνης μετ' ἧς τὰς βερεπταίνους καὶ τὴν τρεπὴν ἡ Ἰσαὰκ ἐλάβετο Δεσφίρα. Πρὸς Γεν. 24, 58.

72 Γεν. 24, 56-61.

73 Ὁ γυνὴ καὶ οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ρεβέκκας.

74 ἐν 24, 61.

75 Γεν. 24, 63.

76 Γεν. 24, 64-65.

ταν εἶδε τὸν Ἰσαὰκ, ᾠρωτῆσε ποῖος ἦτο. Καὶ ὅταν ἔμαθεν, ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ μέλλων σύζυγός της, ὁ ἐκείνησε τὸ πρόσωπόν της μὲ τὴν καλύπτραν⁷⁷. Καὶ ὁφοῦ ἐπλησίασεν ὁ ὑπηρέτης διηγθῆ εἰς τὸν Ἰσαὰκ⁷⁸ τὰ πάντα μὲ ἀκριβείαν.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, ἀκρίβως σὲ παρακαλῶ, ἀγαπητέ μου, τὸ ὅτι δὲν συνέδεσαν ποθενὰ ἐκεῖνα τὰ περιττὰ καὶ ἀνωφελῆ πράγματα, ποθενὰ διαβολικὴ τομητὴ, ποθενὰ τυμπάκι καὶ φλογέρες καὶ χοροὶ καὶ τὰ σατανικά ἐκεῖνα συμπτώσια καὶ αἱ ὁδρεῖς, αἱ ὁποῖαι εἶναι γεματαὶ ἀπὸ κάθε ἀσχημίας. Ἀλλὰ παρετηρήθη κάθε σεμνότης, κάθε σοφία, κάθε μετριοφροσύνη. Ὁ δὲ Ἰσαὰκ ὠδήγησε τὴν Ρεβέκκαν εἰς τὴν σκηνὴν τῆς μητρὸς τοῦ⁷⁹ καὶ ἐνυμφεύθη αὐτὴν καὶ ἡγάγησεν αὐτὴν. Καὶ ἔτο, παρηνοργήθη δὲ ὁ Ἰσαὰκ ἀπὸ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς τοῦ Σάρρας⁸⁰. Αὐτὴν ἕς μνηθεῖν αἱ γυναῖκες, αὐτὸν ἕς ζηλεῖν οἱ ἄνδρες. Ἔτσι ἕς φροντίζουν νὰ κημευθῶνται. Πές μου λοιπόν, διὰ ποῖον λόγον ἐπιτρέπεις ἀμέσως καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν νὰ κηλεύω θοῦν τὰ αὐτὰ τῆς κόρης δὴ τῶν αἰσχροῦν τραγουδιῶν, δὴ τῆς καταλλήλου ἐκεῖνης τομητῆς, δὲν γνωρίζεις ὅτι ἡ νεότης ρεπτεῖ πρὸς τὸ κακόν; Διὰ τὴν διασπορὴν τὰ σεμνὰ μυστήρια τοῦ γάμου, πρὸς δλα αὐτὰ νὰ ἀπομακρύνω καὶ νὰ διδάξῃς τὴν σεμνότητά εἰς τὴν κόρην ἀπὸ τὴν ἀσχημίας⁸¹. Ἀ κα νὰ καλέσῃς ἱερεῖς καὶ νὰ ἐπισφραγίσῃς τὴν ἀμόνοισιν τοῦ συνοκεοῦ μὲ εὐχὰς καὶ εὐλογίας, δὴ νὰ αὐξήθῃ ἡ ἀγάπη τοῦ νυμφίου καὶ νὰ δυναμώσῃ ἡ σωφροσύνη τῆς κόρης. Καὶ μὲ δλα αὐτὰ νὰ εἰσελθῶν εἰς τὴν οἶκον ἐκεῖνην τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ ἀπομακρύνωται αἱ πανουργαὶ τοῦ σαβόλου. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι νὰ περᾶσιν τὴν ζωὴν των μὲ εὐχαριστήσιν, ἐνωμένο μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴν εἶδε νὰ ἐπιτύχαιεν δλα ἡμεῖς μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὡς μετὰ τοῦ ὅπου καὶ εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀνήκει ἡ δόξα, ἡ δύναμις καὶ ἡ τιμὴ τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Γένοιτο.

77 Συνήθεα τὴν γυναικα τῆς ἐπὶ τῆς ἀνένης ἔνδεδεν, ἡμεῖς καὶ οὐδαμοί.

78 Σαρκαστικῶς εἶπαι ὅτι ὁ Ἰσαὰκ ὁ δὲ ἀναφῶν μόνον εἰς τὸν Ἰσαὰκ. Οἰκιστὴς οὖν ὡς καὶ ἀνέφερε καὶ εἰς τὸν Ἀβραάμ, τὴν ἐκ τῆς οἰκίας τῆς ἐκείνης, ἀλλὰ παρακαλεῖται ἀπὸ τὸν ἄνδρα συγγενεῖς.

79 Ἡ Σάρρα εἶχεν ἔχον ἀποθάνει ἐν 23, 1-2.

80 Γεν. 24, 67.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ ΕΝΑΤΗ

«ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΙΣΑΑΚ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΑΒΡΑΑΜ».

Πάλιν θέλω νὰ σᾶς οδηγήσω εἰς τὴν συννησμένην τράπεζαν καὶ νὰ σᾶς παραθέσω συμπάσαν μετὰ τοὺς λόγους τοῦ Μωϋσέως, μᾶλλον δὲ μετὰ τοὺς λόγους τοῦ Ἰννομῆτος. Διότι αὐτὰ ὁ Μωϋσῆς δὲν ἐξέθεσεν εἰς ἡμᾶς μόνος του, ὁ ἀλλὰ καθοδηγούμενος ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἄς ἴδωμεν λοιπόν, τι θέλει καὶ σήμερον νὰ μᾶς διδάξῃ. Διότι δὲν ἐκάθετε εἰς ἡμᾶς τοὺς βίους τῶν δικαίων, ἀσκόπως καὶ τυχαίως, ἀλλὰ διὰ νὰ ζηλέψωμεν τὴν ἀρετὴν τῶν καὶ νὰ μιμνησώμεν τὰ κατορθώματα ἐκείνων.

Ἀφοῦ λοιπόν διηγήθη εἰς ἡμᾶς λεπτομερῶς τὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τὸ τελευταῖον κατόρθωμα ἐξ αἰτίας τῆς θυσίας τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ του καὶ μᾶς ἐδίδαξε πῶς ἐπέτελεσεν εἰς τὸν Θεὸν τὴν θυσίαν, οὐ καὶ δὲν ἐγένεν εἰς τὴν πραγματικότητα. ἀλλὰ τὴν ἐξεπλήρωσε μετὰ τὴν προθυμίαν του, ἐτελείωσεν ὅτι καὶ τὰς διηγήσεις. Τώρα ἐκτίθει καὶ εἰς ἡμᾶς, ὅσα συμβαίνουν εἰς τὸν Ἰσαάκ, ὁ ὅποιος ἐθυσιάσθη καὶ δὲν ἀθυσιάσθη. Διότι μὲ αἰνίγματα ὁμοιάζει, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐγένετο. Ὁ Ἀκούσας λοιπόν τὸν Παῦλον ποῦ λέγει: «Μὲ τὴν πίστιν προσέφερεν ὁ Ἀβραάμ τὸν Ἰσαάκ, ὅταν ἐδοκίμασθη. Ἐκεῖνος ὁ ὅποιος ἐλαβε τὰς ὑποσχέσεις ἦτο ἔτοιμος νὰ προσφέρει τὸν μονογενῆ τοῦ υἱόν». Ἐπειτα, ὅτι νὰ μάθωμεν μετὰ ἀκρίβειαν, ὅτι, ἐκτελούσας ὅλα αὐτὰ μετὰ πίστιν καὶ δὲν ἐπαράσσετο ἐνῶ ἐδίδετο, ὅτι ἦσαν ἀντίθετα μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ἐκεῖνα τὰ ὅποια διετάσσεται νὰ κάμῃ, λέγει ὁ Παῦλος: «καὶ ὅτι τοὺς νεκροὺς τὸν ἐπῆρε πίσω ὁ Ἀβραάμ». Ὁ Τ. σημαίνει, «ἀπὸ τοὺς νεκροὺς τὸν ἐπῆρε πίσω», Ἀφοῦ λοιπόν προσέφερεν αὐτὸν εἰς θυσίαν καὶ ἐφανερώσεν ὀλοκληρωμένην τὴν θέλησίν του, αὐτὸς θεότικως περιεβλήθη τὸν στέφανον καὶ ἀφοῦ ἐπῆρε τὸ παῖδ., Β ἐπανήλθε καὶ ἡ θυσία ἐξεπληρώθη μετὰ τὸ πρόθετον. Μὲ ὅλα αὐτὰ ἀπέδειξεν ὁ Θεὸς τὴν υπερβολικὴν του

1. Ἐξ. 11, 1.
2. Ἐξ. 11, 19.

ἀγάπην διότι διετόξευτο, ὅχι ἐπειδὴ ἤθελε νὰ σφαγῇ ὁ Ἰσαάκ ἀλλὰ ἐπειδὴ ἤθελε νὰ ἀσκήσῃ τὴν ὑπακοὴν τοῦ δικαίου Ἀβραάμ. Ἀλλ' ὅπως ἀκριβῶς εἶδομεν τὴν ἀρετὴν τοῦ πατριάρχου νὰ λάμπῃ μετὰ ὅλα αὐτὰ, ὅς θέσωμεν σήμερον ὑπὸ ἐξέτασιν τὰ ἀφορῶντα τὸν Ἰσαάκ, ὅτι νὰ ἴδωμεν, ὅτι καὶ αὐτὸς φανερώσει μετὰ ὅλα αὐτὰ τὴν εὐσέθειαν του. Ἀεὶς δὲ νὰ ἐκκοσώμεν αὐτοὺς τοὺς λόγους τῆς Ἁγίας Γραφῆς: «Ἰδοὺ ἡ ἱστορία, λέγει τοῦ Ἰσαάκ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀβραάμ. Ὁ Ἀβραάμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ. Ἦτο δὲ ὁ Ἰσαάκ σαράντα ἐτῶν ὅταν ἐλαβεν ὡς γυναῖκα τὴν Ρεβέκκαν, τὴν θυγατέρα τοῦ Βαθαίλ τοῦ Σύρου ἐκ τῆς Μεσοποταμίας, τὴν ἀδελφὴν τοῦ Λάδου τοῦ Σύρου».

492 Α. Εξέτασε, παρακαλῶ ἀγαπητέ μου, τὴν ἀκρίβειαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τὸ ὅτι, δηλοῦναι τίποτε δὲν θεωρεῖται μάταιον. Διότι λοιπόν δηλώνει εἰς ἡμᾶς τὴν ἡλικίαν τοῦ Ἰσαάκ καὶ λέγει, «Ἦτο δὲ ὁ Ἰσαάκ σαράντα ἐτῶν ὅταν ἐλαβεν ὡς γυναῖκα τὴν Ρεβέκκαν». Ὅτε ἀσκόπως οὔτε τυχαίως τὸ δηλώνει. Ἀλλ' ἐπειδὴ πρόκειται, μετὰ ἀπὸ αὐτὰ, νὰ μᾶς διηγήθῃ τὴν στερῶσιν τῆς Ρεβέκκας καὶ ὅτι ἐγέννησε μετὰ ἀπὸ εὐχὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, θέλει, ἐδῶ νὰ μᾶς διδάξῃ τὸ μέγεθος τῆς ὑπομονῆς τοῦ Ἰσαάκ καὶ νὰ σημειώσῃ ἀκριβῶς τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὅποιον δὲν εἶχε παῖδι. Αφοῦ μιμνήσκων καὶ ἡμεῖς τὸν πατριάρχην, ἔτσι νὰ ἐκτελούμεν τὸν Θεόν, ὅταν ζητοῦμεν κατὰ αὐτόν. Β. Ἐάν λοιπόν αὐτὸς ὁ δικαῖος Ἰσαάκ, ποῦ ἦτο πᾶν ἐν ἀρετῇ καὶ ἀπελάμβανε τὸσον μεγάλην εὐνοίαν ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, ἐφανερώσῃ τὸσον μεγάλην σταθερότητα καὶ καρτερίαν, μετὰ τὸ νὰ παρακαλῇ συνεχῶς τὸν Θεόν, διὰ νὰ λύσῃ τὴν στερῶσιν τῆς Ρεβέκκας, τί θὰ ἡμπορούσαμεν νὰ εἴπωμεν ἡμεῖς, οἱ ὅποιοι ἔχομεν ἐπάνω μας τὸσον μεγάλην φορτίαν ἁμαρτημάτων καὶ δὲν παρουσιάζομεν οὐδὲν ἑλάχιστον μέρος ἀπὸ τὴν εὐσέθειαν τοῦ Ἰσαάκ ἀλλὰ καὶ οὐ ἀκόμη ἐπιδείκνυνται ὁ ὀλίγον κάποιον προθυμίαν, ναρκυνόμεθα καὶ ταρσασόμεθα, ἐάν δὲν εἰσκαυσθῶμεν τὸ ταχύτερον.

Διὰ τοῦτο, παρακαλῶ, ἀφοῦ διδοχόμεν ἀπὸ τὰ δὲ συνείδησιν εἰς αὐτὸν τὸν ἐνδρέον, ὅτι νὰ ἐπισημαίνωμεν ποτὲ νὰ παρακαλοῦμεν τὸν Θεόν διὰ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν μας, ἀλλὰ νὰ ἐπιδοκίμομεν θερμὴν καὶ ἐν

3. Γεν. 25, 19. 21.
4. Ἐξ. 30. 2η ἐκδοσις ἢ Ρεβέκκα στερῶ.

τομον προθυμῖαν καὶ νὰ μὴ δυσανασχετοῦμεν, οὔτε νὰ γινώμεθα καθεστῶτεροι, ἐν δὲν εἰσακουσθώμεν τὸ ταχύτερον Διότι ἴσως, ἀφοῦ δοκιμάσῃ ὁ Κύριος τὴν συνεχῆ προσήλωσίν μας, διαρκῶς ἀναβέλλῃ, ἐπειδὴ θέλει νὰ μᾶς προσφέρῃ καὶ τὴν ἀμοιβὴν τῆς ὑπομονῆς καὶ γνωρίζῃ ὁ ἴδιος τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὁποῖον εἶνα ὠφέλιμον εἰς ἡμᾶς νὰ ἐπιτυχώμεν ἑκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐπιδιώκομεν. Διότι ἡμῖς δὲν γνωρίζομεν τὸ συμφέρον μας, πῶσον ὅσον, ἀκριδῶς τὸ γνωρίζῃ, ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος εἶναι γνώστης τῶν μυστικῶν τῆς σκέψεως τοῦ καθενός. Ὡς δὲ τὸ τοῦτο πρέπει, νὰ μὴ περιεργαζώμεθα καὶ πολυεξετάζωμεν τιποτα, ἀπ' ὅσα κάνει ὁ Θεός, ἀλλὰ νὰ δειχώμεν μεγάλην εὐγνωμοσύνην καὶ νὰ θαυμάζωμεν τὰς ἀρετὰς τῶν δικαίων.

Ἀφοῦ λοιπὸν μᾶς εἶπεν ἡ Ἁγία Γραφή, ποίος ἡλικίας ἦτο ὁ Ἰσαάκ, λέγει καὶ διὰ τὴν γυναῖκα του τὴν Ρεβέκκαν, ὅτι ἦτο στείρα· δέ, σὲ παρακαλῶ, τὴν εὐσεβέυσαν τοῦ σαάκ· Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶδε νὰ χωλαίνει ἡ φύσις, ἔπρεπε πρὸς τὸν Δημ. ουργάν τῆς φύσεως καὶ ἔσπευδε μὲ τὰς προσευχὰς νὰ λύσῃ τὰ δεσμὰ τῆς φύσεως· «Παρακάλε, λοιπὸν ὁ σαάκ τὸν Κύριον διὰ τὴν γυναῖκά του τὴν Ρεβέκκαν, διότι ἦτο στείρα»· Ἀεῖζε, νὰ ἐρωτησώμεν πρῶτον αὐτὸ τὸ ἐναι, διὰ τί ἐπλάσθ' ἦτο στείρα. Ἐὰν καὶ αὐτὴ καὶ ὁ ἄνδρας τῆς ἑξῆς θαυμαστὴν ζωὴν καὶ ἐφρόντιζον καὶ οἱ δύο δὲ τὴν σωφροσύνην· Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ πάρωμεν ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ζωὴν των καὶ νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἡ στείρωσις ἦτο ἀποτέλεσμα τῶν ἁμαρτιῶν. Καὶ διὰ νὰ κατανοήσῃς τὸ θαυμαστὸν, δὲν ἦτο μόνον αὐτὴ στείρα, ἀλλὰ καὶ ἡ μητέρα τοῦ Ἰσαάκ, ἡ Σάρρα καὶ ὅχι μόνον ἡ μητέρα τοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ νύμφη τοῦ, τοῦ Ἰακώβ ἡ γυναῖκα, ἡ Ραχὴλ· ἐννοῶ τὴν σημαίνει τὸ πλῆθος τῶν στείρων αὐτῶν γυναικῶν· Ὅλο, ἦσαν δίκαιαι, ὅλα, ἐνάρτετοι ὅλο μνημονεύοντα ἀπὸ τὸν Θεόν· Διότι περὶ αὐτῶν ἐλεγεν ὁ Θεός· «Ἐγὼ εἶμι ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ σαάκ καὶ τοῦ Ἰακώβ»· 493 Α καὶ ὁ μακάριος Παῦλος λέγει αὐτὰ τοῦτο δὲν ἐντρέπεται ὁ Θεὸς νὰ ὀνομάζεται Θεὸς των·⁶ Πολλὰ εἶναι τὰ ἐγκώμια αὐτῶν εἰς τὴν Κοινὴν Δια-

6. Γεν. 26, 31.

8. Ἡ Ραχὴλ ἦτο θυγάτηρ τοῦ Λαβάν καὶ γυναῖκα τοῦ Ἰακώβ. Ἐπειδὴ μητέρα τοῦ Ἰσὼφ καὶ τοῦ Βενιαμίν. Ὁ λόγος τῆς εὐσεβείας μέχρι καὶ σήμερον, εἰρησίων τῆς Ἐκκλησίας.

7. Ἐξοδ. 3, 6.

8. Ἐβρ. 11, 16.

θήκην, πολλοὶ οἱ ἔπαινοι εἰς τὴν Παλαιάν· Ἀπὸ παντοῦ λαμπροὶ καὶ θαυμαστοὶ καὶ, ὅλοι εἶχον στείρας γυναῖκας καὶ ἦσαν ἀτεκνοὶ ἐπὶ πολλὸν χρόνον.

Ὅταν λοιπὸν ἴδῃς ἄνδρα καὶ γυναῖκα, οἱ ὁποῖοι ζοῦν ἐυσέβως καὶ στεροῦνται, τέκνων, ὅταν ἴδῃς εὐσεβεῖς καὶ εὐλαβεῖς νὰ μὴ ἔχουν παιδιά, μὴ νομίσεις ὅτι εἶναι ἀποτελέσματα ἁμαρτιῶν. Ὡς δὲ εἶναι πολλοὶ οἱ λόγοι τῆς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ καὶ κρυφοὶ εἰς ἡμᾶς καὶ πρέπει νὰ ἐκχαρτοῦμεν δι' ὅλα καὶ νὰ ἀποκαλοῦμεν δυστυχεῖς μόνον ἑαυτούς οἱ ὁποῖοι ζοῦν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ὅχι ἐκείνους, τοὺς δὲν ἔχουν ἀποκτήσῃ παιδιά· Διότι, ὁ Θεός, πολλὰς φορές εὐθετεῖ πολλὰ πράγματα ἐπιωφελῶς· Ἡμεῖς ὁμοῦ δὲν γνωρίζομεν τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποῖαν γίνονται. Διὰ τοῦτο πρέπει δ' ὅλα νὰ θαυμάζωμεν τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ δοξάζωμεν τὴν ἀνέκφορστον φιλοπρόνοιαν τοῦ Ἀλλὰ αὐτὰ θεοδικῶς ἔχουν λαχθῇ ἀπὸ ἡμᾶς διὰ τὴν ἰδικήν σας ὠφέλειαν, ὥστε νὰ δειχνέτε μεγάλην εὐγνωμοσύνην καὶ νὰ μὴ ἔχετε περιέργειαν διὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ.

Πρέπει λοιπὸν νὰ εἰπώμεν καὶ τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποῖαν ἦσαν στείραι αἱ γυναῖκες ἐκεῖναι. Ὡς δὲ λοιπὸν εἶναι ἡ αἰτία, διὰ νὰ μὴ ἀπιστήσῃς, ὅταν ἴδῃς νὰ γεννᾷ ἡ Παρθένος τὸν Κύριόν μας, Ἰωάννασε ἐδῶ τὸν νοῦν σου, λέγε, εἰς τὴν μήτραν τῶν στείρων γυναικῶν, διὰ νὰ μὴ ἀπορήσῃς, ὅταν ἀκούσῃς, ὅτι ἐγέννησε παρθένος, ὅταν ἴδῃς ἀνίκανον καὶ δεσμευμένην μήτραν νὰ ἀνοίγεται μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ πρὸς τεκνοποιεῖν. Περισσότερον δὲ νὰ θαυμάσῃς καὶ νὰ ἐκπλασθῇς, ἀλλὰ νὰ μὴ ἀπιστήσῃς διὰ τὸ θαῦμα· Ὅταν λοιπὸν σοῦ λέγῃ ὁ σούδας, πῶς ἐγέννησεν ἡ παρθένος, Πες σου, πῶς ἐγέννησεν ἡ στείρα καὶ γήρασμένη, διότι, τότε ἦσαν δύο τὰ ἐμπόδια, ἡ ἀνωριμὸς ἡλικία καὶ ἡ ἀχρηστος φύσις. Ὡς εἰς τὴν περίπτωση, ὁμοῦ τῆς Παρθένου εἶμι ἦτο τὸ ἐμπόδιον, τὸ δὲ, αὐτὴ δὲν ἐνυμφεύθη· Ἐτοιμάζει λοιπὸν προηγουμένως τὴν ὁδὸν ἡ στείρα διὰ τὴν Παρθένον. Καὶ διὰ νὰ μᾶς δῇ διὰ τοῦτο προηγήθησαν αἱ στεραι, διὰ νὰ γίνῃ πιστευτὸς ὁ φακίτιος τῆς Παρθένου, ἀκουσαι τοὺς λόγους τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ πρὸς τὴν Παρθένον, Ὅταν τὴν ἐπακέσθῃ καὶ εἰπὼν εἰς αὐτὴν καὶ μείνῃς ἄγκυρος καὶ θὰ γεννήσῃς υἱὸν καὶ θὰ τὸν ὀνομάσῃς Ἰησοῦν,⁹ ἐξεπλάγη καὶ ἀπόρησε καὶ εἰ-

9. Λογ. 1, 31.

τε, «πὺς θὰ γίνῃ αὐτό, ἀφοῦ δὲν ἔχω ἀνδρα.»¹⁰ Τὶ λοιπὸν εἶπεν ὁ ἄγγελος, Ἰ «Πνεῦμα ἅγιον θὰ ἔλθῃ εἰς σοὶ καὶ δύναμις τοῦ Ὑψίστου θὰ σὲ ἐπισκιάσῃ».¹¹

Μὴ ζητῶς, λέγε, τὴν τάξιν τῆς φύσεως, ὅταν εἴναι ὁ πῆρ τὴν φύσιν, ὅσα γίνονται. Μὴ προσέχῃς τοὺς πόνους τοῦ νόμου, ὅταν ὁ τρόπος τῆς γεννήσεως εἴναι σπουδαιότερος ἀπὸ τὸν γάμον. Καὶ ὅπως θὰ γίνῃ αὐτό, εἶπε, ἀφοῦ δὲν ἔχω ἄνδρα,». Καὶ ὁμῶς ὅ, αὐτὸ θὰ γίνῃ, ἐπειδὴ δὲν ἔχεις ἄνδρα. Διότι, ἐὰν ἔχῃς ἄνδρα, δὲν θὰ ἡξιώσεο νὰ ὑπηρετήσῃς τὸ μυστήριον αὐτό. Ὡστε δι' ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὅποιον ἀπιστεῖς δι' αὐτὸ νὰ πιστεύῃς. Ὅχι ἐπειδὴ εἶναι κακὸν ὁ γάμος, ἀλλὰ ἐπειδὴ εἶναι καλυτέρα ἢ παρθενία. Ἐπρεπε δὲ ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ Κυρίου μας εἰς τὸν κόσμον νὰ εἴναι περισσότερο σεμνὴ ἀπὸ τὴν ἰσχυρίαν μας.¹² Ἀ Διότι ἦτο βασιλικὴ ἡ εἰσαγωγὴ. Ἐπρεπε ἡ γέννησις τοῦ Κυρίου νὰ ἔχῃ κοινὰ σημεῖα με' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ νὰ εἴναι διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἰσχυρίαν μας γέννησιν. Καὶ τὰ δύο αὐτὰ ἔχουν γίνῃ, καὶ ἄκουσε κατὰ ποῖον τρόπον. Τὸ ὅτι μὲν ἐγεννήθη ἀπὸ μητρὸς εἶναι κοινὸν καὶ εἰς ἡμᾶς, τὸ ὅτι ὁμῶς ἐγεννήθη χωρὶς γάμου, εἶναι μεγαλύτερον ἀπὸ τὰ καθ' ἡμᾶς. Καὶ τὸ ὅτι μὲν οὐ ἦσαν εἰς τὴν κοιλίαν, εἶναι ἴσον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τὸ ὅτι ὁμῶς ὑπῆρξεν κύσις.¹³ χωρὶς συμμετοχῆν ἀνδρός, εἶναι ἀνωτερον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Διὰ νὰ κατανόησῃς ἔτσι καὶ τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν συμμετοχὴν, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς ἐσέ. Καὶ σκέψου τὴν σοφίαν ἐκείνων, τὰ ὅποια ἔγινον. Οὐτε ἡ ὑπεροχὴ ἔδωκε τὴν ὁμοιότητα καὶ τὴν συγγένειαν, οὔτε ἡ συγγένεια πρὸς ἡμᾶς ἡμάρτυσε τὴν ὑπεροχὴν, ἀλλὰ κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο ἀπεδείχθη δὲ τῶν πραγμάτων. Ἐ καὶ ἄλλα μὲν ἦσαν καθ' ὁλοκληρίαν ἰδικὰ μας, ἄλλα δὲ διαφορετικὰ ἀπὸ ἡμᾶς. Ἀλλὰ, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἔλεγα, διὰ τοῦτο αὐτὰ ἦσαν στερεὰ, δὲ νὰ πιστευθῇ ὁ τοκετός τῆς Παρθένου διὰ τὰς ἀδηγήθη αὐτὴ πρὸς τὴν πίστιν τῆς ἐπαγγελίας καὶ τῆς ὑποσχέσεως. Ἄκουσε λοιπὸν τί λέγε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν «Πνεῦμα ἅγιον θὰ ἔλθῃ εἰς σοὶ καὶ δύναμις τοῦ Ὑψίστου θὰ σὲ ἐπισκιάσῃ». Ἐτσι, λέγε, μὴ ποιεῖς νὰ γεννήσῃς, διότι τὸ πᾶν ἀνέχε, εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μὴ λοιπὸν ἐλπίεις πρὸς τὴν

10. Λουκ. 1, 34.

11. Λουκ. 1, 35.

12. Εἰς τὴν περὶ τῶν ἐκείνων τῆς Παύλου Παρθένου.

γῆν. Ἡ ἐνέργεια ἔρχεται ἀπὸ τοὺς Οὐρανούς. Ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἔγινε, εἶναι χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μὴ ζητῶς τὴν λογικὴν ἀκολουθίαν τῆς φύσεως, μήτε συμφῶνως πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους καὶ τὸν γάμον. Ἀλλὰ, ἐπειδὴ αὐτοὶ οἱ λόγοι εἶναι μεγαλύτεροι ἀπὸ ἐκείνην, Ὁ θελεῖ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν καὶ ἄλλην ἀπόδειξιν.

Σὺ δὲ ἀγαπητέ μου, πρόσθε παρακαλῶ, πῶς ἡ στείρα χειραγωγεῖ αὐτὴν πρὸς τὴν πίστιν τοῦ τοκετοῦ. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ προηγουμένη ἀπόδειξις ἦτο μεγαλύτερα τῆς σκεπτικῆς τῆς Παρθένου, ἄκουσε, πῶς κατέβασε τὸν λόγον εἰς τὰ ἀπλούστερα, διὰ νὰ χειραγωγῇ αὐτὴν με' τὰ αἰσθητὰ. «Καὶ ἡ Ἐλισάβετ ἡ συγγενὴς σου, λέγει, συνέλαβε καὶ αὐτὴ υἱὸν εἰς τὰ γεράματα τῆς καὶ αὐτὴ ἡ ὁποία θεωρεῖται στείρα, εἶναι τώρα εἰς τὸν ἔκτον μῆνα τῆς». Χάρις τῆς Παρθένου πάντως ἀνέφερε καὶ τὴν στείραν. Διὰ τοῖον λόγον ἀνέφερεν εἰς αὐτὴν τὸν τοκετὸν τῆς συγγενούς τῆς. Ἐ καὶ διατί εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, ἡ ὁποία θεωρεῖται στείρα; Μὲ ὅλα αὐτὰ ἔχε ραγυγοῦσεν αὐτὴν νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν. Διὰ τοῦτο ἀνέφερε καὶ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν στείρότητα τῆς φύσεως. Διὰ τοῦτο ἀνέφερε καὶ τὸν χρόνον τῆς κυήσεως. Διότι δὲν ἀνήγγειλεν εἰς αὐτὴν ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀμέσως τὴν εὐχάριστον εἰδήσιν, ἀλλὰ ἀφοῦ ἐπέροσε διάστημα ἐξ μηνῶν, διὰ νὰ ἀποδείξῃ σαφῶς τὴν συλλήψιν ὁ ὄγκος τῆς κοιλίας, ἐφ' ὅσον ὑπεσχέθη τὴν κύσιν. Καὶ παραιτήσῃς σὲ παρακαλῶ, τὴν συνέσιν τοῦ Γαβριὴλ. Δὲν ἀνέφερε τὴν περιπτῶσιν τῆς Σάρρας, οὔτε τῆς Ραβέκκας, οὔτε τῆς Ραχὴλ. Διὰ τοῖον λόγον καὶ διατί, Ἐ καὶ αὐτοὶ βεδοῖαις ἦσαν στείραι καὶ γηραιά, καὶ μεγάλο ἦτο τὸ θαῦμα καὶ εἰς αὐτάς. Ἀλλὰ ἐπειδὴ ὅλα αὐτὰ οἱ διηγήσεις ἦσαν παλαιαί, ὡδήγηε αὐτὴν εἰς τὸ πρόσφατον, διὰ νὰ κεντρίσῃ τὸν νοῦν τῆς. Εἶναι ὁμῶς ἀνάγκη νὰ ἐπαναφέρωμεν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ νὰ γνωρίσωμεν τὴν ἀρετὴν τοῦ Ὁσάκ, πῶς ἐπὶ τῆς προσευχῆς ἔλασε τὴν στείρωσιν τῆς Ραβέκκας καὶ ὑπερέβη τοὺς δεσμούς τῆς φύσεως.

«Παρακάλεε λοιπὸν ὁ Ὁσάκ τὸν Κύριον διὰ τὴν Ραβέκκαν τὴν γυναικά του, διότι ἦτο στείρα. Καὶ ἤκουσεν αὐτὸν ὁ Θεός».¹⁴ 408 Ἀ Μὴ νομίσῃς δὲ ἀμέσως ἐπιτυχὲν ἐκεῖνο που ἐζητοῦσεν, ἐπειδὴ ἀμέσως ἔτσι ἔχε γραφῇ δι-

15. Λουκ. 1, 55.

16. Γεν. 25, 23.

ὅτι εἴκοσι χρόνια ἐπερίμενε δεόμενος καὶ παρακαλῶν τὸν Θεόν καὶ τότε ἐπέτυχεν ἐκεῖνο, ποῦ ἐποθοῖσε. Καὶ ἀπὸ τοῦ γνωρίζομαι αὐτό, ἔάν διαδάρωμεν μὴ προσοχὴν, δι-
σα ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Διότι οὐτε τὸν χρό-
νον μᾶς ἀπέκρυψεν, ἀλλὰ τὸν ἀφανέρωσε μὲν, κρυφά θ-
μῶς, ὥστε νὰ διεγερῇ τὴν προθυμίαν μας καὶ νὰ μᾶς πα-
ροκινήσῃ πρὸς ἀναζήτησιν. Ὅπως ἀκριβῶς λοιπὸν μᾶς
ἐγνωρίσῃ τὴν ἡλικίαν, τὴν ὁποίαν εἶχεν, ὅταν ἐνυμφεύθη
τὴν Ρεβέκκαν, ἔτσι μᾶς φανερώνει, καὶ αὐτό. «Ἦτο δὲ ὁ
Ἰσαὰκ σαράντα ἔτων, ὅταν ἔλαβεν ὡς γυναῖκα τὴν Ρε-
βέκκαν, τὴν θυγατέρα τοῦ Βαβουὴλ τοῦ Σύρου». Β' Ἑμα-
θες ἀκριβῶς τὸν χρόνον. Ἐπειτα, ἀφοῦ εἶπεν, δι. «παρε-
κάλε, τὸν Κύριον ὁ ἄνθρωπος τὴν γυναῖκά του, διότι ἦτο στείρα»,
διὰ νὰ γνωρίσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν, σημεῖώνει εἰς
ἡμᾶς πόσων ἐτῶν ἦτο ὁ Ἰσαὰκ, ὅταν ἀπέκτησεν ἀπὸ τὴν
Ρεβέκκαν τὰ παιδιά. 15 «Ἦτο δὲ ὁ Ἰσαὰκ, λέγει, ἐξήντα
ἔτων, ὅταν ἐγέννησεν ἡ Ρεβέκκα». 16 Ἐάν, λοιπὸν ἦτο σα-
ράντα ἔτων, ὅταν ἐνυμφεύθη αὐτήν, ἐξήντα δὲ ἐτῶν, ὅταν
ἐγέννησεν ἡ γυναῖκα, εἶνα φανερόν, ὅτι ἐπὶ εἴκοσι ἔτη ἐ-
περίμενε παρακαλῶν τὸν Θεόν καὶ ἔτσι διήγειρεν εἰς τε-
κνογονίαν τὴν στειρότητα τῆς μητέρας τῆς Ρεβέκκας.

Εἶδατε τὴν δύναμιν τῆς προσευχῆς, δι. κατώρθωσε
δηλαδὴ νὰ ὑπερβῇ καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν φύσιν. Ἀς μι-
μούμεθα καὶ ἡμεῖς ὅλοι τὸν Ἰσαὰκ. Ὁ καὶ δι. προσευχώμε-
θα ἔτσι μὲ καθαράν καρδίαν καὶ ταπεινὴν διάθεσιν. Καὶ δι.
ἀκούσωμεν τὸν Ἄγιον Πνεῦμον, ποῦ παροτρύνει καὶ λέγει·
«ἐνὰ ὀφθαλμῶν χεῖρα θύει, χωρὶς ὀργῆς καὶ ἀμφισβόλησιν». 17
Καὶ δι. ἐπιδῶμεν πάντοτε μὲν νὰ ἀπαλλοισώμεθα ἀπὸ
τὴν ταραχὴν καὶ νὰ εἶναι, εἰς ἡμεῖς ὁ νοῦς μας, προσηύ-
των δὲ κατὰ τὸν χρόνον τῆς προσευχῆς, ὅποτε ἔχομεν ἀνάγκη
ἀπὸ πολλῆν ἀνάγκην ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ διότι, εἴαν ἴδῃ
νὰ προσευχώμεθα συμαίνοντας πρὸς τοὺς νόμους του, χα-
ρίζε συντόμως εἰς ἡμᾶς τὴν ἀσθενίαν τῶν σωμάτων του.
Αὐτὴν εἶδε νὰ ἐπιτύχωμεν ὅλοι μας, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν
φιλοφροσύνην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Δι. μετὰ
τοῦ ὁποῖου καὶ εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ Ἅγ. οὐ Πνεῦμα
ἀνέκε ἡ δόξα, ἡ δυνάμις καὶ ἡ τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Γένετο.

15. Ἐννοεῖ ἐν δύο παιδιά τοῦ Ἰσαὰκ, τὸν Ησαὺ καὶ τὸν Ἰακώβ.
16. Γεν. 25, 26.
17. Α' Τιμ. 2, 8.

Ο Μ Λ Ι Α Π Ε Ν Τ Η Κ Ο Σ Τ Η

«ΕΜΒΙΝΕ ΔΕ ΕΡΚΥΟΣ Η ΡΕΒΕΚΚΑ ΚΑΙ ΕΞΚΙΡΤΩΝ
ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΒΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΤΙΔΙΑΝ ΤΗΣ»

Θέλετε νὰ ἀποδώσωμεν σήμερον εἰς τὴν ἀγάπην σας
ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα παρέλειψα εἰς τὸν χθεσινὸν λόγον μου; Ἐ-
ὰ ὅτι δὲν ἠμπορέσαμεν νὰ τελεώσωμεν ὅλην τὴν διήγη-
σιν. Εἴποιμεν, δι. ὁ Ἰσαὰκ ἠμύναρε με τὴν ἰδικὴν του
προσευχὴν καὶ τὴν πολλὴν προσοχὴν νὰ διεγερῇ εἰς τε-
κνογονίαν τὴν μητέρα τῆς Ρεβέκκας καὶ τὴν ἰδίαν τὴν φύ-
σιν, ἡ ὁποία ἦτο στείρα, νὰ ἀνοίξῃ, ὅλα αὐτὰ χθὲς ἀρκε-
τὰ σὰς ἐδίδαξαν. Ἀφοῦ ἐδείξαμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐ-
τῶν, κατὰ τὸν ὁποῖον προσευχόμενος καὶ παρακαλῶν τὸν
Θεὸν ἐπερίμενε διὰ νὰ ἐπιτύχῃ αὐτὸ ὁ μακάριος ἐκεῖνος
πατριάρχης καὶ ἀφοῦ ὠμύλησαμεν δὲ τὰς στείρας καὶ σὰς
ἐπτομεν τὴν αἰτίαν, δι. τὴν ὁποίαν ἐμειναν στείροι αἱ γυ-
ναῖκες τῶν πατριαρχῶν, 499 Ἀ ἐσταματήσαμεν ἐδῶ τὸν
λόγον.

Πρέπει, ὡς σήμερον νὰ μάθωμεν καὶ διὰ τὴν εὐσε-
βειαν τῆς Ρεβέκκας, δι. ἂν ἔχομεν πνευματικὸν κέρδος δι-
χι μόνον ἀπὸ τὴν ἀρετὴν τοῦ πατριαρχοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ
νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ διεγερῶμεν τὸν ζῆλον τῶν ἀκραστῶν
ἀπὸ τὴν διήγησιν τὴν σχετικὴν μὲ τὴν Ρεβέκκαν. Ὅταν
λοιπὸν ἤκουσεν ὁ Θεὸς τὴν προσευχὴν τοῦ Ἰσαὰκ καὶ ἔ-
μεινεν ἑγκυὸς ἡ Ρεβέκκα, ἐκκίρτων, λέγει, τὰ παιδιά εἰς τὴν
κοιτίαν της. 1 καὶ οἱ πόνοι τοῦ τακτοῦ ἐπροξένουν εἰς αὐ-
τὴν μεγάλην λύπην. «Εἶπε λοιπὸν ἡ Ρεβέκκα ἐάν ἐπρόκει-
το νὰ μοῦ συμβοῦν αὐτὰ, 2 δι. νὰ μείνῃ ἑγκυὸς;» 3 Διότι
ἐάν ἦτο ἕνας, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐπρόκειτο νὰ γεννηθῇ, ἀλ-
λὰ δύο παιδιά ἔφερον εἰς τὴν κοιτίαν της καὶ ἡ στενοχω-
ρία τῆς ὀδημοσυροῦσε μεγάλην θλίψιν. Ἀλλὰ παρατήρη-
σα, οὐ παρακαλῶ. Β. ἀπὸ ἐδῶ τὴν εὐσεβειαν τῆς γυναικὸς

1. Γεν. 25, 21-22.
2. Νὰ διακρίνωμεν τὸ ὅτι καὶ τὰ καὶ εἰς τὴν κοιλίαν. Ἰδοὺ
ἡμεῖς μὲν ἀπὸ τὴν κοιλίαν, ἔπειτα ἀπὸ τὴν αὐτὴν.
3. Γεν. 25, 22.

σα και μαυ ἐδώσατε νὰ φάγω».¹⁸ Διὰ δὲ τοὺς ἐξ ἀριστερῶν ἔχε, ἐτοιμασθῇ ἡ αἰώνια φωτὶς ἀπὸ τοῦ ἔχει ἐτοιμασθῇ διὰ τὸν διάβολον καὶ τοὺς ἀγγέλους του».¹⁹ Μεγάλο τὸ βάρος τοῦ λόγου Ὁ Κύριος τῶν ὁλῶν καὶ δημιουργός λεγει: «Διότι ἐπεινασα καὶ δὲν μαυ ἐδώσατε νὰ φάγω».²⁰ Ποῖαν ψυχὴν δὲν θὰ συνεκίνησεν αὐτό, ἀκόμα καὶ ἂν ἦτο πῆ-
τηρη; Ὁ Κύριός σου ἐρχεται πεινασμένος καὶ σὺ διακε-
δάεις. Καὶ δὲν εἶνα μόνον αὐτὸ τὸ φοβερόν, ἀλλὰ καὶ
τὸ ὅτι ἀνέχεσαι νὰ περιφρονῇς αὐτόν, καθ' ἣν στιγμὴν
διασκεδάσεις. Καὶ αὐτὰ συμβαίνει, ἐνῶ δὲν ζῇ τίποτε
σπουδαῖον, ἀλλὰ εἶνα μόνον ἄρτον, ὥστε νὰ ἀνακουφίσῃ
τὴν πείναν. Ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐρχεται παγκυμένος ἀπὸ τὸ
ψῆχος, σὺ δὲως δὲν προσέχεις. Ἐνῶ φορεῖς ρούχα ἀπὸ
νήματα μεταξὺ, οὐτε δείχνεις συμπάθειαν, ἀλλὰ προ-
σπερνᾷς χωρὶς ἔλεος. Καὶ ποῖος συγγνωμὴς θὰ ᾔσεν ἀ-
ξια αὐτά;

¹⁸ Ἄς μὴ φροντίζωμεν λοιπὸν β' αὐτό, τὸ νὰ ἀποκτή-
σωμεν δηλαδὴ περισσότερον μὲ κάθε τρόπον, ἀλλὰ ἄς ἐ-
χωμεν ὡς σκοπὸν ἐκεῖνο, πῶς δηλαδὴ νὰ διαθέτωμεν αὐ-
τὰ καλῶς καὶ νὰ παρηγοροῦμεν ἐκεῖνους, τοὺ εὐρίσκον-
τα, εἰς ἀνάγκην καὶ νὰ μὴ ξεπέσωμεν ἀπὸ ἐκεῖνα, τοῦ μέ-
νουν πάντοτε καὶ δὲν ἐπιδέχοντα, κοίμειαν μεταβολήν.
Διὰ τοῦτο λοιπὸν ὁ Κύριος δὲν μᾶς ἐφανερώσεν τὴν ἡμέ-
ραν τοῦ θανάτου μας, Ἐ δὲ νὰ μᾶς προετοιμάσῃ νὰ εἴμε-
θα διαρκῶς ὑπεράλλοι, καὶ ἄγρυπνοι καὶ ἔτι περισσότερο
νὰ μᾶς παρακινήσῃ νὰ φροντίζωμεν διὰ τὴν ἀρετὴν. «Ἄ-
γρυπνεῖται λοιπὸν, λέγει, διότι δὲν γνωρίζετε οὔτε τὴν ἡμέ-
ραν οὔτε τὴν ὥραν».²¹ Ἀλλ' ἡμεῖς κάνομεν τὸ ἀντίθετον καὶ
γενικῶς κοιμώμεθα ὕπνον θαρύτερον καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν
φυσικόν. Διότι αὐτὸς μὲν, τοῦ κοιμᾶται αὐτὸν τὸν ὕπνον,
εἶνα, ἀδρονῆς καὶ πρὸς τὰ κακὰ καὶ πρὸς τὰ καλὰ. Ἡμεῖς
ὅμως ἔχομεν ἄλλον ὕπνον, ἀφοῦ κοιμώμεθα μὲν διὰ τὰ ἐρ-
γα τῆς ἀρετῆς, εἰσβαῖν δὲ ἄγρυπνοι διὰ τὰ ἐργα τῆς κα-
κίας. Καὶ ἐκεῖνα μὲν κάνομεν χωρὶς κόπρασιν, εἰς αὐτὰ δὲ
δείχνομεν πολλὴν ἀκηρίαν καὶ ὑπνηλίαν.²² Ἀ καὶ κά-
νομεν αὐτὰ, ἐνῶ βλέπομεν, ὅτι ἄλλο μὲν ἀπομακρύνον-

ται ἀπὸ ἐδῶ καθημερινῶς, ἄλλο δὲως βλέπομεν ὅτι ὑπο-
μένουν καὶ εἰς τὴν ποροῦσαν ζωὴν μεγάλας μεταβολάς.
Καὶ οὔτε αὕτῃ ἡ ἀνωμαλία εἶνα ἀρκετὴ νὰ μᾶς διδάξῃ
καὶ νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ
μᾶς προετοιμάσῃ νὰ περιφρονῶμεν τὰ παρόντα καὶ νὰ
ποθήσωμεν τὰ μέλλοντα καὶ νὰ προτιμῶμεν τὴν ἀλή-
θειαν ἀπὸ τὴν σκάνκα, τὰ θνεῖρα. Διότι, δὲν διαφέρουν ἀ-
πὸ τὰ παρόντα ἡ σκία καὶ τὰ θνεῖρα. Μὴ λοιπὸν ξεπα-
τῶμεν τοὺς ἐαυτοὺς μας, οὔτε νὰ παρακολουθοῦμεν τὰς
σκιάς. Ἀλλὰ ἔστω ἀργά, ἄς φροντισώμεν κάποτε διὰ τὴν
σωτηρίαν μας καὶ ἄς βῶσωμεν τὰ χρήματα εἰς ἐκεῖνους, οἱ
ὅποιοι ἔχουν ἀνάγκην, γὰρ νὰ ἀξιωθῶμεν β'. αὐτὰ τῆς ἀ-
μοιβῆς ἀπὸ τὸν φιλόφρονον Θεόν. Αὐτὴν τὴν ἀμοιβὴν
εἶσε νὰ ἀπολαύσωμεν ὅλοι ἡμεῖς, β' μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν
φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ
ὅποιου καὶ εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀνὴ-
κει ἡ βόξα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰ-
ώνων. Γένοιτο

18. Μαρτ. 25, 35.

19. Μαρτ. 21, 41.

20. Μαρτ. 25, 42.

21. Μαρτ. 25, 13.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΠΡΩΤΗ

•ΕΙΣΕΛΕ ΠΙΝΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΕΚΤΟΣ ΑΙΘ ΤΗΝ ΠΙΝΑ. ΠΟΤ ΕΙΚΕ
ΠΕΡΙΠΡΟΗΓΟΜΕΝΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΚΡΟΒΟΥΣ ΤΟΥ ΑΒΡΑΑΜ.

Ἄπο τὴν συνέχευον ἐκείνων, τὰ ὅποια μᾶς ἔχουν λε-
χθῇ προσηγορίαις, θέλω πάλιν αὐτοὺς δοθεῖν. Διὰ τὴν
καταδεδεμένην σφαῖρην ποῦ ἐστατάσθησαν τὸν προηγουμέ-
νον λόγον καὶ ἀπὸ τοῦ πρῆτοι σήμερον αὐτὸν συνεχισά-
μεν, εἶναι ἀνάγκη αὐτοὺς υπενθυμῶσαι τὴν ἀγάπην σου. Διότι
ἀν καὶ σὺ οἱ ἴδιοι ἴσως λησμονεῖς, ἐπειδὴ ἔχετε πολλὰς
φροντίδας, ὅμως ἐγὼ πρέπει, αὐτοὺς υπενθυμῶσαι, διὰ
τὴν σφαῖρην τῆς ἀγάπης τοῦ πρόσκειται σήμερον νὰ ἐκ-
φωνηθῇ γινώσκεις, ὅτι προσηγορίαις διηγήθησαν τὴν
ἐξουσίαν τῆς θεότητος καὶ ἐπεὶ τὰ ἡλθον εἰς τὸν Ἰησοῦ
καὶ τὸν Ἰωάννην καὶ κατέληξαν εἰς τὸ σημεῖον 3:21 αὐ-
τοῦ Ἰησοῦ ἐπὶ τὸν πρωτοτόκου εἰς τὸν Ἰωάννην. Ὁ μὲν
ἀπηλάττωσε τὸ φωνητὸν καὶ ἐστέφει τὸν ἑαυτοῦ τὸ πῆ-
λός τοῦ πρωτοτόκου, λόγω τῆς ἐπιβίωσιν τοῦ πρὸς τὸ
φωνητὸν. Αὐτὸ δὲν ἔγινεν ἀποστόως, ἀλλὰ διὰ νὰ προανα-
ποσθῇ ἡ προφητεία τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία λέγει· «Τὸν Ἰ-
ωάννην ἡγάπησα, τὸν δὲ Ἰησοῦ ἀγαπῶ» Ἐπεὶ δὲ λοιπὸν
ὡς Θεὸς ἐγνώρισε τὰ μέλλοντα, προανήγγειλε τὴν ἀρετὴν
τοῦ Ἰωάννη καὶ τὴν πρῆντα τῆς ψυχῆς τοῦ Ἰησοῦ.

Τ. εἰς αὐτό τὸ ἔχρημα τῶν πρωτοσκόκων, καὶ ἂν ἀκόμη τότε οὐ χρόνος εἶναι ἐπέμπερε ναὶ οὐ λόγος ἐς τὴν ἀγάπην σας, ὅμως θάνα, ἀνάσταθι ναὶ σὰς δίδωμι τώρα Ἐ-θεοσεῖτο λοιπὸν ἀπὸ παλαιὰ ὅτι τὰ πρωτοσκόκια ἦσαν ἐκ- γνηστὴ τιμὴ Ἐ καὶ ἡ αἰτία τῆς τιμῆς ὑπῆρχεν αὐτὸ τὸ γε- γονός. Ὅταν ὁ Θεὸς ἤθελε ναὶ ἀπαλλάξῃ τὸ ἔθνος τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπὸ τοῦς Αἰγυπτίου καὶ εὐὰ ἐλεησέτωσιν αὐ- τοὺς τὴν τυραννίαν τοῦ Φαραὼ,* λέγει τῆς ὑποσχέσεως

1 Маг 9 3

2. Φωτεινά. *Ονομα εἰς ἄβυσσον τοῦς Διαιτοῦσιν Εἰς τὴν Π. διαβόηταισαν ἀνα-
 κείρουσαν καὶ σπέντεραι τῶν Διαιτῶν Φωτεινῶν, ἐπὶ ὅποιον ἔλθον ἐκ ἐπὶ τῶν κοινῶν
 καὶ πρὸς τὴν τῶν Ισραηλῶν καὶ ἰσχυρῶν ἀπὸ τῶν μακροπολιν ἐκτορεῖσαν
 διακεί τῶν προνοσῶν τῶν ἁγίων καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτορεῖσαν καὶ ἐκτορεῖσαν. Σελῆται.

πρός τὸν πατριάρχη, ἐπειδὴ τότε οἱ Αἰγύπτιοι ἔφερον ἄντισσιν καὶ καὶ πρὸς τὸν κράτον δούλους, τοὺς ἱερογλίφας, μετὰ τὴν διαδοχὴν πλῆρης, ὁ Κύριος προσέειπεν αὐτῇ τὴν τελευταίαν, σχεδὸν μόνου τοῦ προσέειπεν τοὺς Αἰγύπτιους ⁸⁰⁰ ἃ καὶ ἐκδώσουν τὸ ἔθνος τῶν ἱερατικῶν, ἱερογλίφων.

Διέταξε λοιπὸν νὰ φοιτοῦσιν γενικῶς τὰ πρωτότοκα ὅλων τῶν Ἀγγλιστῶν καὶ ἡμιτορσῶν καὶ ἰσῆς φωνῆς καὶ κλάσμασιν εἰς καθὲς αἰκὼν. Καὶ ἔνν ἐφαντάσθησαν ὅτ, ἡ ἀπειλή θὰ τελεσθῇ ἕως ἐξέως, ἀλλὰ ἀνέμεινον δὲ ἀπὸ αὐτὸ ὅτ θὰ ἴσχητο ὁ θάνατος εἰς ὅλους. Ὁ Ἐπίσκοπος λοιπὸν ἐβλαπτομένησιν ὅλοις γενικῶς οἱ Ἀγγλιστῆς, οἱ ὅποιοι εἶχον γεννηθῆ πρωτότοκα, ὃ δὲ Ἱερὰρχὸς παρεμύνησιν ἐβλάσθησιν, διότι ἀπελάσαντων τῶν εὐνοῶν τοῦ Θεοῦ, ἐπειθεὶ ὁ Θεὸς ἔμελλε νὰ δεῖξῃ καὶ με αὐτῶν τὴν εὐνοίαν τοῦ πρὸς τοὺς Ἱερὰρχους, δεικνὰς νὰ ἀφαιρουμένους εἰς αὐτὸν τὰ πρωτότοκα τῶν ῥωσίων, ἄντ. νὰ φρονεούσιν. Ἐκ τούτου καὶ ἡ φυλὴ Λευὶ ἐπαρχεῖ εἰς τὰ ἱερὰτικὰ ἀξιώματα, καὶ ἀπὸ τοῦ γεγονότος ἐξέστ' ἀπεφασχόθη εἰς τὸν Θεὸν ὅχι, μόνον τὰ πρωτότοκα τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλόγων καὶ, ὅλων γενικῶς κα. Ὡς ἡρχετο ἄνωγει, ἡ ὅποια ἔβλεπε, νὰ πληροῦντο, ἡ τ.μ.ν. δὲ τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὰ ἀκαθάστα ἔσται

Ἄλλα καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι ὕστερα ἡ νομοθεσία ἡ σχε-
τική με τοὺς πρωτοκότους ἀλλ' ὅμως καὶ ἡ ἀντιμετώπιση
ἀρχῆς ἐφαπτομένη, ὅτι, ἔχουν κάποιον μεγαλύτερο πρότερον
καὶ ἐκείνη, οἱ ὁποῖοι ἤνοσον τὴν λύτρωσιν τῆς μητέρας
τῶν Ἀθηνῶν λοιπὸν τὴν τιμὴν, τὴν ὅταν εἶχεν ὁ Ἡσόδ-
ος φύσεως, μεταβιβασεν εἰς τὸν ἀδελφόν του, διότι δὲν ἦ-
το ὁ ἴδιος ἐκγάρτησις. Καὶ ὁ μὲν Ἡσόδος ἔσχεν ἐκείνη, ποὺ
ἐδόθη εἰς αὐτὸν ἀπὸ τῆν φύσιν, ὁ δὲ Ἰάκωβος προσέλαβεν
καὶ ἐκείνη, ποὺ δὲν εἶχεν ἐκ φύσεως καὶ ἐπὶ-δὴ αὐτὰ εἶ-
χεν ἀναβάν καθαρὰ, σὺν δὲ προσηγορίᾳ δὲ τοῦτο καὶ ἡ
Ρεβέκκα ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν ὀνομασίαν, ὀνομάσας αὐτὸν

Μπαρής Θεωνάστρας Κωνσταντίνου ἡν ἀφ' ὧν τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῆς Αἰγύπτου εἰσε-
 φέρονται οἱ ἑσπεροὶ οἱ Μουσικαί.

8. Εὰν τὸ P_5 δὲ 12. 98 + ἔλθων γὰρ. ὅτε πάντες ἔλθῃ; ἀναβιβάσο-
μεθα.

[illegible]

E 10. Eeas. +3 13.

Ἰακώβ πρῶτος τὸ ὄνομα ἐκμνηστέα πτερινωτός,⁶ δ-
πως ἀπὸ θῶς ἔλεγε κλαιόντος καὶ ὁ Ἡσαΐ, μετὰ τὰς εὐλο-
γίας, τὰς ὁποίας εἶχε λάβει ἀπὸ τὸν πατέρα του «Ὅρθως
τοῦ ἐδῶθη τὸ ὄνομα Ἰακώβ διότι μετέσκελσε διὰ δευ-
τέρου ἡδὴ φοράν. Τὴν πρώτην φοράν ἐπῆρε τὰ πρωτο-
τόκιά μου καὶ τώρα ἐπῆρε τὴν εὐλογίαν μου».⁷

Σκέψαι πόση ἦτο ἡ σύνεσις τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων,
προπάντων δὲ πόση ἦτο ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ προ-
ετοιμάζῃ καὶ τὰς γυναῖκας νὰ μὴ θέτουν ἀσκόπως καὶ τυχαί-
ως ὀνόματα εἰς τὰ παῖδιά των, ὡ ἀλλὰ νὰ διδῶν εἰς τὸ
παῖδ. ὡς ὄνομα τὴν προφητείαν ἐκείνων, πού πρόκειται
νὰ γίνουσι καὶ σπανίως ἢ ἰσως πούθεν ἄν θὰ εὖρης νὰ
δομαζώμενα τὰ παῖδιά μετὰ τὸ ἴδιον ὄνομα τῶν γονέων
Ἀλλὰ καὶ ἐν ἀκόμῃ ὁ πατέρας σκοπεῖ νὰ δώσῃ εἰς τὸ
παῖδι τοῦ ὄνομα, θὰ δώσῃ κάποιο ξένον καὶ νέον ὄνομα
ὥστε μὲ αὐτὸ νὰ δηλώσῃ ἐκ τῶν προτέρων μερικὰ ἀπ' ὅ-
σα πρόκειται νὰ γίνουσι. Τὸ ἴδιον πάλιν καὶ ἡ μητέρα. Ἐ-
πὶ καὶ ὁ Ἀδάμ,⁸ δὲν ἔδιδεν ὄνομα εἰς τὸν υἱόν του, τὸν
ὠνόμασε Νῶε καὶ ἐπρόσθεσε λέγων «Αὐτός θὰ μᾶς ἀνα-
παύσῃ».⁹ Ἐποὶ καὶ ὅταν ἐξετάσῃς κάθε ὄνομα μὲ ἀκρι-
βείαν, θὰ εὖρης πάντως κατὰ νὰ ὑπαινίσσεται. Ἐ Ὅχι δ-
πως ἀκριβῶς κάνουν τώρα πού συνηθίζουν νὰ διδῶν ὀνό-
ματα ἀπὸ τοὺς γονεῖς ἀσκόπως καὶ τυχαίως, ἀλλὰ ὅλος ὁ
σκοπὸς δ' αὐτοῦς ἦτο νὰ θέτουν εἰς τὰ παῖδι συνεχή ὑπό-
μνησιν μετὰ τὸ ὄνομα.

Ἀλλὰ ὅς ἰδωμεν λο πόν, μετὰ τὴν ἀλλαγὴν τῶν προ-
τοκίων, τ. μᾶς διηγείται πάλιν ὁ μακάριος Μωυσῆς διὰ
τὸν πατέρα των Ὅπως ἀπὸ θῶς συνέβη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀβραάμ, καὶ ὁ Ἰσαάκ, ὅταν ἔπρεπε πείναι,
ἀξωνετο ἀνωθεν μεγάλης φροντίδος καὶ λόγῳ τῆς ἀρε-
τῆς του καὶ ἐξ αἰτίας τῆς ὑποσχέσεως, ἣ ὁποία εἶχε δο-
θῇ εἰς τὸν Ἀβραάμ. «Ἐπρεπε, λέγει, πείναι εἰς τὴν χώραν
⁵⁰¹ Ἀ ἐκτός ἀπὸ τὴν πείναν, πού εἶχε πείσει προηγουμέ-
νως κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀβραάμ».¹⁰ Δὲ νὰ μὴ νομί-

6. Γεν 25, 26 «Ἦν, μετὰ τὸν ἐξῆλθεν ὁ ἀδελφὸς, κώ-τος, καὶ ἡ
χερὶς αὐτοῦ, ὡς λημμένη τῆς πτέρυγης Ἡσαΐ καὶ ἐκάλει τὸ ὄνομα αὐτοῦ
Ἰακώβ».

7. Γεν 27, 36.

8. Ὁ Ἀδάμ, ἦτο ὁ υἱὸς τοῦ διαβόλου καὶ πατέρα τοῦ Νῶε Ἐξῆς
750 εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ π. τοῦ κατακλυσμοῦ. Σλ. 1, 8, 9, 10.

9. Γεν 5, 29.

10. Γεν 26, 1.

σῆς, δι. ἄμειλε δ' ἐκείνην τὴν πείναν, δ' αὐτοῦ προσέθε-
σεν «ἐκτός ἀπὸ τὴν πείναν, ἣ ὅποια εἶχε πείσει κατὰ τοὺς
χρόνους τοῦ πατρίάρχου Ἀβραάμ» ὥσαν νὰ ἔλεγεν, ἀλ-
λ' ἡ τετοια πείνα ἔπρεπε τώρα εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἰσαάκ, δ-
πως καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ πατρὸς του. Ἡ ἑλληνικὴ τῶν
ἀναγκαίων τροφῶν κατεθορυβήσεν δλους καὶ τοὺς ἡνῶγ-
καίς νὰ μεταναστεύουν ἀπὸ τὰ ἱσθὰ των μέρη καὶ νὰ
πραγματοῦν εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, ὅπου ἦτο δυνατόν
νὰ εὕρουν ἀφθονίαν τῶν ἀναγκαίων. Ὡς ἐκ τούτου καὶ ὁ
Ἰσαάκ, ὅταν εἶδε τὴν πείναν, ἀμετέβη, λέγει, πρὸς τὸν
Ἀδμελέχ¹¹ εἰς τὰ ἔρηρα.¹² Ἐδῶ λοιπὸν ἔβδωσε πάλιν
καὶ ὁ Ἀβραάμ, ἡ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἀπὸ τὴν Αἴ-
γυπτου. Εἶνα, δὲ φυσικόν δι' καὶ αὐτοὺς δ' αὐτοῦ μετέβη
ἐκ¹³, ἐπειδὴ ἤθελεν ἀπὸ ἐκεῖ νὰ καταβυθῇ εἰς τὴν Αἴγυ-
πτον καὶ δι' αὐτὸ εἶναι ἄκουσε τὴν Γραφήν, ἣ ὁποία
λέγει «Εφοιερῶθι λοιπὸν εἰς τὸν Ἰσαάκ ὁ Θεὸς καὶ εἰπε
Μη μεταβῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον».¹⁴ Δὲν βέβαιον, λέγει, νὰ δ-
τρέψῃς αὐτὴν τὴν μακρὰν ὁδοπορίαν, ἀλλὰ νὰ μείνῃς ἐ-
δῶ Ἀλλ' οὕτε θὰ σὲ ἀφῇς νὰ στενοχωρηθῇς, ἀλλὰ θὰ
πραγματοποιήσῃ τὴν ὑπόσχεσιν, ἣ ὁποία ἐδόθη εἰς τὸν
πατέρα σου καὶ θὰ γίνουσι εἰς ἐσέ, ὅσα ἔχω ὑποσχεθῇ εἰς
ἐκείνον καὶ σὺ θὰ δεχθῇς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ὑποσχεσέ-
ων εἰς τὸν πατέρα σου. Ἐμὴ μεταβῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ὡ
Νὰ κατοικήσῃς δὲ εἰς τὴν χώραν τὴν ὅποιαν ἐγὼ θὰ σοῦ
εἰπω. Μείνε προσωρινῶς εἰς τὴν χώραν αὐτήν».

Διὰ τὴν μὴ νομίση δ' Ἰσαάκ, δι' ὁ Θεὸς διατάσσει αὐ-
τὸ καὶ δὲν τοῦ ἐπιτρέπει νὰ φύγῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐ-
πειδὴ ἤθελε νὰ δοκιμάσῃ τὴν στενοχωρίαν ἀπὸ τὴν πεί-
ναν, λέγει. Νὰ μὴ ἐκχῇς ἀγωνίαν, οὐτε νὰ φροντίσῃς, ἀλ-
λὰ νὰ μείνῃς ἐδῶ «Διότι ἐγὼ θὰ εἰμαι μαζί σου» Ὅταν
ἐκχῇς ἐκεῖνον, πού χορηγεῖ δὲ αὐτὸ ἀγαθόν, νὰ μὴ φροντί-
σῃς διὰ τίποτε. Διότι ἐγὼ, ὁ Κύριος τῶν δλων, θὰ εἰμαι
μαζί σου. Καὶ ὅχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ θὰ σὲ εὐλογῇ.

11. Μετὰ τὸ ὄνομα Ἀδμελέχ διακρίνεται εἰς τὴν Ἀν. Γραφήν οὐκ
ἐκπληκτικῶς τὴν φωνήν. Ὁ πῶτος ἦτο ἐκπληκτικὸς εἰς τὴν Γερασὶ καὶ ἔπ-
κει τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀβραάμ. Ὁ δεύτερος ὑπερῆκε πεινῶν, ὡς καὶ ἐπ-
δοκεῖ καὶ προσηγορεύεται. Ἦντο σὺγχρονον, τοῦ Ἰσαάκ Ἀναμῶντος ὅπως δὲν
διακρίνουν διὰ βασιλείας μετὰ τὸ ὄνομα Ἀδμελέχ, ἀλλὰ διέκρινον δι' ἐπ-
καίαν, πού τοῦ αὐτοῦ προσέπτε.

12. Γεν 26, 1. Τὰ ἔρηρα ἦσαν πόλεις τῶν Φυλισταίων, καὶ μὲν παρὰ
τὴν πάλιν Γάζαν.

13. Γεν 26, 2.

14. Γεν 26, 2-3. Πρόκειται εὐὰ τὴν πάλιν Γερασὶ τῶν Φυλιστινίων.

ωω», δηλαδή θά σέ κάνω ευνοχόν και θά σοῦ χαρίσω τήν εὐλογίαν μου. Ὡς τὸ θά ἦτο εὐτυχέστερον διὰ τὸν δικαίον Ἰσαάκ, ὁ ὁποῖος ἐδέχθη ἀπὸ τὸν Θεόν τόσην μεγάλην ὑπόσχεσιν, ὅτι, «ἐγὼ θά εἰμαι μαζί σου καὶ θά σέ εὐλογίσω».¹⁵ Αὐτὸ θά σέ κάνει πλουσιώτερον ἀπὸ ὅλους. αὐτὸ θά σέ προετοιμάσῃ νὰ ἀποκτήσῃς μεγάλην περιουσίαν, αὐτὸ θά εἶναι δι' ἐσέ ἡ μεγαλύτερα δοῦσα, αὐτὸ ἡ ἀπερίγραπτος προσβολή αὐτὸ ἡ ἀσφάλεια, αὐτὸ τὸ καφάλαιον τῶν αγαθῶν, τὸ ὅτι δηλαδή ἐγὼ εἰμαι μαζί σου καὶ σέ εὐλογῶ. Ὡς ὅπως θά σέ εὐλογίσω, «Εἰς ἐσέ καὶ τοὺς ἀπογόνους σου θά δώσω αὐτὴν τὴν χώραν».¹⁶ Σὺ νομίζεις ὅτι διαμένεις εἰς τὰ μέρη αὐτά, ὡς ξένος καὶ πλανώμενος. Νὰ γνωρίζῃς ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ γῆ θά δοθῇ εἰς ἐσέ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους σου. Καὶ διὰ νὰ πάρῃς θάρρος, Ἐμάθε, ὅτι τὸν ὅρκον τὸν ὁποῖον ἔκανα εἰς τὸν πατέρα σου τὸν Ἀβραάμ, θά τὸν πραγματοποιήσω εἰς ἐσέ.

Παρατήρησε τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Θεοῦ. Δὲν εἶπεν ἀπλῶς, τὰς συμφωνίας, τὰς ὁποίας ἔκανα μὲ τὸν πατέρα σου, οὔτε τὰς ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας ἔδωκα. Ἀλλὰ τι εἶπε; «Τὴν ἐνορκον ὑπόσχεσιν, τὴν ὅποian ἔδωκα».¹⁷ Διαδεδοίωσα τὸν Ἀβραάμ μὲ ὅρκον, λέγει ὁ Θεός, καὶ ὄφελω νὰ πραγματοποιήσω καὶ νὰ ἐκπληρώσω τὸν ὅρκον μου βλέπεις τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ; Δὲν ὁμολογεῖται ἀποδέχεται εἰς τὴν μεγαλοσύνην του, ἀλλὰ ἐπεὶ δὴ συγκαταβαίνει εἰς τὴν ἀδυναμίαν μας.¹⁸ Ἀ Ἐπειδὴ θεοαίως οἱ ἄνθρωποι, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, ἐπιβώσκουν νὰ πραγματοποιήσουν ὅχι ὅσα ὑπόσχονται, ἀπλῶς εἰς κάποιους, ἀλλὰ ὅσα ὑπόσχονται ἐνόρκως. Κατὰ τὸν Ἰωάννην λατὸν τρόπον, ὁμοῦ ὁ Θεός ἐθεότασε τὸν δικαίον, ὅτι θά γίνουν ὅπως ὅποτε ὅσα ἐλέχθησαν ἀπ' αὐτόν λέγει. Μάθε, ὅτι πρέπει νὰ πραγματοποιηθῶν, ὅσα ἔχω ὀρκισθῇ.

Τι λατὸν λέγει ἡ Γραφή, Ὁρκισθὲς ὁ Θεός. Καὶ εἰς τοῖς τὸ ὄνομα ἦτο δυνατόν νὰ ὀρκισθῇ, βλέπεις, ὅτι, ἐκεῖνο τὸ ὅποion ἐλέχθη.¹⁹ Ἐγινεν ἀπὸ συγκατάθεσιν τοῦ Θεοῦ, τὴν δὲ θεοδικαίαν τῆς ὑποσχέσεως δυνάμειν ὅρκου. καὶ θά ἐκπληρώσω, λέγει τὴν ἐνορκον ὑπόσχεσιν, τὴν

15. Γεν. 28, 3.

16. Γεν. 28, 3.

17. Γεν. 28, 3.

18. *Ὁτι ὁ Θεός ὀρκισθῇ.

ὁποῖον ἔδωκα εἰς τὸν πατέρα σου τὸν Ἀβραάμ. Β Ἐπειτα διδάσκει, αὐτόν, ποῖα εἶναι, ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ὑποσχέθη καὶ διὰ ποῖα ἔδωκεν ἐνορκον ὑπόσχεσιν. καὶ θά πληθύνω τοὺς ἀπογόνους σου ὡς τὰ ἀστρα τῶν οὐρανῶν.²⁰ Αὐτὸ θά εἴλεγε καὶ εἰς τὸν πατρίάρχην Ἀβραάμ, ὅτι δηλαδή τόσσοι πολλοὶ θά εἶναι οἱ ἀπόγονοί σου, ὥστε νὰ ἐξισωθῶν μὲ τὰ ἀστρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.²¹ καὶ θά δώσω, λέγει, ὅλην αὐτὴν τὴν χώραν εἰς τοὺς ἀπογόνους σου. Δι' ἐνός δὲ ἐκ τῶν ἀπογόνων σου²² θά ἐυλογηθῶν ὅλο, οἱ λαοὶ τῆς γῆς.²³ Διὰ τοῦτο τὰς ὑποσχέσεις σου ἔχουν δοθῇ εἰς ἐκεῖνον, θά ἐκπληρώσω εἰς ἐσέ, Ἐπειδὴ ὁ πατήρ σου ὁ Ἀβραάμ, ὁπῆκουσεν εἰς τὴν ἐντολήν μου καὶ ἐφύλαξε τὰ προσταγμάτά μου καὶ τὰ δικαιώματά μου καὶ τὸν νόμον μου.²⁴

Παρατήρησε τὴν σφαιραν τοῦ Θεοῦ, πῶς προσκινεῖ τὸν νοῦν τοῦ πατριάρχου καὶ τὸν κάνει, τρυφερότερον καὶ τὸν προδιδάσκει νὰ μιμηθῇ τὸν πατέρα του. Ἐάν λοιπὸν ὁ πατήρ σου ἔγινεν ἄξιός αὐτῆς τῆς ὑποσχέσεως, ἐπειδὴ ὁπῆκουσεν εἰς τὴν ἐντολήν μου καὶ εἰς ἐσέ, τὸν υἱόν του, σκοπεύω νὰ ἐκπληρώσω αὐτήν, λόγῳ τῆς ἀρετῆς ἐκεῖνου. Ἐάν καὶ σὺ ὁ ἴδιος μιμηθῇς ἐκεῖνον καὶ διαίτησιν εἰς τὸν δρόμον του, σκέψου πόσην εὐνοίαν θά ἀπολαύσῃς ἀπὸ ἐμὲ καὶ πόσην φροντίδος θά ἀξιώθῃς. Β Διότι αὐτὸς πρὸς πρόσωπον, νὰ εὐτυχῇ λόγῳ τῆς ἀρετῆς ἄλλου, εἴαν καὶ ὁ ἴδιος γίνῃ ἀσέβητος, θά ἀξιώθῃ πολὺ μεγαλύτερας φροντίδος. Τί ὅμως σημαίνει ἡ φράσις «εἰδὲς», ὁπῆκουσεν εἰς τὴν ἐντολήν μου καὶ ἐφύλαξε τὰ προσταγμάτά μου καὶ τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ δικαιώματά μου, Ἐπὶ εἰς αὐτόν.²⁵ «Ἐβγα ἀπὸ τὴν πατρίδα σου καὶ ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς σου καὶ ἐκεῖνα κατήγαγεν εἰς τὴν χώραν, τὴν ὁποῖαν ἐγὼ θά σοῦ δέξω». καὶ ὁ Ἀβραάμ ἐγκατελείφεν ὅσα εἶχε καὶ ἠκολούθησε τὰς ἀδεύσιας. Καὶ δὲν ἐδίωκεν, οὔτε ἠμέλησεν, ἀλλὰ ὁπῆκουσεν εἰς τὸν λόγον μου, μὲ τὸ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐντολήν με ὅλην τὴν προθυμίαν.

19. Γεν. 28, 4.

20. καὶ Γεν. 22, 17.

21. Ἐπονομασθέντος καὶ ὑπόσχεσιν, καὶ τῆς ἐκτέλεσιν, καὶ Μανασίου Χρ. χρ. 22.

22. Γεν. 28, 4.

23. Γεν. 28, 5.

24. Ἐνωσθὲς τὸν Ἀβραάμ.

25. Γεν. 12, 1.

Πάλιν υποχέθημι εἰς αὐτὸν πράγματα ὑπεράνω τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ μετὰ τὸ ἐμπόδιον, λόγω τῆς ἡλικίας, καὶ ἐνῶ δὲν εἶχον πλέον, ἔοικε αὐτὸς οὐτὴ ἡ μήτέρα σου, κάποιαν κανόντητα εἰς τακτονομίαν, ὅμως οὐτε τότε ἐπαράχθη ὁ λογισμὸς του, ἀλλὰ ἐπίστευσε, ὅταν ἤκουσεν ἀπὸ ἐμέ, ὅτι οἱ ἀπὸγονοὶ του τόσοι πολλοὶ θὰ ἀύξηθουν, ὥστε νὰ γεμισοῦν ὅλην τὴν γῆν. Δὲ τοῦτο ἡ πίστις του ἐθεωρήθη ὡς μεγάλη ἀρετὴ,²⁶ ἐπειδὴ ἐφάνη ἀνωτέρος ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν, ἀφοῦ ἐπίστευσεν εἰς τὴν δύναμιν μου καὶ ἔδωκεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς ὑποσχέσεις μου. Καὶ ὅταν οὗ ἐγεννήθης, ἡ μήτέρα σου ἐστενωχωρεῖτο διὰ τὸν Ἰσμαὴλ, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν δούλην καὶ ἤθελε νὰ τὸν διώκῃ ἀπὸ τὸ σπῆτ' μαζὶ μετ' ἐμὲ τὴν Ἄγγα ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ τιποτὴ κοινὴν μαζὶ σου. Ὁ πατριάρχης, ὁ ὁποῖος ἦδη εἶχε κάποιαν σχέσιν μετ' ἐμὲ τὸν Ἰσμαὴλ, λόγω τῆς πατρικῆς ἀγάπης, ὅταν ἤκουσεν ἀπὸ ἐμέ, ὅτι πρέπει νὰ κἀνῇ β.τι φανερωτὰ καλὸν εἰς τὴν Σάρρα, ἐλησμονήσας τὴν ἐκ φύσεως ἀγάπην τοῦ πατέρα καὶ ἐξεδίωξε τὸν Ἰσμαὴλ μετ' ἐμὲ τὴν δούλην²⁷ καὶ οὐκ ὑπήκουσε πάντοτε εἰς τὴν ἐντολήν μου καὶ διαφύλαξε τὰ προστάγματα μου. Καὶ τέλος δέ, ὅταν διετάχθη ἀπὸ ἐμέ νὰ θυσιάσῃ ἐκείνου, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐδόθη εἰς τὰ γηρατεῖα, τὸν τόσοι ἀγαπητὸν του υἱόν, δὲν ἐζήτησε νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς διαταγῆς, δὲν ἐπαράχθη ὁ νοῦς του, οὐτε τὸ ἀνεκοίμωσεν εἰς τὴν μήτέρα σου, οὐτε εἰς τοὺς δούλους, οὐτε εἰς ἐσὲ ἐφανερώσεν ἐκεῖνο που ἐπρόκειτο νὰ κἀνῃ, ἀλλὰ μετ' ἐμὲ γενναίως τὸ φρόνημα καὶ μετ' ἐμὲ μὴ ἀνέστην ὁποῖος νὰ ἀπειλήσῃ τὴν διαταγὴν μου. Διὰ τοῦτο, ἀφοῦ ὁραθῆναι τὴν θ' ἀρετὴν του, ἠμπούσα τὸ ἔργον νὰ πραγματοποιηθῇ. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἔδωκε μετὰ ὅλα αὐτὰ μεγάλην ὑπακοήν μοι καὶ ἐφύλαξε τὰ προστάγματά μου δι' αὐτὸ καὶ ἐσὲ, τὸν υἱόν του ἐληροσύνη τῶν ὑποσχέσεων, αἱ ὁποῖαι ἔχουν δοθῇ εἰς αὐτόν.

Μετὰ τοῦ λοιποῦ τὴν ὑπακοήν ἐκείνου καὶ πίστει εἰς τοὺς λόγους μου, διὰ νὰ ἀξιωθῇς πολλαπλασιασμοῦ ἀμοιβῆς καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ πατέρα σου καὶ διὰ τὴν ἰδικὴν σου ὑπακοήν καὶ νὰ μὴ μεταβῇς εἰς τὴν Αἰγύπτου, ἀλλὰ μένειν ἐσθ' εἶδες τὴν φανερωσίαν τοῦ Θεοῦ, πῶς δηλαδὴ ἐνίσχυσε τὴν σκέψιν του, μετὰ τὸ νὰ ὑπεθυμίσῃ

26. Βλ. Γεν. 15, 6 «Ἐὰν ἐπιστεύσῃς ᾠδρῶν τῇ ἐκφ. καὶ ἐλογισθῇ αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην» Πρὸς καὶ τὰ Γαλ. 3, 6 καὶ Ρωμ. 4, 3.

τὴν ἀρετὴν τοῦ πατέρα του, «Πράγματι, ἐγκατεστάθη ὁ Ἰσαὰκ εἰς τὰ Γέρορα»²⁸ Βλέπετε ὅτι καὶ αὐτὸς περιέπεσεν εἰς τοὺς βίους σχεδὸν κινδύνους, εἰς τοὺς ὁποίους περιέπεσε καὶ ὁ πατέρας του. Ὁ Διὸς, ὅταν ἐγκατεστάθη εἰς τὰ Γέρορα, «τὸν ἠρώτησαν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως διὰ τὴν γυναῖκά του τὴν Ρεβέκκαν»²⁹ Ἐκεῖνος ἀπήντησεν, ὅτι εἶναι ἀδελφὴ μου»³⁰ Διότι ἐφοβήθη, μήπως τὸν φονεύσουν, παρασυρμένοι ἀπὸ τὴν ὁμορφίαν τῆς γυναίκος του, «Μήπως δηλαδὴ τὸν φονεύσουν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἐκείνης, ἕνεκα τῆς Ρεβέκκας, διότι ἦτο ὡραία κατὰ τὴν ἐμφάνισιν. Ἐμεινε δὲ ἐκεῖ ὁ Ἰσαὰκ ἐπὶ πολὺ χρόνον δι' ἄσπρη»

Κάποιαν ἡμέραν ὁ Ἀβιμέλεχ, ὁ βασιλεὺς τῶν Γερόρων, ἐσκύψεν ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα του καὶ εἶδε τὸν Ἰσαὰκ νὰ χαραιντίζετα.³¹ μετὰ τὴν γυναῖκά του τὴν Ρεβέκκαν. Ἐκάλεσε τότε τὸν Ἰσαὰκ καὶ τοῦ εἶπεν «Ὅστε λοιπὸν εἶναι γυναῖκά σου ἡ Ρεβέκκα; Διὰ τί εἶπες β.τι εἶναι ἀδελφὴ σου»³² Ὁ Ἀφοῦ ὁ Ἰσαὰκ ἀπεκαλύφθη ἀπὸ τὰς ἀποδείξεις αὐτῆς, δὲν ἀρνεῖται πλέον, ἀλλὰ ὁμολογεῖ καὶ φανερωμένη τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποῖαν ἠναγκάσθη νὰ ἀναμίσχῃ τὴν Ρεβέκκαν ἀδελφὴν του. Ἀπήντησε λοιπὸν ὁ Ἰσαὰκ Ἐφοβήθηκα, μήπως ἐξ αἰτίας τῆς φωνουθῶς³³ Ὁ φόβος τοῦ θανάτου μετ' ἠναγκάσει νὰ φθάσω εἰς αὐτό. Ἰσως ὅμως εἶχε μάθει, ὅτι καὶ ὁ πατέρας του ἐδόθη μετὰ τὸ νὰ πλάσῃ αὐτὸν τὸν μύθον.³⁴ Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰσαὰκ ἠκολούθησε τὴν ἰδίαν μέθοδον. Ἀλλὰ ὁ Θεολόγος, ἐπειδὴ εἶχε πρόσφατον τὴν ἀνάμνησιν αὐτῶν, τὰ ὁποῖα εἶχε πᾶθει³⁵ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ πατρ' ἀρχοῦ Ἀδραὰμ, ὅταν ἀφη-

27. Γεν. 28, 6

28. Ὅταν ἔγῃ συγγενεὶς μαζὶ τῆς.

29. Γεν. 28, 7

30. Ἐὰν εἴπῃ β.τι εἶναι γυναῖκά σου.

31. Ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον τῶν ἀνακτόρων εἶπεν εἰς τὴν ἀνοικτὴν πόρταν τῆς σπηλῆς ὅπου ἦμεν ὁ Ἰσαὰκ μετὰ τὴν γυναῖκά του.

32. Ὅτις τὸν Ἰσαὰκ παύσαντα μετὰ Ρεβέκκας τῆς γυναίκας, εἰπὼν ὅτι εἶναι ἀδελφὴ σου.

33. Ἐπειδὴ ὁ Ἰσαὰκ ἠναγκάσθη νὰ ἀναμίσχῃ τὴν Ρεβέκκαν ἀδελφὴν του, διότι ἐφοβήθη, μήπως τὸν φονεύσουν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἐκείνης, ἕνεκα τῆς Ρεβέκκας, διότι ἦτο ὡραία κατὰ τὴν ἐμφάνισιν.

34. Γεν. 28, 7-9.

35. Γεν. 28, 9.

36. Ἰσχυρίζεται ὁ Ἀδραὰμ, ἐπειδὴ εἰς τὴν ἰδίαν διασκευὴν ἔδωκεν, ὅτι νῆα εἶναι εἰς τοὺς θεμελιώδεις, ὅτι ἡ Σάρρα εἶναι ἀδελφὴ του.

37. Ἐπειδὴ ὁ Ἀδραὰμ εἶπεν, ὅτι ἡ Σάρρα ἦτο ἀδελφὴ του ὁ Ἀβιμέλεχ τὴν ἀπὸ τὴν γυναῖκά του. Ἀλλὰ ἐν ὅντι τὸν νύκτα, ὁ Θεὸς τὸν ἀπαφύρῃ καὶ τὸν πρόσταξε νὰ ἀφήσῃ ἀκαθάρτην τὴν Σάρραν, διὸς διαγορε-

σεν ἐλευθέρων τὴν Σάρρα, ἀφ' οὗ ἀμέσως διὰ τῆς ἐπι-
μήσεώς του ὁ Θεὸς τὸν κατέστησεν ὑπεύθυνον, λέγει εἰς
τὸν Ἰσαάκ «Τ' εἶνα, αὐτὸ ποὺ μὰς ἔκανες; Εἰ Παρ' ὀλίγον
καὶ νὰ ἐκωμῶτο μὲ τὴν γυναῖκά σου κάποιος ἀπὸ τὴν φυ-
λὴν μου καὶ θὰ ἐγίνετο αὐτὴ αἰτία νὰ πέσῃ ἐπάνω μας ἁ-
μαρτία διὰ τὴν ἀγνωσίαν μας»³⁷ Αὐτὴν τὴν ἀπάντην, λέγει,
ἐπρόκειτο νὰ ὑποστῶμεν, ἐὰν δὲν εἰχομεν ἀποκτήσει ἐγκαί-
ρως συνειδήσιν τοῦ γεγονότος. «Καὶ θὰ ἐγίνετο αὐτὴ αἰτία
νὰ πέσῃ ἐπάνω μας ἁμαρτία διὰ τὴν ἀγνωσίαν μας». Καὶ
τότε λοιπὸν ἐπρόκειτο νὰ ἀμαρτήσωμεν ἐξ ἀγνοίας καὶ
τώρα ἐγίνετο αἰτία, ³⁸ ὥστε ὀλίγον ἔλειπε νὰ περιπέ-
σωμεν ἀπὸ ἀγνοίας εἰς τὴν ἁμαρτίαν. «Ἐθγαλε δὲ ὁ στα-
γὴν ὁ Ἀθιμῆλεχ πρὸς τὸν λαὸν τοῦ καὶ εἶπεν Ἐκεῖνος ὁ
ὁποῖος θὰ ἐγγύσῃ τὸν ἀνθρώπου αὐτὸν ἢ τὴν γυναῖκά
του, θὰ εἶναι ἐνοχος θανάτου»³⁹

Ἰδὲς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, ἰδὲς τὸ συνεχὲς ἐνδια-
φέρον του. Ὁ Θεὸς ὁ ὁποῖος εἶπεν εἰς τὸν Ἰσαάκ «μὴ με-
ταβῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ νὰ κατοικήσῃς εἰς τὴν χω-
ρὴν αὐτὴν καὶ ἐγὼ θὰ εἴμαι μαζί σου», αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος
ὁ ὁποῖος κατεστῆκεν, ὅλα αὐτὰ καὶ ἔχει, καταστήσει τὸσον
ἀσφαλὴ τὸν Ἰσαάκ, Σκέψου λοιπὸν τὸν βασιλεῦς, ὁ ὁποῖ-
ος προσβαίνει εἰς αὐτὴν τὴν ἐνέργειαν, διὰ νὰ εἶναι ἥσυχος
καὶ ἀπηλλαγμένος ἀπὸ κάθε ἐνόχλησιν. Διότι μὲ θάνατον
αὐτὸν, λέγει, ὅς ἡπελπίσεν ὅλους, ἐὰν κανεὶς ἤθελεν ἐγγύ-
σῃ αὐτὸν ἢ τὴν γυναῖκά του. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὑπῆρχεν αὐτὸς
ὁ φόβος, ὁ φόβος τοῦ θανάτου ἐνώσω, ὁ ὁποῖος συνεκλό-
νιζε τὸν νοῦν τοῦ δεκαίου, διὰ τοῦτο ὁ φιλόνητος Κύ-
ριος ἔκανε, ὥστε νὰ φύγῃ καὶ αὐτὸς ὁ φόβος καὶ νὰ πε-
ράσῃ τὴν ὑπόλοιπον ζωὴν του μὲ κάθε ἀσφάλειαν. Καὶ
πρόσεξε τὰ θαυμαστὰ καὶ παράδοξα πράγματα, ἐνῷ δι-
λαβὴ ἦτο εὐφυὲς καὶ σοφὸς καὶ μετέβαλλε τὰ πάντα κα-
τὰ τὴν θέλησιν του καὶ εὗρεσκε πέρασμα εἰς ἀδιάδοστα
μέρη, μὲ αὐτὰ τὰ ἀντιθετὰ ποὺ φαινότο ὅτι εἶναι ἐχθρι-
κὰ, ἀσφαλιζοὺς τοὺς ἀνθρώπους του. Πῆς μου, ἀπὸ ποῦ
λοιπὸν αὐτὸς ὁ Θεὸς λαὸς φροντίζει τὸσον πολὺ διὰ τὸν
Ἰσαάκ, ὥσταν νὰ τὸν παρουσιάσῃ εἰς ὄλους τοὺς κατοί-
κους τῆς πόλεως C καὶ τὸν δεχθῇ ἐνδοξον καὶ σπου-

³⁷ καὶ θὰ ἀποβῇ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ του. (Γεν. 30)

³⁸ Γεν. 28, 10.

³⁹ Γεν. 24, 11.

δαῖον.

Ἔτο καὶ ὁ Ναβουχοδονόσορ,⁴⁰ ἀφ' οὗ ἔβαλε τοὺς
τρεῖς παῖδας εἰς τὸ καμίν⁴¹ καὶ ἐμῶθεν ἐκ τῶν πραγμά-
των τὴν ἀρετὴν τῶν ἀχλαλωτῶν νέων, τότε ἤρχισε νὰ
τοὺς διακηρύττῃ καὶ νὰ τοὺς καθιστᾷ παντοῦ ἐνδοξους
μὲ τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ τοῦ αὐτοῦ λοιπὸν πρὸ πάντων
εἶναι ἴδιον τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, διὸν δηλαδὴ κἀνὴ
τοὺς δούλους τοῦ νὰ γίνωνται γνωστοὶ διὰ μέσου τῶν ἐχ-
θρῶν των. Καὶ ὁ βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος διέταξε μὲ μανίαν νὰ
ἀναφθῇ ἐκεῖνο τὸ καμίν, ὅταν εἶδε, ὅτι ἡ ἀρετὴ τῶν νέων
ἐνίκησε τὴν ἐνέργειαν τῆς φωτὸς αἵ μὲ τὴν οὐράνιον δοῦναι-
αν, ὅς ἀμέσως μετέβαλλε διάθεσιν καὶ εἶπε μὲ δυνατὴν φωνήν
«Οἱ δοῦλοι τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ». Ἰδὲς, ὅτι δὲν ἀνε-
κήρυξε μόνον αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ τὸν Κύριον τῶν ὅλων. «Οἱ
δοῦλοι. Λοπὸν τοῦ Θεοῦ, λέγε, ἐγγῆτε ἔξω»⁴² Τί ἔγινε,
Σὺ δὲν τοὺς παρέδωκες εἰς τὴν τιμωρίαν, Σὺ δὲν διέτα-
ξεις νὰ ἀναφθῇ τὸσον πολὺ τὸ καμίν, Να, λέγει Ἀλλὰ
τώρα δλίτω ἀγνωστα καὶ παράδοξα πράγματα. Διότι ἀ-
φ' οὗ ἐλησμονήθη αὐτὸ τὸ στοιχεῖον τῆς ἐνεργητικότητος
των, ὥσταν νὰ ἐδίδη μὲ κάποια δεισμὰ, παρουσίασεν ὁ βα-
σιλεὺς τὸσον ὑποκαθῆν, ὥστε νὰ μὴ ἐγγύσῃ οὔτε τὰς τρι-
χὰς τῆς κεφαλῆς των. Εἰ Ἄρα ἡμποροῦμεν νὰ ἔωμεν ὅτι
αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἔγινε, εἶνα ἀνωτέραν τῆς ἀνθρωπίνης φύ-
σεως καὶ ὅτι, κάποια μυστικὴ καὶ θεαὶ δυνάμεις εἶναι ἐκεῖ-
νη, ἢ ὅποια πραγματοποιεῖ αὐτὰ καὶ φροντίζει τὸσον πο-
λὺ διὰ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς νέους.

Εἶδες τὴν φιλοφροσύνην τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπέτρε-
ψε νὰ ριφθοῦν οἱ τρεῖς νέοι εἰς τὸ καμίν, ὅχι, διότι ἐγκα-
τέλειψε τοὺς δούλους του, ἀλλὰ ἐπεὶ δι' ἡβλὴ νὰ τοὺς δο-
ξάσῃ καὶ νὰ φανερωσῇ τὴν δύναμιν του; Καὶ ἐμολοκώ-
σεν ἔτο, τὴν καρδίαν τοῦ βαρβάρου βασιλεῦς καὶ ἐπέδει-
ξε τὸσον μακροθυμίαν, Δὲν θὰ ἦτο λοιπὸν τὸσον θαυμα-
στόν, ἐὰν ἡμετεῖς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν νὰ ριφθοῦν εἰς

³⁹ Ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐπέβη ἀνωτεροῦ βασιλεῦς τῆς Βαβυλώνης
ἐκατέστηεν τὸ κράτος, τοῦ καὶ ἔβρεσε τὴν μεγάλην ἐκδυνάμωσιν αὐτοῦ
τοῦτον. Ἐκδύναμις τὴν Βαβυλῶνα μὲ πόλιν, εἰς οὐρανόθεν. Ἀχὴρ καὶ οἱ
ἐργασίαι, καὶ τῆς Βαβυλώνης ταπεινῶσαι ἔρπον τοῦ Παύλου κτλ. εἰ
ἐθγερθεὶν μὲ τοὺς Ἰσραηλῆτας, τοὺς ἐποικίους ἔνυχον. Ἐλαφρογάντρον
τὸν Νεὺν τὸν Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐπῆρε πολλοὺς Ἰσραηλῆτας ἀχλαλωτῶν.
Ἐκδύναμις ἐπὶ τῇ καὶ ἀπέθανε περὶ τὸ 605 π.Χ.

⁴⁰ Δαν. 5, 25.

⁴¹ Δαν. 3, 25.

τὸ κοινόν, ὅπως ἔχει γίνει τώρα θαυμαστότερον καὶ πολὺ παρόδοξον, διότι δὲν ἐπέτρεψε νὰ πάθουν τιποτέ δυσάρεστον, ἐνῶ εὐρίσκοντο μέσῳ εἰς τὴν φωτιάν.

Ὅταν λοιπὸν βέλη ὁ Θεός, 505 Α κάνει νὰ ὑπερισχύουν καὶ αὐτοὶ ποὺ εὐρίσκονται ἐν μέσῳ συμφορῶν καὶ ἐκείνους ποὺ ὑποφέρουν τοὺς καθιστᾷ ἰσχυροτέρους ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ τοὺς θασανίζουσιν. Τοῦτο γίγινε καὶ εἰς τοὺς Ἀποστόλους. Αὐτοὶ δὲ οἱ ὅποιοι τοὺς εἶχον ὀδηγήσει εἰς τὸ μέσον, ὥσάν νὰ ἠκόνιζον τὰ δόγματα τῶν ἐναντίων αὐτῶν, ἔλεγον μετὰ τῶν «Γ» νὰ κάνωμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς». 506 Ἐνῶ τοὺς εἶχον εἰς τὰ χέρια εὐρίσκοντο εἰς ἀμνηστίαν. Τάσων πολὺ εἶναι ἰσχυροὶ ἢ ἀρετῇ καὶ τόσον ἀνίσχυροι ἢ κακίᾳ, ὥστε ἐκείνη μὲν νὰ ὑπερισχύῃ, ἐκείνη κί' ὅταν ὑποφέρῃ, αὐτὴ δὲ νὰ φανερώῃ τὴν δυνάμειν αὐτῆς, ἀκόμα καὶ ὅταν θασανίζῃ. Αὐτὸ ἀκριθῶς γνωρίζοντες, ἀγαπᾷτοί μου, ὅς ἀσχολοῦμεθα πολὺ μὲ τὴν ἀρετὴν καὶ ὅς ἀποφεύγωμεν τὴν κακίαν. 507 Διότι ἔτι θὰ ἀποσπᾷμεν τὴν οὐρανίαν χάριν καὶ θὰ ἐπιτύχωμεν τὰ ἀγαθὰ τῆς μελλούσης ζωῆς, τὰ ὅποια εἶθε νὰ ἐπιτύχωμεν ὅλοι ἡμεῖς, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλευθωπλίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου καὶ εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀνῆκει ἡ δόξα, ἡ δύναμις καὶ ἡ τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἐνεπτο.

49 Ἡρατ. τ. 18. Ἀναφέρεται εἰς τὸ γεγονός τῆς αλλαγῆς τοῦ Πάτρως καὶ τοῦ Ἰωάννου καὶ τὴν θαρραλίαν ἀπελογίαν τῶν ἐναντίων τοῦ Σινεδρίου.

Ο ΟΜΙΛΙΑ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

«Ο ΙΣΑΑΚ ΕΞΗΕΙΡΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΕΚΒΙΝΗΣ
ΚΑΙ ΕΘΕΙΡΕΝ ΕΠΙΘΑΡΙ ΕΚΑΤΟΝΤΑΠΛΑΣΙΟΝ»

Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποδώσωμεν σήμερον εἰς τὴν ἀγάπην σας τὸ ὑπόλοιπον τῶν λόγων, οἱ ὅποιοι ἐλέγχθησαν χθὲς καὶ συνεχίζοντες τὴν ἐπιείκειαν νὰ ἴδωμεν πάλιν τὴν πατριάρχην Ἰσαὰκ, πόσῃ οὐράνιον φροντίδα ἀπολαμβάνει. Διότι ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἠμπόδισε τὴν μετὰβασίν του εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τοῦ εἶπε ἐνὰ παραμυθίης προσωρινῶς εἰς τὴν χώραν αὐτὴν καὶ ἐγὼ θὰ εἶμαι μαζί σου, τὸν καθιστᾷ μὲ ὅλα αὐτὰ τόσον ἐνδοξον, ὥστε μετ' ὀλίγον νὰ κινήσῃ τὸν φθόνον τοῦ θαυμάσιου τῶν Γεράρων. Ἐπειδὴ, βεβαίως, βέλετον νὰ αὐξάνεται καθημερινῶς ὁ πληθεύς του, ἐφοβήθησαν λοιπὸν ὁ ἅ τὸ δι κατακούσεν εἰς τὴν Ἰδίαν μὲ αὐτοὺς περιεχὴν καὶ τὸν ἀναγκάζουν νὰ μεταναστεύσῃ ἀπὸ ἐκεῖ.

Ἀξίζει δὲ νὰ ἀκουσώμεν καὶ σὺ τοὺς τοὺς λόγους τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅ ὅ νὰ ἴδωμεν μὲ ὅλα αὐτὰ τὴν εὐνοίαν ποὺ δεῖχνε ὁ Θεὸς εἰς τοὺς δούλους του. «Ὁ Ἰσαὰκ ἔσπερεν εἰς τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἐθήρισε κριθὰρ ἑκατονταπλάσιον». Σκέψου σὲ παρακαλῶ, τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ Διὰ νὰ δεῖξῃ εἰς τὸν δικαῖον Ἰσαὰκ ὅτι εἶναι θεμιτοῦς τῆς φυσικῆς καὶ ἡμᾶς νὰ διώσῃ λύσιν εἰς τὰ διόσκολλα καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ἐπρόσταξε ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τὴν γῆν νὰ καρποφορήσῃ, ἔκαμεν ὥστε ὁ δικαῖος νὰ ἀπακομῇ ἑκατονταπλάσια δέματα, ἀπ' ὅσα ἔσπειρεν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. Συγχρόνως δὲ τὸν κατέστησε τόσον εὐπορον, ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην κανενὸς καὶ μὲ τὰ ἔργα του νὰ τοὺς διδάσκῃ, πόσῃ οὐράνιαν χάριν ἀπολαμβάνει.

Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶναι τόσον σφοδρὸς, πολλὰς φορὲς μὲ τὰ ἴδια πράγματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς πίστεως εὐεργετῇ καὶ φροντίζει ὥστε νὰ διδάσκωνται τὴν δύναμιν τῆς προνοίας του καὶ αὐτοὶ οἱ ὅποιοι, ἔχουν πλανηθῇ μὲ

χρη τῶρα. Τοῦτο ἔκανε καὶ μετὰ ἀπ' αὐτὰ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅταν τοὺς μὲν Αἰγυπτίους ἐπιδόκησε, ⁵⁶⁶ Α' τὸν δὲ ὁραηλιτικὸν λαὸν διεφύλαξεν ἀβλαβῆ. Ἐδιδάσκοντο λοιπὸν τὴν δύναμιν τοῦ Διτιμονργοῦ, ὃς μόνον μὲ τὴν ὁγμὴν τοῦ, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν πρόνοιάν του. Καὶ αὐτὸ πάλιν δὲν ἐδιδάσκοντα τὴν υπερβολικὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ μόνον ἀπὸ τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν φροντίδα, ποῦ ἔδεικνεν εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐκείνους ἀκόμη τοὺς ὁποῖους ἐδίδεσκον νὰ δέχωνται καθημερινῶς πληγὰς. Καὶ μὲ τὰ ἴδια πράγματα ἐφανερώανε τὴν μεγάλην του δύναμιν καὶ εἰς τοὺς ἰσχυροὺς του καὶ εἰς τοὺς ἐχθρούς του. Β' Δὲ ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως παρέχουν τὴν βοήθειαν τῶν καὶ ὁπακοῦν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν ὁ Κύριος διατάσσῃ. εἰς αὐτοὺς εὐνοῶντως. Καὶ αὐτὸ βὰ ἠμπορούσε νὰ ἴδῃ κανεὶς, ὅτ' ἔγινεν ἐπ' τοῦ Ισαάκ. Εκείνου, ποῦ ἡ φύσις τῆς γῆς δὲν ἀπέδιδεν ἄλλοτε, τοῦτο ἀποδίδεται τῶρα μὲ τὸ πρῶτον αἶμα τοῦ Θεοῦ. Καὶ τότεν ἀνθρώπων ἐφωρὸν, ὅστε ὁ Ἰσαάκ νὰ ἀποκτήσῃ ξαφνικὰ μεγάλην περιουσίαν. «Ὁ Θεὸς τὸν ὑλόγησε καὶ ἔγινε πλούσιος, ὅσον δὲ ἐπερνούσαν ὁ κοφρὸς, τῶσον καὶ πλοῦσις ἄλλος ἐγένετο, μέγας ὅταν ἔγινε μέγας δὲ τὰ πολλὰ τοῦ πλοῦτι» ³. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ πλοῦτος τῶν εὐσεβῶν ἀνθρώπων συνίστατο τότε εἰς αὐτὰ, δηλαδὴ εἰς τὴν ευφροσύνην τῆς γῆς καὶ εἰς τὸ πλῆθος τῶν ζώων διὰ τοῦτο λέγει, ἡ Ἁγία Γραφή ὅτ' «Ὁ Θεὸς τὸν ὑλόγησε καὶ ἐδοξάσθη», ἀντὶ νὰ εἴπῃ, ἔγινε πλούσιος. Γ' Καὶ ὅχι ἀπλῶς πλούσιος, ἀλλὰ καὶ «πολύ πλούσιος ἐγένε, μέχρις ὅτου ἐγενε μέγας διὰ τὰ πολλὰ τοῦ πλοῦτι» ⁴. Ἀναλογίᾳ λοιπὸν πόσον σπουδαῖον ἦτο τὸ νὰ παρῇ ἑκατονταπλασίον ἀπ' ὅσα ὁ Θεὸς ἐπέτερεν. Ἐδὼν δὲ αὐτὸ πρὸ φανεῖται μεγάλο σκέφει τὴν υπερβολικὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ τὴν ὅταν ἐδείξεν εἰς ἡμᾶς μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου. Εἰς ἐκείνους λοιπὸν ποῦ ἀσκοῦν τὴν ἀρετὴν, μετὰ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς παρουσίαν τοῦ Θεοῦ, δὲν ὑπόσχετα νὰ τοὺς δωρῇ μόνον ἑκατονταπλασία ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Εἶδες τὴν φιλοτιμίαν τοῦ Κυρίου, Εἶδες τὸ μέγεθος τῆς εὐεργεσίας, Δ' Εἶδες πόσον μᾶς ἔχει χαρίσει ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ, Πῶς μετέβαλε τὰ ἀνεκφράστα πράγματα, Αὐτὰ λοιπὸν ἀφοῦ σκεφθῇ καθένας μόνος του καὶ

2 Γεν. 36, 18

ἴδῃ τὴν διαφορὰν, ποῖα δηλαδὴ ἦσαν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὁ πᾶς νὰ δώσῃ πρὶν ἀπὸ τὴν χάριν, ποῖα δὲ μετὰ τὴν χάριν, ὅς δοξάζῃ καὶ εἰς αὐτὸ τὴν ἀπερὸν φιλανθρωπίαν τοῦ κα. ὅς μὴ ἀποδοῇ τὸ πᾶν εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν περιστάσεων. Ἀλλὰ εἶναι ὁρθὸν νὰ ἐπανελέθωμεν εἰς τὴν συνεχείαν τῆς ὁμιλίας καὶ νὰ ἴδωμεν, πῶς οἱ κάτοικοι τῶν Γεράρων, ὅταν εἶδον τὸν μεγάλον πλοῦτον τοῦ Ἰσαάκ, ἐξήλεψον καὶ προσεπάθουν νὰ τὸν διώκουν ἀπὸ ἐκεῖ. «Οἱ δὲ Φιλισταῖοι, λέγει τὸν ἐξήλεψαν» ⁵. Ἐπειτα ἡ Ἁγία Γραφή προσέθεσεν, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ δείξῃ μὲ τι ἐδίκησαν τὴν ἡλείαν τῶν «Ἐφραζῶν καὶ ἐγάμισαν μὲ χυμὸν θλατὰ φρέατα τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀνυψεῖ. οἱ δούλοι τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀβραάμ, ὅταν ἐξοῦσαν» ⁶.

Σκέψαι πόση ἦτο ἡ κακία τῶν ἐκεῖ κατοικούντων, ὅστε νὰ φθονήσουν καὶ τὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ. Καὶ οὔτε ὁ βασιλεὺς Ἀβιμέλεχ, ὁ ὁποῖος εἶχε πόσιν ἐξουσίαν, ἠμπόρεσε νὰ συγκρατήσῃ τὸν φθόνον, ἀλλὰ εἶπεν εἰς τὸν Ἰσαάκ «Φύγε ἀπὸ κοντὰ μας, διότι, ἔγινες πολὺ δυνατώτερος ἀπὸ ἡμᾶς» ⁷. Μεγάλη ἦτο ἡ ἀχαριστία διὰ ποῖον πράγμα δώκεν τὸν δικαίον. Μήπως ἐδίδωκε καὶ, ἀπὸ τὰ ἰδικά σου ⁸. Α' μήπως ἔκανε καμμίον ἀδικίαν. Ἀλλὰ ἔτσι εἶναι ὁ φθόνος. Δὲν κάνει τίποτε μὲ λογικὴν διότι ἐπείρεται, ὅταν ὁ Ἀβιμέλεχ εἶδεν, ὅτ' ὁ Ἰσαάκ ἀπολαμβάνει πόσιν εὐνοίαν ἐκ μερὸς τοῦ Θεοῦ, νὰ τὸν περιποιηθῇ περισσώτερον, νὰ τὸν φροντίσῃ περισσώτερον, διὰ νὰ ἀποστῇ καὶ ὁ ἴδιος τὴν οὐράνιον χάριν μὲ τὸ νὰ τιμῇσθαι ἐκείνον. Αὐτὸς ὅμως ὅχι μόνον δὲν κἄνει αὐτὸ ἀλλὰ καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸν διώξῃ καὶ τοῦ λέγει «Φύγε ἀπὸ κοντὰ μας διότι ἔγινες πολὺ δυνατώτερος ἀπὸ ἡμᾶς» ⁹.

Τέτοιος λοιπὸν εἶναι ὁ φθόνος. Δὲν ἀνέχεται μὲ εὐμενὴ διάθεσιν τὴν εὐτυχίαν τῶν ἄλλων ἀλλὰ νομίζει, ὅτι ἡ εὐμενία τοῦ πλησίον εἶναι ἰδική του δυστυχία καὶ ἡμῶν. Φυγκὼς διὰ τὰ βλαβὰ τοῦ πλησίον, Β' πράγμα τὸ ὁποῖον ἔγινε καὶ ἐδῶ. Ὁ βασιλεὺς Ἀβιμέλεχ λοιπὸν, ὁ ὁποῖος ἐξουσίαν ἔδωκεν τὴν πόλιν καὶ ἔχει τοὺς πάντας κάτω ἀπὸ τὴν ἀπειλήν του, λέγει εἰς τὸν ξένον εἰς τὸν πλανώμενον, εἰς αὐτὸν ὁ ὁποῖος μετανοοῦται ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ. «Φύγε ἀπὸ κοντὰ μου, διότι ἔγινες πολὺ δυνα-

5 Γεν. 26, 14
4 Γεν. 26, 15
6 Γεν. 26, 16

τωτερος από ημάς. Καί ἀληθῶς ἦτο δικαιώτερος, ἀφοῦ εἶχεν εἰς ὅλα τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπροστατεύετα ἀπὸ τὴν δεξιᾶν τοῦ Θεοῦ. Ποῦ λοιπὸν διώχνεις τὸν δικαίον, Δὲν γνωρίζεις, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ εὐρισκῆται κοντὰ εἰς τὸν Κύριόν του, ὅπου κ' ἂν συμῆ νὰ πάη; Δὲν σὲ ἐδίδαξεν ἡ πείρα των πραγμάτων, ὅτι τὸ χεῖρ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐκεῖνο, ποῦ τὸν κάνει ἐνδοξόν; Διὰ ποῖον λόγον λοιπὸν ὁ θεῖς ἀχαριστίαν πρὸς τὸν Κύριόν του, μὲ τὸ νὰ τὸν διώχνῃς; Καί δὲν ἠμπούρει νὰ υπερνικήσῃ τὸν φθόνον σου οὔτε ἡ μεγάλη καλωσύνη τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ δάξομαι νὰ ικανοποιήσῃς τὸν φθόνον σου, ἀφοῦ ἐνέκηθης ἀπὸ τὸ πάθος καὶ εἶσαι ἐτοιμὸς νὰ κάνῃς πάλιν μετανάστην ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος δὲν σὲ ἤδικησε καθόλου. Δὲν γνωρίζεις ὅτι, καὶ ἂν ἀκόμη τὸν ἀναγκάσῃς νὰ φύγῃ εἰς τὴν ἔρημον, ἔχει τὸσον ἐφευρετικὸν Κύριον, ὥστε ἀκόμη καὶ ἂν πάῃ ἐκεῖ, θὰ τὸν δοῇσαι πολὺ περισσότερον. Διότι τίποτε δὲν εἶναι ἰσχυρότερον ἀπὸ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἀπαλαυε, οὐράνιου προστασίας, ὅπως ἀκριβῶς τίποτε δὲν εἶναι πὸ ἀνίσχυρον ἀπὸ ἐκεῖνον ποῦ στερᾶται αὐτῆς τῆς βοήθειας.

Ὁ Εἶδες, ἀγαπητέ μου τὸν κακὸν χαρακτῆρα καὶ τοῦ βασιλέως τῶν Γεράρων καὶ ὅλων ἐκείνων, ὁ ὁποῖος κατωκαὺν ἐκεῖ; Παρατήρησε καὶ τὴν μεγάλην καλωσύνην τοῦ πατριάρχου, τὸ ὅτι δηλαδὴ δὲν ὑπερηφανεύθη, οὔτε ἠναντιώθη εἰς τὸν βασιλέα, ἐπειδὴ ἐδίδετο ἐκ των πραγμάτων ὅτι, ἔχει μὲ τὸ μέρος του τὴν μεγάλην εὐνοίαν τοῦ Θεοῦ καὶ εἶχεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν δύναμιν ἐκεῖνου, ὁ ὁποῖος τὸν ἐδόξε. Ἀλλὰ ὅπως ἀκριβῶς κάποιος ἀνθρώπος καὶ μάλιστα ἀπροστάτευτος ποῦ δὲν ἔχει καμμίαν βοήθειαν ἀπὸ πούθενά, ἔτσι καὶ ὁ Ἰσαάκ, ὁ μὲ μεγάλην ὑποχωρητικότητα ἐκένετο ἐκεῖνο πρὸς τὸν διέτασεν ὁ Ἀβελὲς καὶ ἐφύγεν ἀμέσως ἀπὸ ἐκεῖ, χωρὶς νὰ φέρῃ ἀντίρρησην εἰς τὸν βασιλέα οὔτε μὲ λόγια. Καὶ ἀφοῦ ἐπρέθη μακρυτέρω, ἐδόθηκε τὴν φλόγα τοῦ πάθους, μὲ τὸ νὰ βεῖχῃ συγχρόνως καὶ τὴν μεγάλην του καλωσύνην καὶ νὰ καταπραῖνῃ τὸ πάθος ἐκεῖνου. Ἐκεῖ ἐφύγεν ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Ἰσαάκ καὶ ἐγκατεστάθῃ μόνιμως εἰς τὴν κοιλίαν τῶν Γεράρων.⁷ Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ὁ Χριστός, ὅταν συνωμολογήσῃ μὲ τοὺς μαθητάς του, εἰδὼν ἐντολὴν καὶ τοὺς ἔλεγεν

8 Γεν. 28, 17.

«Ὅταν σὰς καταδικαῖν, φεύγετε εἰς ἄλλο μέρος» αὐτὸ καὶ ὁ Ἰσὼς ὁ Ἰσαάκ ἤδη ἐξεπλήρωνε. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ὁ Δαυὶδ, ἀφοῦ ἐνίκησε τὸν μεγάλον φθόνον τοῦ Σαούλ, μὲ τὸ νὰ ἀπομακρυνθῇ μὲ τὴν ἀναχώρησιν του, κατεπρόειπε τὴν μεγάλην ἐργὴν ἐκεῖνου. Κατὰ τὸν αὐτὸν λοιπὸν τρόπον καὶ ὁ δικαίος Ἰσαάκ ἐφύγετο τὸν ἀποστολικὸν ἐκεῖνον λόγον «δώσατε τόπον εἰς τὴν ἐργίαν»⁸ 908 Ἀ καὶ ἀφοῦ ἐγκατέλειπε τὴν πόλιν, ἐξῆλθεν εἰς τὴν κοιλίαν.

Ἀλλὰ ἴδεις ὅτι καὶ ἐκεῖ ἀντιμετώπιζε τὴν ἀντίστασιν μὲ μεγάλην ἀνεξικακίαν. Διότι, οὔτε μέχρις ἐδῶ ἐσταμάτησαν τὰ βασάναι, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐφάσεν ἐκεῖ καὶ ἠθέλε νὰ ἀνοιξῇ φρέατα, ἐπέχερον νὰ τὸν πολεμήσουν. «Καὶ ἦτο ξε, λέγει, τὰ φρέατα, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀνοίξῃ οἱ δοῦλοι τοῦ πατρὸς του καὶ εἶχον φράξῃ οἱ φλισαῖοι. Καὶ ὡνόμασιν αὐτὰ μὲ τὰ ἴδια ὀνόματα, ποῦ τοὺς εἶχε δώσει ὁ πατήρ του. Καὶ οἱ δοῦλοι τοῦ Ἰσαάκ ἐσκαψάν καὶ εὗρον πηγαῖον νερά»⁹ ἂν νὰ εἴπῃ, νερά τὰ ὁποῖον ἀνεδύοντο ἀπὸ κάτω. «Ὁ πομμένος θυμὸς τῶν Γεράρων ἐφιλονίκησαν μὲ τοὺς ποιμένες τοῦ Ἰσαάκ καὶ ἔλεγον ὅτι εἶναι ἰδικόν των τὸ νερὸ αὐτὸ»¹⁰.

Ὅμως οὔτε ἐδῶ ἐφ' ἡλυνε ὁ Ἰσαάκ, οὔτε ἀντίστασιν φέρε, ὅτι ἀλλὰ ὑποχωρεῖ. καὶ εἰς τοὺς ποιμένας. Τοῦτο δεδαικώς εἶναι ἡ ἀληθινὴ ἀνεξικακία, ὅχι ὅταν κάποιος ὑποφύγῃ μὲ πρᾶσιν, ἀφοῦ ῥῆ κηθῇ ἀπὸ τοῦς σχυραῖς ἀλλ' ὅταν ὑποχωρῇ, ἀφοῦ προσδληθῇ ἀπὸ αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι θεωροῦντα κατωτεροί. Ἐδῶ μὲν λοιπὸν θὰ ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ ἀποδώσῃ τὸ πᾶν εἰς τὴν ἀνεξικακίαν ἐκεῖνου, ὁ ὁποῖος προσδάλλαται. Ἐκεῖ δὲ Ἰσὼς θὰ ἠμποροῦσε νὰ εἴπῃ κανεὶς, ὅτι θεῖς ἀνεξικακίαν, διότι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀντιταχθῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐκεῖνου, ὁ ὁποῖος ἠδίκησεν.¹¹ Ἀλλὰ δὲ νὰ μᾶθῃς, ὅτι καὶ προκειμένου περὶ τοῦ βασιλέως, ὁ ἔδεξεν τὴν ἀνεξικακίαν διὰ λόγῳ τῆς ἐξουσίας τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ ἀπὸ δικὸν του χαρακτῆρα,

7 Ματθ. 10, 23.

8 Ρωμ. 13, 19.

9 Γεν. 28, 18-19. «Ἐφύγετο Δαυὶδ εἰς ἡρὸν. καὶ ἐδῶ διὰ τὸ νὰ, τὸ ὅποῖον ἀνέβη ἀπὸ πηγῶν ἀπὸ τῆς γῆς. τὰ ὅποια φρέατα εἶχον σκάψῃ καὶ ἐσκαψάντο ἀπὸ τῶν ἐργῶν».

10 Γεν. 26, 20.

11 Ἐννοεῖται ἡ περιήγησις τοῦ Ἰσὼς.

12 Ἐννοεῖται τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως τῶν Γεράρων Ἀβελὲς.

Ἰδὲς ὅτι κάνει τὸ ἴδιον καὶ προκειμένου περὶ τῶν ποιμένων. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ἔλεγεν ὁ βασιλεὺς «φύγε ἀπὸ κοντὰ μας» καὶ ἀμέσως ἀνεχώρησεν, ὥστε νὰ ἔδεχτο διαταγὴν, ἔτσι, καὶ τώρα ὑποχωρεῖ, ὅταν οἱ ποιμένες ἐπιχειροῦν νὰ τὸν προσβάλλουν καὶ νὰ αἰκιστοποιηθοῦν τὸ πηγᾶδ. Καὶ διὰ νὰ γνωρίζουν σίκωνως οἱ μεταγενέστεροι τὴν ἀδικίαν, ὀνομάζει τὸ πηγᾶδ, ἀπὸ ἐκεῖνο ποῦ συνέβη. Ἐπειδὴ θεοικώς ἔκαναν φανεράν ἀδικίαν ὠνόμασε τὸ πηγᾶδ ἱερίνο «Ἄδικια».¹⁸ Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου αὐτοῦ, φς εἰς χολκινήν στήλην, ὑπῆρχεν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ὡς δὲ βασκαλία καὶ δὲ τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ πατριάρχου Ἰσαάκ καὶ δὲ τὴν ἀχαριστίαν τῶν κατοικούντων τῶν Γεράρων. Διότι, τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου ἔκανεν, Ὡς ὅτε καθεὶς ἐνὸς τοῦ ἐρωτοῦσε τὴν αἰτίαν τοῦ ὀνόματος, νὰ μαθαίνῃ αὐτοῦ μὲν τὴν ἀρετὴν, αὐτῶν δὲ τὴν ὑπερβολικὴν κακίαν.

Καὶ παρατήρησε, ὅτι καὶ αὐτὸς δυναμώνει τὴν ἀρετὴν τοῦ, ἀφοῦ φανερώσει, μὲ ὅλα αὐτὰ τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ καὶ ἐκεῖνοι προσπαθοῦν μὲ τὴν ὑπερβολικὴν κακίαν νὰ ἀποδείξουν ἔνδοξον τὸν Ἰσαάκ, χωρὶς τὴν θέλησιν αὐτοῦ. Οὕτε θεοικώς ἐκείνου ἱκανοποιημένο, ἀλλὰ ἐπιπλήντα πάλιν ὅταν ἦν ἐν ἄλλῳ πηγᾶδι. «Ἀφοῦ ἀνεχώρησεν ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Ἰσαάκ, ἤνοιξε ὡς πηγᾶδ.» Ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ ἐφιλονίκησαν οἱ Φιλισαῖοι. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ὠνόμασεν «Ἐχθρότητα».¹⁹ Παρατήρησε πάλιν τὴν συνέσειν τοῦ πατριάρχου. Ἐξ ὧν δὲν ἀφῆρσαν ἐντελῶς τὸ πηγᾶδ, ὅπως φανερὰ, ἀλλὰ ἀνεχώρησαν ἀφοῦ ἠγωνισθήσαν καὶ εἶδον ὅτι, ἥτο φανερά ἡ ἀδικία. Διὰ τοῦτο ὠνόμασεν αὐτὸ «Ἐχθρότητα», ἔπειθ' ἔγινεν ὑπόθεσις ἔχθρας. Καὶ ἐνὶ καθήμερονός, διὰ νὰ εἰπωμεν ἔτσι, ὑπέφερε τέτοια πράγματα ἀπὸ τοῦς ἐντοπίους, δὲν ἐδίστασεν ἀσχητήσασθαι, ὅτε ἔδεξε κόπον αὐτῷ μικροψυχίαν, δὲν τὸ ἐξήτασεν. οὕτε εἶπεν, ὅτι δὲν εἶμαι κύριος ὅτε τῶν φρεσῶν ἄρα, μήπως ἔχω στερηθῇ τῆς θείας βοηθείας, ἄρα, μήπως ἔχω στερηθῇ τῆς προνοίας τοῦ Κυρίου. Τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν ἐσκέφθη, ὅτε ἐσαυλαγισθῇ ἀλλὰ ὑπέμεινε τὰ πάντα μὲ δόλῃν τοῦ τὴν ἀνεξικακίαν.²⁰ Ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἀπελῶμθανε μὲναι λευτεράς οὐρανίου βοηθείας. Διότι αὐτὰ τὰ ὅποια συνέ-

¹⁸ Γεν. 28. 20.
¹⁹ Γεν. 28. 21.

βαινον, διὰ νὰ εἰπωμεν ἔτσι, ἦσαν μία ἐξάσκησης τῆς ἀρετῆς τοῦ πατριάρχου. Καὶ συνεχίσει ἡ Ἁγία Γραφή «Ἀφοῦ ἀνεχώρησε καὶ ἀπὸ ἐκεῖ, ἤνοιξεν ἄλλο πηγᾶδι καὶ δὲν ἐφιλονίκησαν δι' αὐτὸ οἱ φιλισαῖοι. Καὶ τὸ ὠνόμασεν ὁ Ἰσαάκ «Εὐρυχωρία» καὶ εἶπε. Τώρα ὁ Κύριος μᾶς ἐχάρσεν εὐρυχωρίαν καὶ μᾶς ἐπλούτισεν εἰς τὴν χώραν αὐτήν».²¹

Παρατήρησε τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Ἰσαάκ. Ὅταν μὲν ἐκεῖνοι προσεπάθησαν νὰ πάρουν διὰ τῆς θείας τὰ προηγουμένα φρέσκα, δὲν ἔφραγεν ἐμποδίων, δὲν προέβαλεν ὁμιλίαν, ἀλλὰ ἔφησε μόνον ἀνεξάλεπτον τὴν ἀνομήνησιν τῆς κακίας ἐκείνων, μὲ τὸ ὄνομα τῶν φρεσῶν Β' Ἐδῶ.²² Δὲ πάλιν, ἐπειδὴ κατέβη δὲν τὸν ἡμποδίσεν ἀλλὰ ἀπελῶμθανε τὰ ἀγαθὰ τῶν κοπῶν τοῦ μὲ καθεὶς ἐλευθερίαν, ἀποδίδει τὸ πᾶν εἰς τὸν Θεόν. Ὀνόμασε δὲ αὐτὸ «Εὐρυχωρίαν» ἔπειτα ἐφηνεῖται, ὁ Ἰδιος αὐτὸ τὸ ὄνομα. Διὰ τοῦτο λέγει ὀνομάζω αὐτὸ «Εὐρυχωρίαν», διότι «ὁ Κύριος μᾶς ἐχάρσεν εὐρυχωρίαν καὶ μᾶς ἐπλούτισεν εἰς τὴν χώραν αὐτήν». Εἶδες εὐαρέσειον, ἐνῷ δηλαδὴ δὲν ἐναυμήθη καθόλου τὰς συμφορὰς, ἐνεβλήθη μόνον τὰ καλά καὶ εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν καὶ λέγει, «ὅτι ὁ Κύριος μᾶς ἐχάρσεν εὐρυχωρίαν καὶ μᾶς ἐπλούτισεν εἰς τὴν χώραν αὐτήν». Διότι ὁ Θεὸς τίποτε δὲν δέχεται τόσον πολὺ, ὅσον τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ εὐχαρίστησιν ψυχῆν. Καὶ ἐνῷ εὐεργετῇ πολλοὺς ἡμᾶς καθημερινῶς μὲ χιλιάδας εὐεργεσιῶν ὅμως καὶ τὴν θέλησιν μᾶς καὶ χωρὶς τὴν θέλησιν μᾶς καὶ εἴτε γνωρίζομεν, εἴτε ἀγνοοῦμεν, ὅμως δὲν ζητᾷ ἀπὸ ἡμᾶς τίποτε ἄλλο, ἀπὸ τοῦ νὰ εὐχαριστοῦμεν αὐτὸν δι' ὅσα μᾶς ἔχουν γινεῖ, διὰ νὰ μᾶς χάριση καὶ δι' αὐτὸ πάλιν μεγαλυτέραν ὁμοιοτήν.

Καὶ διὰ νὰ μάθῃς, Ἰδὲς ὅτι αὐτὸς ὁ δικαίος Ἰσαάκ ἐγίνετο ἀξίος τῆς οὐρανίου εὐεργεσίας διὰ τὴν μεγάλῃν τοῦ εὐγνωμοσύνην. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἔδοκ' μαθήσασθαι πολλὰ διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ μὲ τὰ ὅσα συνέθεσαν εἰς τὰ Γεράρα, καὶ ὅταν δηλαδὴ ὁ Θεὸς λεύσῃ τὸν ἔδωκεν καὶ ὅταν οἱ πατέρες τοῦ ἀμαρτοῦσαν τὰ φρέσκα. Ὡς νὰ ἤτελεν ὁ φιλόνηθρος Κύριος νὰ ἐνισχύσῃ τὴν προθυμίαν τοῦ καὶ νὰ τὸν δεχθῇ λόγω τῆς μεγάλης τοῦ ἀνεξικακίης ἀφῶς «ὁ Ἰσαάκ μετέβη ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὴν πόλιν, ἣ ὅποια ὠνομάζε-

²⁰ Γεν. 28. 22.
²¹ Εἰς τὴν νέαν παρακλήσιν, ἔπειτα εἰσέλθῃ Γεν. 28. 22.

το «Φρέαρ τοῦ ὄρκου»¹⁷ ἐφανερώθη εἰς αὐτόν ὁ Κύριος κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην καὶ τοῦ εἶπεν Ἐγὼ εἰμαι ὁ Θεὸς τοῦ πατρὸς σου Ἀβραάμ. Μὴ φοβήσῃς, διότι, εἰμαι μαζί σου καὶ θὰ σὲ εὐλογῇς, θὰ πληθύνω δὲ τοὺς ἀπογόνους σου ἕνεκα τοῦ πατρὸς σου Ἀβραάμ»¹⁸ Ἐφανερώθη εἰς αὐτόν, λέγει, κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην.

Σκέψου τὴν συνεχῆ φροντίδα τοῦ Θεοῦ. Δὲ νὰ τὸν κερδίσῃς ἅνθρωπον καὶ νὰ τὸν κἀνῇ νὰ πάρῃ θάρρος παρυσίζεσαι εἰς αὐτόν καὶ τοῦ λέγει. «Ἐγὼ εἰμαι ὁ Θεὸς τοῦ πατρὸς σου Ἀβραάμ» ὁ ὅποῖος, ἐδόξασα τὸν πατέρα σου καὶ τὸν ἑαυτοῦ εἰς τόσον μεγάλην λαμπρότητα καὶ ἐνῶ ἦτο ξένος τὸν ἔκανα πρὸ ἐπιδόξου καὶ ἀπὸ τοῦ ἐντοπίου. Ἐγὼ εἰμαι ἐκεῖνος, ὁ ὅποῖος ἔκανε τὸν Ἰσαάκ νὰ πλουτίσῃ τόσον καὶ ἔδωξε μὲ ὅλα αὐτὰ μεγάλην φροντίδα εἰς αὐτόν. Ἐγὼ εἰμαι. «Μὴ φοβήσῃς λαίπρην». Τί σημαίνει. «μὴ φοβήσῃς». Νὰ μὴ σοὺ φαίνωνται αὐτὰ πορὰ ξένα τὰ δὲ δηλαδὴ ἐξεδιώχθης ἀπὸ τὸν Ἀβιμέλεχ καὶ ἡ δίκηθης ἀπὸ τοὺς πομπέας. Πολλὰ τέτοια ἔχει πᾶσι ὁ πατέρας σου καὶ μὲ αὐτὰ ἐγίνε λαμπρότερος. Μὴ σε φοβήσῃς λοιπὸν αὐτὰ «Διότι ἐγὼ εἰμαι μαζί σου» Διὰ τοῦτο ἐπὶ τρέπω νὰ γωνῶνται αὐτὰ, 310 Ἀπεῖδη θέλω μὲ τὴν ἀνεξκακῶν σου νὰ ἀποδείξω συγχρόνως καὶ τὴν ἀρετὴν σου καὶ νὰ γνῇ εἰς ὅλους φανερῇ ἡ κακία τῆς ψυχῆς ἐκείνων, διὰ νὰ σὲ βραδεύσω καὶ δ' αὐτὰ «Ἐγὼ εἰμαι λαίπρην μαζί σου» Διὰ τοῦτο καὶ θὰ εἶσαι, ἀνίκητος καὶ δυνατώτερος ἀπὸ ἐκείνους τοὺς σὲ πολεμοῦν καὶ ἰσχυρότερος ἀπὸ ἐκείνους τοὺς σὲ προσβάλλουν. Καὶ ἡ ἰδική μου μέν πρόνοια θὰ σὲ κἀνῃ μακρόν. ὅπως ἐγὼ εἰμαι μαζί σου καὶ θὰ σὲ εὐλογῇς καὶ θὰ πληθύνω τοὺς ἀπογόνους σου ἕνεκα τοῦ πατρὸς σου Ἀβραάμ.

Σκέψου τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ. Ὅταν εἶπεν ὁ γὼ εἰμαι ὁ Θεὸς τοῦ πατρὸς σου Ἀβραάμ καὶ ἔδειξεν δὲ τι ἔκανε ἰδικὸν τοῦ τὸν πατρίάρχην. Ὡστε νὰ ἀξιώσῃ ὁ Ἀβραάμ νὰ ὀνομάσῃ τὸν Θεὸν Ἰσὴν τοῦ καὶ ὁ Κύριος τῆς Οὐκουμένης καὶ Δημιουργὸς νὰ λέγῃ δὲ εἶσα ὁ Θεὸς ἐνός ἀνθρώπου, τὸ λέγει ἔτσι ὅχι διότι περιορίζει τὴν κυριαρχίαν τοῦ μέχρι τοῦ πατριάρχου, ἀλλὰ διότι δεικνύει

17 Ἐστίντο ὄρεα τοῦ ὄρκου ἢ Βαραάτε. Γεν. 21, 31 καὶ 26, 33)
18 Ὡς ἀλλὰ αὐτὴ ἐξέσκατο 27 μὴ αὐτονομίας τῆς ἑξῆς. Εἰς τὴν Βιβλίον καὶ αὐτὴν αὐτὴν καὶ ἄλλοι. ἔπειτα ἔπειτα τῆς Π. ἀποκρίσεως. Καὶ ἐκ τούτων τοῦ Χριστοῦ ἐξελίσσεται. καὶ εἶτα αὐτὴν ἀνέστη πάλιν
19 Γεν. 28, 25-26

τὴν μεγάλην τοῦ ἀγαπῆν πρὸς αὐτόν. Αὐτόν, λέγει, ὁ Θεός, τὸν ἔκανα ἰδικόν μου, διὰ νὰ θεωρηθῇ δὲ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἐκεῖνος εἶναι ὁ ἀντάξιός μου. Διὰ τοῦτο καὶ θὰ πληθύνω τοὺς ἀπογόνους σου ἕνεκα τοῦ πατρὸς σου Ἀβραάμ. Ὅμοιω πολλὰς ἀμοιβὰς εἰς ἐκεῖνον, διὰ τὴν ὑπακοὴν τὴν ὅτιαν ἔδωξεν εἰς ἐμέ. Ἐνεκα ἐκεῖνου λοιπὸν εἶσα πληθύνω τοὺς ἀπογόνους σου. Συγχρόνως ἔδωκε καὶ θάρρος εἰς τὸν Ἰσαάκ καὶ τὸν παρεκίνησε, ὁ μὲ τὴν ὑπεικύνειν τοῦ πατρὸς τοῦ, νὰ τὸν μιμηθῇ, ὥστε νὰ δείξῃ τὴν ἰδίαν μὲ ἐκεῖνον ἀρετὴν.

Ἐπεῖτα, ἀφοῦ τόσα πολλὰ καλὰ ὀπασχέθῃ εἰς αὐτόν ὁ Θεός, ἠέκτισεν ἐκεῖ ὁ Ἰσαάκ θουσιαστήριον, ἐπεκαλέσθη τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου καὶ ἔστησεν ἐκεῖ τὴν σκηνὴν τοῦ. Τὸ σημαίνει ἡ ἐκεί σὲν ἐκεῖ θουσιαστήριον, τὰς εὐχαριστίας τοῦ λέγει, προσέφερεν εἰς τὸν Κύριον ἐκεῖ, δ' ὅσα ἔκανε δι' αὐτόν, μὲ τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ φροντίδα. «Καὶ αἱ δοῦλοι τοῦ Ἰσαάκ ἦνοιξαν ἐκεῖ πηγὰς»¹⁹ Χωρὶς φόβου λοιπὸν ζῇ τώρα ὁ δικαίος. Διότι ἐκεῖνος τοῦ εἶπεν ἐγὼ εἰμαι μαζί σου καὶ θὰ σὲ εὐλογῇς καὶ θὰ πληθύνω τοὺς ἀπογόνους σου, αὐτὸς ἐχάρισεν ἀμέσως εἰς αὐτόν καὶ τὴν δόξαν ὁ καὶ τὸν ἔκανε νὰ εἶναι εἰς ὅλους γνωστός. Κυντὰς λοιπὸν τὸν Ἀβιμέλεχ, ὁ ὅποῖος ἐπεχείρησε νὰ τὸν διώξῃ καὶ τοῦ εἶπε ἐφύγε ἀπὸ κοντὰ μας, τώρα νὰ ἔρχεται πρὸς αὐτόν. Ἐπεῖδη λοιπὸν, λέγει ἡ Γραφή, πρὸς τὸν Ἰσαάκ ὁ θεοὸς λέγει Ἀβιμέλεχ μὲ τὸν ἀνωτερόν αὐλικόν τοῦ καὶ τὸν ἀρχηγόν τοῦ στρατοῦ²⁰ Ὁ δὲ Ἰσαάκ τοὺς ἤρωτησε²¹ Διὰ τὴν ἡλικίαν πρὸς αὐτοὺς. Σαῖς μὲ ἀνίσταται καὶ μὲ ὀδύνατε ἀπὸ τὴν χώραν μας.²²

Παρατήρησε, σὲ παρακαλῶ, πόση ἦτο ἡ πραότης τοῦ πατριάρχου. Ὅταν εἶδεν ἐκείνους, ὁ ὅποιος τὸν ἐδίωξαν καὶ τόσον πολὺ τὸν ἐμισήσαν, νὰ ἔρχωνται τώρα πρὸς αὐτόν ὡς ἱκέτα, δὲν ὑπερηφανεύθη εἰς αὐτούς, οὔτε ἐσκέφθη ὀλεστικῶς, ἔσθ' ἂν καὶ ἦτο πρόσφατος ἡ ἀνάνησις τῶν ὧν εἶχεν εἶπει ὁ Θεός πρὸς αὐτόν, οὔτε ἐξηγάσθη κατὰ τοῦ ὅσα λέως, ἐπειδὴ εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Κυρίου. ἀλλὰ πάλιν ἔδειξε τὴν συνήθη

19 Γεν. 26, 25

20 Γεν. 26, 26

21 Ἡ Ἁγία Γραφή σημαίνει καὶ τὰ ὀνόματα τῶν. Ὁ αὐτὸς καὶ ἔπειτα ὅταν ὄχι καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος Φιχὼ.

22 Ζητεῖ νὰ μὴ τὸν σκεπτοῦ τῆς ἀποδοτικῆς ἐκείνης ἀποδοτικῆς.

23 Γεν. 26, 26-27

αμένην πλέον ανεξικακίαν του καὶ μετὰ τὴν πρᾶξιν τοὺς λέγει «Διατί ἤλθατε πρὸς ἡμᾶς; Σὺς μὲ ἐμισήσατε καὶ μὲ ἐδιώκατε ἀπὸ τῆς χώρας σας». Διὰ τοῖον λόγον, λέγει, καταδέχασθε νὰ ἔλθετε εἰς ἡμᾶς, ὁ ὁποῖός ἐξεδωχθῆν καὶ ἐμισήθη; «Καὶ ἐκεῖνοι ἀπήντησαν· Εἶδμεν πλέον καθαρά, ὅτι ὁ Θεὸς εἶνα μαζὶ σου²⁴ καὶ εἶπαμεν· Ὡς γινῇ ἐνσρκος ἀνθρώπη μεταξύ ἡμῶν καὶ σοῦ, διὰ τῆς ὁποίας θὰ συμφωνήσωμεν νὰ μὴ κάνης κακὸν ἐναντίον μας, διότι ἡμεῖς δὲν σὲ ἐμισήσαμεν καὶ νὰ φεσθῇς ἀπέναντι μας καλῶς.²⁵ Ἄ ὅπως καὶ ἡμεῖς σοῦ συμπεριφέρθημεν καὶ σὲ ἐπροπέψαμεν μετὰ εἰρήνην.²⁶ Ἔτσι θὰ εἶσαι σὺ εὐλογημένος ἀπὸ τὸν Κύριον»²⁷.

Παρατήρησε, πόση ἦτο ἡ δύναμις τῆς ἀνεξικακίας του καὶ πόση ἡ δύναμις τῆς ἀρετῆς του. Ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι προηγουμένως τὸν ἐξεδιώξαν, ἐρχόμενοι τῶρα εἰς τὸν ξένον, εἰς τὸν ἐξόριστον, εἰς τὸν πλανώμενον, ἔχον μόνον ἀπολογούντα, δι' ὅσα ἤδη ἔχουν γίνεαι καὶ ζητοῦν συγγνώμην διὰ τὰ σφάλματά των, ἀλλὰ καὶ ἀναγνωρίζουν τὸν Ἰσαάκ καὶ φανεροῦν τὸν φόβον τοῦ τοῦ εἶρε καὶ ἀμολογοῦν καὶ τὴν ἀδυναμίαν των καὶ ἐπιδοκίμουν τὴν μεγάλην δύναμιν τοῦ πατριάρχου. Τί λοιπόν, θὰ ἦτο ἰσχυρότερον ἀπ' αὐτόν, ὁ ὁποῖός ἔχε μαζὶ τοῦ τὸν Θεόν, «Ἀφοῦ εἶδωμεν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶνα μαζὶ σου». Β' Ἀπὸ τοῦ γνωρίζομεν αὐτό, βεβαίως αὐτὰ τὰ γεγονότα μᾶς ἔχουν διδάξει. Διότι εἶδωμεν ὅτι, γίνεσθαι ἰσχυρότερος ἀπὸ τοὺς δικαστὰς σου, θὰν ἐδικαίωσαι καὶ θὰν προσβάλλῃς, νικᾷς ἐκείνους πού σὲ προσβάλλουν. Ἀντιλήφθημεν ἐπίσης ἀπὸ τὴν οἰκίαν τῶν γεγονότων, ὅτι ἀπολογούμενους μεγάλῃς οὐρανίου βοηθείας. Αὐτὸ ὅμως εἶνα ἔργον τῆς βέλους οἰκονομίας τὸ ὅτι δηλαδὴ ἔκανε τὸν νοῦν των νὰ ἐκπληγῇ διὰ τὸν Ἰσαάκ καὶ ἐθαλῆν εἰς αὐτοὺς τέτοιαν γνώσιν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐγνωρίσαμεν, ὅτι ὁ Κύριος εἶνα μαζὶ σου, ὥς γινῇ ἐνσρκος συμφωνία μεταξύ μας». Γ' Παρατήρησε, πῶς οἱ ἴδιοι δάξοντα, νὰ ἐλεῶσιν τοὺς ἐαυτοῦ των, ἐπειδὴ ἀποθύνονται ἀπὸ τὴν συνειδήσιν καὶ χωρὶς νὰ τοὺς ἀνογκάζῃ κανεὶς ἄλλος, οὔτε νὰ τοὺς γνωστο-

²⁴ Ὁ δασκὴς Ἀδρέας καὶ ὁ μαζὶς του δὲν ἐπίστευσαν εἰς τὸν Θεὸν τὸν Ἰσραήλ. Μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἐκράκηνεν ὅτι Κύριος μετὰ σοῦ ἀναγνωρίσας τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσαάκ, εἰπεῖτα ἐπὶ τὴν φωνὴν προελάσαν τοῦ πρὸς τὸν Ἰσαάκ.

²⁵ Πρόκειται ἀποστολὴ περὶ ἐπιμετρώσεως φεσθῶς.

²⁶ Γεν. 26, 28-29.

ποιῇ τὰ ὅσα εἶχον γίνεαι. Διότι, ἐὰν δὲν ἤδικοῦσθε διὰ τοῖον πρᾶγμα ζητοῦτε συνθήκας ἀπὸ τὸν δικαίον,

Ἀλλὰ καὶ τέτοιο εἶναι ἡ δίκαια. Καθημερινῶς φερίρε, τὴν συνθήκην καὶ θὰν σωπᾷ ὁ ἡδικοῦμενος ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἔκριναν τὴν ἀδικίαν, νομίζοντες ὅτι ἀπενεμήθη δικαιοσύνη, ἀγωνοῦν καθημερινῶς καὶ εἶνα, ὥς νὰ ὑπογράφου εἰς τοὺς ἐαυτοὺς των τὴν ἐδικίαν τὸν ἀμαρτιῶν των. Αὐτὸ λοιπὸν ἀφοῦ ἡμεῖς καὶ αὐτοί, ὥς γινῇ ἐνσρκος συμφωνία, λέγουσιν, μεταξύ ἡμῶν καὶ σοῦ». Δ' Ἐπειδὴ λέγουσιν, ποῖα ἐνσρκος συμφωνία θέλουσιν νὰ γίνῃ. Δ' εἰ καὶ θὰ συμφωνήσωμεν νὰ μὴ κάνης κακὸν ἐναντίον μας, διότι ἡμεῖς δὲν σὲ ἐμισήσαμεν.

Ὡς πῶς λέγουσιν τὰ ἀντιθέτα εἰς τοὺς ἐαυτοὺς των λόγῳ τοῦ θαυμάσιου καὶ τῆς ἀγωνίας, εἰ μὴ κάνης κακὸν ἐναντίον μας. Διὰ τοῖον λόγον φοβείσθε ἔτσι τὸν δικαίον πατριάρχην, ὅταν ἐλεπετε, ὅτι δεχέσθαι μέγαλιν καλωσύνην, ἀκόμη καὶ εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι τὸν προσβάλλουν; Ἀλλὰ ὁ ἀδίκαιος κριτής, ἡ συνειδήσις, τοὺς ἐξυμνεῖ καὶ ἀντελαβάνοντα, πόσῃ ἀχαριστίαν ἔδειξαν εἰς τὸν δικαίον καὶ διὰ τοῦτο, λόγῳ τοῦ φόβου καὶ τῆς δειλίας, δὲν προσέχουν τοῦ λέγουσιν τὰ ἀντιθέτα εἰ μὴ κάνης κακὸν ἐναντίον μας, διότι ἡμεῖς δὲν σὲ ἐμισήσαμεν. Ε' Διὰ τοῖον λόγον λοιπὸν τὸν ἐδιώκατε, Ἀλλὰ ὁ πατριάρχης Ἰσαάκ δὲν ζητεῖ εὐθύναι, αὐτὲ ἐλέγχε, τὰ ὅσα αὐτοὶ ἔχουν εἶπει «Καὶ νὰ φεσθῇς ἀπέναντι μας καλῶς, ὅπως καὶ ἡμεῖς σοῦ συμπεριφέρθημεν καὶ σὲ ἐπροπέψαμεν μετὰ εἰρήνην». Ἔτσι, θὰ εἶσαι εὐλογημένος ἀπὸ τὸν Κύριον.

Βλέπετε, ὅτι ἐφοβήθησαν τὴν οὐράνιον δικαιοσύνην. Διότι, ἐγνωρίσαν, ὅτι καὶ ἂν ἀκόμη ὁ Ἰσαάκ, λόγῳ τῆς καλωσύνης του δὲν τοὺς ἐδικιᾷ θὰ τὰ ὅσα τοῦ εἶχον κάνει, ὅμως ὁ Θεὸς πού τόσο πολλὸ φροντίζει, δι' αὐτόν, θὰ ζητήσῃ λόγον δι' ὅσα εἶχον γίνεαι εἰς τὸν δικαίον. Διὰ τοῦτο ἀφοῦ καταπραῖνον τὸν πατριάρχην, διδάσκονται νὰ ζητήσιν συνθήκας.²⁸ Ἀ' ἐνῷ συγχρόνως ἀπολογούντα δι' ὅσα ἤδη ἔχουν γινῇ καὶ ἀσφαλίζοντα δι' ὅσα πρόκειται νὰ συμβοῦν. «Ὁ Ἰσαάκ παρέβησεν εἰς αὐτοὺς τράπεζαν καὶ ἐφονον καὶ ἤπια». Καὶ ἐγεροθέτης τὴν πρᾶξιν ἀρκισθῆσαν ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον, ὅτι, θὰ εἶναι φί-

²⁷ Διότι ἡ φιλοφρονεῖν εἶναι χαρακτηριστικὸν δείγμα τῆς ἀνεξικακίας καὶ πατρ. ἀφύου.

λο.²⁸ Ὁ Ἰσαάκ τοὺς κατεμάδωσε καὶ ἐκέλευε ἀνεχώρησαν ἀπὸ αὐτὸν εἰρηνοῦς.²⁹ Πρόσεξε τὴν φιλοφροσύνην τοῦ πατριάρχου, τὸ ὅτι δηλαδὴ συνωμίλησε μὲ αὐτοὺς χωρὶς κακίαν καὶ ὅχι μόνον ἐλησπύνησεν ὅσα τοῦ εἶχον κάνει, ἀλλὰ καὶ δεῖχε εἰς αὐτοὺς πολλὴν φιλανθρωπίαν. Αὐτοὺς παρέθηκε λοιπὸν τράπεζαν, λέγει ἡ Ἁγία Γραφή, καὶ ἔφαγον καὶ ἤπουν.³⁰ Μὲ τὸ δεῖπνον θέλε, νὰ τοὺς πληροπορήσῃ, ὅτ' δὲν ἐνθυμῆται καθόλου τὰ κακὰ, τὰ ὅποια ἔχουν διαπράξει, εἰς αὐτόν. «Καὶ τοὺς κατεμάδωσε καὶ ἐκέλευε ἀνεχώρησαν εἰρηνοῦς». Μὲ αὐτὸ ὑπενέχθη ἡ Ἁγία Γραφή, ὅτι ἦλθον καὶ ἀνέμενον τὸν κινδύνον μὲ πολλὸν φόβον καὶ μὲ αγωνίαν ἔσπευον νὰ ἀπολογηθῶν.

Εἶδε, ὅτι τίποτε δὲν εἶναι, ἰσχυρότερον καὶ δυνατώτερον ἀπὸ τὴν ἀρετὴν. Ὅτι τίποτε δὲν εἶναι ἀσφαλέστερον ἀπὸ ἄκρον, ὁ ὁποῖος ἀπολαμβάνει τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Ἔπειτα «κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, συνεχίζει ἡ Γραφή, οἱ δοῦλο τοῦ Ἰσαάκ ἦλθον καὶ τοῦ εἶπαν, ὅτι δὲν εὑρον νερό εἰς τὸ πηγὰδ, τὸ ὁποῖον εἶχον ἀνοίξει καὶ ἀνέμασαν αὐτὸ τὸ πηγὰδ «ὄρεον». Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ἀνομάσθη ἡ πόλις ἐκεῖνη μέχρι σήμερον «φερέαρ τοῦ ὄρεου».³¹ Παρατήρησε καὶ εἶδεν ὅτι ἀνέμασε τὸν τόπον αὐτὸν ὅσα εἶχον γίνε. Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν εὑρον νερό, ὅταν ἦν ἔσαν τὸ πηγὰδ, ἐκείνην τὴν ἡμέραν πού ὠκοδοήσαν μεταξὺ των, ἀνέμασε τὸν τόπον «φερέαρ τοῦ ὄρεου», διὰ νὰ ὑπενθυμίσῃ ὅσα εἶχον γίνε. Εἶδε, ὅτι χωρὶς νὰ ἐχῃ διδασχὴ ἀπὸ τὸν νόμον, χωρὶς νὰ ἠδυνήθῃ νὰ ἴδῃ κάποιον ἄλλον, ἀλλὰ ἀπὸ ἡκολούθησε τὰ ἴχνη τοῦ πατρὸς του καὶ ὠδηγήθη ἀπὸ τὸν διδάσκαλον, Ὁ δηλαδὴ τὴν συνείδησιν τοῦ εὐρίσκειται μέσα εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου παρουσιάζει τὴν ἀρετὴν, διότι, αὐτὰ τὰ ὅποια εἶχον γίνε, δὲν ὄφειλαν μόνον τὴν καλωσύνην τοῦ πατριάρχου αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀφανίζονταν ὅτι ἐξεπλήρωνε μὲ τὰ ἔργα αὐτὰ καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ. Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς, τὸ ὁποῖον ἔλεγε ὁ Χριστὸς, ὅταν εἶδεν ἐντολὰς καὶ παρακλήσεις εἰς τοὺς μαθητάς του, τὰ νὰ ἀγαπᾷ δηλαδὴ ὅχι μόνον ἑαυτούς, οἱ ὅποιοι τοὺς ἀγαπᾷ, ἀλλὰ νὰ δείχνουν τὴν ἀγάπην καὶ πρὸς τοὺς ἐχθρούς,³² τοῦτο ὁ Ἰσαάκ ἐκ

Θεοῦ τὸ ἐξεπλήρωνε. Καὶ ἔδειχνε τόσον μεγάλην φιλοφροσύνην πρὸς ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι, τόσον πολὺ τὸν ἠμίσουν καὶ ἀπεικόνουν ἀπὸ τὴν ψυχὴν του τὸ πάθος τῆς μνηστῆς κακίας.

Γίσιος συγγνώμης λοιπὸν θὰ ἀξιώθωμεν ἡμεῖς οἱ ὁποῖοι, Ἐμετὰ τὴν χάριν καὶ τὴν τὴν τοσπὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ παραγγέλματα τοῦ Σωτῆρος, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ φθάσωμεν οὔτε εἰς τὸ ἴδιον μέτρον μὲ αὐτὸν τὸν δίκαιον. Καὶ διατὶ λέγω τὸ ἴδιον μέτρον, δὲν ἔχομεν τὴν δύναμιν οὔτε νὰ πλησιάσωμεν. Διότι, τώρα τόσον πολὺ ἐπεκράτησεν ἡ κακία, ὥστε νὰ εἶναι σπάνιον νὰ ἀγαπᾷ ἀκόμη καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἀγαπᾷ. Ἀπὸ τοῦ λοιποῦ θὰ ὑπάρξῃ εἰς ἡμᾶς ἐλπίς σωτηρίας, ἐὰν πρόκηται, νὰ γίνωμεν χειρότεροι, καὶ ἀπὸ τοὺς τελῶνας. Καθὼς λέγει καὶ ὁ Χριστὸς, ἐὰν ἀγαπᾷτε ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι οὐκ ἀγαπᾷ, τί περισσότερον χάνετε, δὲν κάνουν τὸ ἴδιον καὶ οἱ τελῶνας.³³ Καὶ ὁ Χριστὸς μὲν, ἐπειδὴ θέλει νὰ ἀνεθώμεν εἰς τὴν ὑψηλότεραν κορυφὴν τῆς ἀρετῆς θέλει, νὰ εἰμεθα ἀνώτερο ἀπὸ τοὺς τελῶνας. Ἡμεῖς ὅμως ἐπιδιωκόμεν νὰ εἰμεθα κατώτεροι καὶ ἀπὸ ἐκεῖνους.³⁴ Αὐτὸ καὶ δὲν λέγω μόνον τοὺς τελῶνας, χειρότεροι καὶ ἀπὸ τοὺς ληστές καὶ τοὺς τιμωροὺς καὶ τοὺς δολοφόνους.³⁵ Καθ' ὅσον μάλιστα κάθε εἷς ἀπὸ αὐτοὺς ἀγαπᾷ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος τὸν ἀγαπᾷ καὶ πολλὰς φορές δέχεται νὰ κινδυνεύῃ διὰ τὸν ἀγαπητὸν του. Τὸ θὰ ἦτο λοιπὸν ὁλόκληρον ἀπὸ ἡμᾶς, ὅταν ἡμεῖς πού ἐγίνωμεν ἐξ οὗ τὸσσης φιλανθρωπίας ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, εἰμεθα χειρότεροι ἀπὸ ἐκεῖνους πού ἔχουν κάνει, χεῖρα κακὰ.

Παρακαλῶ λοιπὸν, ἀφοῦ διηλεσθῶμεν καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἐκεί τωριανῆς καὶ τὴν μεγάλην ἐντροπὴν πού ὑπάρχει ἐδῶ, ἔς διακρινώμεν κάποτε, ἔστω καὶ ὀργῇ, τὴν ἰδικὴν μας εὐγένειαν καὶ ἔς ὑπακούσωμεν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔς μὴ ἀγαπῶμεν ἀληθινὰ ἐκείνους ἢ ὁποῖοι, μᾶς ἀγαπᾷ. Ἐὰν ἀφοῦ ἀπομακρυνώμεν ἀπὸ τῆς ψυχῆς μας κάθε ὀργὴν καὶ φθόνον ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη μερικὰ, μᾶς ἐχθρεύονται, ἔς ἐπιδικώκωμεν νὰ ἀγαπᾷμεν καὶ αὐτούς. Διότι, διαφορετικὰ δὲν εἶναι δυ-

²⁸ Θὰ παλαστήσῃ, δηλαδὴ, καὶ, συμφωνήσῃ, τὰς ὁποίας εἶχον κάνει.

²⁹ Γεν. 26, 31.

³⁰ Γεν. 26, 32-33. Ἐκεῖ ἡ πόλις ἠνομήσθη.

³¹ Βλ. τὸ δίκαιον 3, 44. «Ἐνθα δὲ λέγουσιν ὅτι, ἀναστῆτε τοὺς ἐχθρούς.

ἡμῶν εὐλογοῦτε τοὺς καταρπαζόντας, ἡμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς καὶ δι' αὐτούς ἡμᾶς».

³² Ματθ. 5, 44.

³³ Ἰωὴ ἀναρτῶναι ἡμεῖς, κάποιον ὑπερβολὴν.

νατὸν νὰ σωθῶμεν ἂν δὲν θαδίσωμεν αὐτὸν τὸν δρόμον. Καὶ περισσότερο ἀπὸ ἐκείνους ποὺ μᾶς ἀγοποῦν, ὡς φροντίζωμεν νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς ἐχθρούς μας, ὥσάν νὰ μᾶς ἔκανον χίλια καλὰ. Ἔτσι λοιπὸν θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ ἀδύωμεν καὶ τὴν συγχώρησιν διὰ τὰς ἁμαρτίας μας καὶ νὰ ἱκετεύσωμεν τὸν Θεὸν μὲ ταπεινὴν διάθεσιν. Ὁ καὶ συντετραμμένην ψυχὴν. Ὅταν βέ ἡ ψυχὴ ἀποσάλλῃ καθε κακίαν καὶ ἔχει ἥρεμον σκέψιν καὶ ἐπικαλεῖται τὸν Κύριον μὲ μεγάλῃν νηφαλιότητι, δέχεται διυθεῖν πολλὴν βοήθειαν. Αὐτὴν τὴν βοήθειαν εἶδε δλοι ἡμεῖς νὰ ἀξιώσωμεν μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φυλακισμένην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποῦ καὶ εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀμήν ἡ δόξα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Γέννηται.

ΟΜΙΑ Α ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΤΡ ΤΗ

ΕΙ Ο ΗΕΑΓ ΗΤΟ ΣΑΡΑΝΤΑ ΕΤΩΝ, ΟΤΑΝ ΕΠΗΡΕ ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΤΗΝ ΙΟΥΔΑΙΩ, ΘΕΤΑΤΕΡΑ ΒΕΗΑ ΤΟΥ ΧΕΤΤΑΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΒΑΖΕΜΑΘ, ΘΕΤΑΤΕΡΑ ΕΛΩΜ ΤΟΥ ΕΚΑΙΟΥ ΑΙΤΑΙ ΟΜΩΣ ΒΟΛΑΟΝΙΚΟΥΝ ΔΙΑΡΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΡΕΒΕΚΚΑΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΙΣΑΑΚ.

Ἐμπρὸς λοιπὸν καὶ σήμερον, ἐὰν συμφωνήτε, ἀποὺ διαδύσωμεν ὅσα ἀκολουθοῦν εἰς τὰ λεχθέντα χθὲς, ὡς ἀναπτύξωμεν ὅσον μᾶς εἶναι δυνατόν, κάθε ἓνα ἀπ' ὅσα ἔχουν γραφῇ διὰ νὰ φύγωμεν ἔτσι ἀπὸ ἐδῶ διὰ τὸ σπῆν, μὲς ὠφελημένον. Ἀς ἴδωμεν λοιπὸν τὴν ἀρχὴν τῶν ὁσων ἔχομεν διαδύσει. Ὁ Ἰσαὰκ ἦτο σαράντα ἐτῶν, ὅταν ἐπῆρε γυναῖκά του τὴν ὡς θ, θυγατέρα Βεηλ' τοῦ Χετταίου καὶ τὴν Βασεμάθ, θυγατέρα Ἐλῶμ τοῦ Εὐαίου. Αὐταὶ δ' ὡς ἀφ' ἑλυνικῶν διαρκῶς μετὰ τὴν Ρεβέκκαν καὶ τὸν Ἰσαὰκ. Ἐ Παρατήρησε πόσα μποροῦμεν νὰ μάθωμεν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ὀλίγους λόγους. Διὰ ποίαν αἰτίαν λοιπὸν ἐφάνερωσε τὴν ἡλικίαν τοῦ Ἰσαὰκ. Ὅχι ἀσκόπως, ἀλλὰ διὰ νὰ μάθωμεν ἀπὸ ἐδῶ τὰ γηρατειὰ τοῦ Ἰσαὰκ καὶ ὅτι εἶχε προχωρήσει εἰς τὴν ἡλικίαν. Εἰς δὲ ἐνθυμηθῶμεν σὸντά, ποὺ ἐλάχθησαν προηγουμένως, ὅτι δηλαδὴ ὅταν μὲν ἐπῆρε τὴν Ρεβέκκαν ἦτο ὁ ἴδιος σαράντα ἐτῶν, ὅταν δὲ ἐγεννήθησαν τὰ παιδιὰ ἦτο ἐξήντα ἐτῶν, θὰ γνωρίζωμεν ὅτι τώρα ἀδύσει τὸ ἑκατοστὸν ἔτος καὶ εὐρισκετο εἰς θαύτατον γῆρας. Ἐπειδὴ λοιπὸν πρόκειται, νὰ μᾶς διηγηθῇ μετὰ ἀπὸ αὐτά, ¹⁴ Α. ὅτι δὲν ἐβλεπε καλὰ, λόγω τοῦ γῆρατος διὰ τοῦτο ἐσημείωσε τὴν ἡλικίαν τοῦ Ἰσαὰκ, διὰ νὰ μπόρῶμεν ἀπὸ ἐδῶ νὰ μάθωμεν ἀκριβῶς τὴν ἡλικίαν τοῦ Ἰσαὰκ. Διὰ τοῦτο εἶπεν ὡς Ἰσαὰκ ἦτο σαράντα ἐτῶν.

Ἐπειτα δ' ἂν νὰ γνωρίζωμεν τὴν ἀφορσύνην τοῦ Ἰ-

1. Τὰ ἑλληνικὸν κείμενον εἶς Παλαιοὺς Διαθήκας τῶν Ὁ. τὸν ἀναφέρει ὡς Βεηλ.

2. Ἐλῶμ Χετταίου λέγει τὸ κείμενον τῆς II Διαθήκης τῶν Ὁ.

3. Γεν. 26 84-85.

4. Ὅπως εἰδομένη εἰς τὰ προηγουμένα, ἡ Ρεβέκκα ἐπ' αὐτοὺς ὅταν εἰ μείνεν ἑτερονος.

σαῦ, ὅτι, δηλαδή, ἐπὶ γυναικὶς ἀπὸ ἄλλας φυλάς, ἀπὸ τὰς ὁποίας δὲν ἔπρεπε νὰ πάρῃ, μᾶς ἐφανερώσαν ἡ Γραφή, ὅτι ἡ μὲν μία ἦτο ἀπὸ τὸ γένος τῶν Χετταίων ἡ δὲ ἄλλη ἀπὸ τὸ γένος τῶν Εὐδαίων.⁶ Ἄν καὶ ἔπρεπε βαδίζων νὰ μὴ σκαφθῇ τίποτε τέτοιο, διότι αὐτὸς ἐγνωρίζε πόσῃ προσοχῇ ἐχρησιμοποίησεν ὁ πατριάρχης, ὅταν ἐδίδεν ἐντολὴν εἰς τὸν δοῦλόν του Ἐλίζερ, νὰ φέρῃ γυναῖκα εἰς τὸν Ἰσαάκ ἀπὸ τῆς φυλῆς του καὶ ὅτι ἡ μητέρα τῶν ἡ Ρεβέκκα ἦλθεν ἀπὸ τὴν Χαρράν Β. Ἀλλὰ διὰ νὰ δεῖξῃ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τὸν ἀπίθασον χαρακτήρα του, ἐπὶ μόνος του καὶ ἐνωφευθῇ ἐκεῖνος. Καὶ διὰ νὰ μάθωμεν τὸν δυστροπὸν χαρακτήρα τῶν γυναικῶν, λένει ἡ Ἁγία Γραφή «Ἀὐτοὶ διαρκῶς ἐφλονικοῦν μετὰ τὴν Ρεβέκκα καὶ τὸν Ἰσαάκ». Τί θὰ ἦτο χειρότερον ἀπὸ αὐτὴν τὴν κακίαν, ὅταν ἐκεῖ καὶ αἱ ὁποῖαι ἀφείλουν νὰ ἀπονέμουν κάθε τιμὴν, ὅχι μόνον εἰς τὸν ἑαυτὸν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ φιλονικοῦν. Ὅλα δὲ αὐτὰ ἡ ἱστορία δὲν μᾶς τὰ ἀναφέρει ἀσκοπως. Ὁ ἀλλὰ διὰ νὰ μάθῃς, μετὰ ἀπὸ αὐτὰ ὅτι ἡ Ρεβέκκα δὲν ἔκανε ἀδικίαν, δὲν τὴν ἴδης νὰ δεῦν ἴδια τέραν ἀγάπην πρὸς τὸν Ἰακώβ.

Τέλος δὲ διὰ νὰ μὴ προαβιάσωμεν τὴν ἀσράν, διὰ ἀκολληθώμεν αὐτὰ τοῦ ἔχοντος γραφῇ, «Ὅταν ἐγήρασαν ὁ Ἰσαάκ καὶ ἀδυνάτησαν οἱ ὀφθαλμοὶ του», ὅτι δὲν ἤμπορούσε πλέον νὰ ἴδῃ ἕνεκα τῶν γηρατειῶν, ἐκάλεσε τὸν μεγαλύτερον τοῦ υἱοῦ, τὸν Ἰακώβ καὶ τοῦ εἶπε Παιδί μου, ἐγὼ πλέον ἔχω γηράσει καὶ δὲν γνωρίζω τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου μου. Πάρε λοιπὸν τὰ κυνηγετικά σου ὄπλα, τὴν φαρέτραν καὶ τὸ τόξον, ἕδωκε εἰς τὴν πεδᾶσα καὶ φέρε μου κατὰ ἀπὸ τὸ κυνήγιον Μαγεύρουσέ μου φωνητὰ πού μου ἀρέσουν καὶ φέρε μου νὰ φάγω. Β. διὰ νὰ σὲ εὐλογήσω μετὰ τὴν ψυχὴν μου, πρὶν ἀποθάνω».⁷

6. Ἡ ἑλληνικὴ βιβλικὴ τῆς Πενταγῆς Διαθήκης, κατὰ τὰς 19. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

7. Ὁ Ἰσαάκ ἦτο τότε παλαιὸς καὶ ἡλικίας 180 ἐτῶν.

8. Φαρέτρα ἐστὶν ὁ ὅπλον εἰς τὴν ὅταν ἐκτοξεύεται τὰ βέλη.

9. Ἐννοεῖται ἡ καλὴ ἐκκλησία τοῦ πατρὸς, πρὸ τῶν πρωτότοκων υἱῶν.

10. Γεν 27, 1-4.

Ἐδῶ ἐξέτασε, παρακαλῶ ἀγαπητέ μου τὴν ἀνταφραστοῦ σοφίαν τοῦ Θεοῦ, ὅτι δηλαδή ὁ μὲν πατέρας ἐπέταξε εἰς τὸν Ἰακώβ αὐτὰ, δεικνύων τὴν ἐκ φύσεως πατρικὴν ἀγάπην του, ὁ δὲ σοφὸς Κύριος προετοίμαζε νὰ ἀκπληρωθῇ τὸ σχεδίου του μετὰ τὴν Ρεβέκκα, ἀφοῦ μᾶς δόξαζε πόση εἶνα ἡ δύναμις τῆς ἀρετῆς καὶ ἡ καλωσύνη τοῦ χαρακτήρος. Καὶ ὁ μὲν Ἰακώβ, ὁ ὁποῖος ἐνόμιζεν, ὅτι ἔχει τὰ πρωτεία, λόγω τῶν πρωτοτοκῶν καὶ τῆς πατρικῆς πρὸς αὐτὸν διαθέσεως, ἔκρυπτε ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησε νὰ εἰσφέρῃ ἀπὸ τὰ ἴδια του πράγματα, ὁ δὲ Ἰακώβ, ἐπειδὴ ἦτο ἐκ φύσεως ἀνάρτεος καὶ εἶχε τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἀκόμη καὶ χωρὶς τὴν βέλησιν τοῦ πατρὸς που ἀποσπᾷ τὴν εὐλογίαν του. Τίποτε δεδοικὸς δὲν εἶνα ἰσχυρότερον ἀπὸ ἐκεῖνον τοῦ ἔχει τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

Βλέπε λοιπὸν ὅλα μετὰ ἀκριβείαν διὰ νὰ κατανοήσῃς τὴν ἀφάστων οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ, πῶς δηλαδή, ὁ μὲν Ἰακώβ, ἐπειδὴ ἔχει τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἀξιούται εἰς ὅλα μεγάλης προστασίας, οὕτως ὥστε νὰ τοῦ δοθῇ ἡ πατρικὴ εὐλογία, ὁ δὲ Ἰακώβ τὰ χάνει ὅλα, προδιδόμενος ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τοῦ λόγω τοῦ κακοῦ χαρακτήρος του. Ἡ Ρεβέκκα, λέγει ἡ Γραφή, ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ Ἰσαάκ πρὸς τὸν υἱὸν του τὸν Ἰακώβ. Ὁ δὲ Ἰακώβ μετέβη εἰς τὴν πεδᾶσα, διὰ νὰ κυνηγήσῃ καὶ φέρῃ εἰς τὸν πατέρα του κυνήγιον. Ἡ Ρεβέκκα δὲ εἶπεν εἰς τὸν Ἰακώβ, τὸν νεώτερον υἱὸν της.¹⁰ 5 Ἀ Διὰ τὴν προσέβασε πρὸς τὸν νεώτερον. Ἐπειδὴ εἶπε πρὸς πάντας, ὅτι «ὁ Ἰσαάκ ἐκάλεσε τὸν μεγαλύτερον υἱὸν του, τὸν Ἰακώβ, διὰ νὰ μάθωμεν μετὰ τὸν αὐτὸν τὴν τῶρα ἡ Ρεβέκκα, λέγει, πρὸς τὸν νεώτερον, δηλαδή τὸν Ἰακώβ. Δὲς, ἐγὼ ἤκουσα τὸν πατέρα σου νὰ ἀμύλῃ καὶ νὰ λέγῃ πρὸς τὸν ἀδελφόν σου τὸν Ἰακώβ. Φέρε μου κυνήγιον. καὶ μαγεύρουσέ μου φωνητὰ, διὰ νὰ φάγω καὶ νὰ σοῦ δωσω τὰς εὐλογίας μου ἐνώπιον τοῦ Κυρίου πρὶν ἀποθάνω». Αὐτὰ ἤκουσα νὰ λέγῃ ὁ πατέρας σου εἰς τὸν ἀδελφόν σου τὸν Ἰακώβ. Ἐγὼρα λοιπὸν παιδί μου ἀκούσε με εἰς ὅτι ἐγὼ θὰ σὲ συμβουλεύσω. Πήγανε εἰς τὰ πρόβατα, πάρε καὶ φέρε μου δύο ἐρφια τρυφερὰ καὶ καλοθρεμμένα. Β καὶ ἐγὼ θὰ μαγεύρυσω φωνητὰ, πού ἀ-

10. Γεν 27, 5-8.

11. εν 27, 8-7.

γαπή ὁ πατέρας σου. Αὐτὰ θὰ τὰ προσφέρῃς εἰς τὸν πατέρα σου ὃ ἂ νὰ φάγῃ καὶ νὰ δώσῃ εἰς σὲ πὰς εὐλογίας του, πρὶν ἀποβάνῃ.¹²

Παρατήρησε τὴν ἀγάπην τῆς μητέρας, μᾶλλον δὲ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ. Διότι, ὁ Θεὸς ἦτο ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τῆς ἔδωκε τὴν συμβουλὴν καὶ τὰ ἔφερεν ἔτσι, ὥστε νὰ γίνουσι ὅλα καταρβωτά. Πρόσεξτε τὴν ἀρσίνην συμβουλὴν τῆς μητέρας, Ἰδὲς καὶ τὴν περίσκεψιν τοῦ Ἰακώβ, πῶς δέχνε τὸν καλὸν τοῦ χαρακτῆρος μετ' αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν. «Εἶτε δὲ ὁ ἄκωδ πρὸς τὴν μητέρα του. Ὁ Ἰακώβ ὁ ἀδελφός μου εἶνα δασύτρυχος, ἐνὺ ἐγὼ εἴμαι λείος. Φοβοῦμαι, μήπως μετ' ψηλαφήσῃ ὁ πατέρας μου, ὃ με ἀναγνώρισῃ καὶ με θεωρήσῃ ὡς ἀσεβῆ, ὅποτε θὰ ἐπισύρω ἐναντίον μου ὅχι τὴν εὐλογίαν του, ἀλλὰ τὴν κατάραν.»¹³ Μεγάλῃ εἶναι ἡ εὐγνωμοσύνη καὶ ὁ σεβασμὸς τοῦ πατρὸς πρὸς τὸν πατέρα τοῦ Φοβοῦμαι, λέγει, μήπως αὐτοὶ αἱ ἐπιδιώξεις ἀποδοῦν ἐναντίον μου, μήπως φωνῶ ὅτι, εἴμαι ἀντιθετός εἰς τὴν θέλησιν τοῦ πατρὸς μου καὶ, ἀντὶ τῆς εὐλογίας ἀποσπάσω τὴν κατάραν. Ὁ Τ. ἀπάντησε λοιπὸν ἡ δουλειασία καὶ φιλοστοργὸς Ρεδέκκα; Ἐπειδὴ δὲν βρῶκεν αὐτὸ μόνον μετ' τὴν ἰδικήν τῆς γνώμην, ἀλλὰ ὑπηρετοῦσε καὶ τὸ θεῖον σχέδον, καταβάλλε, κάθε προσπαθεῖν νὰ ἐκβάλῃ τὸν φρόνον τοῦ παιδιοῦ καὶ νὰ τοῦ δώσῃ θάρρος, ὥστε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν συμβουλὴν τῆς. Καὶ δὲν τοῦ ὑπόσχετα, ὅτ' θὰ μπόρῃ νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν πατέρα του καὶ νὰ κρυφθῇ, ἀλλὰ τ, Ὁ ἐπ' αὐτῶν μου δις πίσῃ ἢ κατὰρα σου αὐτῇ, παῖδ μου μόνον ἀκούσε αὐτό, τοῦ σου εἶπα καὶ πῆγαινε νὰ μού φέρῃς τὰ ἔρ φ¹⁴ καὶ ἐν ἀκρόμῃ συμῆ κατ, τέτοιο, λέγει, αὐτὸς καθάλου δὲν θὰ σὲ

12. Γεν. 27 7-10

13. Γεν. 27 11-12

14. Ὁ Ἰακώβ ἀνείπα, νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν πατέρα του, ἀλλὰ ἐν συννεσίᾳ ὑποστρεφὲ εἰς τὴν ἐπιμονὴν τῆς μητέρας του.

15. Πρὸς τὸ Μκ¹⁵ 27 25. Ἡ Ρεδέκκα φανταζόμηνε διὰ τὴν εὐθύναν τῆς πράξεως, τῆς. Ἐπειδὴ δὲ τὸν Ἰακώβ νὰ εἶπαι, φέμμετα καὶ νὰ ἐπαρτήσῃ τὸν πατέρα του. Ἡ διαταγὴ τῆς δὲν εἶναι δοκιμαστικὴ. Ἐπειδὴ λέγει ὁ ἀγγλιστὴς... Ἡμεῖς ἰσχυροποιούμεθα, νὰ περιμένῃ νὰ εἰδῇται τὰ φέμμετα ὅπως, ὅστε νὰ μετ' χρησιμοποιοῦν τὰ φέμμετα, ἢ ἂ πάντῃ. Ἡ Ρεδέκκα ἤμαρτι, δὲν ἐπ' αὐτῇ ἡ ἀλήθεια, τὴν ὅσον θὰ ἤρκεται θεὸς οἰκονομεῖν (Ἡ ἱδικὰ ἀκρόμῃ τῆς Α, σελ. 100. Κατωμάς 1950). Διὰ τὴν ἐπιμονὴν αὐτῆς ἡ Ρεδέκκα ἐπηρεάζῃ ὅτ' ἀγαπᾷ μένος τῆς ὁδῆς, ὃ Ἰακώβ ἐξεντινέθη ἐπὶ 20 ἔτη καὶ δὲν τὸν ἐπαινεῖτε. Ἄλλον

16. Γεν. 27 13

θλάσῃ. Μὴ φοβῆθῃς λοιπὸν, ἀλλὰ με θάρρος εἰσάκουσε αὐτό, τοῦ σου εἶπα καὶ πράξε ἑαῖνα τοῦ σὲ συμβουλεύω.

Αὐτὸ εἶναι ἀληθινὴ ἀγάπη μητέρας, τὸ νὰ εἶναι, διηλαθῇ, ἐτοιμὴ νὰ ὑποστῇ τὰ πάντα διὰ τὸ παιδί. Τῆς. Μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς κατώρκεται νὰ ἀποβάλῃ τὸν φόβον τοῦ πατρὸς. Ἐπῆγεν ὁ Ἰακώβ καὶ ἔφερε τὰ ἔρ φ¹⁵ εἰς τὴν μητέρα του, ἡ ὅποια καὶ ἐμπαίρεινε ἀπὸ αὐτὰ φηγντά, καθὼς τὰ ἐπρωτεύοντο ὁ πατέρας του. Ἐπειδὴ ἡ Ρεδέκκα, λέγει, ἡ Γραφή, τὴν στολὴν τὴν καλὴν, ἡ ὅποια ἐύρισκετο εἰς τὴν οἰκίαν τῆς, ἐνέδωκε μετ' αὐτὴν τὸν νεώτερον υἱὸν τῆς τὸν Ἰακώβ, περιέβαλε μετ' τὰ δέρματα τῶν ἐρίφων τοὺς βραχίονάς του καὶ τὸ γυμνὸν μέρος τοῦ τραχήλου του καὶ ἔδωκε τὰ φαγητὰ καὶ τοὺς ἄρτους, ποὺ εἶχε παρασκευάσει, εἰς τὰ χεῖρά του παιδιοῦ τῆς τοῦ Ἰακώβ. Αὐτὸς δὲ προσέφερεν αὐτὰ εἰς τὸν πατέρα του.¹⁶ Πρόσεξε, σὲ παρακαλῶ, εἰδὼ μὲ τὴν φιλοστοργίαν καὶ τὴν μεγάλην ἐξυπνάδα τῆς Ρεδέκκας. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶπε πρὸς τὸν υἱόν, ὅτ' ὁ μὲν ἕνας ἦτο δασύτρυχος, ὁ δὲ ἄλλος ἦτο λείος, ἐφόρεσε εἰς τὸν Ἰακώβ τὴν στολὴν τοῦ Ἰακώβ καὶ περιέβαλεν αὐτὸν μετ' τὰ δέρματα καὶ αὐτοὺς τὸν ἐπαταποίησε παντοῦ.¹⁷ Ἀ ὅστε νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἐπαγγελία καὶ ἔδωκε τὰ φαγητὰ καὶ τοὺς ἄρτους εἰς τὰ χεῖρά του τὸν ἐτοίμασε νὰ τὰ φέρῃ εἰς τὸν πατέρα του.

Σκέψου, σὲ παρακαλῶ, πάλιν εἰδὼ, ὅτι τὸ πᾶν συνέβαινε μετ' τὴν θείαν χάριν. Διότι, ὅταν ἡμεῖς προσφωμεν τὰ ἱδικὰ μας, θὰ ἀπαλούσμεν μετ' ὀφθαλμοῖς καὶ τὴν δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ. Διὰ νὰ μὴ εἴμεθα λοιπὸν ἀδρανεῖς, ὅστε νὰ ὑποχωροῦμεν, θέλε νὰ προσφωμεν καὶ ἡμεῖς κάτι, θὰ νὰ φανερώσῃ ἔτσι, ὁ Θεὸς καὶ τὰς ἱδικὰς του ἐννεαίαις. Καὶ οὕτως τὸ πᾶν τῆς θείας βοηθείας πραγματοποιεῖται, ἀλλὰ πρέπει, καὶ ἡμεῖς κατ' νὰ συνεσφωμεν. Ὅταν πάλιν ζητεῖ ἀπὸ ἡμῶν τὸ πᾶν, διότι, γνωρίζε τὸ μέγεθος τῆς ἀδυναμίας μας. Ὁ Ἐπειδὴ ἀμὲν ἀκολουθεῖ τὴν φιλικὴν ἐρωτίαν του καὶ θέλε νὰ λάβῃ κάποιαν ἀφορμὴν, διὰ νὰ φανερώσῃ τὴν μεγαλοδοξίαν του, περιμένει νὰ προσφωμεν τὰ ἱδικὰ μας, πράγμα τὸ ὅσον καὶ τώρα ἔχει γινεῖ. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ὁ ἄκωδ καὶ ἡ Ρεδέκκα ἔχουν κάνει, ὅσα ἔπρεπε νὰ κάνουν μόνοι των καὶ ὁ μὲν ἕνας ὅπῃ κούσιν εἰς τὴν συμβουλὴν τῆς μητέρας του, ἡ ἄλλη δὲ ἐ-

ξεπληρώσεν εκ μέρους της, όλα, τότε λοιπόν και ο φιλόν-
θρωπος Κύριος συνετέλεσεν, ώστε να πραγματοποιηθῇ με
εὐκολίαν τὸ δυσκολώτερον ὅτι· ὅλα, τὸ νὰ μὴ φανερωθῇ
δηλαδή εἰς τὸν Ἰσαὰκ ἡ ὑπόθεσις τῆς ἀπάτης. Ὅταν δὲ
προσέφερε τὰ φαγητὰ εἰς τὸν πατέρα του, εἶπε· «ποῖος
εἶσαι, παιδί μου; Ἐ Καὶ ὁ Ἰακώβ ἀπήντησεν εἰς τὸν πα-
τέρα του· Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἡσαὺ, ὁ υἱός σου ὁ πρωτότοκος
Ἐκανα, ὅπως μοῦ εἶπες. Στήλω κάθισεν καὶ φάγε ἀπὸ
τὸ κυνήγι μου, διὰ νὰ μὲ εὐλογῇ ἡ ψυχὴ σου»¹⁸

Σκέψου, σὲ παρακαλῶ, με πόσην ἀγωνίαν εἴπεν αὐτὸ
ὁ Ἰακώβ. Αὐτός, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἀρχὴν εἶπεν εἰς τὴν μη-
τέρα του, φοβοῦμαι μήπως ἐπιστῶν ἐναντίον μου τὴν κα-
τάραν καὶ ὅχι τὴν εὐλογίαν, τώρα πόσον φοβεῖται, ὅταν
ὁποκρινεῖται τόσων μεγάλων μύθων, Ἐπειδὴ ὅμως ἦτο ὁ
θεός, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος συνεργοῦσεν εἰς αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἐ-
γίνοντο, ὅλα ἦλθον εἰς πέρας. Τ. λοιπόν, θὰ ἡμποροῦσε
νὰ εἴπῃ κανεὶς, καὶ ὁ θεὸς συνήργησε εἰς αὐτὸ τὸ ψέμα;
Μὴ ἐξετάζῃς ἀπλῶς ἑκεῖνο ποῦ ἐγίνε, ἀγαπητέ μου. Ἀλ-
λὰ προστάθῃς νὰ κατανοήσῃς τὸν σκοπὸν, ὅτι, δηλαδή
δὲν ἐγενε εἰς αἰτίας κάποιας θωπικῆς πλεονεξίας. Δὲ ἀν-
λὰ ἐπαδίκωκε νὰ ἀποσπάσῃ τὴν πατρικὴν εὐλογίαν. Δια-
φορετικὰ δέ, εἰς τὴν προκειμένη ἀπλῶς νὰ ἐξετάσῃς ἑκεῖνα
ποῦ ἐγίναν καὶ νὰ μὴ ζητήσῃς νὰ εὕρῃς παντοῦ τὸν σκο-
πὸν, πρόσθε μὴπως ὀνομάσῃς τὸν πατριάρχην παιδο-
κτόνον καὶ τὸν Φινεὲς¹⁹ ἀνθρωποκτόνον. Ὅτε ὅμως ὁ Ἀ-
βραὰμ ὑπῆρξε παιδοκτόνος, ἀλλὰ πολὺ φιλοστοργός, πε-
ρισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον, οὕτε ὁ Φινεὲς ἦτο ἀνθρω-
ποκτόνος, ἀλλὰ ὑπερβολικὰ ζηλωτής. Διότι κάθε ἕνας
ἀπ' αὐτοὺς ἔκανεν ἑκεῖνο ποῦ ἦτο καλὸν εἰς τὸν Θεόν.
Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς, ὁ μὲν Ἀβραὰμ ἐξ αἰτίας τῆς ὑπακο-
ῆς του γίνετα ἄξιος μεγάλης ἀνταμοδῆς ἐκ μέρους τοῦ
Θεοῦ, ὁ δὲ Φινεὲς γίνετα γνωστός διὰ τὸν ζῆλον του. Ὁ
Φινεὲς λοιπὸν ἐξηγέρθη κατὰ τῶν παρανομούντων καὶ ἐ-
ξήλεωσε τὸν Κόριον²⁰. Ἐάν λοιπὸν ὁ φόνος καὶ ἡ παιδο-
κτονία ἐθγῆκαν σὲ καλὸ δι' ἑκείνους, Ἐ διότι ἐγιναν με-
τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ προσέχωμεν τὰ γεγονότα,

18. Γεν. 27, 18-19.

19. Ὁ Φινεὲς ἦτο ἀγγιστὸς τοῦ ἀρχιερέως Ααρὼν καὶ τὸν ἀπεκτόνησε
εἰς τὴν ἀργιερουνίαν. Ἰακώβ δὲν ἐπὶ εὐνοουμένην ἀρχιερέα, Πάτριος ζῆ-
λος ἐξηγέρθη κατὰ τὸν ἀσεβούντων Γαλαθῶν καὶ τοῦ ἀνθρώπου
20. Ψαλμ. 109, 20.

ἀλλὰ τὸν σκοπὸν τῶν γεγονότων²¹ καὶ τὴν διάθεσιν ἑκε-
ίνων, οἱ ὁποῖοι τὰ ἐπράξαν, πολὺ περισσότερο καὶ ἔδω-
κότε νὰ σκεφθῶμεν αὐτὰ.

Μὴ ἐξετάζῃς λοιπὸν αὐτὸ, ὅτι, δηλαδή ἦσαν ψέμα-
τα ὅσα εἶπεν ὁ Ἰακώβ ἀλλὰ συλλογῶν, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ
θεὸς ἠθέλη νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ σχέδιόν του ἐφ' ὅντι-
σιν ὥσπερ εἶπα νὰ γίνων ὅλα. 57 Α. Κα. Β. νὰ καταλά-
θῃς, ὅτι ὁ θεὸς ἦτο ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔκανε τὰ πάντα ἐ-
λαφρὰ καὶ τὰ δύσκολα εὐκόλα. κοιτάξε ὅτι ὁ Ἰσαὰκ δὲν
ἡμπορεῖσε νὰ ἀντληθῇ τὴν ἀπάτην, ἀλλὰ ἐπεσθῇ εἰς τὰ
ὅσα τοῦ εἶπεν ὁ Ἰακώβ καὶ ἀποῦ ἀπήλυσεν τὰ φαγητὰ,
τὸν ἀντήμειψε μετὰ τὰς εὐλογίας του. Καὶ ὁ Ἡσαὺ δὲν ἐπεί-
στρεψεν ἀπὸ τὸ κυνήγιον προηγουμένως, παρὰ ὅταν ἐ-
τελεώσαν ὅλα, διὰ νὰ γνωρίσωμεν μετὰ ὅλα αὐτὰ ὅτι ἑκε-
ῖνο ποῦ ἐγενε ἦτο σύμφωνον μετὰ τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ. «Εἴ-
πε δὲ ὁ Ἰσαὰκ εἰς τὸν Ἰακώβ πῶς συνέθετο αὐτὸ, ὥστε πό-
σον συντόμως νὰ εὕρῃς κυνήγι, παιδί μου. Ἐκεῖνος ἀπήν-
τησε· Ὁ Κύριος μοῦ τὸ παράδωκεν ἐνυπνίον μου»²². Εὐρί-
σκετο συνεχῶς εἰς ἀγωνίαν ὁ Ἰακώβ καὶ ἐμεγάλυνεν ὁ φό-
βος του ὅλα δὲ ἐγίνοντο, δὲ νὰ μὴ θώμεν μετὰ αὐτὰ, Β. ὅτι
ὁ φιλάνθρωπος Κύριος δὲν ἐκδήλωνε τὴν πρόνοιάν του,
ἐν δὲν ἔδωκε νὰ ἐχώμεν μεγάλων ζήλων.

Μὴ παραλείψῃς λοιπὸν παρακαλῶ ἀγαπητέ μου, αὐ-
τὸν τώρα τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ σκέψου ὅτι ὁ κινδυνὸς εἰς αὐ-
τὸν ἦτο διὰ τὸ πᾶν καὶ ἐφοδεῖτο καὶ ἐπύρμα, μήπως γνη-
στὸς κατὰρας αὐτοῦ, εὐλόγας, Ἐπειδὴ ἡ γ' ἡ θ' α' α'
Γραφή· «Εἶπε δὲ ὁ Ἰσαὰκ εἰς τὸν Ἰακώβ· Ἐλὼ κοντά μου,
παιδί μου, νὰ σὲ ψηλαφήσω καὶ νὰ πεισθῶ, εἰς τὸ πράγμα-
σὺ εἶσαι ὁ υἱός μου ὁ Ἡσαὺ ἢ ὅχι»²³. Διότι ἀπὸ τὴν φωνήν
ὀλίγον τι ἀμφισβῆλλον ὁ Ἰσαὰκ. Ἐπειδὴ ὅμως ἔπρεπε
νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ σχέδιόν του Θεοῦ δὲν ἐπετρέπη
νὰ γίνῃ ἀντιληπτὴ ἡ ἀπάτη. Ἐπληρώσαν δὲ ὁ Ἰακώβ
πρὸς τὸν πατέρα του, C. ὁ ὁποῖος τὸν ἐψηλάφησε καὶ τοῦ
εἶπεν· Ἡ μὲν φωνὴ εἶναι φωνὴ τοῦ Ἰακώβ, τὰ δὲ χέρια εἶ-
ναι χέρια τοῦ Ἡσαὺ. Καὶ δὲν ἀνεγνώρισεν τὸν Ἰακώβ»²⁴.

21. Φινεὲς ὁ σκοπὸς δὲν ἐξηγέρθη καὶ μετὰ αὐτὸν ἐβόλυνε καὶ ὁ
Κόριος ἐξήλεωσε καὶ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν ἀνθρώπον καὶ τὸν ἀνθρώπον
22. Γεν. 27, 20.
23. Γεν. 27, 21.
24. Γεν. 27, 22-23.

στην ἀφθονίαν, ἀλλὰ καὶ καταρῶται ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐπιχειροῦν νὰ τὸν καταρῶσθουν. Ἀπὸ ἐδῶ θ' ἀσκήσουμεθα ὅτι, εἴταν κάποιος βέλη νὰ δευθεθῇ τὰ ζητήματά του σύμφωνα μὲ τὴν θελήσιν τοῦ Θεοῦ, δέχεται τὴν ὁσμὴν αὐτοῦ, ὥστε ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ ἀποκτῇ πείραν αὐτῆς τῆς ἀληθείας. Ὁ Ποιὸς λοιπὸν δὲν θὰ ἐξεπλήρῳσται καὶ εἰν θὰ ἐθαύμαζε τὴν ἀνέκφραστον οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ τὸ ὅτι δηλαδὴ ὁ Ἰησοῦ δὲν ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὰ κυνήγιον προηγουμένως, παρὰ μόνον εἰς ἐλευσίαν ἡ ἱστορία αὐτῇ καὶ ὁ Ἰακώβ ἀνεχώρησεν, ἀφοῦ ἀδέχθη τὰς εὐλογίας τοῦ πατρὸς του. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἤθελε νὰ μᾶς διδάξῃ αὐτὸ ὁ μακάριος Μωυσῆς, προσέθεσε: «Ὅταν ἐπαύσεν ὁ Ἰσαάκ νὰ διδῇ τὰς εὐλογίας του εἰς τὸν υἱὸν του, τὸν Ἰακώβ καὶ ὁ Ἰακώβ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν σκηνὴν τοῦ πατρὸς του, ἔδωκε δὲ ἀδελφὸς τοῦ Ἰησοῦ ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸ κυνήγιον του»⁸⁴.

Καταξέ, ὅτι ὁ Ἰησοῦ ἦλθεν ἀμέσως, μετὰ τὴν ἐξοδὸν τοῦ Ἰακώβ, χωρὶς λόγον καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ διὰ νὰ φέρῃ καὶ αὐτὸς χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὰ φαινόμενα καὶ νὰ μάθῃ ἀπὸ τὸν πατέρα του ὅλην τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πραγματος. Ἐάν δὲ ὁ Ἰησοῦ συνήντα τὸν ἀδελφὸν του, Ἰακώβ, καὶ νὰ τὸν ἐφύσσει, παρῶντος ἀπὸ τὸν θυμὸν του. Διότι ἐκεῖνος ποὺ τὸ βασέφθῃ μετὰ ἀπὸ αὐτὰ, πολὺ περισσότερον θὰ τὸ ἐποχιστοῦσε, ἐνῷ ἐγένετο. Τὸ χεῖρ τοῦ Θεοῦ ὅμως ἦτο ἐκεῖνος, ποὺ δέσσωσε τὸν Ἰακώβ καὶ ἔκρινεν αὐτὸν μὲν εἰς τὴν εὐλογίαν, ἐκεῖνος δὲ ἀπεστέρησε καὶ ἀπὸ τὴν εὐλογίαν καὶ ἀπὸ τὰ πρωτόκκια. «Ὅταν δὲ ἐπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦ, ὁ Ἰακώβ ἡ Γραφὴ παρασκευάσει καὶ αὐτὸς φαινόμενα, τὰ προσέθερεν εἰς τὸν πατέρα του καὶ τοῦ εἶπε: Ἄς σηκωθῇ ὁ πατέρας μου καὶ ἔσ' ἐφάγῃ φαγὴν τὰ ἐτοιμασμένα ἀπὸ τὸ κυνήγιον τοῦ παιδιοῦ του, διὰ νὰ μὲ εὐλογῇσιν μετὰ τὴν ψυχὴν του»⁸⁵. Καταξέ οὖν παρὰ καλῶ τὸν Ἰακώβ, ποὺ ἔχει πάλιν βαρυνθῇ καὶ εἶναι, τὰ ρογμένους. Διότι, εἴταν ὁ Ἰακώβ ἤκουσε τὸν Ἰησοῦ ἡρώτησε: «Πότες εἶσαι σύ, ἐκεῖνος τοῦ ἀπήντησεν: Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰησοῦ, ὁ πρωτόκκος υἱὸς σου»⁸⁶. Ἰδὲς πῶς ὑπερῆρξεν ὁ Ἰησοῦ δὲ τὸ πρᾶγμα αὐτό. Δὲν ἠρέσθη νὰ τοῦ εἴπῃ πῶς εἶμαι ὁ Ἰησοῦ, ἀλλὰ προσέθεσεν καὶ πρωτόκο-

84 Γεν. 37, 80.
85 Γεν. 37, 31.
86 Γεν. 37, 32.

κος. «Ὁ Ἰσαάκ ἐξεπλήρη παλὺ, πάρα πολὺ καὶ εἶπε: Ποιὸς λοιπὸν ἦτο ἐκεῖνος ποὺ ἐβόηκεν εἰς κυνήγιον, ἔμεινε καὶ ἔφαγα ἀπὸ ὅλα, πρὶν νὰ ἔλθῃς σύ καὶ τὸν εὐλογῇς, Ἄς εἶναι εὐλογημένος»⁸⁷.

Πρόσεξε πῶς καὶ εἶπεν ὁ Ἰακώβ εὐρέθη εἰς ἀπορῶν καὶ τοῦ διηγείτο τὰ γεγονότα, ὅπως προσέθεσε, διδοντάς του τὸ καλὸν κτύπημα, «καὶ τὸν εὐλόγησα καὶ ἔσ' εἶναι εὐλογημένος». Αὐτὸ τὸ ἔκανεν ὁ Ἰακώβ, ἐπειδὴ ὡδηγῶσε τὴν γλῶσσάν του ἡ σφραῖς τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ μὴ ἀπορῶν ἐκεῖνος νὰ γνωρίζῃ ἀφοῦ μάθῃ τὰ πάντα μὲ ἀκριβείαν, ὅτι τίποτε δὲν ὑπερέχει τοῦ Ἰακώβ, οὔτε κατὰ τὰ πρωτόκκια, οὔτε κατὰ τὸ κυνήγιον. «Ὅταν δὲν ἤκουσεν αὐτὸ ὁ Ἰησοῦ, ἐφύσσει μετὰ φωνὴν μεγάλην καὶ πικράν»⁸⁸. Τὸ σημάδι «φωνὴν μεγάλην καὶ πικράν», ὕψις οὐρα, μετὰ τὸν λόγον αὐτὸν τὸν θυμὸν καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀργῆς, ποὺ τὸν κατέλαβε, εἴταν ἔμεινε αὐτὰ. «Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦ: Εὐλόγησε λοιπὸν καὶ ἐμε, πᾶτερ μου. Τοῦ εἶπεν ὁ Ἰακώβ: Ἦλθεν ὁ ἀδελφός σου καὶ ἐπῆρε δολιχῶς τὴν εὐλογίαν σου»⁸⁹. Ἐπρόλαβεν ὁ ἀδελφός σου καὶ ἐπῆρε δολιχῶς τὴν εὐλογίαν σου. Καὶ διὰ νὰ γνωρίσῃς, ὅτι ἡ θεὰ χάρις ἦτο ἐκεῖνη, ἡ ὁποία συνήργησεν, ὥστε νὰ ἐξαπατηθῇ ὁ Ἰακώβ ἰδὲς ὅτι καὶ ὁ Ἰδίας τὸ ὁμολογεῖ: «Ὅταν λέγῃ ἡλθεν ὁ ἀδελφός σου μετὰ δολιχῶς ὡς νὰ ἀπολογηθῇ εἰς τὸν Ἰησοῦ καὶ νὰ τοῦ λέγῃ, ὅτι χωρὶς νὰ γνωρίσω εὐλόγησάν τὸν Ἰακώβ καὶ ἡμῶν ἐτοιμος νὰ θώσω εἰς ἐσὶ τὰς εὐλογίας μου. Ὡς ἄλλὰ ἐκεῖνος ἤλθε καὶ ἐπῆρε δολιχῶς τὴν εὐλογίαν σου», ὅσα εἶχον ἐτοιμασθῇ εἰς ἐσὶ τὰ ἐδέχθη αὐτός. Δὲν ἔγινον ἀπὸ ἰδικῶν μου λάθος. «Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦ: Ἐπιτυχῶς τοῦ ἐδόθη τὸ ὄνομα Ἰακώβ, διότι δὲν δυνάμειν φορᾶν μετὰ ἐξήπαρση. Τὴν πρώτην φορὰν ἐπῆρε τὰ πρωτόκκια μου καὶ τώρα ἐπῆρε καὶ τὴν εὐλογίαν μου»⁹⁰. Δὲν ἔγινεν τυχερῶς ἔξω αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος. Λέγει ὁ Ἰησοῦ διότι τὸ ὄνομα του Ἰακώβ ἐρμηνεύεται «ὑποσκελισμός», πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπέδεξεν εἰς ἐμε, ἀφοῦ μετὰ ἀπεστέρησε καὶ ἀπὸ τὰ πρωτόκκια καὶ ἀπὸ τὴν πατρικὴν εὐλογίαν. Τί εἶπε λοιπὸν ὁ Ἰησοῦ εἰς τὸν πατέρα του: «Πᾶτερ μου, δὲν ἔμεινε καὶ εἰς ἐμετὶ καὶ καμμία εὐλογία, Ἀπεκρίθη

87 Γεν. 37, 83. Ὁ Ἰακώβ δὲν ἀνακαλεῖ τὴν εὐλογίαν σου, παρὰ τὴν ἀπεκρίθη τῆς ἐπῆρε.
88 Γεν. 37, 34.
89 Γεν. 37, 34.
90 Γεν. 37, 34.

ὁ Ἰσαάκ καὶ τοῦ εἶπε· «Μάθε λέγει, ὅτι ὅλος τὰς εὐλογίας τοῦ ἔδωσα «ἐφ' ὅσον τὸν ἔκανα κύριόν σου».⁴¹

Ἐπρόσεξε, ὅτι ἀρχίζει ἀμέσως ἀπὸ τὸν Ἰακώβ καὶ δὲν λέγει, εἰς τὸν Ἡσαῦ τίποτε ἄλλο, ἀλλὰ φανερώνει εἰς αὐτὸν τὴν δουλείαν καὶ τὴν ὑποταγὴν. Καὶ συνεχίζει· «Τὸν Ἰακώβ τὸν ἔκανα κύριόν σου καὶ ὅλους τοὺς ἀπογόνους σου τοὺς ἔκανα ὑπερέτας τοῦ. Τὸν ἠγχοῦθηκα νὰ ἔχω πλοῦσι τὰ προϊόντα τῆς γῆς, σίτον καὶ ὀίνον· τί λοιπὸν νὰ κάνω τώρα δι' ἐσέ, παιδί μου.»⁴² Τίποτε ἄλλο λοιπὸν δὲν ἔκανε. Ἐάν ἔκανα αὐτὸν κύρ ὃν σου καὶ ὅλους τοὺς ἀπογόνους σου ὑπερέτας τοῦ καὶ τοῦ ἔδωσα ἀφθονίαν ἀγαθῶν, ἢ ἄλλο λοιπὸν ὑπολείπεται; ⁴³ Ἀ «ἔειπεν ὁ Ἡσαῦ πρὸς τὸν πατέρα του· Ὅστε μία εὐλογία δὲν ὤκνηται καὶ δι' ἐμέ, πᾶτερ μου, Εὐλόγησε λοιπὸν καὶ ἐμέ.»⁴⁴ Ἐπειδὴ ἤκουσε τὸν πατέρα του νὰ λέγῃ «Εὐλόγησον τὸν Ἰακώβ καὶ ἄς εἶναι εὐλογημένος» καὶ ἔπειτα τοῦ ἐφανέρωσεν ὅλην τὴν εὐλογίαν, τότε λέγει· «Πᾶτερ μου, εὐλόγησε λοιπὸν καὶ ἐμέ ὅστε μία εὐλογία δὲν ἔχεις καὶ δ' ἐμέ.» Δὲν μπορεῖς λοιπὸν νὰ καταστήσης ἄξιον τῆς εὐλογίας σου καὶ ἐμέ, τὸν ὅποιον τόσοι παλὺ ἀγαπᾷς, ἐμὲ τὸν πρωτότοκον, ποῦ ἀπεστάλην ἀπὸ ἐσέ εἰς τὸ κυνὸν;

Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ Ἡσαῦ ἔφερεν εἰς σύγχυσιν τὸν πατέρα του «Συνεκινήθη δὲ θαυμάσια ὁ Ἰσαάκ. Ὁ δὲ Ἡσαῦ ἐκραύγασε μὲ δυνατὴν φωνὴν καὶ ἐκλαψεν».⁴⁵ Εἶδεν, ὅτι, ὁ πατέρας του εὐρίσκετο εἰς ἀμνηστῶν, διότι, δὲν ἠμποροῦσε, ὅστε ἤθελε νὰ ἀνατρέψῃ ὅσα ἤδη εἶχον γίνῃ. Ὡς καὶ ὁ Ἡσαῦ προσέθεσεν εἰς τὸν στεναγμὸν καὶ τὸ κλάμμα τοῦ ἐπειδὴ ἤθελε νὰ δημιουργήσῃ εἰς τὸν πατέρα του μεγαλυτέραν συμπαθείαν. Τὸν ἐλυπήθη ὁ Ἰσαάκ καὶ τοῦ εἶπε· «Ὁ δαὦ ἔνα μέρος ἀπὸ τὴν εὐφορίαν γῆν καὶ ἀπὸ τὴν εὐδοσίαν τοῦ οὐρανοῦ θὰ εἶναι ἡ κατοικία σου.»⁴⁶ Θὰ ζῆς μὲ τὸ σπᾶθί σου, ἀλλὰ θὰ εἶσαι δοῦλος εἰς τὸν ἀδελφόν σου. Θὰ ἔλθουν ὅμως περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας θὰ ἀποτινάξης τὸν ζυγόν»⁴⁷ Ἐπειδὴ καὶ σὺ ἐπι-

41. Γεν. 27, 36-37.

42. Γεν. 27, 37.

43. Γεν. 27, 38.

44. Γεν. 27, 38. Παράμ. Ἰβρ. 12, 17.

45. Πράττει διὰ τὴν χάριν, εἰς τὴν ἡμετέραν θὰ κατοικήσῃ ὁ Ἡσαῦ καὶ οἱ ἀπόγονοί του. Αὐτὴ εἶναι ἡ Ἰερουσαλὴμ, εἰς τὴν νῦν μέρους τῆς νεκρᾶς βασιλείας.

46. Γεν. 27, 39-40.

θυμεῖς νὰ ἀπολαύσῃς τὴν εὐλογίαν μου, μάθε ὅτι δὲν ἠμπορῶ νὰ πράξω ἀντίθετα ἀπὸ τὴν βέλησιν τοῦ Θεοῦ. Ἐδοξαίμην θεοδίως νὰ ἀπολαύσῃς καὶ σὺ τὴν εὐδοσίαν τοῦ οὐρανοῦ· Ὡς γινώριζε ὅμως ὅτι θὰ ζῆς παλαιῶν ζωῶν. «Θὰ ζῆς μὲ τὸ σπᾶθί σου, ἀλλὰ θὰ εἶσαι δοῦλος εἰς τὸν ἀδελφόν σου».

Ἀς μὴ ἀπορῇ κανεὶς, ὅταν ἀκούῃ αὐτὰ καὶ εὐλήθῃ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἡσαῦ νὰ περιπλανᾶται, λόγω τοῦ φόβου τοῦ καὶ νὰ κατευθύνεται εἰς ξένην χώραν ὅστε νὰ προσέχῃ μόνον τὴν ἀρχὴν καὶ νὰ νομίζῃ, ὅτι ἀπέτυχεν τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ. Ὅταν λοιπὸν ὁ Κύριος ὑπόσχεται κάτι, ἀκόμη καὶ ἂν ἴδωμεν τὰ πράγματα νὰ ἐρχονται εἰς τὴν ἀρχὴν ἀντίθετα ἀπὸ τὰς ὑποσχέσεις, ἄς μὴ παρασκάμωθα, διότι ποτὲ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτύχῃ περὶ αὐτὰ. Αὐτὸ γίνεται, ἀφοῦ οἱ δίκαιοι ἀναθεχθοῦν λαμπρότερον μὲ ὅλα αὐτὰ, Ὡς διὰ νὰ φανερώσουν εἰς ὅλους ἡμᾶς τὸ μέγεθος τῆς δωροδοκίας τοῦ Θεοῦ. Ἐάν βελήσῃς νὰ γνωρίσῃς ὅλος τὰς ἱστορίας μὲ ἀκριθείαν, θὰ εὐρῇς εἰς κάθε δίκαιον αὐτὸ ἀκριθῶς, ποῦ ἔχει γίνῃ καὶ τώρα. Μὴ δλίπῃς λοιπὸν, ποῦ τώρα ἀμέσως ἐγινε φυγὰς, ἀλλὰ σκέψου τὴν δόξαν, ποῦ τὸν ἠκολούθησεν, ὅτι αὐτὸς ὁ Θεὸς ὁ Ἡσαῦ, ποῦ ἔγινεν ἐπιφύθορ διὰ τὸν ἀδελφόν του, δείχνει μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου τόσοι μεγάλων σεβασμῶν εἰς αὐτὸν σκέψου ἀκόμη, ὅτι ὁ Ἰακώβ τόσοι παλὺ ἐδοξάσθη, μετὰ τὴν ταλαιπωρίαν του εἰς τὴν ξένην χώραν, Ὡς ὥστε νὰ αὐξηθῶν πολὺ οἱ ἀπόγονοί του καὶ νὰ χαρακτηρισθῇ ὅλη ἡ φυλὴ μὲ τὸ ἐπώνυμόν του.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Ἁγία Γραφὴ θέλει νὰ δηλώσῃ τώρα διὰ τὴν ὁργὴν τοῦ Ἡσαῦ καὶ διὰ τὸ ὅτι αὐτὸς ἀπεβλήτεν εἰς φόνον, μᾶς λέγει· «Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην ὁ Ἡσαῦ ἀγανακτοῦσεν ἐναντὶ τοῦ Ἰακώβ δὲ τὴν εὐλογίαν, ποῦ ἐπήρην ἀπὸ τὸν πατέρα του.»⁴⁸ Διὰ νὰ γνωρίσωμεν, ὅτι, δὲν ἦτο ἀπλῶς μία πρόσκαιρος ὁργὴ, μᾶς ἐφανέρωσε μὲ τὴν λέξιν τὸ μέγεθος τῆς κακίας του λέγει λοιπὸν, ὅτι, «ἀγανακτοῦσεν», αὐτὴ νὰ εἴπῃ, ἐπεδίακεν ἐπιμόνως, ἐπέμενε μὲ τὸν λόγον του νὰ φανερωσῇ τὴν σκέψιν ἢ ὅποια ἀκρύβητος μέσα του ⁴⁹ Ἀ «Ἐσκέψθη ὁ Ἡσαῦ ὡς ἀποβάνη πρῶτα ὁ πατέρας μου καὶ ἄς περάσουν αἱ ἡμέραι τοῦ πνέουσιν καὶ τότε ἐγὼ θὰ φονεύσω τὸν ἀδελφόν μου

47. Γεν. 27, 41.

τόν Ἰακωβ»⁴⁸ ὣντως λοιπὸν ἐκεῖνος, τοῦ ὀργίζεται δὲν εἶναι ὀλιγωτέρον παράφρων ἀπὸ τοὺς τρελλοὺς.

Σκέψου λοιπὸν, διτ συνέδη καὶ ἐξῶ, ὅπως ἀκριβῶς καὶ εἰς τοὺς τρελλοὺς, ὅταν μπαῖνι μέσα τῶν ὁ δοκῶν καὶ τοὺς κἀνῇ παράφρονας καὶ τοὺς ἐξαπατᾷ νὰ πράττουν τὰ ἀντίθετα ἀπ' ὅσα θέλουν. Διότι δὲν θέλουν σωστά, οὔτε κάνουν κάτι ἄλλο χρησίμων, ἀλλὰ κάνουν ὅλα ἔτο, ὥσάν νὰ ἔχουν νεκρωθῇ αἱ αἰσθήσεις καὶ νὰ ἔχουν τὴν ἰκανότητα νὰ διακρίνουν. Ἔτσι καὶ ὅσο, ὀργίζοντα, δὲν ἀναγνωρίζουν τοὺς παρόντας, ὅ δὲν θυμούνται τὴν συγγένειαν, οὔτε τὴν φιλίαν, οὔτε τὴν συνήθειαν, οὔτε τὰ ἔξωμματα, οὔτε ἀντ' λαμβάνονται τιποτέ ἄλλο, ἀλλὰ ὅλο ὀδηγοῦντα εἰς τὸν κρημνόν, τυραννοῦμενο, ἀπὸ τὴν ὀργὴν τῶν.

Τί θὰ ἦτο λοιπὸν ἀθλκυτέρον ἀπὸ αὐτούς, ἀφοῦ σπειδουν ὁκώμη καὶ εἰς φόνον, ὅταν τοὺς καταλάβῃ τὸ πάθος, τῆς ὀργῆς καὶ γίνων αἰχμάλωτοι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, ἐπειδὴ θέλε νὰ ἐκρῶσται τὴν ρίζαν τοῦ κακοῦ, προτρέπει εἰς τὰς ἐπιστολάς του καὶ λέγει αὐτό. «Κάθε ὀργὴ καὶ θυμὸς καὶ κραυγὴ ὅς εἶνα μακριὰ ἀπὸ ὅας μαζ, με κάθε κακίαν»⁴⁹. Ὅχι μόνον δὲν θέλω στίς νὰ θυμωνετε, λέγει, οὔτε νὰ ὀργίζεσθε ἀλλὰ οὔτε με κραυγὴν νὰ συζητᾶτε με τοὺς ἄλλους, καὶ ἐδῶ κραυγὴν ἐννοεῖ ἐκείνην, τοῦ γίνεται με θυμόν. Ἐῖ. Ὅταν δὲ τὸ πάθος ἐκκενῇ ἀπὸ μέσα καὶ ταρασσεται ἡ καρδία, τότε ἡ γλώσσα δὲν ἀνέχεται πλέον νὰ ἐμῆλῃ με ἡρεμίαν, ἀλλὰ μάς προετοιμάζει νὰ συζητᾶμεν με τοὺς ἄλλους με φωνές, ἀφοῦ ἡ γλώσσα ἐκφράζει τὴν δ' ἄθεσιν τῆς ψυχῆς.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ μακάριος Παῦλος θέλει νὰ ζῶν εἰς συνεχὴ γαλήνην ἐκεῖνο πον πείθονται εἰς αὐτόν, ὅταν εἴπῃ «κάθε ὀργή», ἐφανέρωσε τί σημαίνει «κάθε ὀργή», ἐκείνη δηλαδὴ πον ἐκ νὰ ἀπὸ οἰανδήποτε αἵτιαν «καὶ κάθε θυμὸς καὶ κραυγὴ ὅς εἶνα μακριὰ ἀπὸ ὅας». Ἐπειτα συνεχίξε, ἐπειδὴ θέλε νὰ ἡρανήν αὐτὴν τὴν ρίζαν τῆς κακίας καὶ νὰ τὴν κἀνῇ ἀκαρπὸν «μαζ, με κάθε κακίαν». Ἐκεῖνος λοιπὸν τοῦ ζῆ ἔτο, μένε διορκῶς εἰς τὸ λῆμάν. Ὡ καὶ εἶναι ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὰ κύματα τῆς γῆς καὶ οὔτε θυελλὰ φοβεῖται, οὔτε ναύαγον ἀλλὰ περνεῖ αὐτὴν τὴν ζωὴν ἔξω ἀπὸ κάθε ταραχὴν, ὥσάν νὰ πλέῃ με γα-

48. Ἰω. 37. 41.
49. Εφεσ. 4. 31.

λήνην ἢ νὰ κάβεται εἰς ἀπάνεμο λιμάν, καὶ ὅχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ με ὅλα αὐτὰ παρέχει εἰς τὸν ἐαυτὸν τοῦ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν αἰωνίων καὶ μυστικῶν ἀγαθῶν. Αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ εἶθε ὅλοι ἡμεῖς νὰ ἐπιτύχωμεν με τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἡσοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποῖου καὶ εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀνήκει ἡ δόξα, ἡ δύναμις καὶ ἡ τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Γένοιτο.

Ε ΟΜΙΛΙΑ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

«Ε ΠΡΕΒΗΚΑ ΒΕΛΛΑΒΕ ΤΟΝ ΝΗΣΤΕΡΟΝ ΓΙΟΝ ΤΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΠΙΣ».

Εἶδατε χθές καὶ τὴν μεγάλην εὐγνωμοσύνην τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀπερίγραπτον φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ὑπερβολικὴν ἀναισθησίαν τῶν Ἰουδαίων. Εἶδατε κατὰ ποῖον τρόπον ὁ μακάριος Ματθαῖος ἐβίβαζεν ὅλους ἡμᾶς ³²² Α καὶ διὰ ποίων μέσων ὑπήκουσε τόσον ταχέως καὶ ἐπέδειξε τόσον μεγάλην μεταβολήν, διότι ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ἰδίαν μας θέλησιν, μετὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι μπορούμεν νὰ γίνωμεν ἐνάντιον, ὅταν τὸ ἐπιδιώκωμεν καὶ νὰ πείσωμεν πάλιν εἰς τὸν κρημνὸν τῆς ἁμαρτίας, ὅταν φανώμεν ὀκνηροί. Αὐτὸ θεοδικῶς εἶναι ἐκεῖνο, κατὰ τὸ ὅποιον διαφέρομεν ἀπὸ τὰ ἄλογα ζῷα, τὰ βτ. δηλαδή ἔχομεν τιμηθῆ ἀπὸ τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν μὲ τὴν λαγῆκὴν καὶ εἰς τὴν φύσιν μας εὐρίσκεται ἡ γνώσις τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ.

Κανείς λοιπὸν ἂς μὴ προσφασίζεται, ὅτι ποταμελεῖ τὴν ἀρετὴν, λόγῳ ἀγνοίας, ἢ ὅτι δὲν ἔχει αὐτὸν, ποὺ δὲ τοῦ δείξῃ τὸν δρόμον τῆς Διότη. ἔχομεν ἐπαρκὴ διδασκαλὸν τὴν συνειδήσιν, καὶ δὲν εἶναι δυνατόν κανεὶς νὰ στερηθῇ τὴν βοήθειάν της. Β Ἐπὶ πλέον δὲ ἐδόθη εἰς τὸν ἄνθρωπον συγχρόνως μὲ τὴν δημιουργίαν του καὶ ἡ γνώσις τοῦ τ. πρέπει νὰ κἀνὴ διὰ νὰ λάβῃ τὰ θεαθεῖα τῆς ἀρετῆς, ἀφοῦ δέξῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του καὶ ἐξασκηθῇ εἰς τοὺς κόπους τῆς ἀρετῆς κατὰ τὴν παρούσαν ζωὴν, ὅπως ἀκριδῶς εἰς κάποιον παλαίστραν. Θὰ ἀπολαυθῶν δὲ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας, ἀφοῦ κοπιάσῃ δι' ὀλίγον διάσπασμα, διὰ νὰ ἀξιωθῇ τοῦ αἰωνίου στεφάνου καὶ ἀφοῦ προτιμήσῃ τὴν ἀρετὴν εἰς αὐτὴν τὴν πρόσκαιρον ζωὴν.

Αὐτὸ ἀκριδῶς ἔχοντες ὅπ' ἔψε., ἀγαπητοί μου, C ἂς μὴ προδώσωμεν τὴν κοπανωγὴν μας, ἂς μὴ φανώμεν ἀχάριστο, διὰ τὴν τὴν εὐαγγελίαν, οὕτε νὰ ἐτοιμάσωμεν εἰς τοὺς αὐτοὺς μας διαρκὴ ὁδόν, μὲ τὸ νὰ ἐπιδιώκωμεν τὴν πρόσκαιρον εὐχαρίστησιν, ἢ ὅπως μᾶς φαίνεται καλὴ. Ἔστο λοιπὸν ἂς τακτοποιώμεν ὅλα τὰ πράγματα

μας, ὅταν βλέπωμεν μπροστά μας συνεχῶς τὸν ἀκούμητον ἀφθάρμον τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅποιος γνωρίζει καλῶς τὰ ἀπάρκεια τῆς σκέψεως μας. Ἀφοῦ προφυλαχθώμεν ἐπίσης μὲ τὰ ὅπλα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐπιδείξωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας, νὰ ἀποστρέσωμεν τὴν εὐχάριστην βοήθειαν καὶ νὰ μπορέσωμεν νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, D ποὺ ὑπεσχέθη ὁ Κύριος δι' αὐτοὺς ποὺ τὸν ἀγαποῦν, ἀφοῦ προηγουμένως ἐπιτύχωμεν τὴν θεαν προστασίαν καὶ νικήσωμεν τὸν ἐχθρὸν καὶ τολεμίων μας καὶ καταστήσωμεν ἀχρηστα τὰ ὀλέθρια ὄργανά του. Ἄς μὴ ἐλέπη λοιπὸν κανεὶς τὸν κόπον διὰ τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ ἂς εἶναι ἑτοιμὸς νὰ κοπιάσῃ δι' αὐτήν, ἀφοῦ σκεφθῇ τὸ κέρδος ποὺ θὰ προκύψῃ.

Ἐάν λοιπὸν ἐκεῖνοι ποὺ στρέφονται εἰς τὰ θεωτικὰ θέματα κα' φθάνουν μέχρι παραφροσύνης διὰ τὴν συγκέντρωσιν χρημάτων, ἀναλαμβάνουν τὰ πάντα μὲ προθυμίαν καὶ τοὺς καθύκουσ τῆς βαλάνσης καὶ τὰ νομίσματα ἐνῷ βλέπουν μπροστά των τὰς ἐπιθέσεις τῶν περαιτών, οὕτε ἔτα, γίνονται νωθροί, ἀν καὶ δὲν μποροῦν νὰ ἔχουν θάρρος μέχρι τέλους ποῖαν ἀπολογίαν θὰ ἔχωμεν ἡμεῖς, ἂν δὲν ὀνυσθώμεν εἰς τὴν ἀρετὴν μὲ κάθε ζῆλον καὶ προθυμίαν διὰ τὰ αἰώνια ἐκεῖνα ἀγαθὰ, Ε Δ α ποῖον λόγον γινόμεθα τόσον ἀχάριστοι εἰς τὸν εὐεργετην μας καὶ οὕτε σκεπτόμεθα ἐκεῖνα ποὺ μᾶς ἔχουν ἤδη χάρισθῃ, οὕτε καταλαβαίνομεν τὰς ὑποσχέσεις, ἀλλὰ περιώμεν βλὴν μας τὴν ζωὴν ἀσκόπως καὶ ματαιῶς, ὡς ζῷα, ἀφοῦ βλα τὸ ποῖον τινά, τὰ λησμονήσωμεν, καὶ διὰ μὲν τὴν ψυχὴν δὲν φροντίζομεν καθόλου, μόνον δὲ τὴν κοιλίαν καταστρέφομεν καὶ προξενούμεν μὲ αὐτὴν μεγάλην βλάβην εἰς αὐτὸ τὸ ταλαίπωρον σῶμα, καὶ αὐτὸ μὲν τὸ πρῶτον μέλωμεν νὰ μᾶς προξενήσῃ χρεὼς πράγματα μὲ τὴν ἐλλειψὴν μέτρου καὶ τὴν μεγάλην λαίμαργίαν, τὴν δὲ ψυχὴν ἐπιτρέπομεν νὰ χαθῇ ἐξ αἰτίας τῆς πείνης, ³²³ Α θεδαίως ἡ ψυχὴ εἶναι ἀνωτέρα τοῦ σώματος καὶ ὅταν ἐκ νη φῶν, τὸ σῶμα ἐγκαταλείπεται νεκρὸν.

Πρέπει λοιπὸν καὶ εἰς ἕκαστον νὰ θίβωμεν τὴν κατάληλὴν καὶ εἰδικὴν τροφήν, διότι βλέπωμεν καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, ὅταν δὲν ἔχωμεν κανένα μέτρον καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ὅταν δηλαδὴ τὸ μὲν σῶμα πασχέωμεν περισσότερο ἀπ' ὅσον πρέπει, τὴν δὲ ψυχὴν ἀναγκάζωμεν νὰ καταστρέφεται ἀπὸ τὴν πείναν. Αὐτὸ ἀκριδῶς ποὺ ὁ Κύριος ἠτέλησε κάποτε τὸν λαὸν τῶν Ἰουδαίων, δ-

ταν εἶπε, εὐρισκόμενος εἰς κατάστασιν πολὺ μεγάλῃς λε-
ρᾶς ἀνανακτήσεως. «Θα σᾶς ἀποσταλῶ πάλιν διὰ λόγῳ
στερήσεως ἄρτου ἢ ἐλλείψεως ὕδατος, ἀλλὰ ἀνάγκην με-
γάλην νὰ ἀκούσετε λόγον Κυρίου καὶ δὲν θὰ ἀκούετε»²
B. Αὐτὸ μᾶς διδάσκει, ὅτι ἐκεῖνη μὲν ἡ πείνα μπορεῖ νὰ θα-
σανισθῇ τὸ σῶμα, ὅμως ἡ πείνα αὐτὴ καταβάλλει τὴν ψυχὴν.
Ἐκείνου ποῦ ἠπελῆσε τότε ὁ Κύριος, νὰ ἐπιφέρῃ εἰς αὐ-
τοὺς διὰ τῆς μαρτυρίας, αὐτὸ τὸ ἴδιον ἀκολουθοῦμεν τώρα μὲ
τὴν θέλησιν μας καὶ αὐτὰ συμβαίνουν, παρ' ὅλον ὅτι ὁ
Θεὸς μᾶς ἐβείξε τόσον μεγάλῃν φροντίδα καὶ ἐκονόνουν.
ὥστε νὰ ἔχωμεν καὶ τὴν συμβουλὴν τῶν διδασκάλων μας.
C. I μετὴν ὠφέλειαν ἀπὸ τὴν ἀνάγκαν τῶν ἁγίων Γρα-
φῶν

Διὰ τοῦτο παρακαλῶ τὴν ἀγάπην σας νὰ ἀποτινάξῃ
τὴν ὀκνηρίαν, νὰ ἐξορκωθῇ δι' ἄλγον καὶ νὰ μεταβιβάσῃ
ὅλην τὴν προθυμίαν τῆς εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς.
Ἄν λοιπὸν ἀποσιπάσετε γενναῖα δάωρον τὴν ἀγάπην τοῦ
Θεοῦ θὰ διδάσκωμεν ἔτι καὶ ἡμεῖς μὲ μεγαλύτεραν προ-
θυμίαν, C. ἀφοῦ θὰ βλέπωμεν νὰ ἀτελεῖται ἡ συμβουλὴ
μας. Ἐπειδὴ καὶ ὁ γεωργός, ὅταν ἴδῃ ὅτι ἡ γῆ τοῦ εἶδε
μεγάλῃν ἀφθονίαν καρπῶν, τὴν καλλιεργεῖ μὲ μεγαλύτε-
ρον ζῆλον κατὰ τὸν ἴδιον λοιπὸν τρόπον καὶ ἡμεῖς, ὅν
βλέπωμεν τὴν κατὰ Θεὸν προκοπὴν σας καὶ, ὅτι φροντί-
ζετε νὰ ἐφαρμόζετε τοὺς λόγους μας θὰ καταβάλλωμεν
καὶ ἡμεῖς μεγαλύτεραν προσπάθειαν εἰς τὴν διδασκαλίαν
ἀφοῦ θὰ ἴδωμεν, ὅτι δὲν σπεριόμεν ἐπάνω εἰς τὴν πέτραν,
ἀλλὰ ρίπτομεν τοὺς σπόρους εἰς εὐφορὸν καὶ βαθεῖαν
γῆν.

D. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καθημερινῶς σᾶς διδάσκωμεν,
διὰ νὰ κερδίσετε κάτι χρησίμῳ, ὅταν φύγετε ἀπὸ ἐδῶ,
καὶ σεῖς νὰ αὐξάνετε τὴν ἀρετὴν σας καὶ ἡμεῖς νὰ χαίρω-
μεθα ὅταν βλέπωμεν τὴν προκοπὴν σας. Μήπως λοιπὸν
θελωμεν νὰ ἀμιλῶμεν ἀσκόπως καὶ ματαιῶς, διὰ νὰ μᾶς
ἐπαινεῖτε καὶ νὰ ἀναχωρήσετε ἀπὸ ἐδῶ, ἀφοῦ μᾶς χε-
ρακροτήσετε, "Οχι, ἄς μὴ γινῇ δι' αὐτὸ, ἀλλὰ διὰ τὴν ὠ-
φέλειάν σας. Δι' ἡμῖν θὰ εἶναι ὁ μεγαλύτερος καὶ ὁ πλέον
ικανοποιητικὸς ἔπαινος, ἔαν κάποιος στραφῇ ἀπὸ τὴν κα-
κίαν εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ ἀπὸ νωθρόν, ποῦ ἦτο προηγου-
μένως, γίνῃ ζήλων διὰ τὴν ἰδικὴν μᾶς προτροπὴν. E.
Αὐτὸ καὶ εἰς ἡμῖν προσφέρει ἔπαινον καὶ παρηγορίαν καὶ

εἰς σᾶς πολὺ κέρδος καὶ πνευματικὸν πλοῦτον. Δὲν ἀμφι-
βάλλω δέ, ὅτι ἐδεῖσθε μεγάλον ζῆλον, διὰ τὴν γαλαρῶν ὅ-
τι εἰσθε θεοδιδόκτοι καὶ μπορείτε νὰ συμβουλευτέτε καὶ ἄλ-
λους. Διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐστέ, ἐδῶ τὴν συμβουλὴν
μου διὰ τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, θὰ ἀρχίσω τὴν τακτικὴν
μου διδασκαλίαν ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Μωυσέως, ἡ μὲν
ἀπ' ὅσα ἔχουν λεχθῇ εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἁγίου Πνεῦ-
μα δὲ τοῦ Μωυσέως καὶ θὰ σᾶς παραθέσω ἀπὸ ἐκεῖ πνευ-
ματικὸν συμπόσιον, ἀφοῦ προσθέσω μερικὰ εἰς τὸ μέσον.

Ἀκουσατε πρὶν ἀπὸ λίγου πῶς ἀπέστειλεν ὁ ἁγὼς
τὴν εὐλογίαν ἀπὸ τὸν πατέρα του, 514 A. ἀφοῦ ἔκανε τὰ
πάντα κατὰ τὴν συμβουλὴν τῆς μητέρας του τῆς Ρεβέκ-
κας καὶ διέπραξεν ἐκείνην τὴν ἐπαγγελίαν κλοπῆν διὰ τοῦ-
το δέχθη τὴν δοῦλειαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπραγματοποιήθη
εἰς αὐτὸν ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἐπεδίδωκεν. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἁ-
γὼς ἐφθόνησε πολὺ τὸν Ἰακώβ διὰ τὴν πρᾶξιν του αὐτὴν
καὶ ἠτοίμαζε τοὺς λοιπὸν διὰ φόνον, διότι τέτοιο εἶναι αὐτὸ
ἐδῶ τὸ δάειρον πάθος, δὲν σταματᾷ πρὶν, ὥς ὅπου ἐ-
τοίμοι νὰ ριφθῇ εἰς τὸν κρημνὸν ἐκεῖνος, ποῦ κατελή-
φθη ἀπὸ τὸ πάθος καὶ νὰ τρέξῃ εἰς τὴν παρενομίαν τοῦ
φόνου. Διότι ὁ φθόνος εἶναι ἡ ρίζα τοῦ φόνου.

Ἔτσι ἔγινε καὶ ὅπου τὴν ἀρχὴν μὲ τὸν Κάιν καὶ τὸν
Ἀβελ. B. Ἐνῶ λοιπὸν οὗτοι ὁ Κάιν εἶχε τιποτέ, μικρόν ἢ
μεγάλον, νὰ κατηγορήσῃ τὸν ἀδελφόν του τὸν Ἀβελ, ὅ-
ταν εἶδε νὰ ἐπιδοκιμάζεται ἀπὸ τὸν Κύριον διὰ τὴν προ-
σφορὰν τῶν δώρων του, ὁ Ἰδὼς δὲ νὰ γέναι ἀπόδηλος,
λόγῳ τῆς ὀκνηρίας του, ἤρασαν ἡμέσως νὰ φθονῇ καὶ ὁ
φῶς ἐσκέφθη τὸν φόνον, ἀμέσως παρουσιάσας ἐκείνου τὸν
ἀλέθρον καρπὸν, ἐπραγματοποίησε δηλοῦν τὸν φόνον.
Ἔτσι, λοιπὸν καὶ τώρα ὁ Ἰακώβ, ὅταν εἶδε τὸν ἀδελφόν
του νὰ δέχεται τὰς εὐλογίας ἀπὸ τὸν πατέρα, ἀπεφάσισε
τὸν φόνον, λόγῳ τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἀργῆς του καὶ ἐσχε-
δίαζε τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀλλὰ ἡ θαυμασιὰ
μητέρα του, ὅταν τὸ ἀνιελθῇ, ἐκβήλων πάλιν τὴν μη-
τρικὴν σπαργὴν εἰς τὸ παιδί της C. καὶ τοῦ εἶδε συμβου-
λὴν ἱκανὴν νὰ τὸ σωσῇ ἀπὸ τὰ χεῖρα τοῦ ἀδελφοῦ του.
καὶ δὲ Ρεβέκκα ἐκάλεσε τὸν νεωτέρου υἱὸν τῆς καὶ τοῦ

2. Σχῆμα ἔχει, ὅταν ἡ καρδιὰ τοῦ Θεοῦ ἐν εὐαγγέλιῳ ἀκούσῃ καὶ
ὅταν ὁ σπὸς εἶναι ἄγιος καὶ θεῖος. Ὁ σπὸς, προσδοκῶν ἀποκαλοῦται
πλήρως τὴν πρᾶξιν τῆς Ρεβέκκας καὶ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ σπὸς, ἐν ὅσῳ, εἰς
τὸ θεῖον σχῆμα τῆς σωτηρίας, ἡ ἀποκατάστασις. Ὁ σπὸς εἶναι φορέας
θεῶν ἐπαγγελιῶν.

εἶπε. Ἰδοὺ, ὁ ἀδελφός σου Ἰησοῦ ἀπευλὶ νὰ σὲ φανεύσῃ τῶρα λοιπὸν ἀκουσε τοὺς λόγους μου.³

Ἡ πεῖρα, λέγει ἡ Ρεβέκκα, ὅς σὲ διδάξῃ ἐστὶ σὲ συμβουλεύω τὰ ὠφέλιμα καὶ ὅπως ἀκριβῶς τότε ἀπίστευσας ἀπὸ τὸν πατέρα σου τὰς μεγάλας ἐκείνας εὐλογίας, διότι ἤκουσες τοὺς λόγους μου, ἔτο λοιπὸν καὶ τώρα ἀκουσε τὴν αἰτιολογίαν μου, διὰ νὰ μὴ πορέσῃς νὰ ξεφύγῃς ἀπὸ τὰ χεῖρα τοῦ ἀδελφοῦ σου. Διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἐλευθερωθῇς σὺ ἀπὸ τοὺς κινδύνους καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὸ πένθος. Ὡς εἶνα, δὲ φρικτὸν νὰ τιμωρηθῇ, ἐάν ταλμῇσῃ νὰ κἀν αὐτό, καὶ ἔτοι θὰ ἐνταθῇ ὁ πόνος μου. Ἄκουσε λοιπὸν τοὺς λόγους μου. Σήκω καὶ πῆγανε εἰς τὴν Χαρρὰν τῆς Μεσοποταμίας εἰς τὸν ἀδελφόν μου Λάβαν. Καὶ μέινε μαζί του μερικὰς ἡμέρας, μέχρις ὅτου περάσῃ ὁ θυμός σου καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐναντίον σου καὶ λησμονήσῃ ὅσα τοῦ ἔχεις κάνει. Εγὼ θὰ σοῦ στείλω ἄνθρωπον καὶ θὰ σὲ καλέσω νὰ ἐπιστρέψῃς πάλιν ἀπὸ ἐκεῖ. (Ἡ φύγῃς τώρα), διὰ νὰ μὴ σὲ χάσω εἰς μὴν ἡμέραν καὶ τοὺς δύο.⁴ Πῆγανε, λέγει, εἰς τὸν ἀδελφόν μου τὸν Λάβαν καὶ μένε ἐκεῖ μαζί του. Ἔτιναι δὲ φρικτὸν καὶ ὁ χωρισμός καὶ τὸ ἐνδιόμεσον χρονικὸν διάστημα νὰ ἐπιτύχουν κατ' ἐπὶ πλέον, νὰ καταπραῖνουν τὸ πάθος. Ἐνὰ σταματήσῃ τὴν ὀργὴν καὶ αὐτὸς νὰ λησμονήσῃ ὅσα ἔχεις κάνει, δὲ τὴν ἀπαίρεσιν τῆς εὐλογίας. «Καὶ νὰ λησμονήσῃ λέγει, ὅσα τοῦ ἔχεις κάνει».

Δικαιολογημένα ὁ Ἰησοῦ ὀργίζεται, λέγει ἡ Ρεβέκκα. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀπιστρέψῃς τὴν ὀργὴν σου, διὰ νὰ μὴ πορέσῃς ἔπειτα νὰ κατοικήσῃς ἐδῶ μὲ ἀσφάλειαν, ἀφοῦ αὐτὸς λησμονήσῃ με τὸν χρόνον.⁵ Ἄ κα, διὰ νὰ μὴ βυσσασκετήσῃ τὸ παιδί, ἐπειδὴ ἠγωνιάζετο νὰ φύγῃ εἰς ξένην χώραν κατὰς πῶς ἐνθαρρύνει, τὴν ψυχὴν του, ἀφοῦ πρῶτα τοῦ εἶπε στήναι εἰς τὸν ἀδελφόν μου τὸν Λάβαν. Μήπως, λοιπὸν, τοῦ λέγει, σὲ ἀναγκάζω νὰ πᾶς εἰς κάποιον βενον, «Εἰς τὸν Ἰβκὸν μου ἀδελφόν πῆγανε καὶ μένε μαζί του μερικὰς ἡμέρας». Συνταμὸν χρονικὸν διάστημα, λέγει, ὀλγας ἡμέρας μέχρι νὰ σταματήσῃ ἡ ὀργὴ τοῦ. Διότι τώρα ἔχει ἀναψῇ ὁ θυμός σου καὶ οὐτε

3. Γεν. 27, 42.

4. Γεν. 27, 43. «Θὰ ἔχωμαι καὶ τοὺς δύο αἰῶνες τῆς. Διότι, ὁ μὲν Ἰακώβ θὰ ἐπανέλθῃ σὲ τὴν ἡμετέραν μετὰ τὸν φόνον, γράφηται δὲ καὶ ἡμετέρα ἰσχυροποιήσῃ».

τὸν πατέρα σου σέβεται, ἐπειδὴ ἀκριβῶς τιμωρεῖται ἀπὸ τὸ πάθος, οὕτε τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην ὑπολογίζει, ἀλλὰ ἔνα μόνον ἐπιδιώκει. Ὡς πῶς δηλαδὴ νὰ κανοποιήσῃ τὸν θυμὸν του. «Εγὼ θὰ σοῦ στείλω ἄνθρωπον καὶ θὰ σὲ καλέσω συντόμως νὰ ἐπιστρέψῃς ἀπὸ ἐκεῖ», λέγει ἡ Ρεβέκκα. Θὰ σὲ ἐπαναφέρω. Φύγε λοιπὸν μετὰ τὴν πεποίθησιν, διότι θὰ σοῦ στείλω ἐγὼ ἄνθρωπον καὶ θὰ σὲ καλέσω νὰ ἐπιστρέψῃς. Διότι ἐγὼ ἀγωνίζομαι τώρα διὰ τὸ πᾶν καὶ δὲ τοὺς δύο φοβούμαι, μήπως κάποτε τοὺς στερήθῃ καὶ τοὺς δύο.

Παρατήρησε τὴν σύνεσιν τῆς μητέρας. Ἐνῶ μόνῃ της ἀκνεῖτο εἰς τὰς διαφόρους ἐνεργείας τῆς, ἡ μάλλον ὀπηρετοῦσε τὸ βεῖον σχέδον, συμβουλεύει τὸ παιδί της ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὁποῖα ἀκριβῶς καθοδηγοῦσεν ὁ Χριστὸς τοὺς μαθητάς του, ὅταν τοὺς συμβούλευε νὰ μὴ προχωροῦν ἀσυνλόγιστα εἰς τοὺς κινδύνους, ἀλλὰ νὰ καταπραῖνουν τὴν μωμὴν τοῦ πάθους μετὰ τὴν ἀναχωρήσιν των.⁶ Αὐτὸ λοιπὸν ἔκανε καὶ ἡ Ρεβέκκα. Ἀφοῦ ἐισηγήθη εἰς τὸν Ἰακώβ τὴν ἰδέαν τῆς ἀναχωρήσεως καὶ προσηγορεύσας τὸν συμβούλευσε. Καὶ τὸν ἐνεθάρρυνεν εἰς τὴν ἀπόφασίν του, ὥστε νὰ μὴ στενοχωρηθῇ δὲ τὸν χωρισμόν, τότε λοιπὸν θέλει νὰ δώσῃ εὐλογίαν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀναχωρήσιν, διὰ νὰ μὴ φαῖ καθεὶς ὅτι ἀναχωρεῖ ἐξ αἰτίας τῆς ὀργῆς τοῦ ἀδελφοῦ, οὕτε νὰ μάθῃ ὁ πατέρας τὴν ἀληθινήν αἰτίαν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἰακώβ, μήτε τὴν ἀναγκαίαν τοῦ Ἰησοῦ ἐναντίον του. «Ἡ Ρεβέκκα ἐσηλῶθεν εἰς τὴν σκητὴν τοῦ Ἰακώβ καὶ τοῦ εἶπε Ἐδαρῆκα τὴν ζωὴν μου ἐξ αἰτίας τῶν Χετταίων γυναικῶν.⁷ Ἐάν πάρῃ ὁ Ἰακώβ γυναῖκα ἀπὸ τὰς θυγατέρας τῶν κατοικῶν τῆς χώρας αὐτῆς, τί θέλω νὰ ζῶ;»

Σκέψου, ὅτι εὖρεν ἐπιφανειακὰ καλὴν πρόφασιν. Ὅταν λοιπὸν μὲς βοηθῇ ἡ θεὰ τοῦ Θεοῦ, Ὡς τότε τὰ δύσκολα γίνονται εὐκόλα καὶ τὰ βαρύτερα ἐλαφρύτερα. Ἐπειδὴ δεδαίως εἶχε καὶ ἡ Ρεβέκκα τὴν συναισθησιν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἀπόφασίν της, ἐκέρθη ὅλα ὅσα ἠμποροῦσαν

5. Ματθ. 10, 23. «Ὅταν δὲ δεκάσωεν ἡμεῖς ἐν τῇ πόλει, κατὰ τὴν φωνὴν εἰς τὴν ἐκκλήσιν».

6. «Ἐννοεῖ τὰς δύο ἰσχυροποιήσας, τὰς δύο, εἶχε παρὰ ἐξ αἰτίας τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν πραγματικότητι οὖν ἡμεῖς νὰ προλάβῃ τὰς ἐκ ἐκείνων τὰς ἐκείνων τοῦ Θεοῦ».

7. Εἰναι ἡ πόλις ἡμετέρα.

8. Γεν. 27, 46.

νά συντελέσουν εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ παιδίου «ἐσθαρῆθηκα τὴν ζωὴν μου λέγει, ἐξ αἰτίας τῶν Χετταίων γυναικῶν. Ἐάν ὁ Ἰακώβ πάρῃ γυναῖκα ἀπὸ τῆς θυγατέρας τῶν κατωίκων τῆς χώρας αὐτῆς, τί θέλω νὰ ζῶ;» Νομίζω, ὅτι ἐδῶ ὑπονοεῖται ὁ εὐαγγελιστὴς χαρακτὴρ τῶν γυναικῶν τοῦ Ἰσραὴ καὶ ὅτι αὐταὶ εἶχον γίνεαι αἰτία μεγάλης δυσφορίας εἰς αὐτούς. Ἀλλωστε ἡ Ἁγία Γραφή μᾶς δὲν γνῶσθαι ἀνωτάτω. Ἐστὶ ὁ Ἰσραὴ ἐπῆρε γυναῖκας ἀπὸ τῶν Χετταίων καὶ τοὺς Εὐαίους καὶ διὰ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῶν ἐκρίθησαν καὶ τὸν Ἰσραὴ. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἤθελε αὐτὸ ἀκριβῶς νὰ τοῦ υπενθυμίσῃ, τοῦ λέγει περὶ τούτων ὅτι ἡ γυναικὶς τοῦ Ἰσραὴ μὴ εἶχον κάνει τὴν ζωὴν πικράν καὶ ἐξ αἰτίας τῆς κακίας τῶν ἀπεχθάνων διὰ τὰς γυναῖκας τῶν Χετταίων καὶ ἐκ τῆς ἐπιβουλῆς τῶν φυλῶν τῶν. Ἐάν λοιπὸν συμβῇ νὰ πάρῃ γυναῖκα ὁ Ἰσραὴ ἀπὸ αὐτῶν, ποῖον ἐπιβλαβεὶς ἔσται ἔτι; «Τί θέλω λοιπὸν νὰ ζῶ;» Διότι ἡ ζωὴ μας τελειώνει, ἐάν δὲν μπορούμε νὰ ἀποφέρωμεν αὐτὰς τὰς γυναῖκας. ¹⁰ Α καὶ ἐάν ὁ Ἰακώβ φθάσῃ νὰ πάρῃ γυναῖκα ἀπὸ τῆς θυγατέρας τῶν κατωίκων τῆς χώρας αὐτῆς.

Ὅταν δὲ ὁ Ἰσραὴ ἤκουσεν αὐτὰ καὶ ἐνεθυμήθη τὴν κακίαν τῶν γυναικῶν ἧκουσεν ἐκάλεισε τὸν Ἰακώβ, τὸν ἐλόγησε καὶ τοῦ ἔδωκε τὴν πατρικὴν ἐντολὴν λέγων. Δὲν θὰ πάρῃς γυναῖκα ἀπὸ τῆς θυγατέρας τῶν Χαναανικῶν ἀλλὰ σὺ καὶ φύγε εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς τῆς μητέρας σου, ¹¹ καὶ πάρῃς γυναῖκα σου ἀπὸ ἐκεῖ, ἀπὸ τῆς θυγατέρας τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητέρας σου. ¹² Καὶ δὲν ἐσταμάτησεν ἐδῶ ἀλλὰ ἐπαναλαμβάνει τὰς ἐντολὰς, ὅτι ἐπεὶ δὴ ἤθελε νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ διὰ τὴν ἀναχώρησιν. Καὶ λέγει ὁ Ἰσραὴ. Ὁ Θεὸς μου νὰ οὐ ἐλόγησῃ, νὰ σὲ αὐξήσῃ καὶ νὰ σὲ πληθύνῃ καὶ νὰ ἀναδείξῃς γενάρχη πολλῶν λαῶν καὶ νὰ σοῦ δώσῃ τὴν ἐντολὴν τοῦ πατρὸς μου Ἀβραάμ εἰς ἐσὲ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους σου, ὥστε νὰ κληρονομήσῃς τὴν χώραν, ὅπου σήμερον μένεις, καὶ τὴν ὅτιαν ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀβραάμ. ¹³

9. Γεν 28, 34-35.

10. Τοῦ Βαβυλῶν.

11. Τοῦ Ἰσραὴ. Γεν 28, 1-3.

12. Γεν 28, 3-4.

Πρόσεξε τὸν πατριάρχην Ἰσραὴ, τοῦ προλέγει εἰς τὸν Ἰακώβ τὰ πάντα καὶ τοῦ δὲ ἀρκετὰ ἐφόδια, διὰ νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ, ἀφροῦ τοῦ προαναγγέλλει καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ καὶ τὴν κληρονομίαν τῆς χώρας καὶ οὐ μόνον θὰ αὐξήσῃ εἰς ἀπογόνους, ὅτι ἀλλὰ καὶ θὰ προέλθουν ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ πολλοὶ λαοί. Ἀφροῦ ἤκουσεν ὁ Ἰακώβ αὐτὰ, ἐπραγματοποίησε ἐκεῖνα ποῦ ἐφαίνοντο καλὰ εἰς τὸν πατέρα τοῦ καὶ ἐδάδιζε διὰ τὴν Μεσοποταμίαν, εἰς τὸν ἀδελφὸν τῆς μητέρας τοῦ Λάβαν. Ὅταν ὁ Ἰσραὴ ἔμαθε πάλιν αὐτὸ, ὅτι ἀπὸ τοῦ Ἰακώβ, ἀφροῦ ἐλόγησεν ἀπὸ τὸν πατέρα τοῦ, ἐλαβεν ἐντολὴν νὰ μὴ πάρῃ γυναῖκα ἀπὸ τῆς θυγατέρας τῶν Χαναανικῶν καὶ κατηύθυνεν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, ὥστε νὰ ἦσιν ὁ Ἰσραὴ νὰ διαρβώσῃ τὸ λάβαν τοῦ καὶ νὰ ἐξευμενίσῃ τὸν πατέρα τοῦ κέπηγας καὶ ἐπῆρε γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ ὀνομαζομένην τοῦ Ἀδράμ, ἑκτος ἀπὸ τῶν δύο γυναικῶν τοῦ. ¹⁴

Εἶδες ἀγαπητέ μου, ὅτι μὴ πόσον συνεινῇ ἡ σταγρικὴ αὐτῆς μητέρα ἐπῆλθε τὸν Ἰακώβ ἀπὸ τοὺς κινδύνους, μὴ τὸ νὰ εὖρη κατὰλληλον δικαιολογίαν διὰ τὴν ἀναχώρησιν, καὶ οὕτως ἐφάνερσε τὴν κακίαν τοῦ Ἰσραὴ, οὕτως ἀπεκάλυψε τὴν αἰτίαν εἰς τὸν πατέρα, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἰακώβ συνεβούλευσε κατὰλληλως ὅτι νὰ μὴ ποῖ νὰ τὸν προστρέψῃ, ἐπειδὴ ἐφοβείτο νὰ δεχθῇ ὅσα τοῦ ἔλεγε, καὶ εἰς τὸν πατέρα προετίθετο τὴν κατὰλληλον γνώμην, διὰ τοῦτο ἀπέστειλε τὸν Ἰακώβ, ἀφροῦ ὁ πατὴρ ἀρχὴς Ἰσραὴ ἤκαλούθησεν ὅσα τοῦ εἶπεν ἡ Ραβέκα καὶ ἐφωδίσαι τοῦ καὶ ὡς μὴ τὰς ἐντολὰς τοῦ Ἀνδρῶν συμφωνήσῃ καὶ δὲν κούραζεσθαι, ὅς ἴσμεν πῶς ἀναχωρεῖ ὁ Ἰακώβ. Διὰ καὶ αὐτὸ ἐδῶ θὰ μπορούμεν νὰ ἀφελθῶμεν ἀρκετὰ, ἐάν προσέξωμεν. Ἐν ἀποφασίᾳ ἡ συμπεριφορὰ τῶν πατριάρχων τοῦ Ἰσραὴ περιέχει διδασκαλίαν διὰ τὰς τὰς ἀρετὰς.

Καταξέει λοιπὸν ἐδῶ αὐτὸν τὸν μέν, ποῦ ἐπεγλάωσεν εἰς τὸ σπῆναι, ποῦ δὲν ἔκανε ποτὲ ὁδοιπορίαν, οὕτως ἐξῆλθεν εἰς ξένην χώραν, οὕτως εἶχε πέραν κάποιας ἀλλοτρίας κακοτυχίας, πῶς ὁδοιπορεῖ καὶ μάθε τὴν σπουδαίαν φιλοσοφίαν τοῦ. Ἀνεχώρησεν ὁ Ἰακώβ, λέγει ἡ Γραφή, ἀπὸ τὸ Φρέαρ τοῦ Ὀρκου, ¹⁵ διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Χωρραν τῆς

15. Ἄλλως, «ἐκείθεν πηγαίω» χωρὶς πρὸς αὐτὸ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Ἰσραὴ ἐπῆρε γυναῖκα ἀπὸ τῆς Ἰαναν.

16. Ὀνομαζομένην Ἰαναν.

17. Γεν 28, 4.

18. Διὰ τὴν Βηροκκὴν.

Μεσοποταμίας. Ἐφθασεν εἰς κάποιον τόπον¹⁷ καὶ ἀκοιμήθη ἐκεῖ διότι εἶχε δύσει ὁ ἥλιος. Ἐπῆρεν ἀπὸ τοῦς λιθοῦς τοῦ τόπου, ἔβαλεν αὐτοὺς κάτω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του καὶ ἐκοιμήθη εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον¹⁸.

Εἶδες τὸν ὑπέρρονον τρόπον ζωῆς, εἶδες πῶς ἔκαναν αἱ παλαιοὶ τὰς ὁδοπορίας; ⁵²⁷ Ἄνδρες, ὁ ὁποῖος ἐμεγάλυνεν εἰς τὸ σπῆτι (πάλιν θεοβίως τὰ ἴδια θὰ εἴπω), ὁ ὁποῖος ἀπῆλυνεν τὴν φροντίδα (καὶ πάλιν ἀνθρώπος λοιπὸν, λέγε, ἀχαριστήμενος νὰ μὲνῃ εἰς σπῆτι)¹⁹, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀναχωρήσῃ, δὲν ἐζήτησεν ὑποζυγία, οὔτε δούλους, οὔτε ἐφόδια ἀλλὰ ἐμνήθη τὸν ἀποστολικὸν τρόπον καὶ ἤρχεν ἐπὶ τὴν ὁδοπορίαν. Καὶ ἐπειθὴ, λέγει, ἔδωκεν ὁ ἥλιος ἐκοιμήθη ἐκεῖ, ὅταν τὸν κατέλαθεν ἡ νύκτα. «Ἐπῆρε λιθὸν καὶ τὸν ἔβαλε κάτω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του ὡς προσκέφαλον». Ἰδὲ τὴν ἀντοχὴν τοῦ νέου. Ἐχρησιμοποίησε τὸν λιθὸν ἀντὶ διὰ προσκέφαλον καὶ ἐκοιμήθη εἰς τὸ ἔδαφος. Ἐπειδὴ εἶχε ἐνάρετον ψυχὴν καὶ γενναῖον φρόνημα. ⁵²⁸ Ἐὰν τοῦτο ἦτο ἀππλλαγμένος ἀπὸ καθὲ διατικῆν ἀκέραι καὶ ἔγινεν ὁ εἰς νὰ ἴδῃ τὴν θαυμαστὴν ἔκλειπτον μορφήν. Τέτονος λοιπὸν εἶνα, ὁ Κύριός μας. Ὅταν ἴδῃ εὐγνωμονα ψυχὴν ἢ ὅπου αὐτὸς νὰ μὴ ἀσχολῆται καὶ πολὺ μὲ τὰ πράγματα τῆς παρουσίας ζωῆς, δὲ χνε πλουσιαν τὴν φροντίδα του εἰς αὐτὴν τὴν ψυχὴν.

Κοίταξε λοιπὸν τὸν Ἰακώβ που εὐρίσκειται εἰς τὸ ἔδαφος καὶ βλέπει ὄραμα, ἢ μᾶλλον που γίνετα. Ὁ Θεὸς τοῦ ὁράματος τοῦ Θεοῦ «εἶδε λοιπὸν ἕνα ὄνειρον. εἶδε μίαν κλίμακα, τῆς ὁποίας ἡ θάσις ἐσθιτοῖτο εἰς τὴν γῆν, ἢ δὲ κεφαλὴ τῆς ἐκείνου εἰς τὸν οὐρανόν. ἄγγελοι δὲ τοῦ Θεοῦ ἐνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ' αὐτῆς²⁰. Ὁ Θεὸς εἶχε στηριχθῆ εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς κλίμακος καὶ εἶπε. Ἐγὼ εἰμι, ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, τοῦ πατρός σου, καὶ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσαάκ. Μὴ φοβῆσαι»²¹.

Ὁ Πρόσεξε, παρακαλῶ, ἔδωκε τὴν μεγάλην προστασίαν τοῦ φανερῶντος Θεοῦ. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Θεὸς ἔδωκεν,

17. R: τὴν πρὸς τὴν Βαβυλῶνα. Ἡ πόλις αὕτη ἦτο μᾶλλον ἀρκετὰ καὶ ἐγινεν ἱερὸν κέντρον. Εἰς τὴν Βαβυλῶνα παρεμύνην ἀρκετὸν ἱερὸν καὶ θάλασσαν ἢ κλίμακα τῆς αὐτῆς καὶ τὴν Σαγγάρον τοῦ Μεσποταμίου. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰεροσολῶν ὑπῆρχον ἑνὰ ἐκκλησιαστικὰ τὴν κατασκευὴν τῆς προσηφαισμένης ὁ προσήταις.

18. Γεν. 28, 16.

19. Γεν. 28, 27.

20. Περδ. ὁ Γεν. 1, 51.

21. Γεν. 28, 12, 13.

ὅτι ὁ Ἰακώβ ἐδέχθη νὰ ἀναχωρήσῃ, ἐξ αἰτίας τοῦ φόβου τοῦ ἀδελφοῦ του, κατὰ τὴν συμβουλὴν τῆς μητέρας του καὶ ἔκρινεν ἑστὶ τὴν πορείαν ὡς νὰ ἦτο κάποιος πλανώμενος τοῦ δὲν εἶχεν ἀπὸ πούθεν καμμίαν συμπαραστάσιν, ἀλλὰ ἀνέθεσε τὸ πᾶν εἰς τὴν θείαν θογγείαν, ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἠθέλησεν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς πορείας του νὰ τοῦ ἐνωχῶσθαι τὴν προθυμίαν, παραυπαζόμενος εἰς αὐτὸν καὶ τοῦ λέγει: «Ἐγὼ εἰμι ὁ Θεός Ἀβραάμ καὶ ὁ Θεός Ἰσαάκ τοῦ πατρός σου», Ἐγὼ δοξάσαι τὸς πολλοὺς καὶ τὸν πατὴρ ἀρχὴν Ἀβραάμ καὶ τὸν πατέρα σου. ⁵²⁹ Ὁ Μὴ φοβῆσαι λοιπὸν ἀλλὰ πίστευε ὅτι ἐγώ, ὁ ὁποῖος ἐξεπλήρωσα τὰς ὑποσχέσεις μου εἰς ἔκκενους, θὰ κάνω καὶ σὲ ἀδελφόν τῆς φροντίδος μου. Μὴ φοβῆσαι λοιπὸν, ἀλλὰ ἔχε θάρρος, ἀπομάκρυνε καθὲ ἐκείνου καὶ πιστεύε ὅσα σοῦ λέγω. ⁵³⁰ Διότι τὴν γῆν αὐτὴν, ἐπὶ τῆς ὁποίας οὐ τώρα κοιμᾶσαι θὰ δώσω εἰς ἐσέ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους σου. Οἱ δὲ ἀπόγονοι σου θὰ πληθυνθοῦν ὅπως ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης²².

Μηνουμίσσης, λέγει, ὅτι ἐπειδὴ τώρα πηγαίνεις εἰς ξένην χώραν, θὰ ἀπερνήθῃς αὐτὴν τὴν γῆν, ὅπου ἐγενήθης, ἀνταράξεις καὶ ἐμεγάλυνεις. Διότι, εἰς ἐσέ θὰ δώσω αὐτὴν καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους σου, Ἐ τοὺς ὁποῖους θὰ πληθυνῶ ὅπως τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης, «καὶ θὰ ἐπεκταθοῦν οἱ ἀπόγονοι σου πρὸς δυομῆς, πρὸς νότον πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς ἀνατολὰς, ἀντὶ δηλαδὴ νὰ εἴπῃ, θὰ ἐπεκταθοῦν παντοῦ. «Ὅλοι δὲ οἱ λαοὶ τῆς γῆς θὰ εὐλογηθοῦν διὰ μέσου ἐνός ἀπὸ τοῦς ἀπογόνους σου»²³. Κοίταξε, ὅτι ὁ Θεὸς φανερώνει εἰς τὸν Ἰακώβ, ὅσα θὰ γίνωνται μετὰ ἀπὸ πολλὸν χρόνον. Διότι ἔτι συνήθιζε νὰ κἀνῃ εἰς καθὲ ἕνα ἀπὸ τοὺς πατριάρχας νὰ ὑποσχετο μὲν, νὰ μὴ ἀπληρωθῇ ὅμως ἀμέσως τὰς ὑποσχέσεις του, ἀλλὰ νὰ ἐξασκήσῃ τὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν μεγάλην ὑπομονὴν τῶν πατριάρχων.

⁵³¹ Ἀ καὶ κοτ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ ἐκτελῇ τὰς ὑποσχέσεις του μετὰ μεγάλην γενναὴν οὐραν. Ἐπειτα, ἀφ' ὅτου ὁ Θεὸς ὑπεσχίθη εἰς τὸν Ἰακώβ ὅσα ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν μετὰ αὐτῶν αὐτὰ παρακάλεε ὁ Ἰακώβ τὸν Θεόν ὅχι μὲ συννηθισμένην ἱκεσίαν δ ἀκείνου προσπᾶντων τὰ πράγματα τοῦ τὸν ἀπησχόλητον τώρα.

⁵³² Ἐς τὸν ἀγαθὸν Θεόν ὅτι καὶ τὰ μελλόντα ὑπόσχεται καὶ μετὰ τὴν φανερῶνται εἰς τὸν Ἰακώβ, τὸν πρὸς

22. Γεν. 28, 14.

23. Γεν. 28, 14. Προαναγγέλλεται ἡ δόξα τοῦ Μεσσοῦ Χριστοῦ.

τομάζε να έχη θάρρος ες αὐτά. Μὴ λοιπὸν νομίσῃς λέγε, ὅτ' αὐτὰ μόνον σοὺ ὑπόσχεσθαι· ἀλλὰ καὶ τωρὰ «θὰ εἶμαι ἡ σοὶ, δὲ αὐτὰ σε προφυλάσσω εἰς ὅλον τὸν θρόνον, ὅπουδῆποτε καὶ ἀν' μεταθῆς»²⁴. Μὴ λοιπὸν νομίσῃς, λέγει ὁ Θεός, ὅτ' ὁ μόνος σοὶ κάνεις τὴν ὁδοποιαν. Θὰ έχῃς ἐμὲ συνοδοιπόρον, ἐμὲ θὰ έχῃς φύλακα εἰς ὅλον τὸν θρόνον, ἐμὲ ὁ ὁποῖός θὰ σοὺ ἐλαφρύνῃ βλας τὰς δυσχερείας. Β καὶ θὰ σοὺ κάνῃ τὰ δύσκολα εὐκόλα. Διὰ τὰ τὸν ἐνισχυση ἔπειτα περισσώτερον, τοῦ προσηγγέλλει, τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ εἰς τὴν πατρίδα τοῦ. «Καὶ θὰ σε ἐπαναφέρω, λέγει, εἰς τὴν γῆν αὐτὴν». Μὴ φοβηθῇς, ὥσαν να πρόκειται νὰ ζήσῃς διαρκῶς εἰς ξένην χώραν. «Θὰ σε ἐπαναφέρω, λέγει, εἰς τὴν γῆν αὐτὴν καὶ δὲν θὰ σε ἐγκαταλείψω, ἕως ὅτου πραγματοποιήσῃς βλα βλα σοὺ ὅπε σχεθῇν»²⁵. Δὲν θὰ σε ἐγκαταλείψω, λέγει, ἀλλὰ θὰ κάνω νὰ πραγματοποιηθοῦν ὅλα ὅκα δῶς αὐτά, τὰ ὅποια ὅπε σχεθῇν. Πῶς θὰ ὑπερβούσε κανεὶς νὰ ἀπ'λαγῇ ἐποξίως διὰ τὴν ἀπεργασίαν φιλοφροσύνης καὶ τὴν ὑπερβολὴν κτὴν συγκρατᾶσθαι τοῦ Θεοῦ.

Πρόσεξε πόσας ὑποσχέσεις εἰδωσεν ὁ Θεός εἰς τὸν Ἰωάννην καὶ πῶς διήγειρε τὴν διάθεσιν τοῦ. C Καὶ ὅταν θυμώσῃς τὴν φιλαυτοψίαν τοῦ Θεοῦ, σκέψου καὶ τὴν ἐν γνησιότητι αὐτοῦ τοῦ δικαίου, ὅτ' ἐπ' αὐτὴν καὶ ἐταπεινωθῇς ἐπὶ ἀκούσιν ἐπὶ κοντὰ εἰς τὸν Λάβαν, μετὰ ἀπὸ τῶν ὑποσχέσεων, δὲν ἐδυσανασχέτησε, οὔτε ἔγινε κωδός κατὰ τὰ χρονὸν αὐτὸ διάστημα. ἀλλὰ ὑπέφερε τὰ πάντα μετὰ γενναϊότητα, ἐπεὶ δὴ ἀνέμενε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑποσχέσεων καὶ ἐγνώριζεν ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτύχουν ὅσα ἔχει εἰπεῖ, ὁ Θεός καὶ πρὸ πάντων ὅταν ἡμεῖς φροντίζωμεν νὰ προσφέρωμεν τὰ ἰδικὰ μας, διηλαθῇ τὴν πίστιν, τὴν ὑπομονὴν καὶ νὰ ἔχωμεν πεποιθῆσθαι ὅτι θὰ πραγματοποιηθοῦν, ὅταν ὑπόσχετα ὁ Κύριος, καὶ ἀκείνο ποὺ δὲν ἔχουν γινῆ ἀκόμη. Διὸ αὐτὸ εἶναι ἀληθινὴ πίστις, ὅτ' ὅτ' νὰ μὴ προσέχωμεν αὐτὰ τὰ ὅποια φανούται καὶ ἐν ἀκρίβει ὅσα γίνοντα εἶναι ἀνταρτὰ εἰς τὴν ὑπόσχεσιν, ἀλλὰ νὰ ἔχωμεν πίστιν εἰς τὴν δύναμιν ἁκείνου, ὁ ὁποῖος ὑποσχεθῇ.

Τέλος δὲ ὅς ἔλαμιν τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἁκώδ. κ' ἐξόπτησεν ὁ Ἰωάννης ἀπὸ τὸν ὅπτιον τοῦ καὶ εἶπεν ὁ Κύριος.

²⁴ Γεν. 28, 15.
²⁵ Γεν. 28, 15.

ριος εἶναι εἰς τὸν τόπον αὐτὸν καὶ ἐγὼ δὲν τὸ ἐννέωζον.²⁶ Ἐφοβήθη καὶ εἶπε πόσον φοβερός εἶναι ὁ τόπος αὐτός. Αὐτὸς δοξάσας εἶναι οἶκος Θεοῦ καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ.²⁷ Ἐφοβήθη ὁ Ἰωάννης, λέγει ἡ Γραφή, τὴν μεγάλην ἐδυσίαν τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἐξεπλάγη καὶ εἶπεν «αὐτός ὁ τόπος εἶναι οἶκος Θεοῦ καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ». Εἰς τὸ ἐξῆς αὐτὸς ὁ τόπος θὰ θεωρηθῇ ἀπὸ ἡμῶν οἶκος τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἔγινε ἁλῶς τὸν μεγάλου θρόνου καὶ εἶσα καὶ αὐτὴν, διὰ τὰ εἶπα ἔτα, τὴν πύλην τοῦ οὐρανοῦ, θὰ ἦτο πρέπον νὰ προσφέρω ἐδῶ τὴν ἀφειλομένην εὐχαριστίαν εἰς τὸν Κύριον. «Ἐσηκώθη τὴν πρώην ὁ Ἰωάννης, ἐπῆρε τὸν λίθον, τὸν ὁποῖον εἶχε κάτω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὡς προσκεφάλαν, ὅστηρεν αὐτὸν ὡς στήλην ἀναμνηστικὴν καὶ ἔχυσεν ἑλισσὼν εἰς τὴν κορυφὴν αὐτῆς. Καὶ ὠνόμασεν ὁ Ἰωάννης τὸν τόπον ἁκείνον «οἶκος Θεοῦ»²⁸. Διὸ, προηγουμένως εἶχεν ἀλλοθὺνομα²⁹ ὁ τόπος ἁκείνος». Ἀφοῦ ἔγινε ἁλῶς νὰ ἐπιτύχῃ μεγάλα πράγματα μετὰ τὸ θρονα, θέλει μετὰ τὸ θρονα τοῦ ἐδῶς νὰ θυμολογῇ, τὸν τόπον.³⁰ Α καὶ νὰ γινῇ γνωστὸς εἰς τοὺς μεταγενεστέρους. Καὶ ὡρὸν ὥστηρε τὸν λίθον ὡς στήλην καὶ ἔχυσεν ἑλισσὼν ἐπ' αὐτοῦ (διότι αὐτὸ μόνον ἦτο ἐπόμενον νὰ προσφέρῃ ὡς ὁδοιπόρος), ὡς πέμπει εἰς τὸν φιλόφρονον Θεὸν εὐχὴν, ἡ ὅποια ἔχει πολλὴν εὐσεβείαν.

Ἀλλὰ ἄς ἀκούσκαμεν καὶ αὐτοὺς τοὺς λόγους ὅταν θέλετε. ἔκανε λοιπὸν ὁ Ἰωάννης τάξιον εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἶπεν ἔάν ὁ Κύριος καὶ Θεός εἶναι μαζί μου καὶ μετὰ διαφυλάξῃ εἰς τὸν θρόνον αὐτόν, τὸν ὅποῖον ἐγὼ θαδίζω.³¹ Ἐπειδὴ ὁ Θεός εἶπεν, ἀλῶν θὰ εἶμαι μαζί σου καὶ θὰ σε διαφυλάξω εἰς τὸν θρόνον, ὅπουδῆποτε καὶ ἀν' μεταθῆς, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰωάννης λέγει, ἔάν πραγματοποιηθοῦν εἰς ἐμὲ ἀκείνα, τὰ ὅποια μοῦ ὑποσχεθῇς, Β Ἐπειτα παρακαλεῖ διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ λέγει «ἐάν μοῦ δώσῃ ὁ Κύριος ὅρτον καὶ ἐνδύματα». Δὲν ἐζήτησεν οὔτε πλοῦτον.

²⁶ Ἀποκάλ. 1, 12. ὁ Ἰωάννης ἦν κονταχὸς παροῦσιν τοῦ Θεοῦ δὲν ἀνέμενε θρονα πόσον ἐμφανῆ αὐτὸν τὴν παροῦσιν.

²⁷ Γεν. 28, 16-17.

²⁸ ἀποκάλ. 1, 12.

²⁹ Ἰωάν. 1, 1. ὁ Ἰωάννης λέγει, ἐάν μοῦ δώσῃ ὁ Κύριος ὅρτον καὶ ἐνδύματα. ὁ Ἰωάννης λέγει, ἐάν μοῦ δώσῃ ὁ Κύριος ὅρτον καὶ ἐνδύματα.

³⁰ Γεν. 28, 18.

³¹ Γεν. 28, 20.

ούτε κάποιαν περιουσίαν, ἀλλὰ ἄρτον καὶ ἐνδυμασίαν, τὸ μὲν δια διὰ τὴν ἐνδύσιν τὸ σῶμα, τὸ δὲ ἄλλο διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς τροφῆς.⁸⁵

Σκέψου ὅτι, μὲ τὴν παρόκλησιν αὐτὴν, ὑπεγίχθη εἰς ἡμᾶς τὸν ἀποστολικὸν τοῦ χαρακτῆρα τοῦ αὐτοτρόπως τὸ φρόνημα τοῦ Ἰακώβ παρῶς αἰετὸς μεγάλην σύνεσιν. Ἀπὸ ἀκριβοῦς ποῦ ἔλεγε ὁ Χριστὸς «ὡς μὴ πάρετε χρυσόν, οὔτε ἀργύρον, οὔτε δύο χιτῶνας», αὐτὸ ποῦ ποτὲ δὲν ἐδιδάχθη ἀπὸ κανενός, ἀλλὰ τὰ ἐμαθε ἀπὸ τὴν συνειδήσιν ποῦ ὑπάρχει. μέσα εἰς τὴν ψυχήν μας, ὁ ἐξηγοῦσεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν ἐκείνην ἀνάγκην διὰ τὴν ἐνδύσιν καὶ ἐνδύσιν διὰ τὴν ἐνδύσιν. Ἐὰν αὐτὰ, λέγει, θὰ τὰ ἔχω εἰς τὴν ξένην γῆν καὶ ἐπιστρέψω πάλιν σῶος εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου, ὅπως ἀκριβοῦς μοῦ ὑπεσχέθη καὶ οὕτως θὰ εἶναι ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου καὶ ὁ λίθος αὐτός, τὸν ὁποῖον ἐστῆσιν ὡς ἀνομινοποιὴν στήλην, θὰ γίνῃ ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ ναοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ ὧν δεῖ τὰ ἀγαθὰ, ὅσα ἤθελε μοῦ δοῦναι ὁ Θεός, ἐγὼ θὰ προσφέρω εἰς αὐτὸν τὰ ἐν δεκάτῳ.⁸⁶

Πρόσεξε τὴν ἐνθυμώμεσιν τοῦ Ἰακώβ. Ὅταν μὲν παρακάλει τὸν Θεόν, δὲν ἐδέχθη νὰ ζητήσῃ τίποτε ἀκριβὲς, ἀλλὰ ἄρτον καὶ ἐνδυμᾶς ὅπως δὲ ὑπεσχέθη εἰς τὸν Θεόν, ἐπειδὴ ἐγνώριζε τὴν γενναῖαν οὐδωρίαν του καὶ. ὅτι ὁ περιθαλίψει εἰς τὰς ἀνταποδοτικὰς τὰς σκέψεις μας, ὁ θὰ ἔχω, λέγει ὁ Ἰακώβ, τὴν στήλην αὐτὴν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπ' ὧν, τὰ ὅποια μοῦ διηγεῖς θὰ προσφέρω τὸ ἐν δεκάτῳ. Εἶδες εὐσεβῆ διάνοιαν. Ἀκόμη δὲν ἐπῆρε τίποτε καὶ ὑπόσχεται νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Θεὸν τὸ δεκάτῳ ἀπὸ ἐκείνου τοῦ πρόκειται νὰ τοῦ δώσῃ. Ἄς μὴ παραγμευθῶμεν ἀπλῶς τοὺς λόγους αὐτοῦ, ἀγαπῶντος μου ἀλλὰ ὅλα ἡμεῖς τοῦ ζῶμεν εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς χάριτος, ὅς μὴ ἐμνησθῶμεν τὸν πατριάρχην Ἰακώβ, ὁ ὁποῖος ἐξῆσε πρὶν ἀπὸ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον, καὶ ὅς μὴ ζητῶμεν τίποτε ἐστὶν ἀπὸ τὸν Θεόν. Διότι δὲν περιμένει νὰ τοῦ τὸ ὑπενθυμώμεν, ἀλλὰ μᾶς χαρίζει τὰ ἀναγκαῖα, ἀκόμη καὶ ἂν δὲν ζητῶμεν «διότι αὐτὸς ἀνατέλλει τὸν ἥλιον διὰ

⁸⁵ Εἶναι αἱ στοιχειώδεις ἀνάγκαι εἰς τὰς ἀνθρώπων ἐκιστάμενον εἰς τὴν γῆν.

⁸⁶ Ματθ. 10, 9.

⁸⁷ Γεν. 28, 21.

⁸⁸ Ὁ Ἰακώβ ἐστῆσιν εἰς τὸν ναὸν τρεῖς πρόχειρα 1) νὰ τὸν ἔχη Θεὸς αὐτοῦ, 2) νὰ ἔχῃ οὐρανοποιήσιν αὐτοῦ, 3) νὰ τὸν ἔχῃ ὁ Θεὸς αὐτοῦ, 4) νὰ προσφέρῃ τὸ ἐν δεκάτῳ ἀπὸ τὰ ἄγαθὰ τοῦ.

τοὺς πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς. Ἐ καὶ ὁρᾷ ὁ Θεὸς τοὺς δικαίους καὶ ἀδίκους». ⁸⁹ Ἄς πιστευθῶμεν εἰς αὐτόν, ὁ ὁποῖος μᾶς προστατεύει καὶ. λέγει εὐχαρίστητε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ. τότε ὅλα αὐτὰ θὰ σὰς χορηγηθῶν.⁹⁰

Βλέπετε ὅτι ὁ Θεὸς ἠτοίμασε νὰ μᾶς χαρίσῃ ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ καὶ ὑπόσχεται νὰ μᾶς δώσῃ καὶ αὐτὰ ὡς συμπλήρωμα. ⁹¹ Νὰ μὴ ζητήσῃ λοιπὸν ὡς πρῶτα αὐτὰ ποῦ πρόκειται νὰ πάρῃ ὡς συμπλήρωμα, μήτε νὰ ἀντιστρέψωμεν τὴν τάξιν, ἀλλὰ νὰ ζητῶμεν ἐκεῖνα πρῶτα, ὅπως μᾶς ἔδωκεν ἐντολήν, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ ἐκεῖνα καὶ αὐτὰ. Διὰ τοῦτο λοιπὸν, ἀφοῦ μᾶς ἔδωκεν περὶ οὐρανοῦ καὶ καὶνοῦς εἰς τοὺς λόγους τῆς προσευχῆς, ⁹² δηλαδὴ μέγας ἀνάγκας, ἔδωκεν ἐντολήν νὰ λέγωμεν ἐκεῖνους τοὺς λόγους. ⁹³ Ἀ οἱ ὅποιοι εἶναι γεμάτοι ἀπὸ μεγάλην φιλοσοφίαν «Ὅτι καθ' ἡμέραν μᾶς φέμι δὸς μᾶς σήμερον», ⁹⁴ δηλαδὴ τὴν τροφήν τῆς ἡμέρας.

Αὐτὸ ἀκριβοῦς παρεκάλει καὶ ὁ Ἰακώβ ἂν καὶ δὲν εἶχεν ἀκούσει, τίποτε ἀπὸ αὐτὰ, ὅταν ἔλεγεν ὁ Κύριος μοῦ δώσῃ ἄρτον διὰ τὸ φάγω καὶ ἐνδυμᾶς διὰ τὴν ἐνδύσιν. Ἡ ἀ μὴ ζητῶμεν λοιπὸν ἀπὸ τὸν Θεόν τίποτε ἄλλο, ἐκτός ἀπὸ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Διότι εἶναι πολὺ ἀνάξιον τὸ νὰ ζητῶμεν, ἀπὸ τὸν τόσον γενναῖον δωδωρὸν καὶ παντοδύναμον Θεόν, αὐτὰ ποῦ καταστρέφονται εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν καὶ μεταβάλλονται ὅπως καὶ μετατρέπονται. Διότι, τοιοῦτον εἶδος εἶναι ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, εἴτε πλοῦτον εἴη, εἴτε ἐξουσίαν, εἴτε ἀνθρωπίνην δόξαν. Ὡς ἐκ τούτου ὅς ζητῶμεν ἐκεῖνα τοῦ παρομένου πάντοτε σταθερά. τὰ διαρκῆ, τὰ ἀμετάβλητα. Ἀφοῦ δὲ γνωρίζομεν τὴν ἀγαθότητα τοῦ Κυρίου μας, ὅς μὴ ὁμολῶμεν καθόλου διὰ τὰ πράγματα τῆς παρούσης ζωῆς, ἀλλὰ ὅς μεταφέρωμεν τὸν ζῆλόν μας εἰς τὸ νὰ ἐπιθυμῶμεν τὰ ἐπουράνια. Ἐὰν λοιπὸν ὁ Θεὸς ἀναπέλλῃ τὸν ἥλιον διὰ τοὺς πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ ὁρᾷ. ὁ δὲ τοὺς δικαίους καὶ ἀδίκους, πολὺ περισσώτερον δὲν θὰ παραμελήσῃ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἀπέχου ἀπὸ τὴν κακίαν καὶ ἀποφεύ-

⁸⁵ Ματθ. 6, 25.

⁸⁶ Ματθ. 6, 25.

⁸⁷ Ἐννοεῖται ὁ βασιλεὺς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἰώνιος Ζητή.

⁸⁸ Εἶναι αἱ στοιχειώδεις ἀνάγκαι τοῦ ἀνθρώπου. ἢλ. Ματθ. 6, 25-26.

⁸⁹ Ἀναφέρεται συγκαταβατικῶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν προσευχῆς.

⁹⁰ Ματθ. 6, 11.

γουν τὴν ἀδικίαν, ἀλλὰ θὰ τοὺς ἀξίωσιν πολλῆς φροντίδος καὶ εἰς ὅλους θὰ παρέχη τὴν προστασίαν του.

Αὐτὸ ὁκρῶς ἔχοντες ὑπ' ὄψει, ἀγαπητοί μου, ἅς μὴ ἀπιστοῦμεν εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ, οὔτε νὰ κἀνωμεν τὰ ἀντίθετα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ δεῖται. Ὁ Διότη, ὅσα κάνομεν τώρα, δὲν διαφέρουν καθόλου ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν ἀπίστων. Ὅταν λοιπὸν ὁ Θεὸς ὑπόσχηται τὰ μέλλοντα, ἡμεῖς ὅμως δὲν θέλομεν νὰ πιστεύωμεν εἰς ἐκεῖνα, ἀλλὰ ἐμπεθα προσηλωμένοι εἰς τὰ παρόντα, ποῖον ἄλλον ἀπὸδεξν ἀπιστίας θὰ ἐξητοῦσε κανεὶς, τὴν σιγὴν ποὺ τὰ ἴσα τὰ πράγματα φωνάζουν τόσο καθαρά. Καὶ ὅταν πάλιν ὁ Χριστὸς ἐντέλλεται νὰ μὴ τοῦ ζητῶμεν κανένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ πρόσκαιρα καὶ βιοτικά πράγματα, ἀλλὰ τὰ οὐράνια ἀγαθὰ περισσότερον, ἡμεῖς πηγαίνοντες ἀντιθετοὶ εἰς αὐτόν, ὅσα εἶπε νὰ μὴ ζητῶμεν, ἐκείνα ζητοῦμεν καὶ ὅσα εἶπε νὰ ζητῶμεν, ἐκεῖνα δὲν ζητοῦμεν. Ὡ καὶ ἐνῶ κάνομεν αὐτὰ καὶ μὲ τὴν δυνάμειν τοῦτο ποιοῦμεν τὰς υποθέσεις μας καὶ ἐξοργίζομεν τὸν ἥπιον καὶ εὐπροσέγγιστον Κύριον, ὡς νὰ λησμονοῦμεν ἐκεῖνα ποὺ ἐκάνομεν, ζητοῦμεν τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Θεοῦ ἀπέναντί μας καὶ διὰ ποῖον λόγον μᾶς παραβλέπετε πολλὰς φορές, ὅταν πιπτοῦμεν εἰς διαφόρους πειρασμούς, καὶ δὲν ἀντιλαμβάνομεθα τὸ μέγεθος τῶν ἁμαρτιῶν μας, ἀλλὰ μὲ τὴν βέλτην μας ἐξαπατοῦμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας.

Διὰ τοῦτο παρακαλῶ, ἀφοῦ ἀπομακρύνομεν ὅλα αὐτὰ, τίποτε ἄλλο νὰ μὴ προστιῶμεν ἀπὸ τὴν σωτηρίαν μας «Διὸ τί ἔχει νὰ ὠφεληθῇ ὁ ἄνθρωπος, εἰς κερδίσει τὸν κόσμον ὅλον, ζημιωθῇ δὲ τὴν ψυχὴν του.»⁴¹ Καὶ τὰ περισσὰ χρήματα ἅς μοιράσωμεν ἥδη εἰς ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἀνάγκην καὶ ἅς διελθῶμεν εἰς ὅλα τὴν μεγάλην μας ἀγάπην πρὸς τὴν ἀρετὴν. Ἐμὲ τὸ νὰ περιφρονῶμεν τὴν μοιραίαν δόξαν καὶ καταπατήσωμεν τὴν ἀνθρωπίνην ἀλαζονείαν καὶ παρουσιάσωμεν πολλὴν ἀγάπην πρὸς ἀλλήλους. Διὰ νὰ μπόρῶμεν νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλοφροσύνην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποῖα καὶ εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀνῆκε ἡ δόξα ἡ δυνάμις καὶ ἡ τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἐννο το

41 Μάρκ 10: 25.

531 Α ΟΜΙΛΙΑ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

«ΚΑΙ ΕΙΠΕΝ Ο ΑΛΒΑΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΑΚΩΒ ΕΠΙΘΙΩΝ ΕΙΣΑΙ ΣΥΓΓΕΝΗΣ ΜΟΥ. ΑΥΤΟ ΔΕΝ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΟΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΡΤΑΖΕΣΤΑΙ ΕΙΣ ΗΜΕ ΑΔΕΡΦΑΝ, ΟΤΑΝ ΑΟΤΑΔΕΣ. ΠΡΕ ΜΟΥ ΠΟΙΟΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Ο Ο ΜΙΣΘΟΣ ΣΟΥ»

Ἄρκετὰ μᾶς ἐδίδαξε χθὲς ἡ ἀρχὴ τῆς ἀποδημίας τοῦ Ἰακώβ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μεγάλην του εὐσέβειαν, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας ἐγένεν αἷς τὸς τόσο μεγάλῃς ὑποσχέσεως ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ. Ἀφοῦ πάλιν ἐπῆρε θάρρος μὲ τὴν παράκλησιν καὶ τὴν προσευχὴν τοῦ ἔκανε πρὸς τὸν Θεόν. Ἐ ἀρκετὸ ἐδίδαξεν ὅλους ἡμᾶς, εἰς νὰ ἠθέλωμεν νὰ μνησθῶμεν τὴν ἀρετὴν τοῦ Ἰακώβ. Εἶναι δὲ ἄξιον θαυμασμοῦ τὸ γεγονός, ὅτι, δὲν ἐδέχθη νὰ ζητήσῃ κάτι τόσο μεγάλο καὶ ὑπερβολικόν, ὅν καὶ ἐγνωρίζε τὴν δύναμιν ἐκείνου ὁ ὁποῖος ἐδίδε τὴν ὑπόσχεσιν καὶ εἶχεν ἀκούσει διὰ τὸ μέγεθος τῶν ὑποσχέσεων πρὸς αὐτόν. Ἀλλὰ ἀφοῦ ἐζήτησε μόνον ἐκεῖνα, ποὺ ἤκούσατε χθὲς, ὅσα δηλοῦν ἦσαν ἀρκετὰ διὰ τὴν καθημερινὴν τροφὴν του καὶ διὰ νὰ σκετάσῃ τὸ σῶμα του ὑπόσχηται ὅτι, θὰ δώσῃ εἰς τὸν Θεόν τὸ ἓν δέκατον τῶν ὑπαρχόντων του, τὰ ὁποῖα θὰ ἔπαρναν ἀπ' αὐτόν ὅπως ἀκριβῶς ὑποσχέθη, εἰς νὰ ὁ Θεὸς θὰ τοῦ ἐχάριζε τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν πατρίδα του.

Ὁ Μὲ ὅλα αὐτὰ ἐφάνερωσε τὴν εὐσέβειαν του καὶ ἔθεσεν ὡς ἐγγυητὴν ἐκείνου, ὁ ὁποῖος παρέχε, τὰ πάντα καὶ ἐδίδασκε ἡμᾶς νὰ γνωρίζωμεν ὅτι, μόνον ὁ Θεὸς χαρίζει τὰ πάντα. Ἐγνωρίζε λοιπὸν ὁ Ἰακώβ, ὅτι ὁ Θεὸς θὰ τοῦ παραχωρήσῃ πολλὰ, διότι ἔμοιβε τὴν ὑπερβολικὴν φιλοφροσύνην τοῦ Θεοῦ καὶ ἀντελήφθη αὐτὸ ἀπ' ὅσα ἐφάνερωσεν εἰς τὸν πατέρα του. Καὶ ἀπ' αὐτὰ μὲν τίποτε δὲν ζητεῖ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, οὔτε ἀνέχετα νὰ τὸν ἰκετεύσῃ δ' αὐτὰ, ἀλλὰ μὲ ὅσα ὑποσχέθη νὰ δώσῃ τὸ δέκατον, ἀπέδειξεν ὅτι, εἰς ὅλα ἔχει ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν δύναμιν ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ὑπέσχετο. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ ὁ Θεός, ὅταν ἀμολοῦσεν εἰς τὸν Ἰακώβ, ἔλεγε «Ἐγὼ εἰμαι ὁ

Θεός τοῦ Ἀδραμ καὶ τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ πατρός σου Μὴ φοβήσῃς.¹

Ὁ Σέφου, λέγει, ὅτι καὶ ὁ πατριάρχης Ἀδραμ, ὅταν ἦλθεν εἰς τὴν χώραν αὐτὴν ὡς ξένος καὶ ἀγνωστος, ἐγινε τόσοῦν θυδός, ὥστε νὰ εὐρίσκεται εἰς τὰ στόματα ὅλων. Συλλογίσου διὰ καὶ τὸν πατέρα σου ποῦ ἂν καὶ ἐγεννήθη εἰς τὸ ἔσχατον γῆρας τοῦ πατρός του, τόσοῦν πολὺ προώδευσεν, ὥστε νὰ τὸν φωνήσουν οἱ ἐντόπιοι. Αὐτὰ λοιπὸν καὶ σὺ ὁ ἴδιος νὰ περιμένης καὶ νὰ ἀναχωρήσης, ἀφοῦ ἀποκακρύνεις κάθε φόβον καὶ ἀγωνίαν. Αὐτὰ ἀφοῦ ἐκείφθῃ ὁ Ἰακώβ καὶ ἀφοῦ δὲν ἀπεβλαψεν εἰς τὴν παρούσαν κατάστασιν (διότι τίποτε δὲν προσέφερετο ἐξ ὁλοκλήρου πῶς λοιπὸν θὰ ἠμπορούσεν αὐτός ποῦ ἦτο μόνος καὶ ἡμυγκασιμένος νὰ ὁδοπορήῃ), ἦδη φανερώνει τὴν εὐγνωμοσύνην του, ἀφοῦ προσέθηκε μὲ τὰ μάτια τῆς κίστεως τὴν μελλοντικὴν του εὐτυχίαν καὶ ὁπότευεται, ἢ ἂν καὶ δὲν ἐπῆρε τίποτε, διότι ἐπίστευεν ὅτι ἡ ὑπόσχεται τοῦ Κυρίου εἶναι περισσύτερον ἀξιώματος καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν κατοχὴν τῶν πραγμάτων. Διὸ δὲν πρέπει τόσο νὰ ἔχωμεν ἐμπιστοσύνην εἰς ὅσα θάλετομεν καὶ κρατοῦμεν εἰς τὰ χέρια, ὅσον εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ, ἐστὶ καὶ ἂν δὲν εκπληρωθῶν ὁμολώσω. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Ἰακώβ ἔλαβε μεγάλο θάρρος ἀπ' ὅσα τοῦ εἶπεν ὁ Θεός, ἀπεδήμησε. Διὸ καὶ πῶς δὲν θὰ ἐποιεῖς θάρρος, 512 Α ἀφοῦ ἤκουσεν ὅτι πῶς ἐγὼ εἶμαι μαζί σου, θὰ σὲ προσφύλασσω εἰς τὸν κάθε δρόμον σου, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν μεταβῇς καὶ θὰ πληθύνω τοὺς ἀπογόνους σου καὶ θὰ σὲ ἐπαναφέρω πάλιν εἰς τὴν γῆν αὐτὴν καὶ δὲν θὰ σὲ ἐγκαταλείψω»² μέχρις ὅτου εκπληρώσω ὅλας τὰς ὑποσχέσεις;

Ἀλλὰ ἀκείφου ἀκείνο ἀκριδὸς ποῦ ἔλεγα χθές, δηλαδή καὶ τὴν ἐρευρετικὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μεγάλην ὑπομονὴν καὶ εὐγνωμοσύνην τοῦ δικαίου τούτου. Μετὰ λοιπὸν ἀπὸ αὐτὰς τὰς ὑποσχέσεις ὁ Ἰακώβ ἐσηκώθη καὶ βοήθεισεν εἰς τὴν Χαρρὰν τῆς Μεσοποταμίας καὶ ἀποδημεῖ πάλιν ὡς πλανώμενος καὶ ξένος καὶ μὲ ὅλα αὐτὰ ἀπολαμβάνει τὴν θείαν βοήθειαν, ἀφοῦ ὁ φιλάνθρωπος Θεός τοῦ φέρει τὰ πάντα εὐνοϊκὰ καὶ ἀπληρώνει τὴν ὑπόσχεσιν του. Β Διὸ αὐτὸς ποῦ εἶπε, ὅτι ἐγὼ εἶμαι μαζί σου καὶ θὰ σὲ προσφύλασσω εἰς τὸν δρόμον, ὅπουδῆποτε καὶ

1. Γεν. 28, 24.
2. Γεν. 28, 15.

ἂν μεταβῇς αὐτὸς ὠδήγησεν καὶ ἔφερε τὸν δίκαιον εἰς τὰ πηγὰς. ὅπου ἐπέτιζον τὰ ζῶα οἱ ἐντόπιοι. Ἀπὸ αὐτοὺς ἀφοῦ ἐπληροφόρηθῃ τὰ σχετικά μὲ τὸν ἀδελφὸν τῆς μητέρας του τὸν Λάβαν καὶ ἔμαθε δι' αὐτὸν τὰ πάντα, ἀφοῦ παρετήρησεν ἔπειτα τὴν θυγατέρα του καὶ τὰ ζῶα καὶ εἶδεν ὅτι οἱ ἐντόπιοι δὲν ἦσαν οἱ ἴδιοι ἀρκετοὶ νὰ μετακινήσουν τὴν πέτραν τοῦ πηγαδίου καὶ νὰ ποτίσουν τὰ πρόβατα, ἀφοῦ ὥρμησεν ὁ ἴδιος καὶ αὐτὸ ἀκριδὸς ποῦ ἐκεῖνοι δὲν ἠμπορούσαν νὰ κάνουν, αὐτὸς τὸ κατώρθωσε, ἐπειδὴ ἐπῆρε δύναμιν ἀπὸ τὴν θείαν βοήθειαν, προσδοκᾷ εὐνοϊκῶς μὲ τὰς εὐεργεσίας του τὸν Λάβαν καὶ ποτίσκει τὰ πρόβατα ποῦ ἐδόσαν ἡ Ραχὴλ, ἀφοῦ μετεκίνησε τὴν πέτραν. C Ἐπειτα ἔμενεν ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐχαίρετο τὴν κόρην καὶ τῆς ἐδήλωσε ποίος ἦτο καὶ ἀπὸ τοῦ εἶχεν ἔλθε.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Θεός ἦτο ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔφερε τὰ πάντα εὐνοϊκὰ, αὐτὸς παροκίνησε καὶ τὴν κόρην νὰ τρέξῃ μὲ μεγάλην ταχύτητα καὶ νὰ ἀναγγεῖλῃ αὐτὰ εἰς τὸν πατέρα τῆς, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀδελφός τῆς μητέρας του, καὶ νὰ διηγηθῇ τὴν εὐεργεσίαν ποῦ ἔκανεν ὁ Ἰακώβ καὶ εἰς τὴν ἰδίαν καὶ εἰς τὰ ζῶα καὶ ὅτι δὲν ἦτο κάποιος ξένος, οὐτε κάποιος ἀγνωστος, ἀλλὰ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς του. Σέφου σὲ παρακαλῶ ἀγαπῆτέ μου. D τὴν ἀκριδεὴν τῆς Ἀγίας Γραφῆς, πῶς μᾶς διηγείται τὰ πάντα σαφῶς ὅταν μᾶς διδάσκῃ τὰ ἥθη τῶν παλαιῶν καὶ πόσῃ προθυμίᾳ ἔδειξαν διὰ τὴν φιλοξενίαν. Διὰ νὰ δεῇ τὴν προθυμίαν τῆς κόρης, δὲν εἶπεν ἀπλῶς, ὅτι θύγετε καὶ ἀντήγγεστε ὅσα εἶχον συμβῇ, ἀλλὰ ἐστὶ ἐπὶ τρεῖς, αὐτὰ σημαίνει, μὲ μεγάλην χαρὰν. Ἐπειτα καὶ διὰ τὸν Λάβαν, ποῦ ἦτο πατέρας τῆς, λέγει ἡ Γραφή, ὅτι ἀφοῦ ἤκουσεν αὐτὰ ἀπὸ τὴν κόρην του, ἔτρεξε καὶ αὐτὸς διὰ νὰ συναντήσῃ τὸν Ἰακώβ, τὸν ἡσπάσθη καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ὁ Λάβαν ἀφοῦ ἔμαθεν ἀπ' αὐτὸν τὰ πάντα μὲ ἀκρίθειαν E εἶπεν εἰς τὸν Ἰακώβ Σὺ εἶσαι ἀπὸ τὰ ἰδικὰ μας σάρκα καὶ ἀπὸ τὴν ἰδικήν μας σάρκα. Ἀφοῦ εἶσα, λέγει, τῆς ἀδελφῆς μου πατρὶ, δὲν εἶσα τίποτε ἄλλο παρὰ σάρκα μας καὶ ἀδελφός μας. Καὶ ὁ Ἰακώβ ἔμεινε μαζί του ἕνα μῆνα. Καὶ ἐπερνούσαν ὥσάν νὰ εὐρίσκετο εἰς τὸν οἶκόν του καὶ δὲν ἠσθάνετο φόβον καὶ ἦτο ἀπηλλαγμένος ἀπὸ κάθε φροντίδα. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Θεός ἦτο ἐκεῖ-

Α. Γεν. 28, 14. Ο Ἰακώβ ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Λάβαν, ἀπὸ στενῆς συγγένειας.

νος, ὁ ὁποῖος παρείχεν εἰς τὸν δίκαιον αὐτὸν τὰ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον του καὶ εἰς ὅλα τοῦ ἐχάριζε τὴν βοήθειάν του, ὁ Θεὸς ἔκρινε πρόσθυμον τὸν Λάβαν καὶ εἶπεν εἰς τὸν Ἰακώβ, ὅταν εἶδε τὴν καλωσύνην του «πέπειδὴ εἶσαι συγγενὴς μου, αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ ἐργάζεσαι εἰς ἐμὲ δωρεάν, ὡσάν δουλός 533 Ἄ Πέρ μου, ποῖος πρέπει νὰ εἶναι ὁ μισθός σου».⁴

Πρόσεξε πῶς ὁ μὲν Ἰακώβ δὲν ἐξήγησε τίποτε, ὁ δὲ Λάβαν μόνος του αὐθαριῶτικως τὸ προτείνει. Καὶ σκέψου, σὲ παρακαλῶ, ὅτι τὰ πάντα δοιοὺν εὐνοϊκῶς, ἔσαν καὶ εἰς βοηθῆται ἀπὸ τὸ χερ τοῦ Θεοῦ. «δὲν πρέπει νὰ ἐργάζεσαι εἰς ἐμὲ δωρεάν, ὡσάν δουλός. Πέρ μου, ποῖος πρέπει νὰ εἶναι ὁ μισθός σου» Ἄν καὶ ὁ μακάριος αὐτὸς ἠγοητάτο μὲ τὸ νὰ ἀπολαμβάνῃ ἀπλῶς τὴν καθημερινήν τροφήν, ἤθελε νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν Λάβαν τὴν μεγάλην του εὐγνωμοσύνην. Ἐπειδὴ ὁμῶς ἐδίδε μεγάλην καλωσύνην, τὸν ἐπρόλαβε ὁ Λάβαν καὶ ὑπόσχεται ὅτι θὰ τοῦ δώσῃ τὸν μισθὸν πού αὐτὸς θὰ προτείνῃ. Β. Τὴ ἀπάντησε Λαβὸν ὁ Ἰακώβ,

Κοιτᾷς παρακαλῶ καὶ εἰδὼ τὴν μεγάλην του σύνεσιν, τὸ ὅτι δηλαδὴ δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιθυμίαν νὰ συγκεντρώσῃ χρήματα, οὐτε συνέστη ὅπως ἀκριβῶς κάποιος μισθὸς ἀναλῇ, λεπτομερῶς εἰς τὸν Λάβαν καὶ ζητῇ κάτι ἐπὶ πλέον, ἀλλὰ ἀπαντᾷ εἰς τὸν Λάβαν ἀφ' οὐνεβμήθη τὴν μίτηράν του καὶ τὰς ἐντολάς τοῦ πατρὸς του καὶ ἐδέξε τὴν μεγάλην του σύνεσιν «ὅτι ἐργασθῶ εἰς ἐσὲ ἑπτὰ ἔτη διὰ τὴν Ραχήλ τὴν νεώτεράν θυγατέρα σου».⁵ Ἐπειδὴ ἀμέσως ἦν ἡγάπησα, μάλισ τὴν εἶδα εἰς τὸ πηγάδι. Καὶ πρόσεξε τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἀνδρός, ὅτι ὀρίζει διὰ τὸν ἐαυτὸν του τὸν χρόνον καὶ μὲ τὸ διάστημα τῶν ἐτῶν παρέχε ἀρκετὴν δοκιμασίαν εἰς τὴν σύνεσιν πού ἔδεξε.

Διατί ἀπορεῖς, ἀγαπητέ μου, ὅταν ἀκούης ὅτι ὑπεσχέθη νὰ ἐργασθῇ ἑπτὰ ἔτη πρὸς χάριν τῆς κόρης πού ἡγάπα, Διότι ἡ Ἁγία Γραφή, διὰ νὰ δείξῃ κατὰ ποῖον τῶν ἡμετέρων ἡ μεγάλη ἀγάπη συντρίβεται καὶ τὸν κόπον του καὶ τὸ μάκρος τοῦ χρόνου, λέγει. «ὁ Ἰακώβ ἐργασθῇ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη, διὰ νὰ πάρῃ ὡς γυναῖκα τὴν Ραχήλ. Μάλιστα τοῦ ἐφάνησαν καὶ ὀλίγα τὰ ἔτη αὐτά, διότι ἡγάπα τὴν

Ραχήλ».⁶ Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπὶ τὰ ἔτη, λίγε, ἰσοκρήθῃ ὡς ὀλίγα ἡμέραι, λόγῳ τῆς υπερβολικῆς τοῦ ἀγάπης πρὸς τὴν κόρην. Ὁ Διὸς, ὅταν καμὴς τραυματισθῇ ἀπὸ τὸν πότον τῆς ἀγάπης δὲν βλέπε καμμίαν δυσκολίαν, ἀλλ' ὅσα ἔχουν κινδύνους καὶ πολλὰς ἄλλας ταλαιπωρίας, ὅλα τὰ ὑπαμένα εὐκόλως, ἔπε δὴ ἀποβλέπε, εἰς ἓνα μόνον, πῶς νὰ ἰκανοποιηθῇ δηλαδὴ τὴν ἐπιθυμίαν του.

Ἄς ἀκούωμεν ἡμεῖς πού εἰμεθα νεῶροι καὶ δεῖλοι καὶ δεχνομεν μεγάλην ἀχαριστίαν εἰς τὸν Κύριον. Διότι, ἔάν ὁ Ἰακώβ ἐδέχθη διὰ τὴν ἀγάπην τῆς κόρης νὰ ἐργασθῇ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη καὶ νὰ ὑπομείνῃ τὰς ταλαιπωρίας τοῦ θεοσκοῦ καὶ δὲν ἀντελαμβάνετο οὐτε τοὺς κόπους οὐτε τὸ μάκρος τοῦ χρόνου, ἀλλὰ ὅλα αὐτὰ τοῦ ἐφάνησαν ὅλα φρά Ε καὶ εὐκόλα καὶ εὐθεῶραι τὸ μεγάλο ἐκεῖνο χροικὸν θιάστημα ὡς ὀλίγαις ἡμέραις, ἔπειδὴ ἐτρέφετο ἀπὸ τὴν προσδοκίαν τῆς ἀπαλαύσεως, ποῖον ἀπολογεῖν θὰ ἔχουμεν ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι, δὲν δεχνομεν οὐτε τὸν ἴσον ζῆλον διὰ τὸν Κύριον μας, τοῦ εὐαγγέλιου, τὸν προστάτην, πού εἶνα τὸ πᾶν εἰς ἡμᾶς, Ἄν ὅμως πρόκεται, διὰ βιοτικῶν κέρδους, πρὸτιμώμεν νὰ ὑπαμεινόμεν τὰ πάντα μὲ προθυμίαν, ἀκόμη καὶ ἂν εἶναι κοπαστικόν, ἀκόμη καὶ ἂν ἐξῇ κάποιαν ἄλλην ταλαιπωρίαν καὶ ἐντροπήν, ἀκόμη καὶ τῶν μαρτυρίων εἰς τὸ παρόν καὶ εἰς τὸ μέλλον. Διὰ τὴν ἰσχυρὴν μας σωτηρίαν ὅμως καὶ διὰ νὰ ἐπιτυχῶμεν τὴν θείαν βοήθειαν, παρουσιαζόμεθα κενοὶ καὶ δεῖλοι καὶ διαλελυμένοι.

Ποῖα συγγνώμη θὰ ὑπάρξῃ δι' ἡμᾶς, ποῖον ἀπολογίαν θὰ δώσωμεν ἡμεῖς πού τόσον πολὺ ἀδιαφοροῦμεν καὶ οὐτε θέλωμεν νὰ δεῖξωμεν τόσον μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, ὅσην ἐδείξεν ὁ μακάριος Ἰακώβ πρὸς τὴν κόρην; Καὶ αὐτὰ συμβαίνουν, ἐνῷ μπορούμεν νὰ διαπραγμασώμεν τόσας ἀεργασίας 534 Α πού ἔχουν γινε καὶ γίνονται καθημερινῶς εἰς ἡμᾶς Ἄλλ' ἂν ἡμεῖς εἰμεθα τόσον ἀχαριστοὶ ὅμως δὲν εἶναι δεδωμένος ὁ Παύλος, ὁ ὁποῖος τόσον πολὺ ἦτο φλογερὸς κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ γεμάτος ζῆλον εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ πρὸς τὸν Θεόν ὥστε νὰ εἴπῃ καὶ νὰ ἀναφωνήσῃ ἐκείνους τοὺς λόγους πού εἶναι ἀντάξιαι τῆς ψυχῆς του. «ποῖος θὰ μᾶς χωρήσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ.» Πρόσεξε τὴν εὐφραν τῆς λέξεως. Πρόσεξε τὸ πάθος τῆς δικαίας ἀγάπης. Πρόσεξε τὴν

⁴ Γεν. 29 15.
⁵ Γεν. 29, 18.

⁶ Γεν. 29 30.
⁷ Ρωμ. 8 36.

φλογισμένην ἀγάπην του. «Ποῖος θὰ μᾶς χωρίσῃ;». Ποῖον εἶναι, λέγει, ἐκεῖνο ποῦ μπορεῖ νὰ μᾶς στερήσῃ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν; Ποῖον εἶναι ἀπὸ τὰ ὁρατά, ποῖον ἀπὸ τὰ ἀόρατα;

Ἐπειδὴ ἤθελεν ἱκετοῦ καὶ εἰδικώτερον νὰ ἀπαρτῇται τὰ πάντα ὅ καὶ νὰ καταστήσῃ εἰς δόλους ἡμᾶς φανεράν τὴν ὑπερβολικὴν ἀγάπην ποῦ εἶχε διὰ τὸν Κύριον ἐπρόθεος λέγων: «Θάψῃς ἢ στενοχωρία ἢ πείνα ἢ δίωγμός ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαραι;». Ὁ ψυχῇ, ποῦ διακατέχεται ἀπὸ θεῖον μανίαν, ἡ ὁποία εἶναι μητέρα τῆς σωφροσύνης. Ποῖον πρῶγμα, λέγει, ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ εἶναι δυνατόν νὰ μᾶς ἐπιβληθῶν, θὰ μὴ ἀρῇ νὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν; Αἱ καθημεριναὶ θλίψεις; Καθόλου. Μήπως αἱ στενοχωρία; Οὐτε αὐταί. Μήπως αἱ δίωγοι; Καθόλου. Ἀλλὰ τί; Ἡ πείνα; Οὐτε αὐτό. Μήπως αἱ κινήσεις; Καὶ διατί λέγω πείναν καὶ γυμνότητα καὶ κινδύνους; Μήπως μάχαραι; Ὁ ἴδιος ὁ θάνατος, ποῦ θὰ ἐπιβληθῇ, δὲν θὰ μὴ ἀρῇ νὰ καταρῶσῃ αὐτό. Ὁ Διότι εἶναι ἀκατόρθωτον καὶ ἀντελὸς ἀδύνατον.

Κανείς ἄλλος δὲν ἔγινεν βίβας νὰ ἀγαπήσῃ τὸσον πολὺ τὸν Κύριον, ὅσον ἡ μακαρία αὐτὴ ψυχὴ. Ὡσάν λοιπὸν νὰ εἶχεν ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ νὰ εἶχε γίνῃ, διὰ τὰ ἅπαντα, μετῴρος καὶ οὐτε ἐνόμιζεν ὅτι θαῖζε ἐπὶ τῆς γῆς, ἀμύλει τοιοῦτοτρόπως διὰ τὰ πάντα. Διότι ὁ πόθος του καὶ ἡ φλογερὰ ἀγάπη του πρὸς τὸν Θεόν μετέφερε τὸν νοῦν του ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ εἰς τὰ νοητὰ καὶ ἀπὸ τὰ παρόντα εἰς τὰ μέλλοντα καὶ ἀπὸ τὰ ἐλπιόμενα εἰς τὰ μὴ ἐλπιόμενα. Τοιαύτῃ λοιπὸν εἶναι ἡ πίστις καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν.

Διὰ τὴν γνωρίσειν δὲ τὴν μεγάλῃν του εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Θεόν, ὁ πρόσεξε, ὅτι αὐτὸς ποῦ τὸσον ἀγαπᾷ τὸν Κύριον καὶ φλέγεται ἀπὸ τὸν πόθον δι' αὐτόν, νὰ ἐξορίζεται, νὰ κακοδιώκεται, νὰ μαστιγώνεται, νὰ ὑπομένῃ χίλια κακὰ καὶ ὅμως νὰ λέγῃ: «εἰς κόπους πολὺ περισσώτερον, εἰς μαστιγώσεις εἰς μέγαν βασμόν, πολλὰς φορές ἐκινδύνευσαν νὰ θανατωθῶν. Ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους πέντε φορές ὑπέστην σαράντα παρὰ μίαν μαστιγώσεις, τρεῖς φορές μὲ ἐρράβδισαν, μίαν φοράν μὲ ἐλθοβόλησαν, ἕνα ἐκκοιτετράωρον παρεσυρόμην εἰς τὸ πέλαγος. Εἰς ὁδοιπορίας πολλὰς φορές, μὲ κινδύνους ἀπὸ ποταμούς, μὲ

8. Ρωμ. 8, 35.

κινδύνους ἀπὸ τοὺς ὁμοσθεῖς μου, μὲ κόπον καὶ μόχθον». Καὶ ἐνὶ ἐπάσῃ τὸσα πολλά, ὅμως ἐχαίρετο καὶ ἠγάλλετο. Διότι ἐγκώριζε καὶ εἶχε πληροφορηθῇ ὅτι οἱ πρὸς τὸ παρόν κόποι ἔγινον δι' αὐτὸν αἰτίαι τῶν μεγαλύτερων βραβείων καὶ οἱ κινήσεις προσφέρουν στεφάνους. Ἐάν λοιπὸν ὁ Ἰακώβ ἐθεώρει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπὶ τῶν ὡς ὀλίγας ἡμέρας, λόγῳ τῆς ἀγάπης του πρὸς τὴν Ραχήλ, πολὺ περισσότερον αὐτὸς ὁ μακάριος Παῦλος θεώρει τὰ πάντα ὡς μηδέν, ἐπειδὴ ἐφλέγετο ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὑπέμενε τὰ πάντα διὰ τὸν Χριστὸν ποῦ ἠγάπα.

Παρακαλῶ λοιπὸν, ὡς ἐπιβώσωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἀγαπήσωμεν τὸν Χριστόν. Διότι τίποτε ἄλλο, λέγει, δὲν ζητεῖ ὁ Χριστὸς ἀπὸ σέ ⁹ ὅσον ἂν τὸν ἀγαπᾷς μὲ ὅλην τὴν καρδίαν σου καὶ νὰ ἐκτελέσῃς τὰς ἐντολὰς του. Ἐκεῖνος λοιπὸν ποῦ τὸν ἀγαπᾷ, καθ' ὃν τρόπον ἀρμόζει νὰ τὸν ἀγαπᾷ, εἶναι φανερόν ὅτι ἐπιδιώκει νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ἐντολὰς του. Διότι, ὅταν κανεὶς συμπαθῇ κάποιον, προσπαθεῖ νὰ κάμῃ ἕλα ὅσα εἶναι δυνατόν νὰ προσελκύσῃ αὐτὸν ποῦ ἀγαπᾷ εἰς τὴν ἀγάπην του πρὸς αὐτόν.

Ἐάν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ἀγαπήσωμεν ἀληθινὰ τὸν Κύριον, θὰ μπορούμεν καὶ τὰς ἐντολὰς του νὰ ἐκτελέσωμεν καὶ νὰ μὴ πράττωμεν τίποτε ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ εἶναι θανάτου νὰ ἐξαργίσουν αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἀγαπάται. Αὐτὸ εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, αὐτὸ εἶναι ἡ ἀπόλαυσις τῶν ἀγαθῶν, αὐτὸ τὰ ἅπαντα βρασά, τὸ νὰ ἀξιώσῃ δηλαδὴ κανεὶς νὰ ἀγαπᾷ ἀληθινὰ καὶ ὅπως ἀρμόζει. Ὁ δὲ ἀγαπήσωμεν δι' τὸν Χριστὸν ἀληθινὰ, ἐάν δειξώμεν μεγάλην ἀγάπην καὶ πρὸς τοὺς συνανθρώπους μας, λόγῳ τῆς ἀγάπης μας πρὸς αὐτόν. ἐκείνους ἀπὸ αὐτῶν τὰς δύο ἐντολὰς, λέγει, ἐξαρτῶνται ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται, ¹⁰ δηλαδὴ νὰ ἀγαπήσῃς τὸν Κύριον τὸν Θεόν σου μὲ ὅλην σου τὴν καρδίαν καὶ μὲ ὅλην σου τὴν δύναμιν καὶ μὲ ὅλον σου τὸν νοῦν καὶ τὸν πλησίον σου ὅπως τὸν ἑαυτόν σου. ¹¹ Αὐτὸ εἶναι τὸ κεφάλαιον τῶν ὁρητῶν, αὐτὸ εἶναι ἀπ' ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ ἡ θεμελιώδης ἐντολή.

Ἐκεῖνος λοιπὸν ποῦ ἀγαπᾷ τὸν Θεόν δὲν θὰ παραμελήσῃ τὸν συνάνθρωπόν του, οὔτε θὰ προτιμήσῃ τὰ

9. β' Κορινθ. 11, 28-29.

10. Ματθ. 23, 40.

11. Ματθ. 23, 30-31.

χρήματα τοῦ συγγενοῦς του, ἀλλὰ θὰ δείξῃ εἰς αὐτὸν γενναιοδωρίαν. Ὁ ἀποῦ ἐνθυμῆθῃ ἐκεῖνον ποῦ εἶπει, ὅτι αὐτὸς ποῦ ἔκανε κατὰ εἰς ἕνα ἀπὸ αὐτοῦς τοὺς ἀσημόν-
τους ἀδελφούς μου εἰς ἐμὲ τὸ ἔκανε.¹² Καὶ σκεπτόμενος ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶναι ἐκεῖνος ποῦ οἰκτιστοῖται ὅσα ἔ-
χουν γίνεῖ, διὰ τὴν δοῆναι τοῦ πρὸς τὸν συνάνθρωπὸν
του, ὁ Κύριος τῶν ὅλων μὲ μεγάλην προθυμίαν θὰ ἐπε-
λέσῃ τὰ πάντα καὶ θὰ φωνῇ γενναιοδωρὸς εἰς τὴν ἐλεη-
μοσύνην, ἐπειδὴ δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀφέλειαν ἐκεῖνου
ποῦ φαίνεται, ἀλλὰ εἰς τὸ μέγεθος ἐκεῖνου, ὁ ὁποῖος ὑπε-
σχέθη ὅτι θὰ οἰκιστοῖται ὅσα γίνονται εἰς τοὺς πτω-
χοὺς.

Παρακαλῶ λοιπὸν, ὅς μὴ διατρέχωμεν μὲ συντομίαν
τὸ συμφέρον τῶν ψυχῶν μας, τὸ φάρμακον τῶν τραυ-
μάτων μας. Διότι αὐτὸ κατ' ἐξοχὴν τὸ φάρμακον θὰ μᾶς
δώσῃ τόσον μεγάλην θεραπείαν ὡς καὶ ἔτσι θὰ ἐξαφανίσῃ
τὰς πληγὰς τῶν ψυχῶν μας, ὥστε οὔτε ἴχνος οὔτε σημά-
δι νὰ μείνῃ, πρῶγμα τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ
διὰ τὰ σωματικὰ τραύματα. Διότι καὶ ἂν ἀκόμη κάποιος
χιλίας φορές τοποθετήσῃ εἰς τὸ τραῦμά του τὰ φάρμακα,
τὰ ὁποῖα παρασκευάζονται ἀπὸ τοὺς ἰατροὺς, εἶναι φυσί-
κον νὰ ἀπομείνῃ τὸ σημάδι εἰς τὸ σῶμα καὶ εὐλόγως.
Διότι τὸ σῶμα εἶναι ἐκεῖνο ποῦ θεραπεύεται. Ἐπειδὴ ὁ-
μως ἐδῶ ἡ ψυχὴ εἶναι ἐκεῖνη ποῦ θεραπεύεται, ὅταν φα-
νερώσῃ κάποιος τὴν ἐγκωμοσύνην του, ἡ ψυχὴ δέχεται
μεγάλην μεταβολὴν πρὸς τὸ καλότερον, καὶ ἔτσι φεύγουν
αἱ πληγαί. Ἐὖς νὰ ἦσαν σκόνη καὶ νὰ ἐφύσηξεν ἰσχυ-
ρὸς ἀνεμὸς. Ἀπὸ ὅλα δὲ αὐτὰ τὰ παραδείγματα εἶναι γε-
μῆται αἱ Γραφαὶ μας. Τιοσιτοτρόπως ὁ μακάριος Παῦλος
ἔγενεν ἀπὸ δούκτης ἀπώστολος καὶ ἐνῶ πρὶν ἐμάχετο τὴν
Ἐκκλησίαν, ἔπειτα ἔγενεν νηφαιγωγὸς τῆς.

Εἶδες τὴν ριζικὴν μεταβολήν; εἶδες τὴν ἀπερίγρα-
πτου μετάστασιν; Ἔτσι καὶ ὁ ληστής, ὁ ὁποῖος εἶχε κά-
ναι μυρίαὺς φόνους, εἰς μίαν δεδομένην στιγμήν μὲ τοὺς
ὀλίγους ἐκεῖνους λόγους τόσο ἐκαθαρίσθη ἀπ' ὅλα τὰ
ἁμαρτήματα, ὥστε νὰ ἀκοῦσῃ ἀπὸ τὸν Κύριον, ὅτι κατή-
μερον θὰ εἶσαι μαζί μου εἰς τὸν παράδεισον.¹³ 536 Α Ἔτσι καὶ
ὁ τελώνης, ἀποῦ ἐκτύπησε τὸ στήθος του καὶ ὡμολόγη-
σε τὰ ἁμαρτήματά του, κατέβη συγχωρημένος παρὰ ὁ

12. Ματθ. 26, 40.
13. Λουκ. 23, 43.

Φαρισαῖος.¹⁴ Ἀλλὰ ὁ καθὲς μὲν ἀπ' αὐτοὺς τοιοῦτοτρό-
πως ἀπήλαυσε τὴν συγχώρησιν. ἀποῦ ἔδειξε τὴν εὐγνω-
μοσύνην τῆς ψυχῆς του καὶ ὡμολόγησε τὰ προηγούμενα
σφάλματά του.

Ἄς ἴδωμεν δὲ τὴν ἰσχὺν αὐτῆς τῆς ἐντολῆς καὶ πό-
σιν δύναμιν ἀφθονίας κατέχει ἡ γενναιοδωρὸς ἐγκωμο-
σύνη, διὰ νὰ παρέχωμεν αὐτὴν μὲ προθυμίαν. ἀποῦ μά-
θωμεν τὸ κέρδος, τὸ ὁποῖον ἐπιφέρει εἰς ἡμᾶς. Ἰσως λοι-
πὸν εἶναι τόσον μεγάλη ἡ δύναμις τῆς, ὥστε οὐ μόνον
τὰ ἁμαρτήματα νὰ καθαρίσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξαφανίσῃ καὶ
τοῦ ἴδιου τὸν θάνατον. Καὶ ποῖος, λέγει, ποῦ ἔδειξεν ἐλεη-
μοσύνην, ἔγενεν ἀνώτερος ἀπὸ τὸν θάνατον; Ὁ Βεβαίως
ὀλέπομεν ὅτι ὅλοι γενικῶς ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐξουσίαν
τοῦ θανάτου.

Μὴ παραχθῆς, ἀγαπητέ μου, ἀλλὰ μάθε μὲ αὐτὰ τὰ
πράγματα, ὅτι ἡ δύναμις τῆς ἐλεημοσύνης ἐνέκωσε καὶ
τὴν ἐξουσίαν αὐτὴν. Ὑπῆρχε κάποια γυναῖκα Ταθιά, ἐλ-
ληνιστὶ δὲ Δορκάς.¹⁵ Αὐτὴ καθημερινῶς εἰργάζετο, ὥστε
νὰ συγκεντρώνῃ ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνην τῆς πλοῦτη πνευ-
ματικῶς εἰς τὴν ψυχὴν τῆς. Ἐντυχε, λέγει, τὰς χήρας καὶ
ἔδωκεν εἰς αὐτάς ὅλα τὰ πλοῦτή της. Συνέθη ὅμως νὰ ἀ-
σθενήσῃ καὶ νὰ ἀποθάνῃ. Ὁ Παρακαλῶ ὅμως ὄλεπε ἐδῶ,
ἀγαπητέ μου, ὅτι ἐκεῖνοι αἱ γυναῖκες ποῦ εἶχον ἀπολαύ-
σει τὴν βοήθειάν της καὶ εἶχον ντυθῇ ἀπὸ αὐτῆς, εἰς κα-
τάλληλον καιρὸν ἀμείψαν τὴν εὐεργετίαν, ἀποῦ παρου-
σιάσθησαν εἰς τὸν ἀπόστολον Πέτρον, ἔειχον, λέγει ἡ
Γραφή,¹⁶ τὰ ἐνδύματα ποῦ ἔκανε ἡ Δορκάς, ὅταν ἦτο μα-
ζὶ των. Καὶ ἔλγουν τὴν τροφὴν των καὶ δάκρυα ἰσως ἔ-
χονον καὶ προσέκλουν μεγάλου οἴκτου εἰς τοῦ ἀπώστο-
λου. Τὶ ἔκανε λοιπὸν ὁ μακάριος Πέτρος; ἀποῦ ἐγονάτι-
σε, λέγει, προσηυχθῇ. Ὑστερὰ ἐστράφη πρὸς τὸ σῶμα
καὶ εἶπε: Ταθιά, στήκω. Αὐτὴ ἤνοιξε τὰ μάτια της καὶ ὁ-
ταν εἶδε τὸν Πέτρον, ἀνεστράφη. Ὁ Πέτρος τῆς ἔδωκε
τὸ χερί καὶ τὴν ἐστήκωσεν ὀρθήν. Ὑστερὰ ἐφώνασε τοὺς
χριστιανούς καὶ τὰς χήρας καὶ τὴν παρουσίασε ζώντα-

14. Λουκ. 18, 18.

15. Βίς τὴν ὁρισμένην λέγεται Ταθιά. Αὐτὴ ἔζη εἰς τὴν Ἰόρδαν.
Ἦτο εὐσεβὴς γυναῖκα καὶ διήγαγε τὴν ζωὴν της εἰς ἔργα εὐσεβείας.
Ὅταν ἀπέθανεν, ἐνέκωσεν αὐτὴν ὁ μακάριος Πέτρος. (Πράξ.
9, 36-42).

16. Πράξ. 9, 39.

νήν¹⁷.

Ὁ Εἶδες τὴν δύναμιν τοῦ ἀποστόλου ἢ μάλλον τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος ἐνεργεῖ δι' αὐτοῦ; Εἶδες πόση ἀμοιβὴ ὑπῆρξε διὰ τὰ κατὰ τῆς ἔργα εἰς τὰς χήρας, ἀκμὴ καὶ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν; Πᾶς μου λοιπὸν, τί μεγαλύτερον προσέφερεν αὐτὴ εἰς τὰς χήρας, ὅσον αὐτοὶ ἀντήμειψαν αὐτήν. Προσέφερον ἐνδύματα καὶ τροφὰς εἰς αὐτάς, ἀλλὰ αὐταὶ τὴν ἐπανάφερον εἰς τὴν ζωὴν καὶ συνετέλεσαν, ὥστε νὰ φύγῃ ἀπὸ αὐτὴν ὁ θάνατος· ἢ μάλλον οὐ αὐταί, ἀλλὰ ὁ φιλοπρόσωπος Κύριός μας, λόγῳ τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς πρὸς αὐτάς.

Εἶδατε τὴν δύναμιν τοῦ φαρμάκου, ἀγαπητοί! Αὐτὸ ὅλοι ὡς ἐτοιμάσαμεν διὰ τοὺς ἑαυτοὺς μας· Εἰ διότι οὕτε πολυδάπανον εἶναι, ὅν καὶ ἔχει τόσο μεγάλην δύναμιν, ἀλλὰ καὶ πᾶρα πολὺ εὐθύνον καὶ ὅτε ἔχει ἀνάγκην μεγάλῃς δαπάνῃς. Διότι τὸ μέγεθος τῆς ἐλεημοσύνης δὲν κρίνεται ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν προθυμίαν ἐκείνων ποὺ δίδουν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἔδωκε ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος,¹⁸ γίνετο δεκτός, καὶ ἐκεῖνη ποὺ ἔδωκε τὰ δύο λεπτά,¹⁹ εἶα νὰ γνωρίσωμεν ὅτι ὁ Κύριος τῶν πάντων ζητεῖ παντοῦ ἀληθινὴν διάθεσιν. Εἶναι δυνατόν πολλές φορές νὰ συμῶθῃ, ὥστε ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ὀλίγα, νὰ δείξῃ μεγάλην γενναιοδωρίαν εἰς τὴν ἐλεημοσύνην, ὅταν ἡ προθυμία του εἴναι ἰσχυρά. Καὶ τὰ ἀντίθετον πάλιν εἶναι δυνατόν νὰ συμῶθῃ, ἐνῷ δηλαδὴ κάποιος ἔχει πολλὰ, νὰ φαυλῇ ὅτι ἔχει ὀλιγώτερα ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἔχουν ὀλίγα, λόγῳ τῆς μικροπρεπειᾶς τῆς διαθέσεώς του.

³³⁷ Α. Παρακαλῶ λοιπὸν, ὡς σκορπίζωμεν μετ' γενναιοδωρίαν διαθέσεις εἰς ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα, ἀπ' ὅσα ὁ Κύριός μας ἔχει χαρίσει καὶ αὐτὰ ποὺ μᾶς ἔχει δώσει αὐτός, πάλιν εἰς αὐτοὺς νὰ τὰ δώσωμεν, διὰ νὰ γίνουν ἔτσι πάλιν ἰδικὰ μας κατὰ πολὺ ἡδυνάμενα. Διότι τόσο μεγάλη εἶναι ἡ φιλοτιμία του, ὥστε ἐνῷ ποίρνει ἀπὸ ἐκείνα ποὺ ἔδωκε, δὲν νομίζει ὅτι παίρνει

17. Πράξ. 9,40-41.

18. Ματθ. 10, 42: «καὶ ὅς ἐάν ποτήριον ὕδατος ποτίσῃς τὸν ψυχρὸν μόνον εἰς ὄνομα μακροῦ, ἀμὲν λέγω ἡμῖν, οὐ μὴ ἀπολάβῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ».

19. Λουκ. 21, 2-3: «οὕτως δὲ οὐνα χήρην πενήτην δάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά καὶ εἶπεν ἀληθὲς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρῃ ἡ πενήτῃ αὕτη πλεονεκτήσκει πάντων ὅσων».

ἀπὸ τὰ ἴδια, ἀλλὰ ὑπόσχετο νὰ τὰ ἀποδώσῃ μετ' ἐκείνην γενναιοδωρίαν. Μόνον ἐάν ἡμεῖς θελήσωμεν νὰ δώσωμεν τὰ ἰδικὰ μας καὶ ὥσαν ἀκριδὸς νὰ ἐτοποθετούσαμεν αὐτὰ εἰς τὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, ἔτσι δίδομεν αὐτὰ εἰς τοὺς πτωχοὺς, γνωρίζοντες ὅτι ὅσα δεισιμαῶς δεχθῇ ἐκεῖνο τὸ χεῖρ, δὲν δίδει πάλιν ἐκεῖνα μόνον, ἔσθ' ἂν αὐτὰ καὶ πάλιν μᾶς χαρίσῃ πολλὰ πλάσια ἀπ' ὅσα ἔχουν δοθῇ καὶ φανερώνῃ μετὰ αὐτὰ τὴν γενναιοδωρίαν του.

Καὶ διατὶ λέγω, ὅτι πολλαπλασιάζει αὐτὰ πάλιν; Τὸ χεῖρ ἐκεῖνο δὲν δίδει μόνον αὐτὰ, ἀλλὰ δωρίζει καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν μαζί με αὐτὰ καὶ ἐνακηρύσσει καὶ στεφανώνει καὶ χαρίζει τὰ ἀπείρα ἀγαθὰ, ἐάν θελήσωμεν νὰ προσφέρωμεν κάτι μικρὸν ἀπ' ὅσα μᾶς ἔχουν δοθῇ.

Μήπως λοιπὸν ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς κάτι θαρὸν καὶ δύσκολον; Τὰ περισπούμενα ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα θέλει νὰ τὰ κάμῃ ἀπαραίτητα εἰς ἡμᾶς, καὶ ὅσα ἀσκόπως καὶ ματαιῶς εὐφρονοῦνται τοποθετημένα εἰς τὰ ταμεία, αὐτὰ ἐπιβυθίζονται διανεμηθῶν καλῶς ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους, ὅς θὰ νὰ πᾶρῃ ἀπὸ ἐδῶ ἀφορμὴν, νὰ μᾶς στεφανώσῃ λαμπρῶς. Σπεύδει λοιπὸν καὶ δίδεται καὶ τὰ πάντα κάνει καὶ διαπραγματεύεται, ὥστε νὰ μᾶς καταστήσῃ ἀξίους ἐκείνων, ποὺ ὑποσχέθη.

Παρακαλῶ λοιπὸν, ὡς μὴ στερηώμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ τὰ τόσο μεγάλα ἀγαθὰ. Διότι, ἐάν αὐτοὶ ποὺ κοπιᾶζουσιν καὶ ταλαιπωροῦνται διὰ τὴν γῆν, ἀδειάζουσιν τὰς ἀποθήκας των καὶ τοποθετοῦν τὰ σπέρματα εἰς τὴν γῆν καὶ διασκορπίζουσιν ὅσα πρὸ πολλοῦ ἔχουν συγκεντρωθῇ, κάνουν αὐτὰ μετ' εὐχαρίστησιν, ἐπειδὴ παρηγοροῦν τοὺς ἑαυτοὺς των μετ' ἐλπίδα τοῦ περισσotέρου καὶ κάνουν αὐτὰ, ὅν καὶ γνωρίζουσιν ὅτι πολλές φορές καὶ αὐτοὶ καταγιγῶσι καὶ ἡ ἀκαρπία τῆς γῆς καὶ πολλά ἄλλα συμβάντα, ὁ ὁ σῆνος ἀκριδὸν ἡ ἐπιβυσθίς τῆς ἀσθενείας τοῦ σίτου, συντελοῦν ὥστε νὰ διαφθεδύνωνται αἱ προσδοκίαι των, καὶ ὅμως τρέφονται μετ' χρηστάς ἐλπίδας, καὶ τοποθετοῦν εἰς τὴν γῆν ὅσα ἔχουν συγκεντρωθῇ εἰς τὰ ταμεία. Πολὺ περισσότερον ἡμεῖς πρέπει νὰ μοιράζωμεν διὰ τὴν διαστροφήν τῶν πτωχῶν ὅσα ἀσκόπως ἔχουν ἀποταμιευθῇ νὰ τὰ μοιράζωμεν ἐκεῖ, ὅπου δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διαφθευθῶμεν ποτέ, οὔτε νὰ φθογῶμεν διὰ τὴν ἀποτυχίαν, ἢ ὅποια συμβαίνει εἰς τὴν γῆν. Διότι λέγει: «ἀσκόπως, ἔδωκεν εἰς τοὺς πτωχοὺς». Ἀλλὰ ἄκουσε καὶ τὰ

ἐπόμενα: «ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἀγάπη του παραμένει αἰωνίως».²⁰

Ἡ θαυμασιὰ ἀπορά. Εἰς σύντομον χρόνον ἔκανε τὴν διανομήν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα παραμένει ἡ ἀγάπη του. Ἐπὶ τί θὰ ἤμπορούσε ποτὲ νὰ γίνῃ εὐτυχέστερον ἀπὸ αὐτὸν;

Διὰ τοῦτο, παρακαλῶ, ὡς ἀποσπάσωμεν διὰ τοὺς ἑαυτοὺς μας τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν ἐλεημοσύνην, διὰ νὰ ἀξίῃ νὰ λέγεται αὐτὸ καὶ δι' ἡμᾶς, δηλαδή, ὅτι δοκάρπισαν, ἔδωσαν εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἡ ἀγάπη των μένει αἰωνίως. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶπεν «δοκάρπισεν, ἔδωκεν», διὰ νὰ μὴ νομίσῃς ὅτι ἐχάθησαν ὅσα διανομήσθησαν, διὰ τοῦτο προσέθεσεν ἀμέσως «ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἀγάπη του παραμένει αἰωνίως».²¹ Ἄ Ἡ δικαιοσύνη ἐκείνων πού διανομήσθησαν, λέγει, ὡς μένη ἀσθαρτος καὶ ὡς παρατείνεται αἰωνίως καὶ ποτὲ νὰ μὴ τελειώνῃ.

Ἄς ἐνδιαφερθῶμεν πολὺ μαζὶ μετὰ τὴν ἐλεημοσύνην καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἀρετὴν καὶ ὡς περιορίζωμεν τὰ πάθη τῆς σαρκὸς καὶ ὡς ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τὴν ψυχὴν μας κάθε παράλογον ἐπιθυμίαν, κάθε πονηρὰν σκέψιν, ὀργὴν, θυμὸν, φθόνον καὶ ὡς καλλωπίζωμεν μετὰ τὴν ὁμορφίαν τῆς ψυχῆς, διὰ νὰ ἀποσπάσωμεν διὰ τοὺς θαντοὺς μας τὴν δαΐδειαν τοῦ Κυρίου τῶν οὐρανῶν καὶ γίνωμεν ἀξιοὶ νὰ κατοικήσῃ μέσα μας, ἢ ὅπου ἐτοιμάσωμεν τὸ φωτεῖνον καὶ λαμπρὸν κάλλος τῆς ψυχῆς μας.

Ὅπου θὰ ἴδῃ λοιπὸν ὁμορφίαν ψυχῆς, ἀμέσως ἔρχεται ἐκεῖ. Διότι αὐτὸς ἔχει εἰπεῖ, ὅτι «εἰς ποῖον ἄλλον θὰ ρίψω εὐσπλαγχνικὸν τὸ ὄμμα μου εἰ μὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος εἶναι ταπεινὸς καὶ ἡσυχὸς καὶ τρέμει τοὺς λόγους μου;».²² Εἶδες μετὰ ποῖον τρόπον μᾶς ἐδίδαξεν ὅλα τὰ πνευματικὰ χρώματα, ὅσαμποροῦν νὰ διακοσμήσουν τὴν ὠραιότητα τῆς ψυχῆς; «Εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος εἶναι πρῶτος καὶ ἡσυχὸς καὶ ταπεινός». Ἐπειτα προσέθεσεν ἐκεῖνα πού κατορθώνει τὰ πάντα: «τὸν ἄνθρωπον πού τρέμει τοὺς λόγους μου». Τί σημαίνει «τὸν ἄνθρωπον πού τρέμει τοὺς λόγους μου»; Τὴν ὑπακοὴν εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος τὰς ἐξεπλήρωσε μετὰ αὐτὰ τὰ ἔργα, ὅπως ἐκριθῶς λέγει καὶ ἄλλου: «εὐτυχὴς εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἰς ὅλας τὰς περιπτώ-

20. Ψαλμ. 111. 9.

21. Ἦσ. 66, 2.

σεις τῆς ζωῆς του ἀπὸ εὐλάβειαν πρὸς τὸν Θεὸν φοβεῖται μήπως παρὰσυρθῇ εἰς ἁμαρτίαν».²³

Ἐάν λοιπὸν ἡμεῖς δείχνωμεν εἰς τὸν ὑπηρετὴν μας μεγαλύτεραν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν, ὅταν ἴδωμεν αὐτὸν νὰ ἐκτελῇ τὰς διαταγὰς μας μετὰ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ μεγάλον φόβον καὶ τρόμον, πολὺ περισσότερον ὁ ἀγαθὸς Κύριος θὰ δεῖξῃ αὐτὸ εἰς ἡμᾶς. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἔλεγε: «θὰ ρίψω εὐσπλαγχνικὸν τὸ ὄμμα μου εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον τὸν πρῶτον καὶ ἡσυχον, πού τρέμει τοὺς λόγους μου».

Παρακαλῶ λοιπὸν, ὡς τρέμωμεν καὶ μετὰ πολλὸν φόβον ὡς ἐφαρμόζωμεν τοὺς λόγους του. Διότι λόγοι του εἶναι αἱ ἐντολαὶ πού μᾶς ἔχουν δοθῇ. Ἀφοῦ δὲ γνωρίσωμεν εἰς ποῖα πράγματα ἀρκεῖται καὶ ποῖον ἐπιδοκιμάζει, ὡς μεταλαχμάδα ἐκεῖνα καὶ ὡς φροντίζωμεν τέτοιον νὰ γινώσκωμεν, ὡς δεκνύοντες ἡσυχίαν, προσηύχεται, μεγάλην ταπεινότητα καὶ ἐκτελοῦντες ὅλας τὰς ἐντολὰς του μετὰ μεγάλην εὐλάβειαν καὶ πολλὸν φόβον, διὰ νὰ θελήσῃ νὰ ἐπιθέλῃ ἐφ' ἡμᾶς, ὅπου ἀποδεχθῇ ὁ Κύριος τῶν ὁλων τὴν δαΐδειαν τῆς δαΐδειάς μας καὶ ἀρκεσθῇ εἰς τὴν ὑπακοήν μας.

Ἐάν λοιπὸν καταδεχθῇ νὰ κέρνῃ τοῦτο, θὰ μᾶς καταστήσῃ εἰς κάθε τι ἀσφαλεῖς. «θὰ ρίψω λοιπὸν εὐσπλαγχνικὸν τὸ ὄμμα μου», λέγει, αὐτὶ νὰ εἴπῃ, θὰ σὰς ἀξιῶσω τῆς φροντίδος μου, θὰ τείνω χεῖρα βοηθείας, θὰ ἐνδιαφερθῶ δι' ὅλα, θὰ σὰς προσφέρω τὰς μεγαλοδωρίδας μου.

Παρακαλῶ λοιπὸν, ὡς ἀσχυλῆσθωμεν μετὰ ὅλα αὐτὰ, διὰ νὰ ἐπιθέλῃ ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος καὶ νὰ μὴ ἀπορῶμεν ἔτι καὶ τὴν παρούσαν ζωὴν νὰ περάσωμεν χωρὶς θλίψεως καὶ νὰ ἐπιδώκωμεν τὰ αἰῶνα ἀγαθὰ μετὰ τὴν χάριν καὶ φιλοânθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ δαΐδου καὶ εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀνέκει ἡ δόξα, ἡ δυνάμις καὶ ἡ τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Γένοιτο.

22. Περικ. 28. 14.